

Ж.Н. САРТАЕВ, Б.С. СМАҒҰЛОВ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫСТЫҢ НЕГІЗДЕРІ

ОҚУ ҚҰРАЛЫ

1 БӨЛІМ

Петропавл – 2024 ж

Қазақстан Республикасы Ұлттық Ұланының академиясы

Кафедра военной педагогики и психологии

Сартаев Ж.Н., Смағұлов Б.С.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-
ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫСТЫҢ
НЕГІЗДЕРІ**

1 бөлім

ОҚУ ҚҰРАЛЫ

Петропавл – 2024 ж

ӘОК 355/359 (574)
КБК 68 (5Қаз)
С22

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы Академиясы Оқу әдістемелік кеңесінің шешімімен жарияланды (2024 жылғы 10 мамырындағы №5 хаттама).

Рецензенттер:

1. Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университетінің арнайы педагогика және әлеуметтік психология кафедрасының маманы, (Ph) докторы, еңбек сіңірген профессор М.Б. Алпысбаева.

2. Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университетінің қазақ тілі кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының кандидаты, еңбек сіңірген профессор Ж.Т. Қадыров.

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы академиясының тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бөлімінің бастығы, магистр, подполковник Е.С. Өтеев.

ОҚУ ҚҰРАЛ АВТОРЛАРЫ:

Ж.Н. Сартаев - Қазақстан Республикасы әскери-педагогикалық ғылымдарының академигі, медицина ғылымдарының докторы, профессор, отставкадағы полковник.

Б.С. Смағұлов – Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы Академиясының әскери педагогика және психология кафедрасы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар циклінің бастығы, полковник.

С50 Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негіздері: Оқу құралы. Сартаев Ж.Н., Смағұлов Б.С. – Петропавл: Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан академиясы, 2024. 1 бөлім–169 б.

ISBN 978-601-81129-4-2

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негіздері» оқу-әдістемелік құралы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру мен жүргізудің мазмұнын ашады. Оқу-әдістемелік құралының мәтінінде әскери бөлімдер мен бөлімшелердің әскери қызметшілерімен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру және жүргізу тәртібі туралы ережелер қамтылған.

Бұл оқу құралы курсанттардың – болашақ офицерлер ретінде «Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс» пәні аясында қажетті білім, біліктілік және дағдыларды қалыптастыруға арналған, сондай-ақ әскери бөлімдер офицерлерінің Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес әскери қызметшілер арасында тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу арналған.

ӘОК 355/359 (574)
КБК 68 (5Қаз)
С22

ISBN 978-601-81129-4-2

© Ж.Н. Сартаев, Б.С. Смағұлов 2024 ж.

Қысқартулар тізімі

ҚР ҰҰ	– Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы
ІӘ	– Ішкі әскерлер
ІМ	– ішкі істер министрлігі
ІО	– Ішкі істер органдары
ҚК	– Қарулы Күштер
ҰҚК	– Ұлттық қауіпсіздік комитеті
МКҚ	– Мемлекеттік күзет қызметі
БПр	– Бас әскери прокуратура
ӘТБ	– Әскери тергеу басқармасы
ӘЖОО	– әскери жоғары оқу орны
ТжӘҚЖ	– тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс
МҚД	– мемлекеттік құқықтық дайындық
МҚД ТЖ	– МҚД тобының жетекшісі
МҚД ТЖК	– МҚД тобы жетекшісінің көмекшісі
ОМБ	– оқу-материалдық базасы
ОӘЖ	– оқу-әдістемелік жинақ
НӘС	– нұсқаулық-әдістемелік сабақ
ҚЖМ	– қызметтік жауынгерлік міндет
ӘЖТ	– әскери жедел тобы
ӘЖЖ	– әскери жедел жасақ
ҚО	– құрама отряд
ҰҰ ҚБ	– Ұлттық ұлан қолбасшылығы
ТжӘҚЖ ББ	– тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бас басқармасы
ӨңҚ	– Өңірлік қолбасшылық
БК	– бөлімше командирі
ӘБК ТжӘҚЖ БО	– әскери бөлім командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары
БК ТжӘҚЖ БО	– батальон командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары
РК ТжӘҚЖ БО	– рота командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары
КШБӘҚ	– келісімшарт бойынша әскери қызметші
ЖТЖ	– жеке тәрбие жұмысы
ӘТЖБ	– ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі
БАҚ	– бұқаралық ақпарат құралдары
ББТҚ	– білім берудің техникалық құралдары
МПК	– моральдық және психологиялық қамтамасыз ету
МПЖ	– моральдық-психологиялық жағдайы
СДБТ	– сотқа дейінгі тергеулердің бірыңғай тізілімі
ЖҚҚБ	– жарғылық қарым-қатынастарды бұзу
ӨБК	– өз бетімен кету
БӨБК	– бөлімнен өз бетімен кету
АІІ	– алкогольді ішімдіктерді ішу

КІРІСПЕ

«Бүгінде жаһандық қорғаныс жүйесінде ауқымды өзгерістер орын алуда. Соғыстың заманауи әдістері мен тәсілдері, әсіресе соғыстың гибридті түрлері барған сайын кең таралуда. Шабуыл тек әскери ғана емес, ақпараттық, психологиялық, саяси, экономикалық және т.б. сипатта болуы мүмкін».

Қасым-Жомарт Тоқаев

Стратегиялық командалық-штабтық әскери жаттығулар
«Батыл Тойтарыс-2023»

Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау үшін ұдайы жауынгерлік әзірлікте ұстау жеке құрамның әскери-кәсіптік даярлығын өнебойы жақсарту, олардың Отанға деген адалдығын, оның егемендігі мен аумақтық тұтастығын қорғауға дайын, жоғары моральдық-психологиялық қасиеттерді қалыптастыруды талап етеді. Қазіргі кезеңде Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы мемлекеттік институттар мен құқық қорғау органдары жүйесінде маңызды орын алады, олар Қазақстан Республикасы азаматтарының заңды құқықтары мен бостандықтарын сақтау үшін күрестің алдыңғы қатарында. Ішкі әскерлердің, қазіргі Ұлттық ұланның құрамы, міндеттері мен қызметтік-жауынгерлік қызметінің құқықтық негіздері бірнеше рет өзгергеніне қарамастан, мемлекеттің сыртқы және ішкі саясатына байланысты олардың негізгі мақсаты – құқық пен тәртібі күзету өзгеріссіз қалды.

Ұлттық ұлан қатарындағы қызмет ел азаматтары үшін патриоттық, достық, батылдық пен батырлықтың нағыз мектебіне айналуы тиіс, ал Ұлттық ұлан жауынгерлерінің айрықша белгілері: идеялық табандылық, қырағылық, адалдық, табандылық және батылдық болуы керек.

Ұлттық ұланның күнделікті өмірінде және қызметтік-жауынгерлік қызметінде бөлімшелер: батальон, рота, взвод қарамағындағыларды оқыту мен тәрбиелеуде жетекші орын алады. Дәл осы бөлімшелерде жеке құраммен жауынгерлік даярлық сабақтары өткізіледі, әскери қызметшілердің жауынгерлік дағдылары қалыптасады, әскери қызметшілердің қару-жарақ пен әскери техниканы меңгеру процесі жүзеге асырылады, жоғары моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттер қалыптасады, сана сезімі бөлімше ұжымының және оның жетістіктері үшін жеке жауапкершілігі қалыптасады [18].

Кадрларды тәрбиелеудегі табыс командирлердің (бастықтардың), тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасарларының барлық білім беру субъектілерінің іс-әрекеттерінің бірлігі мен үйлестірілуін болжайтын оқу-тәрбие процесінің ғылыми-теориялық және әдістемелік негіздерін қаншалықты терең білуіне байланысты. Осыған сүйене отырып, Ұлттық ұландағы әскери қызметшілерді оқыту командирлердің (бастықтардың), тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасарларының, әскери басқару және басқару

органдарының барлық лауазымды адамдарының қызметіндегі ең маңызды және басым бөлігі болып табылады.

Оқу құралы «Әскери іс және қауіпсіздік» мамандығы бойынша жоғары кәсіптік білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің орынбасары – Ұлттық ұлан бас қолбасшысының 2023 жылғы 6 маусымдағы №270 бұйрығы негізінде әзірленген «Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Заңы. Материалдың орналасуы келесі логикаға сәйкес жүзеге асырылады:

«Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының қызметтік және жауынгерлік қызметін қамтамасыз етудің дербес түрі ретінде» атты бірінші тарауда тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық мақсаттар мен міндеттердің мәні, мазмұны ашылады. Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланында қызмет ету.

«Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланында тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру мәселелері жөніндегі нормативтік құқықтық құжаттар» атты екінші тарауда бөлімшедегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудың құқықтық негіздері қарастырылады.

Үшінші тарауда – «Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие (идеологиялық) жұмыс» – қазіргі идеологиялардың мәні, функциялары, түрлері мен түрлері қарастырылады.

Төртінші тарауда – «Бөлімшелердегі әскери қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру және жоспарлау негіздері» – Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланында ТжӘҚЖ жүргізуді жоспарлаудың принциптері мен көздері қарастырылады.

Бесінші тарауда – «Ақпараттық-тәрбие жұмысына арналған кабинет – жеке құрамды тәрбиелеудің маңызды құралы» – Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы Ақпараттық тәрбие бөлімше кабинетінің мақсаты, негізгі міндеттері және қызмет көрсету мәселелері талқыланады.

«Ұлттық ұландағы жеке тәрбие жұмысын ұйымдастыру» атты алтыншы тарауда жеке тәрбие жұмысының мазмұны, принциптері, мақсаттары, міндеттері, мәні ашылады.

Жетінші тарауда – «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы қоғамдық құқықтық оқыту» – Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы мемлекеттік құқықтық оқытудың негіздері, тұжырымдамасы, мақсаттары мен міндеттері қарастырылады.

Сегізінші тарауда - «Жеке құраммен ақпараттандыруды ұйымдастыру» - әскери бөлімнің жеке құрамымен ақпараттандыруды ұйымдастырудың негізгі міндеттері мен тәртібі.

Тоғызыншы тарауда – «Рота командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары – ротадағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырушы» –

тәрбие жұмысының белсенді, бұқаралық түрлерінің түсінігі, мазмұны және классификациясы талқыланады.

«Әскери бөлімде әскери-патриоттық жұмысты ұйымдастыру, жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл» оныншы тарауда Ұлттық ұлан жеке құрамының әскери-патриоттық жұмысы ашылады.

Оқу құралында ұсынылған материал Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының әскери қызметшілерін тәрбиелеудің ғылыми-теориялық негіздерін зерделеуге, бөлімшеде (бөлімшеде) оқу процесін ұйымдастырудың мәнін, мазмұны мен ерекшеліктерін түсінуге мүмкіндік береді.), мемлекеттік құқықтық оқыту жүйесінде сабақтарды өткізу тәртібін, нысандары мен әдістерін жеке-жеке - әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарымен тәрбие жұмысын, бөлімше жеке құрамын жағымсыз ақпарат пен психологиялық әсерлерден қорғау шараларының мазмұнын және т.б. түсіну. Ыңғайлы болу үшін Оқырмандардың өз бетімен білімдерін тексеру және өтілген материалды жалпылау мақсатында оқулықтың әр тарауының соңында өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар мен тапсырмалар берілген.

1-ТАРАУ. ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫС ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНЫҢ ҚЫЗМЕТТІК ЖАУЫНГЕРЛІК МІНДЕТТЕРДІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ ДЕРБЕС ТҮРІ РЕТІНДЕ

«Адамға ең алдымен білім емес, тәрбие беру керек. Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы, болашақта оның өміріне қасірет әкеледі».

Әбу Насыр әл-Фараби
(870-950) Шығыстың философы, математигі, ғалымы

1.1. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың мақсаты мен міндеттерінің мәні, мазмұны.

1.1.1. Пәннің мәні, мақсаты мен міндеттері, оның оқу процессіндегі орны.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының (бұдан әрі – Ұлттық ұлан) алдында тұрған міндеттерді ойдағыдай жүзеге асыру шешуші дәрежеде Отан алдындағы адалдығы, оның қауіпсіздігі үшін жеке жауапкершілікті сезінуге, психологиялық төзімділікке, моральдық және қызмет көрсетуге байланысты. және әрбір әскери қызметшінің жауынгерлік ерлігі.

Ұлттық ұлан қатарындағы қызмет ел азаматтары үшін нағыз патриоттық, достық, батылдық пен батылдық мектебіне айналуы тиіс, ал Ұлттық ұлан жауынгерлерінің айрықша белгілері: қырағылық, адалдық, табандылық пен батылдық болуы тиіс.

Осы моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыруда әскери және азаматтық персоналды (бұдан әрі - қызметкерлер), сондай-ақ қазіргі жағдайда маңызы артып келе жатқан әскери қызметкерлерді тәрбиелеу жұмысы маңызды рөл атқарады. өлшеусіз.

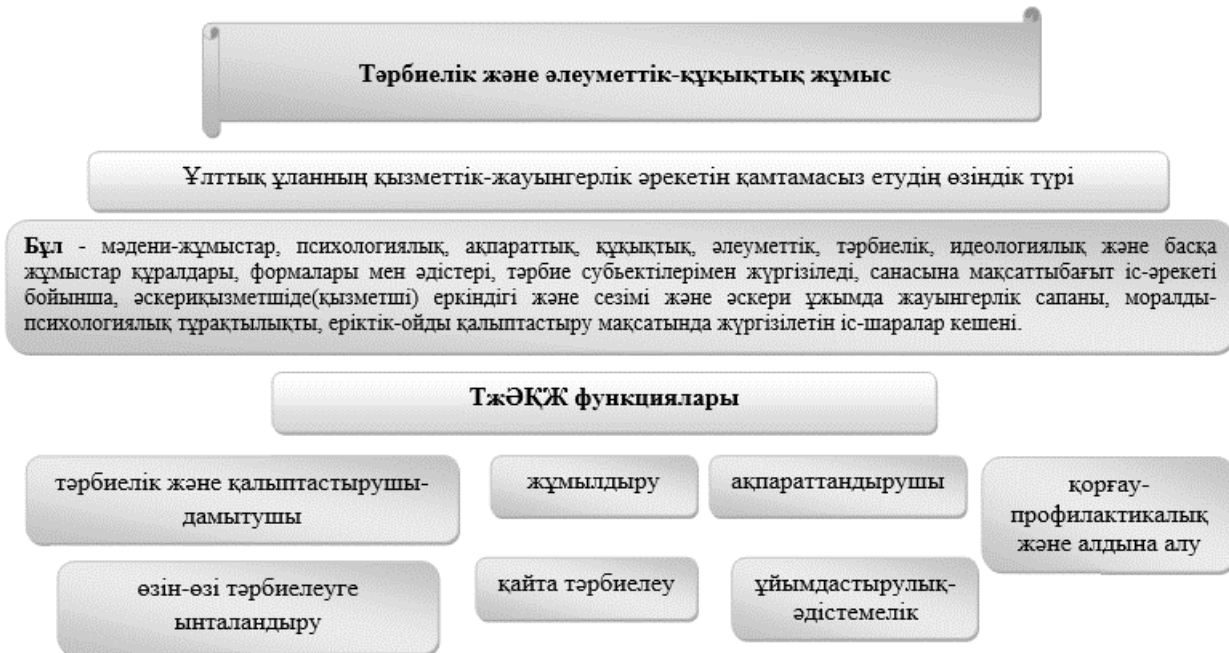
Бұл процесс тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жүйесі арқылы ұйымдастырылады және еліміздің ішкі қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүддесінде жүзеге асырылатын Қазақстан Республикасының заңнамасы, мемлекеттің идеологиялық тұғырнамасы және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде жүзеге асырылады.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс (бұдан әрі – ТжӘҚЖ) – білім беру субъектілері жүзеге асыратын, идеологиялық, тәрбиелік, әлеуметтік, құқықтық, ақпараттық, психологиялық, мәдени, бос уақытты және басқа да

жұмыстардың, әскери қызметкерлердің (қызметшілердің) және әскери ұжымдардың оларда қажетті идеялық, моральдық-психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру үшін және олардың санасына, сезіміне ерік-жігеріне мақсатты әсер ететін іс-шаралар кешені.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс – әскери басқару органдарымен мемлекеттік және жергілікті билік органдарымен және жұртшылықпен өзара әрекеттестікте, олардың санасына мақсатты түрде ықпал ету мақсатында жүзеге асыратын мақсаттары, міндеттері, уақыты мен орны бойынша келісілген іс-шаралар кешені. әскери қызметкерлердің (қызметкерлердің) және әскери топтардың оларда қажетті идеялық, моральдық, моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру мақсатында олардың сезімдері мен еркі. Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық білім берудің барлық субъектілерінің іс-әрекеттерінің бірлігін және үйлестіруге бағытталады.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс Ұлттық ұланның қызметтік және жауынгерлік қызметін қамтамасыз етудің дербес түрі болып табылады және қоғамдық қауіпсіздік пен елдің қорғанысы, әлеуметтік-құқықтық қамтамасыз ету саласындағы әскерлерде мемлекеттік саясатты іске асыруға ықпал етуі тиіс. мемлекеттің саясаты, бөлімдер мен бөлімшелерді тұрақты ұрыс және жұмылдыру дайындығында ұстау, әскерлердің заңмен жүктелген қызметтік, жауынгерлік және арнаулы тапсырмаларды табысты орындауы. Кадрлармен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың мазмұны мен ұйымдастырылуы төменде ашылған (№1 сызба).

№1 сызба. Кадрлармен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың мазмұны мен ұйымдастырылуы.

Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар - әскери қызметшілер арасында патриотизмді, қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды сапалы орындау үшін жоғары қырағылық пен жауапкершілікті, әскери кәсіби дағдыларды, моральдық-психологиялық тұрақтылықты және әртүрлі экологиялық жағдайларда жүктелген міндеттерді орындауға дайындықты дамыту, бұл өз кезегінде оның бәсекеге қабілетті әскери кадрларды даярлаудағы рөлі мен маңызын арттыруға бағытталған.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың бүкіл жүйесін анықтайтын негізгі фактор – педагогика ғылымының құрамдас бөлігі болып табылатын тәрбие теориясы мен әдістемесі. Тәрбиенің мәнін, оның оқу-тәрбие процесінің тұтас құрылымындағы орнын ашатын, адамның, әскери қызметшінің тұлғасын қалыптастырудың жалпы заңдылықтарын белгілейтін, тәрбиенің принциптері мен бағыттарын айқындайтын, тәрбиенің мазмұнын негіздейтін педагогика. тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық процесс ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруға, патриотизмге, діни төзімділік пен діни төзімділікке тәрбиелеуге ықпал етеді.

Бұл ретте жалпы, іргелі пән – педагогиканың категориялық аппаратына сүйене отырып, оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс теорияда және практикада нақтырақ міндетті шешуді қамтамасыз етеді – әскери қызметкерлерге жүктелген қызметтік және жауынгерлік міндеттерді орындау кезінде. Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың принциптерін, формалары мен әдістерін, оны ұйымдастырудағы практикалық іс-әрекеттердің мазмұнын анықтайтын екінші фактор – жалпы психология. Ол тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың мәні мен мазмұнын, оның заңдылықтарын, әскери қызметшінің жеке басының ерекшеліктерін, әскери қызметті, қызметтік және жауынгерлік қызметті орындау кезінде сауатты басқару шешімдерін қабылдау қабілетін түсінудің бастапқы әдістемелік негіздерін анықтайды [18].

Сонымен бірге тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар бітірушілерге, болашақ офицерлерге әскери қызметшілердің тұлғалық ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мінез-құлық мотивтерін түсінуге және түсінуге үйренуге мүмкіндік береді және олардың мүмкіндіктерін, артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалауға мүмкіндік береді.

«Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс» пәні бөлімшенің (бөлімшенің) жеке құрамымен оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыруда курсанттардың ұйымдастырушылық және басқарушылық құзыреттілігін дамытуға арналған.

«Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс» пәні мыналарды қамтиды: бөлімшедегі оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты, жеке тәрбие жұмысын ұйымдастырудың теориясы мен практикасы, оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың нысандары мен әдістерін қолдану, бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы мен көрнекі насихат кабинетін безендіру және

жабдықтау , бөлімнің әскери қызметкерлерін мемлекеттік құқықтық тәрбиелеу мен оқытудың ұйымдастырушылық негіздері.

Пәннің объектісі Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы әскери басқару органдары жүзеге асыратын, әскери қызметшілер арасында тұрақты моральдық-психологиялық жағдайды, олардың психологиялық дайындығы мен қабілетін, әртүрлі экологиялық жағдайларда, бөлімшелер алдында тұрған қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға бағытталған тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс процессі.

Пәннің мәні командирлердің (бастықтардың), штабтардың, оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдарының, материалдық-техникалық қамтамасыз ету қызметтерінің, қоғамдық ұйымдардың, басқа да лауазымды адамдардың әскери қызметшілерді тәрбиелеудегі, сондай-ақ әскери қызмет кезінде олардың құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етудегі қызметі болып табылады.

«Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс» пәні:

- Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына қызметтік және жауынгерлік қамтамасыз ету түрі ретінде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс;

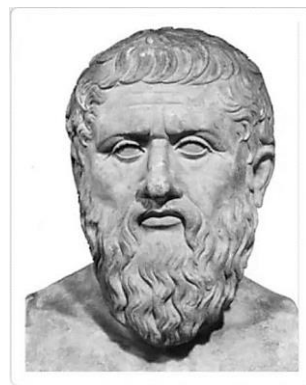
- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесті ұйымдастыру негіздерін;

- оқу жұмысының белсенді, бұқаралық түрлерін пайдалана отырып, бөлімшедегі әскери қызметшілермен жеке тәрбие жұмысын жүргізу;

- бөлімшенің ақпараттық-оқу жұмысы кабинетінің дизайны мен жабдықталуына қойылатын талаптар;

- бөлімнің әскери қызметшілерін мемлекеттік құқықтық тәрбиелеу және оқыту негіздері.

Оның негізгі мақсаты курсанттарда Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы бөлімшелерінің қызметтік және жауынгерлік қызметін қамтамасыз ету үшін оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесте іс-шараларды ұйымдастыру, жоспарлау және өткізу бойынша қажетті білім, білік және дағдыларды дамыту болып табылады. .

«Ешкім кездейсоқ жақсы адам болмайды»

Платон

(б.э.б. 428/427 немесе б.э.д. 424/426) Ежелгі Грецияның классикалық кезеңінің афиналық философы

Пәннің мақсаты мен міндеттері

«Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс» пәнін оқыту мақсаттары:

- әскери істерді саналы түрде меңгеруге мотивацияны қалыптастыру;
- ұйымды сауатты жүргізуге қабілетті болашақ офицерді жан-жақты даярлауды қамтамасыз ету Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының бөлімшелері мен бөлімшелеріндегі оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесс, бөлімнің әскери қызметшілерімен тәрбие жұмысын ұйымдастыру және жүргізу негіздерін білетін, оның нысандары мен әдістерін шешу үшін әдістемелік тұрғыдан дұрыс пайдалана білетін тәрбие мәселелері.

Пәнді оқытудың міндеттері:

- бөлімшеде оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру негіздері бойынша теориялық және практикалық білім, білік және дағдыларды қалыптастыру;
- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процестің мазмұнымен танысу;
- бөлімшенің әртүрлі санаттағы әскери қызметшілерімен тәрбие жұмысының мақсаты, ұйымдастырылуы және негіздері туралы қажетті білім беру;
- практикалық есептерді шешу кезінде оқу қызметін сауатты жүзеге асыру қабілетін дамыту;
- оқу-тәрбие жұмысының белсенді нысандары мен әдістерін пайдалану, мемлекеттік құқықтық оқыту мен кадрларды тәрбиелеуді ұйымдастыру бойынша практикалық дағдыларды дамыту және бекіту;
- бөлімнің әскери қызметшілерімен жеке тәрбие жұмысын жүргізуге, оның нысандары мен әдістерін іс жүзінде қолдануға машықтандыру;
- әскери бөлімнің аумағын, бөлімнің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін көрнекі үгіт-насихаттауды ресімдеуге қойылатын талаптарды түсіндіру, оларды безендіру әдістері мен тәсілдерін үйрету;
- отансүйгіштік, әскери антқа, әскери қызметке, әскери борышқа адалдық, Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы ұызметке деген мақтаныш сезімін тәрбиелеу.

Пәнді меңгергеннен кейін білім алушылар келесі нәтижелерге қол жеткізе алады:

- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы қызметтік және жауынгерлік қызметті сапалы қамтамасыз ету бөлімшесінде әртүрлі санаттағы әскери қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесті жоспарлау, ұйымдастыру және жүргізу негіздері туралы мағлұмат;
- нормативтік құқықтық актілердің негізгі талаптарын, Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы бөлімшелерінің жеке құрамымен тәрбие жұмысын ұйымдастырудың және жүргізудің мақсаттары мен міндеттерін, принциптерін, мазмұнын, негіздерін білу;

- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процестің заңдылықтарын, негізгі құрамдас бөліктерін, әскери қызметшілермен жұмыс істеу әдістері мен нысандарын білу;

- бөлімнің әскери қызметшілерімен жеке тәрбие жұмысын ұйымдастыру және жүзеге асыру әдістерін білу;

- бөлімшедегі мемлекеттік құқықтық тәрбие мен оқыту негіздерін білу.

- тәрбие жұмысының белсенді формалары мен әдістерін қолдану, оқу іс-әрекетін дайындау және олардың орындалуын ұйымдастыруды білу;

- жеке тәрбие жұмысын жүргізуге, тәрбиелік мақсатта әскери қызметшілерге жеке ықпал етудің әдістерін, нысандары мен тәсілдерін шебер қолдана алуға;

- бөлімнің әскери қызметшілерімен мемлекеттік-құқықтық дайындық бойынша сабақтарды сенімді және әдістемелік сауатты өткізе білу;

- бөлімшенің жеке құрамымен тәрбиелік (идеологиялық) жұмысты ұйымдастыруда және жүргізу дағдыларының қалыптасуы;

- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы бөлімшелерінің жеке құрамымен тәрбие (идеологиялық) жұмысын ұйымдастыру және жүргізу үшін алған білімдерін пайдалана білу.

1.1.2. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс институтын құру.

Кеңес Одағы кезінде саяси органдардың құрылысын одан әрі жетілдіру саясаты жүргізілді. Қазан (1957ж.) Пленумынан кейін партияның Орталық Комитетінің бастамасымен және тікелей басшылығымен Қарулы Күштердегі партияның жетекшілік рөлін арттыруға, партияны одан әрі нығайтуды қамтамасыз етуге бағытталған аса маңызды шаралар жүзеге асырылды. және олардың жауынгерлік қабілетін дамыту.

Бас саяси басқарма Кеңес Қарулы Күштеріндегі партиялық-саяси жұмысты басқаратын орган болды.

Аудандар мен флоттардың саяси бөлімдерінің басшылары, бастықтары үшін 1990 жылы Кеңестік Советтік Республикалар Одағы Халық депутаттары съезінің шешімімен Кеңестік Советтік Республикалар Одағы Конституциясының 6-бабында Кеңес Одағының Коммунистік партиясының жетекші рөлі туралы, оның ішінде Қарулы Күштерге қатынасы жойылды. Іргетастың блоктарының бқышы опырылып жатқан.

1991 жылы мемлекеттік құрылымның өзгеруіне және Кеңес Одағының ыдырауына және ұлттық республикалардың тәуелсіздік алуына әкелген өтпелі кезең басталды.

Басшылық туралы конституциялық ереженің күшін жоюдың артында Кеңес Одағының Коммунистік партиясыкейін армия мен флоттағы саяси органдардың жойылуы. Оның орнына білім беру саласындағы функциялары мен құқықтары негізінен шектелген әскери-саяси органдар құрылды. Партия ұйымдарының қызметіне тыйым салынды, көп ұзамай әскери-саяси органдар

мен бөлімдер мен бөлімшелердің саяси аппараты таратылды. «Саяси қызметкер» (қолбасшының саяси-тәрбие және тәрбие ісі жөніндегі орынбасары) қызметі «командықтың тәрбие ісі жөніндегі көмекшісі» болып өзгертілді.

Таратылған органдардың функциялары тиісті командирлер мен бастықтарға беріледі. Олардың көпшілігі мұндай функцияларды орындауға дайын болмады, нәтижесінде сарбаздарды тәрбиелеу және әскерлердегі жоғары моральдық, саяси және психологиялық жағдайды сақтау бойынша жұмыстың кең ауқымы шенеуніктердің тиісті ықпалынсыз ұзақ уақыт бойы қалды.

1992 жылдан бастап әскери оқу орындарында саяси қызметкерлерді мақсатты түрде даярлау тоқтатылды. Олардың орнын басатын ешкім болмады. Ұлы философтардың бірінің бейнелі сөзінде «баланы лас сумен бірге лақтырып жіберді», «Коммунистік мұраға» қарсы күрес нәтижесінде әскери білім беру жүйесі де жойылды. Бұл жасақтарда «дедовщинаның» өркендеген кездері болды, офицерлер аға шақырылымдағы әскери қызметшілерге сүйене бастады және олар жұдырықпен тәртіпті қалпына келтіре бастады. Бұқаралық санада Отанға қызмет ету қасиетті парыз ретінде қабылдануын тоқтатты, әскери қызметтен жаппай жалтару басталды, соның салдарынан әскердегі оқу-тәрбие процесі сапалық тұрғыдан нашарлай бастады.

Саяси қызметкерлер институтының жойылуымен Қарулы Күштердегі барлық тәрбие жұмысы қысқартылды. Әскери қызметшілерді идеологиялық жұмыс пен тәрбиелеуді білікті мамандар жүргізуі тиіс екені ұғынылғанға дейін жіберілген қателіктерді мойындауға біраз уақыт қажет болды.

Мемлекеттің парасатты саясатының арқасында Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 19 қаңтардағы N 1084 «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде командирлердің (бастықтардың) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасарлары институтын құру туралы» Жарлығы. Қазақстан Республикасы» деген құжатқа қол қойылды [5].

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде біздің қазақ қоғамын дамытудың стратегиялық мақсаттарын насихаттауға міндетті адамдар. **Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 22 маусымдағы №1273 қаулысымен «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріндегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдары туралы ереже» бекітілді.**

Командирлердің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасарлары институты әскерлердегі тәрбие жұмысын жетілдіру, Қарулы Күштердің жеке құрамы арасында әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті нығайту және әскерилердің әлеуметтік-құқықтық қорғалуына жауапкершілікті арттыру мақсатында құрылды. персонал және олардың отбасы мүшелері [6].

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдарына басқа әскери басқару органдарымен бірлесіп елдің қорғанысы мен қауіпсіздігі саласындағы мемлекеттік саясатты жүргізуді, жауынгерлік әзірлік, жауынгерлік дайындық барысы және жұмылдыру жұмыстарының сапасына тиімді әсер ету шараларын жүзеге асыруды жүктеді. Сондай-ақ оларға әскерлердегі тәрбие жұмысын ұйымдастыру, әскери қызметшілерді конституциялық борышқа адалдыққа

баулу, оларды патриоттық және интернационализм рухында, Отанды қорғауға әзірлікте тәрбиелеу жүктелді. Сондай-ақ оларға жеке құраммен әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру, әскерлерді әлеуметтік дамыту мәселелері бойынша тиісті қызметтердің қызметін үйлестіру, арыз-шағымдар мен арыздарды уақытылы шешу, әскери әділет органдарымен бірлесіп әскерлерге құқықтық көмек көрсету жүктелді.

Сондай-ақ оларға жеке құрам арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу, әскерлерде берік әскери тәртіп пен тәртіпті сақтау, көпұлтты әскери жасақтарды біріктіру, әскери қызметтің қауіпсіздігі үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз ету бойынша шаралар әзірлеп, жүзеге асыру талап етілді. Әскери басқару органдарын ақпараттық қамтамасыз етуді, жеке құрамды объективті және жедел хабардар етуді, олардың әлеуметтік, гуманитарлық және құқықтық дайындығын ұйымдастыру да оқу құрылымының маңызды міндеті болды. Әскери қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелерінің, жұмысшылар мен қызметкерлердің қажеттіліктері мен өтініштерін зерттемей, әлеуметтік әділеттілік қағидаттарын сақтау жөніндегі шараларды әзірлемей және жүзеге асырмай, тиісті командирлерге бағыныштылардың құқықтарын қамтамасыз ету жөнінде ұсыныстар енгізбейінше, бұл мүмкін емес еді. сондай-ақ әскери бөлімдерде жеке құрамға мәдени қызмет көрсету мен бос уақытын ұйымдастыру.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдарына кадрлармен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты тікелей ұйымдастыру және жүргізу міндеттері жүктелді.

Қазақстан армиясының ТжӘҚЖ органдары бұрынғы Кеңестік Советтік Республикалар Одағы әскери-саяси оқу орындарының, атындағы Әскери-саяси академияның түлектерімен толықтырылды. В.И.Ленин және оның негізінде Ресей Федерациясының Гуманитарлық академиясы мен Әскери университеті құрылды, негізінен гуманитарлық білімі бар, запасқа шақырылған офицерлер. 1997 жылдан бастап Алматы жоғары құрама қару-жарақ командалық училищесінің базасында рота-батальон деңгейінде офицерлер даярлай бастады. 2001 жылдан бастап Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Ішкі әскерлерінің Әскери институты офицер-тәрбиешілерді дайындауды қолға алып, 2005 жылы алғашқы оқу бітіру рәсімі өтті.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдарын құру қажеттілігі бірқатар саяси, әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-педагогикалық факторлармен айқындалды.

Біріншіден, күрделі, қайшылықты халықаралық жағдай және реакция күштері төнген әскери қауіп, әсіресе 90-жылдардың басында. Осылайша, 1992 жылға дейін Қазақстанның қауіпсіздігі ұжымдық күш-жігермен және бұрынғы Кеңестік Советтік Республикалар Одағының біртұтас әскери-экономикалық әлеуетімен қамтамасыз етілді. Әлеуеті айтарлықтай жоғары болды және Кеңес Одағының алпауыт державалардың бірі болуына мүмкіндік берді және оны оның аумақтық тұтастығына кез келген шабуылдан айтарлықтай қорғады. Кеңес мемлекетінің әскери қуаты азамат соғысы мен Ұлы Отан соғысы жылдарындағы

ауыр сынақтарға төтеп берді, соғыстан кейінгі кезеңде ядролық бәсекелестікте НАТО-ның одақтас блогынан кем түспеді, Варшава келісімін құрады. Кеңестік Советтік Республикалар Одағының ыдырауымен оның Қарулы Күштері де құлады.

Сонымен қатар, Қазақстанның геосаяси жағдайының маңызы зор болды. Қазақстанды тек әскери, материалдық және жұмылдыру күші ғана емес, Пәкістан, Иран, Ауғанстан, Қытай, Түркия, Ресей Федерациясы, сонымен қатар күшті есірткі ағынының транзиттік аймағында, халықаралық есірткі бизнесінің мүдделері аясындағы мемлекеттер қоршап тұр. Бір ғана қорытынды бар, соғыс болған жағдайда ірі әскери топтарға орналасуға және ықтимал агрессияға тойтарыс беруге қабілетті шағын, кәсіби Қарулы Күштерді құру үшін Қазақстан экономикалық реформаларды жеделдетіп, әскери әлеуетті арттыруға тиіс болды.

Екіншіден, қазақ сарбаздарын тәрбиелеу үшін жас әскерге өзінің нақты идеологиялық тұжырымдамасы қажет.

Идеологияда материалдық, қоғамдық-саяси және рухани құндылықтар қалыптасады. Олар қоғам мен әлеуметтік топтардың құндылық бағдарында, олардың көзқарастарында, сенімдерінде, қалауларында, заттар мен құбылыстарға таңдамалы қатынасында, оларды жағымды және жағымсыз деп бөлуінде, сайып келгенде, мінез-құлқында көрінеді.

Қарулы Күштер үшін жеке тұлғаның ілгерілеуі мен жан-жақты дамуын білдіретін қоғамымызға тән құндылықтар ғана емес, сонымен қатар әскери қызмет пен әскери еңбектің ерекшеліктерін көрсететін құндылықтар да маңызды. Армиядағы ең маңызды құндылықтары ол армияның халықпен мызғымас бірлігі, Қазақстан Республикасы Президентінің Қарулы Күштерге басшылық етуі. Құндылықтар армияның мақсатынан, әлеуметтік мәні мен қызметінде көрінеді және әскери қызметтің сипатында, жауынгерлерді оқыту мен тәрбиелеуде, әскери ғылымның мазмұны мен даму бағытында жүзеге асырылады. Жауынгерлік қуат, жауынгерлік әлеует, жауынгерлік әзірлік, жауынгерлік қабілеттілік Қарулы Күштердің ең маңызды белгілері болып табылады. Олардың егемен еліміздің жетістіктерін қорғау және бейбітшілікті қорғаудағы армиямыздың мүмкіндіктері мен қабілетін бағалауда өзіндік құндылық мәні бар.

Біріншіден, ұлттық идея ретінде бейбітшілікті нығайту идеясы алға тартылды. Екіншіден, ұлтаралық келісім идеясы, ашық демократиялық және құқықтық мемлекеттің негіздерін нығайту. Үшіншіден, Қазақстанның барлық азаматтарында патриоттық сезім мен өз еліне деген сүйіспеншілікті, адамдар мен мемлекеттің ортақ мүдделерін түсінуді дамыту идеясы.

Үшіншіден, Кеңестік Советтік Республикалар Одағы Қарулы Күштерінің ыдырауымен әскери қызметкерлер арасында тәрбие жұмысы әлсіреп, құқық бұзушылық, бөлімшелерді рұқсатсыз тастап кету, дедовщина жағдайлары көбейді.

Төртіншіден, қазақ халқының ерлік дәстүрлері, әсіресе жастардың жас, егеменді және тәуелсіз Отанын қорғауға моральдық-психологиялық

дайындығының рөлін арттыру, егемен Қазақстанның әскерге шақырылғанға дейінгі және әскер жастарының әскери-патриоттық тәрбиесін күшейту қажеттігі айтылды.

Бесіншіден, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері әскери қызметшілерінің әлеуметтік жағдайының күрт нашарлауы, әскери қызмет беделінің төмендеуі.

Алтыншыдан, Қарулы Күштердегі оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды дайындау және сапалы жүргізу ішкі және өңірлік тұрақтылықты сақтау қажеттілігімен, халықаралық терроризм проблемасымен және діни экстремизмнің күшеюімен айқындалды.

Комиссарлар, саяси нұсқаушылар, саяси қызметкерлер, ағартушылар әр уақытта бір жұмыс атқарды - адамдармен жұмыс. Қарулы қорғаушыдан жеке тұлғаны, Отанының патриотын көру, оның санасы мен сезімін түсіну және әсер ету үшін барлық көрнекті қолбасшылар мен әскери ойшылдар ұмтылды. Бүгінгі таңда командир-тәрбиеші әскери ұжымды шебер басқару үшін заманауи жағдайларға тез бейімделіп, жаңа ақпараттық технологияларды меңгеріп, жан-жақты және интеллектуалды дамыған болуы керек.

Білім беру қызметкерінің кәсіби құзыреттілігінің негізін сипаттайтын басым құзыреттер: жеке құрамның, жекелеген әскери қызметшілердің өзекті мәселелерін анықтау және бағалау және оларды шешу жолдарын болжау қабілеті; проблеманы қою және шешу жолдарын анықтау, жаңа идеяларды алға қою мүмкіндігі; кәсіби қызметте әскери этикалық нормаларды сақтай білу; өзінің кәсіби және тұлғалық даму мәселелерін жоспарлау және шешу қабілеті; мамандығы бойынша өзін-өзі дамыту және өзін-өзі жүзеге асыру қабілеті.

Қазіргі уақытта отандық әскери педагогикалық тәжірибені және шетелдік педагогикалық идеяларды жан-жақты және объективті түрде қайта қарастыру бойынша үлкен жұмыстар атқарылды. Сонымен қатар, шетелдік тәжірибені талдау оң-сыни позициядан жүргізіледі. Соның нәтижесінде бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында және шетелде әскери педагогиканың тарихи дамуының біртұтас жүйесі қалыптасқан. Елдегі жоғары білім беру жүйесі, көп деңгейлі әскери білім беру жүйесін құруға және жетілдіруге, оның әскери қызметпен байланысын жақсартуға бағытталған әзірлемелер жүргізілуде, тәрбие теориясы мен практикасы, профилактикалық педагогика, әлеуметтік педагогика және т.б. әскери педагогика ғылымының жаңа салалары негізделді және дамыды.

Әскери білімнің теориясы мен практикасы ерте заманнан бүгінгі күнге дейін қалыптасу мен дамудың күрделі жолынан өтті. Олар қазақ халқының әскери-педагогикалық ойы мен тәжірибесінің, кеңестік әскери педагогиканың, әлемдік педагогикалық тәжірибенің жетістіктерінің қуатты іргетасына негізделіп, оларды органикалық түрде сіңіріп, әлемдік педагогикалық мәдениетке дамытып, өз үлесін қосты. Әскери білім берудің жаңа отандық теориясы мен тәжірибесі.

Қазіргі уақытта Қарулы Күштер мен Ұлттық ұлан Отанымыздың патриоттық жауынгерлерін тәрбиелеуде үздік тарихи-патриоттық дәстүрлерді жалғастырушы ретінде әрекет етуде.

1.1.3. Ұлттық ұланда тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс - Ұлттық ұланның қызметтік және жауынгерлік қызметін қамтамасыз етудің дербес түрі.

ТжӘҚЖ басқару жеке құраммен барлық деңгейдегі командирлер (бастықтар) жүзеге асырады. Ұлттық ұланның әскери басқару органдары мен лауазымды адамдары әскери-өндірістік қызметті ұйымдастыру және жүргізу кезінде Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарын, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерін, Ішкі істер министрінің бұйрықтары мен өкімдерін басшылыққа алады. Қазақстан Республикасының істері, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан және осы нұсқаулық.

Барлық деңгейдегі ТжӘҚЖ командирлері (бастықтары) мен бөлімшелері оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмысты үнемі жетілдіріп, оның тиімділігін арттыруға, бірде-бір әскери қызметшінің тұрақты тәрбиелік ықпалдан тыс қалмауын қамтамасыз етуге, әркімнің өмірінің барлық аспектілеріне терең үңіліп, белсенді түрде ықпал етуге міндетті. әскери ұжымның өмірі мен қызметі.

Жеке құрамды оқыту мүддесі үшін командирлері (бастықтары) мен командирдің (бастықтардың) ТжӘҚЖ бойынша орынбасарлары мемлекеттік, жергілікті атқарушы органдармен, Қорғаныс министрлігінің бөлімшелері мен бөлімшелерінің тиісті құрылымдарымен, Ұлттық қауіпсіздіктің шекара қызметімен, Ұлттық қауіпсіздік комитеті, Мемлекеттік күзет қызметі, ішкі істер органдары және күзетілетін объектілердің әкімшілігі, білім беру, мәдениет және демалыс мекемелері, сондай-ақ еліміздің саяси мақсаттарды көздемейтін және қызметіне заңмен тыйым салынбаған қоғамдық бірлестіктер (ұйымдар, қозғалыстар, жастар қозғалыстары) тығыз өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге міндетті.

ТжӘҚЖ-ды жеке құраммен ұйымдастыру Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 22 маусымдағы қаулысымен бекітілген Қарулы Күштердегі, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардағы ТжӘҚЖ органдары туралы ережеге сәйкес өз қызметін жүзеге асыратын ТжӘҚЖ бөлімшелеріне жүктеледі. №1273 және Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Әскери жарғылары.

ТжӘҚЖ бөлімшелеріне жүктелген негізгі міндеттер:

– Қазақстан Республикасының қорғанысы мен қауіпсіздігі саласындағы мемлекеттік саясаттың басқа да әскери басқару органдарымен бірлесіп, жауынгерлік және жұмылдыру дайындығының, жауынгерлік даярлық процесі

мен әскерлердің даярлығының сапасына пәрменді әсер ету жөніндегі шараларды **жүзеге асыру**;

- әскерлерде әскери қызметшілер арасында конституциялық борышқа адалдықты қалыптастыру, отансүйгіштік пен интернационализмді, Қазақстан Республикасын қорғауға әзірлікті тәрбиелеу бойынша тәрбие жұмысын жүргізуді **ұйымдастыру**;

- әскерлер орналастырылатын аумақтардағы қоғамдық-саяси жағдай, міндеттерді шешу мүддесінде жергілікті өкілді және атқарушы органдармен, заңға сәйкес қызмет ететін қоғамдық бірлестіктермен, шығармашылық одақтармен, діни конфессиялармен қарым-қатынас орнату және дамытуды **зерттеу**;

- объективті және жедел ақпараттандыру, кадрларды мемлекеттік-құқықтық дайындау, мәдени қызмет көрсету және қызметкерлердің бос уақытын **ұйымдастыру**;

- жеке құраммен әлеуметтік-құқықтық жұмыс, әскери қызметшілерді әлеуметтік қамтамасыз ету мәселелері бойынша тиісті қызметтердің қызметін үйлестіруін **ұйымдастыру**;

- белгіленген құқықтық нормаларға, әскери жарғыларға сәйкес бөлімдердің, бөлімшелердің тіршілік әрекетінің деңгейін анықтау мақсатында бөлімшелердегі моральдық-психологиялық ахуалын **зерттеу**;

- әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерінің, қызметкерлердің қажеттіліктері мен өтініштерін, шағымдары мен арыздарын уақтылы шешу, әлеуметтік әділеттілік принциптерін сақтау жөніндегі шараларды әзірлеу және жүзеге асыруын **зерттеу**;

- жеке құрам арасындағы қылмыстың алдын алу, әскерлерде берік әскери тәртіп пен заңдылықты сақтау, көп ұлтты әскери жасақтарды біріктіру жөніндегі іс-шараларды **жүзеге асыру**;

- әскери ұжымдарда жұмыс істейтін қоғамдық кеңестер мен комиссияларға әдістемелік көмек көрсету;

- әскери БАҚ, мемлекеттік және басқа да бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара әрекеттесу, мерзімді басылымдарға жазылуды ұйымдастыруын **басқару**;

- жалпылау және оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру мен жүргізудің және әскери тәртіпті нығайтудың озық тәжірибесін тәжірибеге **енгізу**;

- кадр саясатын жүргізуде, жеке құрамды орналастыруда, қолбасшылық бірлігін құқықтық негізде нығайту шараларында, әскери қызметшілерді ТжӘҚЖ тәжірибесінде оқытуға **қатысу**;

- әскерге шақырылғанға дейінгі және әскерге шақырылатын жастарды әскери-патриоттық тәрбиелеу және әскери-кәсіби бағдарлауда;

- оқу-тәрбие жұмысының техникалық құралдарымен, оқу-әдістемелік құралдарымен, мәдени-тұрмыстық, демалыс және басқа да мүліктерімен және материалдарымен әскерлер.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарға қойылатын талаптар:

- мазмұны мен бағытына сәйкес тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық іс-шаралардың тиімділігі.

- Қазақстан Республикасының қорғаныс және қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясаты қағидалар мен бекітілген курсты басшылыққа алу.

- озық техникалар мен технологияларды оқып-үйрену, тәжірибе алмасу, оларды оқытуда жетілдіру, әскери қызметкерлерді тәрбиелеу және жеке құраммен жұмыс тәжірибесіне енгізу.

- жағдай үшін лауазымды тұлғалардың жеке жауапкершілігі тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс.

- әскери қызметкерлер мен әскери командалардан қажетті нәтижелерге қол жеткізу.

ТжӘҚЖ басқару алгоритмі мыналарды қамтиды:

- белгілі бір кезеңдегі ТжӘҚЖ жағдайын талдау (ай, тоқсан, жарты жыл, бір жыл үшін);

- ТжӘҚЖ ағымдағы ұзақ мерзімді жоспарлау, ТжӘҚЖ нысандары мен әдістерін таңдау;

- ТжӘҚЖ мүддесінде міндеттерді бөлу және өзара іс-қимылды ұйымдастыру;

- алдағы кезеңге ӘҚБЖ ұйымдастыру бойынша бұйрықтар мен нұсқауларды әзірлеу және ведомстволық бағынысты бөлімшелер мен бөлімшелерге жіберу;

- кадрларды іріктеу, орналастыру, тәрбиелеу және оқыту, жүйелер мен жабдықтардың жай-күйін бағалау және талап ету, жүйелер мен жүйелерді орындаушыларды озық жұмыс әдістерімен қаруландыру;

- әскери қолбасшылықтың ведомстволық бағынысты бөлімшелерінде, құрамаларында, бөлімшелерінде, бөлімшелерінде, қарауылдар мен әскери жасақтарда ТжӘҚЖ-ды күнделікті жедел басқару, тәрбиелік ықпалдарды реттеу;

- ТжӘҚЖ әдістемелік қамтамасыз ету;

- бақылау жүйелері жүйесін бақылау және бақылау, практикалық көмек көрсету, оқыту және анықталған кемшіліктерді жою мақсатында ведомстволық бағынысты бөлімшелер мен бөлімшелерге жоспарлы түрде бару;

- қызмет нәтижелерін талдау, оң нәтижелерді бекіту және озық тәжірибені тарату.

ТжӘҚЖ мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізілді:

- ТжӘҚЖ басқару және басқару органдары мен әскерлер қызметінің жалпы жүйесіне органикалық түрде біріктірілген және жағдайлық және ұзақ мерзімді жағдайға барабар жауап беруге қабілетті білім беру мәселелерін тиімді шешуге бағытталған мақсатты, жоспарлы, қаржылық қолдау көрсетілетін, басқарылатын жүйелік процесс ретінде ұйымдастыру білім беру мәселелері;

- ТжӘҚЖ бөлімшелерінің жоғары мәртебесі мен рөлін, әскери басқару органдары мен лауазымды тұлғаларының кәсіби әскери-педагогикалық дайындығын сақтау;

- лауазымды тұлғаларды іріктеудің, оқытудың, аттестациялаудың, жоғарылатудың жақсы жұмыс істейтін механизмі, олардың құқықтары мен өкілеттіктерінің, материалдық және моральдық ынталандырудың дамыған жүйесі, нақты белгіленген функциялар мен біліктілік талаптары бар ТжӘҚЖ дамыған құрылымын құру;

- ТжӘҚЖ қажеттіліктерін уақтылы және толық қаржыландыру және материалдық-техникалық қамтамасыз ету, оның материалдық базасы мен инфрақұрылымын дамыту және жақсарту;

- ТжӘҚЖ құралдарын, нысандары мен әдістерін, білім беру технологияларын үнемі жетілдіру, әскери педагогика мен психологияның жаңа жетістіктерін меңгеру, мемлекеттік басқару және адам ресурстарын басқару негіздерін білу және сауатты қолдану ТжӘҚЖ ғылыми және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету, зерделеу және практикалық тәжірибе жинақтау.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды басқару персоналмен ӨЖЖ тиімді және тиімді жүзеге асыру бойынша ұйымдық-әдістемелік шаралар кешенін басқару және жүзеге асыру арқылы жүзеге асырылады (№2 сызба).

№2 сызба. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды басқару.

ТжӘҚЖ басқару орталығы функциялары мен қызметі Ұлттық ұланның Бас қолбасшысы бекітетін ережелермен, сондай-ақ Ұлттық ұлан Бас қолбасшылығының ТжӘҚЖ дирекциясының Бас басқармасы болып табылады. Аймақтық қолбасшылықтар.

ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу орталықтары жеке құраммен әскери бөлімдер мен бөлімшелер болып табылады.

Ұлттық ұланның жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бағыттары

Тәрбие жұмысы:

- тәрбие жұмысы (тәрбиелік әңгіме, мемлекеттік-құқықтық дайындық, ақпарат);
- жеке оқу жұмысы;
- мәдени-демалыс жұмысы;
- әскери-патриоттық жұмыс, қоғаммен және бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара әрекеттесу;
- идеологиялық жұмыс.

Әлеуметтік-құқықтық жұмыс:

- әскери қоғамдық жұмыс;
- әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті нығайту және сақтау бойынша жұмыс;
- әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен жұмыс;
- әскери бөлімдердің қызметін әлеуметтік қамтамасыз ету.

Психологиялық жұмыс.

Қызметтік және жауынгерлік қызметті моральдық-психологиялық қамтамасыз ету.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс №1 қосымшаға сәйкес бағаланады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбиенің мәні, мазмұны, негізгі мақсаттары мен міндеттері.

Ұлттық ұлан әскерлерін тәрбиелеу-Қазақстан Республикасы азаматтарын тәрбиелеудің құрамдас, құрамдас бөлігі және әрбір әскери қызметшінің өзіне жүктелген міндеттерді саналы және жауапкершілікпен орындайтын азамат-жауынгер, патриот және кәсіби тұлға ретінде қалыптастыру мен дамытудың көпжақты және мақсатты процесін білдіреді. Отанды қорғау және мемлекеттің ішкі қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

Тәрбие процесі әскери қызметшілерге де, жалпы әскери командаларға да мақсатты тәрбиелік ықпал етудің тұтас жүйесі арқылы жүзеге асырылады, ол тәрбиенің мақсаттарын, міндеттері мен бағыттарын, оған жетудің нысандары

мен әдістерін, тәрбие жұмысын түзету механизмін білдіреді. практикалық нәтижелерді, сондай-ақ оқу пәндері мен объектілерін ескере отырып.

Ұлттық ұландағы тәрбилеудің негізгі мақсаттары:

- **тәрбие** әскери қызметшілер Ұлттық ұлан қатарында өздерінің әскери міндеттерін мақтанышпен орындайтын қажетті моральдық, әскери және жауынгерлік қасиеттерге ие;

- **қалыптастыру** әскери қызметшінің жеке басы, құқықтық тәртіп жауынгерінің моральдық-кәсіби бейнесіне сәйкес келетін мінез-құлық үлгісі, оның айрықша белгілері: қырағылық, мызғымастық, табандылық және батылдық болуы тиіс;

- **сақтау** әскери қызметшілердің өздеріне жүктелген міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қасиеттері, сондай-ақ жеке адамның, қоғам мен мемлекеттің қауіпсіздігінің мүдделері үшін шешуші іс-әрекетке және жанқиярлыққа ұдайы дайын болуы;

- **мотивация** әскери қызметшілерге жүктелген міндеттерді, қызметтік және арнаулы міндеттерді адал және кәсіби орындауға, ұжымда тәртіп пен салауатты қоғамдық қатынастарды сақтауға.

Тәрбиенің негізгі міндеттері:

- **тәрбие** әскери қызметшілерді Қазақстан халқына және заңды түрде сайланған Қазақстан Республикасының Президентіне, қазақ халқының идеологиялық, адамгершілік және рухани құндылықтарына берілгендік рухында, сондай-ақ мемлекеттік міндеттердің мәнін саналы түрде түсіну Ұлттық ұлан орындайтын және мемлекеттің ішкі қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі жеке жауапкершілік;

- **анықтау және дамыту** жауынгерлік даярлық пен әскери іс-әрекет процесінде әрбір әскери қызметшінің моральдық-психологиялық әлеуетін, оның жүктелген міндеттерді орындауға қабілеті мен мүмкіндіктерін жүзеге асыру;

- **қалыптастыру** әскери қызметшілердің моральдық және әскери-кәсіптік қасиеттері, қиын жағдайға тап болған адамдарға көмекке келуге және кез келген жағдайда жүктелген міндеттерді орындауға моральдық-психологиялық дайындығы;

- **нығайту** әскери қызметшілер қызметтік-жауынгерлік және арнаулы тапсырмаларды орындау кезінде, оның ішінде дене күшін, арнайы құралдарды, қару-жарақтарды, әскери және арнайы техниканы қолданудың заңдылығына және шешуші әрекеттердің қажеттілігіне сенеді;

- **өндіріс** әскери қызметкерлердің қылмыстық әлем идеологиясының, деструктивті күштердің (қоғамға қарсы элементтердің), сондай-ақ діни және өзге де экстремизмнің сыртқы әсеріне тұрақты иммунитеті бар;

- **білім беру** әскери қызметшілер қалыптасып жатқан қоғамдық-саяси жағдайды дұрыс талдай білу, адамдармен, оның ішінде идеологиялық қарсыластармен тіл табыса білу, еліміздің конституциялық құрылысын, қоғамдағы бейбітшілік пен келісімді қорғау және сақтау қажеттігі туралы өз сенімдерін қорғау дағдыларына ие.

- **енгізу** әскери қызметшілерде әскери өмір салтына, әскери дәстүрге деген сүйіспеншілік, ел заңдары мен жарғылық нормаларды құрметтеу, қолбасшылық бірлігін нығайту, әскери борышын өтеудегі жеке және қоғамдық жауапкершілік;

- **қарым-қатынас** әскери қызметшілерді Отанның, Қазақстан халқының, Ұлттық ұланның мәдени құндылықтары, тарихы мен дәстүрлері жүйесіне, гуманистік адамгершіліктің жалпыға бірдей нормаларын (мейірімділік, өзара көмек және өзара қолдау, төзімділік пен достық) қалыптастыру;

- **даму** әскери қызметшілер салауатты өмір салтын, дене шынықтыруды, ауыр физикалық және психологиялық стресске төтеп беруге дайындығын және қабілетін қажет етеді;

- **Дайындық** әскери қызметтің бейбіт уақыттан соғыс уақытына жылдам өтуіне әскери қызметкерлердің санасы [18].

Әскери ұжымды тәрбиелеудің негізгі міндеттері:

- әскери құрылымда әскери басқару органының, бөлімшенің немесе бөлімшенің мақсатына сәйкес ортақ мақсаттар мен міндеттер бойынша біріккен салауатты және ұйымшыл әскери командаларды құру;

- ұжымдық ынтымақ, әскери достық, әскери жолдастық, қолбасшылық пен қоғамдық қатынастардың бірлігі қағидаттары негізінде әскери ұжымдарды біріктіру;

- заңды негізде жұмыс істейтін әскери қоғамдық ұйымдардың қызметін үйлестіру арқылы әскери ұжымда қоғамдық пікірді қалыптастыру;

- әскери ұжымдарда салауатты дәстүрлер мен қарым-қатынастарды құру, әртүрлі микротоптар мен көшбасшыларды анықтау және олармен жұмыс істеу;

- келеңсіз ұжым ішілік процестерге дер кезінде ден қою және әлеуметтік мәселелерді шешуде әскери ұжымға көмек көрсету.

Тәрбиелеу жүйесінің органдары :

-тәрбиенің субъектілері (объектілері) мен құралдары;

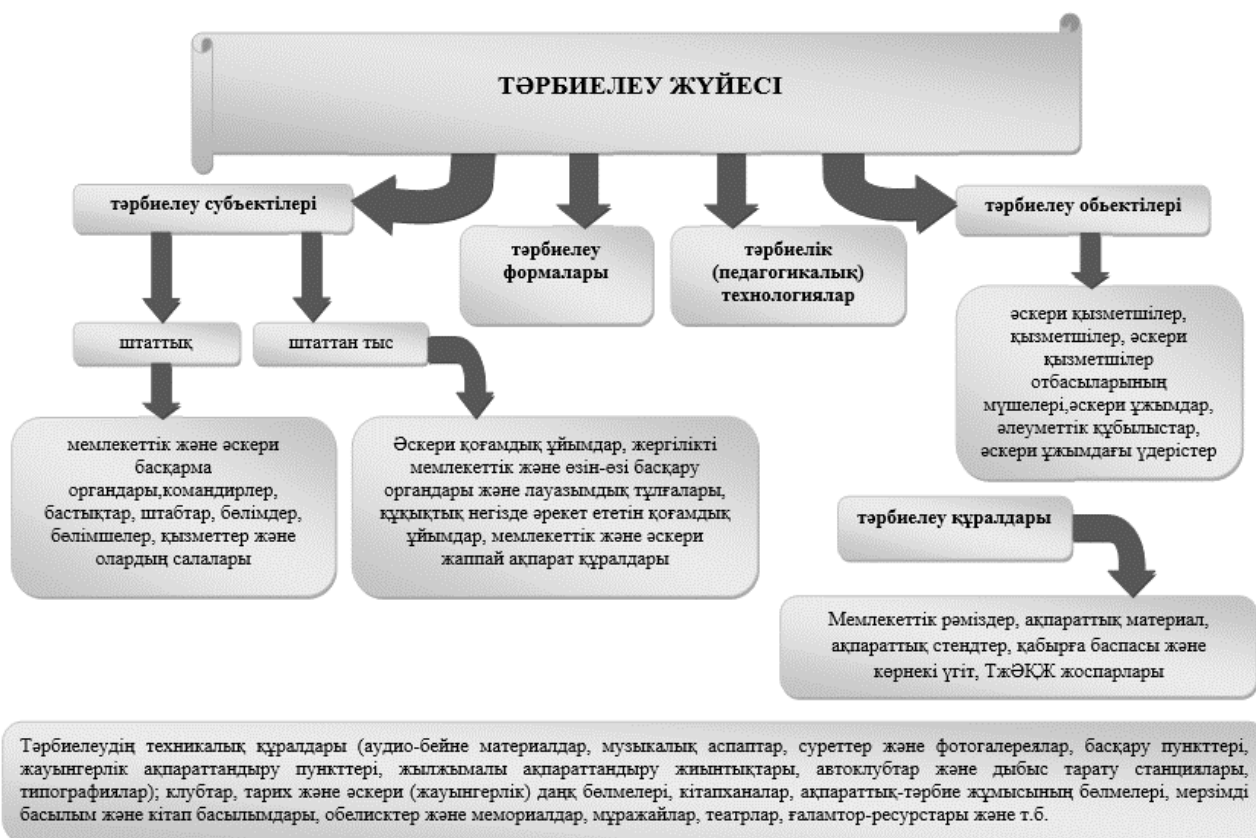
-тәрбие формалары мен әдістері, сонымен қатар оқу (педагогикалық) технологиялар.

Тәрбиелеу жүйесі төменде ашылған (№3 сызба).

Тәрбиелеу субъектілері:

тұрақты: мемлекеттік және әскери басқару органдары: қолбасшылар (бастықтар), өңірлік қолбасшылықтардың (бұдан әрі – ӨңК), құрамалар мен бөлімдердің, штабтардың, департаменттердің, бөлімшелер мен қызметтердің, ӘҚБ органдары мен олардың құрылымдарының лауазымды тұлғалары;

артық сандық: әскери қоғамдық ұйымдар, жергілікті мемлекеттік және өзін-өзі басқару органдары мен лауазымды адамдары, заңды негізде жұмыс істейтін қоғамдық ұйымдар, мемлекеттік және әскери бұқаралық ақпарат құралдары және т.б.

№3 сызба. Білім беру жүйесі.

Тәрбиелеу және тәрбиелік әсері ету объектілері:

- әскери қызметшілер;
- қызметкерлер;
- әскери қызметшілердің отбасы мүшелері;
- әскери ұжымдар;
- әскери ұжымдардағы қоғамдық құбылыстар (қарым-қатынастар) және процестер.

Тәрбие құралдары:

- мемлекеттік рәміздер;
- ақпараттық материал;
- ақпараттық стендтер;
- қабырғаға басып шығару және көрнекі насихат;
- ТжӘҚЖ жоспарлары;
- білім берудің техникалық құралдары (аудио-видео материалдар;
- музыкалық аспаптар;
- картиналар мен фотогалереялар;
- басқару пункттері, жауынгерлік ақпарат пункттері, жылжымалы ақпараттық жинақтар, автоклубтар мен дыбыстық хабар тарату станциялары, баспаханалар);

- клубтар, тарих және әскери (жауынгерлік) даңқ кабинеттері, кітапханалар, ақпараттық-тәрбие жұмысы кабинеттері, мерзімді басылымдар мен кітап басылымдары; обелисктер мен мемориалдар, мұражайлар мен театрлар.

Білім беру жүйесін басқару

Әскери қызметшілерді және оның субъектілерін оқытуды ұйымдастырудың және әдістерінің барлық деңгейлерінде (қоғам, мемлекеттік мекемелер мен ведомстволар, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, бұқаралық ақпарат құралдары, әртүрлі қоғамдық және діни бірлестіктер, әскери қызметшілердің отбасылары мен жақын туыстары, барлық деңгейдегі командирлер мен бастықтар), штабтар, қызметтер, басқа да әскери басқару органдары, оқу органдары, әскери және еңбек ұжымдары, тәрбиелік және басқарушылық әскери мәдениет мекемелері, әскери бөлімдердегі қоғамдық ұйымдар және т.б. өзара байланысты функцияны орындайды. Бөлімшелердің лауазымды адамдарының қызметі көбінесе тәрбиелік функциямен, ал жоғары лауазымды тұлғалардың қызметі басқарушылық функциямен сипатталады.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды басқарудың сапасы мен тиімділігін арттыру міндеттерін шешу ең алдымен басқару қызметімен айналысатын әскери қызметшілер жұмысының оң көрсеткіштерін арттыруға байланысты.

Білім берудің жүйелі және кешенді тәсілдерін жүзеге асырудың маңызды құрамдас бөлігі және бағыты білім беру жүйесін басқару болып табылады.

Білім беру жүйесін басқару – бұл оның жұмысын оңтайландыруға, оқу-тәрбие процесін оңтайландыруға және білім берудің алға қойған мақсаттарына жетуге бағытталған арнайы жүргізілетін қызмет, оған мыналар кіреді:

- оқу қызметінің ағымдағы және болашақ мақсаттарын анықтау;
- басқарылатын білім беру жүйесінің бастапқы жағдайын зерттеу;
- тәрбие жұмысын ғылыми негізделген жоспарлау;
- ойластырылған және шынайы мақсат қою;
- жеке құрамның жауынгерлік даярлық деңгейін, моральдық-психологиялық жай-күйін, әскери тәртіп пен әлеуметтік-құқықтық қамтамасыз етілуін шебер ескеру;
- кадрларды іріктеу, оқыту, орналастыру, бекітілген учаскедегі тәрбие жұмысының жағдайына қатаң талап қою;
- барлық деңгейдегі тәрбиешілерді персоналдың барлық санаттарын ескере отырып, тәрбие жұмысының озық әдістерімен және формаларымен, әдістерімен, түрлерімен қаруландыру;
- тәрбиешілер еңбегін ғылыми ұйымдастыру;
- тәрбие жұмысы жүйесінің жай-күйі мен тиімділігін жүйелі бақылау және талдау;
- тәрбиелік ықпалдар жүйесін дер кезінде түзету және т.б.

Тәрбиелеуді басқарудың ғылыми түрідан ұйымдастыру жүйесін мыналарды көздейді:

- басқару міндеттерінің кешенін дәйекті шешу;
- басқарудың жоғары тиімділігін қамтамасыз ететін талаптар жүйесін сақтау.

Тәрбиелеу жүйесін басқару алгоритмін келесі функционалдық реттілік ретінде көрсетуге болады: шешім қабылдау – жоспарлау – ұйымдастыру – басқару – бақылау.

Әскери қызметкерлерді тәрбиелеуде тәрбие әдістерінің келесі негізгі топтары қолданылады:

1) Білім беру объектілерін (субъектілерін) зерттеу әдістері:

- тұрғылықты жері (оқу, жұмыс) бойынша құжаттар, анықтамалар негізінде тұлғаны зерттеу;
- білім беру субъектілері мен объектілерін мақсатты түрде бақылау;
- әскери қызметшілердің практикалық қызметін талдау;
- білім беру субъектілері мен объектілерін тестілеу және сұрау (мониторинг);
- жеке және топтық әңгімелер (кездесулер);
- жеке нұсқаулар, бақылау, көмек және т.б. (ЖТЖ барлық нысандары);
- тәуелсіз сипаттамаларды талдау;
- білім беру субъектілері мен объектілерінің қызметінің нәтижелерін талдау.

2) Тәрбиелік ықпал ету және өзара әрекеттесу әдістері:

- сенім;
- мысал;
- жаттығу;
- әскери қызметшілерді қызметтің әртүрлі түрлеріне қосу;
- мақтау;
- бәсекелестік;
- сын және өзін-өзі сынау;
- мәжбүрлеу.

3) Білім беру ұйымдарының алдын алу және қайта тәрбиелеу әдістері:

- сендіру;
- қайта даярлау;
- кейіпкерді қайта құру;
- өзін-өзі түзету;
- қажетсіз контактілерді бұзу;
- сын және өзін-өзі сынау.

Осылайша, Ұлттық ұланның әскери қызметшілерін қазіргі жағдайларда оқыту әскери басқару органдары мен лауазымды тұлғаларының практикалық қызметінде жүзеге асырылады, жүзеге асырылады:

- өмірлік қызметтің осы түрлерін реттейтін нормативтік құжаттарға сәйкес күнделікті өмірде тұрақты негізде;

- жауынгерлік және жұмылдыру дайындығы, жауынгерлік даярлық және әскерлердің қызмет ету, жауынгерлік кезекшілік (қызмет) мәселелерін шешумен біртұтас контексте;

- функциялары мен міндеттеріне (лауазымы) сәйкес ТЖӘҚЖ органдарының ұйымдастырушы және жұмылдыру рөлімен.

Әскери қызметкерлерді оқыту барлық лауазымды тұлғалар үшін қызметтің басым бағыты, оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесті ұйымдастырудың үйлестіруші «өзегі» болғандықтан, осы мақсатта әскери қызметте келесі іс-шаралар жүзеге асырылуы тиіс:

1. Әскери қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты жетілдіру, оны қызметтік және жауынгерлік міндеттерді орындау мүддесінде жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйін жоғары деңгейде ұстауға бағыттау жөніндегі практикалық іс-шараларды жоспарлау және жүзеге асыру.

2. Барлық әскери басқару органдарының оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарына қатысуының бірлігі мен жүйелілігін, қол астындағы қызметкерлерді тәрбиелеу мен оқытуға лауазымды адамдардың жеке жауапкершілігін қамтамасыз етсін.

3. Тәрбие жұмысының жүйесін құқық қорғау күштерін реформалауға байланысты болып жатқан өзгерістерге бейімдеу бойынша кешенді шаралар қабылданын.

4. Жеке құрамға құқықтық тәрбие беру, әскери ұжымдарды біріктіру, достық пен әскери жолдастықты тәрбиелеу, әскери бөлімдер мен бөлімшелерде берік әскери тәртіпті және әскери қызметшілер арасындағы өзара қарым-қатынастардың жарғылық ережелерін сақтау бойынша жүйелі жұмысты ұйымдастыру.

5. Сыбайлас жемқорлықтың әскери басқару органдарына, әскери бөлімдер мен бөлімшелерге ену әрекеттеріне қарсы тұру, қару мен оқ-дәрілерді, мүлік пен қаражатты ұрлауды болдырмау, маскүнемдіктің, нашақорлық пен уытқұмарлықтың алдын алу бойынша шешуші және нақты шаралар қабылдасын.

6. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының бөлімшелері мен бөлімшелерін әлеуметтік дамыту, әскери қызметшілерге, азаматтық персоналға және олардың отбасы мүшелеріне қатысты әлеуметтік әділеттілік қағидаттарын сақтау бойынша әскери басқару органдарының үйлестірілген қызметін қамтамасыз ету, өз құқықтарын қорғау, ар-намыс пен абыройды қорғау.

7. Бөлімшедегі әлеуметтік жағдайды үнемі қадағалап, жеке құрамның сұраныстары мен өтініштерін өне бойы қадағалауға алу.

8. Қару-жарақ пен әскери техниканы басқару әдістерін шебер меңгерген әскери іс шеберлерінің, сынып мамандарының беделін көтеру. Әскери қызметшілердің кәсіби өсуі және әскери қызмет міндеттерін адал атқаруы үшін моральдық және материалдық ынталандыруды шебер және міндетті түрде қолданады.

9. Ақпараттық-ағарту жұмыстары арқылы жауынгерлік қызмет, қарауылдық және ішкі қызмет кезіндегі бейқамдық, салақтық, қырағылықты жою.

10. Әскери қызметкерлердің теріс ақпараттық-психологиялық ықпалына және экстремистік күштердің әскери топтарды саяси, діни және ұлттық белгілері бойынша бөлу әрекеттеріне қарсы тұруға дайындығы мен қабілетін дамыту.

11. Талапты, ерік-жігері күшті, сонымен бірге дұрыс және қамқор командирлерді (бастықтарды) қолдау; құқықтық негізде қолбасшылық бірлігін нығайту; офицерлік құрамда жоғары нәтиже, сенім, өзара сыйластық және қатаңдық атмосферасын құру; формализмді, тәртіпсіздікті, мақтаншақтықты, дөрекілік пен алдауды қатаң айыптайды; офицерлік құрамның үздік дәстүрлерін сақтау және дамыту.

12. Әскери қоғамдастықпен және белсенділермен белсенді және мақсатты түрде жұмыс істеу, оларды командирлерге тәрбиелеуде практикалық көмек көрсетуге және әскери қызметтегі қызметтік міндеттерін сапалы орындауда әріптестеріне жолдастық көмек көрсетуге бағыттау.

13. Мәдени-ағарту шығыстарына бөлінген бюджет қаражаты есебінен және шегінде білім беру іс-шараларын жүргізу.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі принциптері мен заңдылықтары

Әскери қызметкерлерді тәрбиелеудің принциптері - бұл тәрбиеші ретінде офицерге, командирге (бастыққа) басшылыққа алатын нормалар болып табылатын бастапқы педагогикалық ережелер. Олар бірігіп бөлімшедегі оқу процессінің бағытын, мазмұнын, ұйымдастырылуы мен әдістемесін анықтайды.

Олар әскери қызметшілерді тәрбиелеудегі көп жылдық тәжірибе мен оның ғылыми зерттеулерінің нәтижелерін жинақтап, қорытындылайды. Тәрбие принциптері мазмұны бойынша объективті, бірақ нысаны бойынша субъективті. Сондықтан олардың талаптарын, олар бейнелейтін процестің заңдылықтарын білу командирге (бастыққа) жауынгерлерді тәрбиелеу мәселелерін саналы және шығармашылықпен шешуге, оның қызметін жүйелеу мен ретке келтіруге, оларды педагогикалық тұрғыдан негізделген, мақсатқа сенімді түрде жетуге мүмкіндік береді. Білім беру принциптерін сақтау бөлімшегі оқу процессінің дамуын болжауға мүмкіндік береді.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі принциптері әскери қызметшілермен:

1. Білім берудің мемлекеттік-патриоттық және кәсіптік бағдары.
2. Гуманизм мен демократиялық құндылықтарға негізделген тәрбие.
3. Әскери қызметтің әртүрлі түрлеріне білім беру.
4. Әскери қызметтің жағымды үлгілеріне негізделген білім беру.
5. Ұжымда және ұжым арқылы тәрбиелеу.
6. Білім берудегі жеке және сараланған көзқарас.

7. Командирлердің қол астындағыларға олардың жеке қадір-қасиетін құрметтеу және оларға қамқорлық көрсетудегі жоғары талаптарының үйлесімі.

8. әскери қызметшінің және әскери ұжымның жеке басындағы «жағымдылыққа» сүйену.

9. Білім беруде сөз бен істің, теория мен тәжірибенің бірлігін, жүйелілік пен сабақтастықты қамтамасыз ету.

10. білім берудің кешенді және оңтайлы тәсілі.

11. білім берудің барлық субъектілерінің оқу қызметін мақсатты ынталандыру.

Процестің аталған барлық принциптері өзара байланысты және өзара тәуелді, дегенмен олардың әрқайсысының салыстырмалы дербестігі және практикалық оқу іс-әрекетіндегі өзіндік рефлексия деңгейі бар.

Тәрбиенің белгілі бір принципін сипаттағанда, оған енгізілген әрбір идеяның бір немесе бірнеше заңдылықтардың көрінісі екенін ескеру қажет. Олардың мәні талаптар мен педагогикалық ережелер түрінде тәжірибеде ашылып, жүзеге асырылады. Білім беру принциптері теориядан практикаға көпір салуға мүмкіндік беретіндей. Олардың жиынтығы тәрбиенің ортақ мақсатымен, міндеттерімен және мәнімен анықталады.

Тәрбие принциптері педагогикалық қызмет тәжірибесінде келесі талаптар мен ережелер жүйесі арқылы жүзеге асырылады:

- тәрбиешілер мен оқушылардың білім беру мақсаттарын анық және айқын сезінуі және түсінуі;

- барлық жүргізілетін іс-шаралардың нақты бағдары;

- тәрбиелік ықпалды ұйымдастырудың жоғары деңгейі;

- тәрбиелік ықпал етудің сол немесе басқа құралдарын, әдісін, әдісін дұрыс таңдау;

- оқу қызметі мен өмірдің, әскери қызметшілер шешетін нақты міндеттермен, олардың қызмет ету жағдайларымен байланысы;

- тәрбиелік мақсатқа жетудегі табандылық пен табандылық;

- әскери қызметшілер арасында білім беру мақсатына оң көзқарасты қалыптастырудағы табандылық;

- әрбір әскери қызметшінің білім нәтижелерін объективті, жан-жақты және тұрақты бағалау және т.б.

Әскери қызметшілермен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар мыналар болып табылады:

- тәрбиенің мақсаттары мен міндеттерінің қоғам мен мемлекет талаптарына, әскери қызмет пен адамгершілік қатынастарға сәйкестігі;

- кадрларды тәрбиелеу құралдары мен әдістерінің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігі;

- жауынгер тұлғасын қалыптастырудың әскери қызметтің сипаты мен мазмұнына, жауынгерлік даярлық сапасына, командирлердің (бастықтардың), әскери қоғамдық ұйымдардың тәрбиелік қызметіне және басқа да сыртқы факторларға тәуелділігі;

- әскери қызметшіге тәрбиелік ықпал етудің командирдің (бастықтың) жеке үлгісіне, оның мәдениет деңгейіне сәйкестігі (қағида: «командирдің жеке үлгісі»);

- командирлердің (бастықтардың) тәрбиелік қызметінің әскери қызметшілердің жеке және ұжымдық ерекшеліктеріне, олардың даму деңгейіне, қажеттіліктеріне, мүмкіндіктеріне және қызметтік іс-әрекет сипатына сәйкестігі;

- жауынгер тұлғасының қалыптасуының қарым-қатынас сипатына және әскери ұжымдағы моральдық-психологиялық ахуалға тәуелділігі;

- әскери қызметшілерді әскери және қызметтік-жауынгерлік іс-әрекеттің әртүрлі түрлеріне оқыту, жауынгерлік дайындық кезінде жауынгерлік іс-әрекеттің (жағдайдың) шарттарын үлгілеу;

- оқыту (өзін-өзі тәрбиелеу) мен тәрбиенің (қайта тәрбиелеу, өзін-өзі тәрбиелеу) біртұтастығы, ажырамас білім беру процесі ретінде («оқыту – тәрбиелеу, тәрбиелеу – үйрету» қағидасы).

Әскери қызметшілерді оқыту педагогикалық технологияларды пайдалана отырып, тұрақты негізде жүзеге асырылуы тиіс, бұл білім беру мақсаттары мен міндеттерін іске асырудың өзара келісілген және дәйекті қолданылатын әдістердің, құралдар мен нысандардың жиынтығын, сондай-ақ білім беруді кеңінен пайдалануды білдіреді. әскери қызметкерлерді тәрбиелеу мүддесіндегі қоғамдық ұйымдардың әлеуеті.

Осылайша, басты назар әрбір әскери қызметшімен оның жеке және жеке қасиеттерін ескере отырып, оның ішінде мақсатты жеке және ұжымдық ықпал ету арқылы, ұжымда және ұжым арқылы жеке тәрбие жұмысын жүргізуге аударылуы керек, бұл сондай-ақ тәрбиелеуді көздейді. жалпы әскери құрама, сондай-ақ жауынгерлік дайындық және қызмет көрсету кезіндегі білім.

1.2. Ұлттық ұландағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі міндеттері мен жүйесі.

1.2.1. Батальондағы (ротадағы) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі міндеттері.

Батальондағы (ротадағы) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі міндеттері.

Офицерлермен:

- халқына және Қазақстан Республикасының Конституциясына, әскери антқа, қорғаныс және қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатқа адалдықты нығайту;

- қарамағындағы жеке құрамға көмек пен қолдау көрсетуге дайын әскери жасақ басшысы, командир, жетекші, тәрбиеші, тәлімгер сияқты қасиеттерді қалыптастыру;

- бөлімшелердің офицерлік құрамын біріктіру, бір-біріне деген сенім мен құрмет ортасын құру, сол арқылы оның барлық жеке құрамға тәрбиелік ықпалының күшін арттыру;

- кәсіптік шеберлік пен өзін-өзі жетілдіруге ынталандыруды дамыту, жүктелген міндеттерді шешудің оңтайлы және үнемді әдістерін қолдану, әскери тәртіпті қатаң сақтау, берілген құқықтарды тиімді басқару;

- әскери қызметшілерді оқыту мен тәрбиелеуге жеке жауапкершілігін, қол астындағыларға ұқыпты және құрметпен қарауды, бөлімше офицерлер жиналысының қызметіне белсенді қатысуын қалыптастыру;

- офицерлердің шешендік және педагогикалық шеберліктерін арттыру.

Жас офицерлермен:

- отансүйгіштік сананы нығайту, Ұлттық ұланның офицерлік корпусына жататындығы үшін мақтаныш сезімін ояту, ар-намыс пен борыш сезімін, офицердің кәсіби мақтанышын, өз ісі мен іс-әрекеті үшін, қол астындағы қызметкерлерді оқытудағы өз жұмысының нәтижесі үшін жауапкершілікті тәрбиелеу;

- қарамағындағыларды оқыту мен тәрбиелеуде білімі мен дағдысы жоғары әскери жасақ басшысы тұлғасын қалыптастыру;

- жалпы мәдениетті, жоғары адамгершілікті қалыптастыру, ұжыммен де, басшылармен де қарым-қатынас этикасын жетілдіру;

- білім мен білік дағдыларын жетілдіру, кәсіби дайындық, өз бетімен жүйелі жұмыс істеуге ұмтылу, білім деңгейін арттыру;

- жоғары жауапкершілік пен еңбекқорлыққа, кемшіліктерге және моральдық нормалардың бұзылуына төзбеуге тәрбиелеу;

- басшының жеке құраммен жұмыс істеудегі педагогикалық шеберлігін, бөлімше ұжымында көшбасшы болу және әскери шеберліктің үлгісі бола білу қабілетін дамыту.

Сержант және батальон (взвод, рота) жауынгері лауазымдарында келісімшарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілермен:

- Ұлттық ұланның мақсатын терең түсінуге, елдің жоғары жауынгерлік әзірлігін және қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз етуде олардың алдында тұрған міндеттерді орындаудағы орнын сезінуге тәрбиелеу;

- әскери-кәсіби қасиеттерді, әскери ант талаптарын, командирлер мен бастықтардың бұйрықтарын сөзсіз орындау үшін жеке жауапкершілік сезімін, жоғары тәртіпті, достық пен әскери жолдастықты, бөлімнің әскери ұжымының қоғамдық өміріне белсенді қатысу және бөлімшенің шарты бойынша әскери қызметшілер жиналысының қызметінде;

- өскен моральдық-психологиялық күйзелістерге төтеп беру, қылмыстық әрекеттерге және құқық бұзушылардың (сотталғандардың, деструктивті күштердің) зиянды әсеріне қарсы тұру, заң бұзушылықтардың, азаматтарға қарсы қылмыстардың алдын алу қабілетін дамыту;

- қызметтік және жауынгерлік міндеттерді орындауға жоғары моральдық-психологиялық әзірлікті қалыптастыру және қолдау, кәсіби біліктілікті

арттыруға, шарт талаптарын адал және сапалы орындауға, құзыреттілік пен қызметтік міндеттерін жеке тұлғалық үлгілі орындауға, педагогикалық шеберлікке, қамқорлыққа тәрбиелеу. бағыныштыларға қатынасы, оларды оқыту мен тәрбиелеу;

- бөлімде және күнделікті өмірде әскери тәртіптің бұзылуына жол бермеу, жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды, адалдықты, бұзылмаушылықты, әділдікті, қарапайымдылық пен сыпайылықты сақтау, отбасы құндылықтарын нығайту;

- мемлекеттік және басқа тілдерге, Қазақстан халқының салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына құрметпен қарауды қалыптастыру, Қазақстан халқының бірлігі мен ұлтаралық келісімді нығайту, қызметтік уақытты тиімді пайдалануға, салауатты өмір салтына ұмтылу [16].

Қысқа мерзімдегі әскери қызметшілермен:

- Ұлттық ұлан қатарында қызмет етуді мақтанышпен, әскери мамандықты адал меңгеру үшін жеке жауапкершілікті тәрбиелеу;

- Отан мүддесін қорғауға саналы дайындықты, әскери антқа адалдықты, командирлердің (бастықтардың) өкімдерін және әскери қызмет міндеттерін сөзсіз орындауды, әскери қызметтегі қиыншылықтар мен таршылықтарды табандылықпен жеңуге ұмтылуды дамыту. қызмет көрсету;

- моральдық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру және дамыту: батылдық, батылдық, тәртіптілік, еңбекқорлық, тапқырлық, идеялық беріктік, психологиялық дайындық, әскери достық пен жолдастық, әскери ұжымның қоғамдық өміріне және бөлімшенің жұмысына белсене қатысуға ұмтылу. белсенділер бірлігі;

- жоғары тәртіпті және әскери тәртіпті бұзуға және қылмыстарға төзбеушілікті қалыптастыру, әскери қызметшілер арасында және аға командирлерге қатысты жанжалды жағдайлардың алдын алу, әскери қызмет өткеру тәртібі туралы заңдардың, әскери ант пен әскери жарғылардың талаптарын түсіндіру және оларды бұзғаны үшін жауапкершілік;

- командирлерге (бастықтарға) құрметпен қарауды қалыптастыру, әскери ұжымдардағы теріс дәстүрлер мен қарым-қатынастарды жою;

- Отан қорғаушы кәсібіне деген сүйіспеншілікті, келісім-шарт бойынша Ұлттық ұланда (ішкі істер органдарында) әскери қызметін жалғастыруға ұмтылу, сондай-ақ офицерлік лауазымдарда одан әрі қызмет ету үшін жоғары оқу орнында оқудан өту.

Рота белсенділері мүшелерімен:

- әскери борышын жеке үлгілі орындауды қамтамасыз ету;

- әскери ұжымдарда, әскери отбасыларда салауатты моральдық ахуал қалыптастыру, әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті нығайту үшін жауапкершілікті қалыптастыру;

- әлеуметтік, тұрмыстық және мәдени мәселелерді шешудегі рөлін арттыру;

- қоғамдық іс-әрекет тәжірибесіне үйрету және мәдени-тынығу жұмыстарын ұйымдастыру.

Әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен:

- бөлімше орындайтын тапсырмалардың маңыздылығын түсіндіру;
- Отан қорғаушы мамандығына деген сүйіспеншілік пен құрметті, отбасының Ұлттық ұланға қатысуын мақтанышпен тәрбиелеу;
- әскери қызметшілердің жоғары моральдық-психологиялық жай-күйін қолдау және оларға әскери борышын және жүктелген қызметтік-жауынгерлік міндеттерді орындауда моральдық қолдау көрсету;
- берік отбасы одағын, ана мен әке болуды, ерлі-зайыптылардың отбасын сақтауға жауапкершілігін арттыру, ондағы жоғары адамгершілік пен өзара сыйластық ортасын қалыптастыру.

Бөлімшелерде ТжӘҚЖ **жүйелі түрде ұйымдастырылуына** (рота, батальон) командирлері тікелей жауапты.

Бөлімдердің жеке құрамымен олардың қызметін Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының әскери жарғыларына сәйкес **жүзеге асырылуы** батальон және рота командирінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарына жүктеледі.

Бөлімшелерде ТжӘҚЖ тиімділігінің критерийі: тәрбие жұмысының негізгі нысандарын жүргізудің белгіленген нақты жүйесі; моральдық-психологиялық ахуалдың жоғары деңгейі; берік әскери тәртіп және бөлім жеке құрамының жүктелген қызметтік; жауынгерлік және арнайы тапсырмаларды сапалы орындауға дайындығы.

Бөлімше (батальон, рота, взвод) командирі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жүзеге асыру арқылы әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайын сақтауға міндетті.

Батальондар мен роталарда өткізілетін ТжӘҚЖ іс-шаралары

Келісімшарт бойынша офицерлер, сержанттар және әскери қызметшілермен:

- ақпараттандыру (жұмыс уақыты регламентіне сәйкес, аптасына бір рет);
- мемлекеттік құқықтық дайындық сабақтарында (бөлімшенің сабақ кестесіне сәйкес);
- демалыс және мереке күндері (тақырыптық кештер, мерекелік шаралар, салтанатты жиналыстар және т.б.).
- тәрбие сағатында жауынгерлік қызмет алдында (жауынгерлік қызмет күндерінде).

Қысқа мерзімдегі әскери қызметшілермен:

- ақпараттық сағатта (аптасына 2 рет);
- мемлекеттік құқықтық оқыту сабақтарында (сынып кестесіне сәйкес);
- тәрбие сағатында (аптасына 3 рет).
- тәрбие сағатында қызметке кірер алдында (жауынгерлік, ішкі қарауыл) (қызмет өткеру күндерінде).

- демалыс және мереке күндеріндегі мәдени-демалыс уақытында.

Жауынгерлік қызмет күндері қызметке түсер алдында жеке құраммен 20 минут ішінде тәрбиелік жұмыс өткізіледі. Бұл жағдайда рота резервімен тәрбие жұмысы (қызметке түспеген әскер қызметшілерімен) 50 минут өткізілдеді.

Күн тәртібіне сәйкес ротада келесі тәрбиелік жұмыстар ескеріледі:

- ақпараттандыру (30 минут);
- теледидардан жаңалықтарын көру (20 минут);
- тәрбие жұмысы (50 минут);

- қызметке түсер алдында әскери қызметшілермен, карауыл жеке құрамымен, әскери және тәуліктік жасақтардың тәрбиелік жұмысы (кемінде 20 минут);

- демалыс және мереке күндеріндегі мәдени-демалыс шаралары.

Күн тәртібінде қосымшада әскери қызметшілермен жеке тәрбие жұмысын жүргізу уақыты көрсетілген.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстардың қорытындысын шығару бойынша әскери қызметшілердің жалпы жиналыстары (әскери қызметшілер санаттары бойынша жиналыстар) өткізіледі:

- роталарда (және оларға теңестірілген), взводтарда - айына кемінде бір рет;
- батальондарда (және оларға теңестірілген тұлғаларда) – тоқсанына кемінде бір рет.

ТжӘҚЖ бөлімшелерінің лауазымды тұлғаларының кәсіби даярлығын арттыру жүзеге асырылуда кәсіптік және өндірістік оқыту жүйесінде, оқу-әдістемелік оқу сабақтарында, сондай-ақ әскери бөлімдегі семинарлар мен кеңестер кезінде:

- ТжӘҚЖ бойынша рота командирлерінің орынбасарларымен (және оларға теңестірілген тұлғалармен) - әскери бөлімдерде айына 1 рет (РК ТжӘҚЖ БО кәсіби даярлық күні);
- ТжӘҚЖ бойынша батальон командирлерінің орынбасарларымен (және оларға теңестірілген тұлғалармен) – жылына бір рет ӨңҚ-да үш күндік оқу-әдістемелік жиын.

ТжӘҚЖ іс-шараларын ұйымдастырады:

- **взводта** - взвод командирі;
- **ротада** - рота командирі, ТжӘҚЖ бойынша рота командирінің орынбасары;
- **батальонында** - батальон командирі және оның бағыт бойынша орынбасарлары, батальон штабының бастығы.

ТжӘҚЖ барлық деңгейдегі лауазымды тұлғалар жүргізіледі. Оның ішінде **батальон (рота) командирлері:**

- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстардың орындалуына, олардың сапасына мониторингті ұйымдастыру, нәтижелерін қорытындылау, орынбасарлары мен рота (взвод) командирлеріне оны жақсарту бойынша міндеттер қою;

- білім беру және әлеуметтік-құқықтық шараларға жеке қатысу;
- келісімшарт бойынша әскери қызметшілерді мемлекеттік-құқықтық оқыту топтарының біріне жетекшілік етеді және олармен сабақтарды өткізуге (рота командирі взвод сержанттары мен жасақ командирлері лауазымдарында келісімшарт бойынша әскери қызметшілерді мемлекеттік-құқықтық оқыту тобын басқарады);

- бағынысты офицерлермен және сержанттармен, ал қажет болған жағдайда психологтың бақылауын талап ететін жеке сарбаздармен, әскери тәртіпті бұзушылармен және бөлімге жаңадан келгендермен жеке жұмыс жүргізу.

Батальонның штаб бастықтары:

- жауынгерлік даярлықты (оқу процессін), қызметтік-жауынгерлік іс-әрекетті және әскери-жауынгерлік жүйелерді жоспарлаудың жүйелілігін қамтамасыз ету;

- жарғылық тәртіпті сақтау, әскери қызметтің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, әскери қызметшілердің өмірі мен денсаулығын сақтау бойынша тәрбие іс-шараларын ұйымдастырады және жүргізеді;

- бағынысты әскери қызметшілермен, сондай-ақ жауынгерлік қызметті ұйымдастыратын әскери қызметшілермен жеке тәрбие жұмысын жүргізуге;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын талдау негізінде оны нығайту жөнінде ұсыныстар жасайды және оларды жүзеге асыруға қатысады;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйі мен әскери тәртібін бағалаудың қорытындыларын және батальон командирінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарының батальонның қызметтік жауынгерлік міндеттерді ұйымдастыру жөніндегі ұсыныстарын ескереді.

ТжӘҚЖ командирінің орынбасарлары:

- жеке үлгі бойынша олар әскери қызметкерлерді өздеріне жүктелген міндеттерді тиімді орындауға жұмылдырады;

- тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық іс-шараларды жоспарлауды және тікелей жүзеге асыруды ұйымдастыру;

- белгілі бір кезеңге (есептік кезеңге) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру (оның нәтижелері) бойынша командирлерге ұсыныстар дайындау;

- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу бойынша бөлім лауазымды тұлғаларының қызметін үйлестіру;

- социологиялық сауалнамалар (социометрия) жүргізе отырып, олар әлеуметтік және моральдық-психологиялық жағдайды зерттейді, талдайды және бағалайды, рота, батальон жеке құрамының моральдық-психологиялық жағдайы туралы мәліметтерді жинақтайды және дайындайды, командирлер мен бағыныштыларға ұсыныстар мен ұсынымдар әзірлейді. ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайын және әскери қызметшілер арасындағы әскери тәртіпті негізге ала отырып, жеке тәрбие жұмысын ұйымдастырады және жүргізеді;

- бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарларын және басқа құжаттарды әзірлеу, тапсырмаларды орындаушыларға жеткізу, бақылауды жүзеге асыру және олардың орындалуын ұйымдастыруға қатысу;

- ТжӘҚЖ жоғары органдарының командирлері мен басшыларына жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы мен әскери тәртібі, әскери қызметшілердің конституциялық құқықтарының сақталуы туралы баяндайды.

Взвод командирлері:

- жеке құрамның әскери тәрбиесін, тәртібін және моральдық-психологиялық жағдайын сақтау бойынша іс-шараларды ұйымдастырады және өткізеді;

- жеке оқу жұмысын жүргізеді;

- взвод жеке құрамының әскери тәртіпті сақтауын бақылауды жүзеге асырады және оны күшейту шараларын жүзеге асырады;

- бөлімшеде тәрбие және әскери тәртіпті нығайту мәселелері бойынша взвод белсенділерімен өзара іс-қимылды ұйымдастырады.

Сержанттар мен старшиналар:

- бөлімше жауынгерлерінің әскери тәрбиесін, тәртібін, моральдық-психологиялық жай-күйін және әскери қызмет қауіпсіздігін ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз етеді;

- сарбаздармен оқу және жеке жұмыстарға қатысу;

- бөлімшеде тәрбие және әскери тәртіпті нығайту мәселелерінде ротаның мүлкімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру;

- Басқа лауазымды тұлғалардың ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу мәселелері бойынша міндеттері Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының ішкі қызметінің Жарғысында айқындалған.

Тәрбие жұмысының нәтижелі болуы үшін взвод (рота) командирі взвод (рота) алдағы кезеңде (апта, ай) қандай міндеттерді шешіп жатқанын және батальонда қандай іс-шаралар жүргізіліп жатқанын білуіңіз керек.

Батальонда (ротада) ТжӘҚЖ ұйымдастыру мыналарды қамтиды:

- күнделікті тәртіпке сәйкес ТжӘҚЖ іс-шараларын жүргізу;

- ТжӘҚЖ іс-шараларын сапалы ұйымдастыру және іс-шаралар өтетін орындарды дайындау үшін жеке оқыту;

- ТжӘҚЖ іс-шараларына персоналдың барынша қатысуын қамтамасыз ету;

- ТжӘҚЖ іс-шараларын сапалы өткізу үшін оқу-материалдық базаны дайындау;

- аға командирдің (рота (батальон) командирінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарының) жоспарларын, сценарийлерін, ескертпелерін, ТжӘҚЖ іс-шараларының хаттамаларын бекіту;

- іс-шараның тиімділігін талдау, оны жүзеге асыру туралы ТжӘҚЖ бойынша батальон (рота) командирінің орынбасарына есеп беру [19].

1.2.2. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудағы әскери бөлімше лауазымды тұлғаларының жұмыс жүйесі.

Әскери бөлімшелер лауазымды тұлғаларының тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудағы жұмыс жүйесіне келесі іс-шаралар кіреді:

- **түсіну және бағалау** бастапқы деректер, басшы құжаттарды зерделеу, аға командирлер қойған тапсырмалар, жауынгерлік әзірлік, жауынгерлік қызмет пен дайындық жағдайын, жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын, заңдылық пен әскери тәртіптің жай-күйін талдау, оқу-тәрбие жұмысы негіздерінің оқу-материалдық базасының жағдайы мен мүмкіндіктерін жұмыс, талдау, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру жағдайларын бағалау;

- **жоспар құру және шешім қабылдау** әскери бөлімде, бөлімшеде тәрбие жұмысын ұйымдастыру және әскери тәртіпті қамтамасыз ету туралы (тәрбие жұмысының және әскери тәртіпті қамтамасыз етудің негізгі басымды шаралары қандай күштермен, құралдармен және әдістермен, қандай дәйектілікпен және қандай мерзімде жүзеге асырылуы тиіс шығару, бағынысты міндеттерді орындау тәртібі, тәрбиелік іс-шаралар жұмысын дайындау, сондай-ақ оларды кешенді ұйымдастырушылық және материалдық қамтамасыз ету, тәрбие және құқық бұзушылықтың алдын алу мәселелері бойынша офицерлер мен келісімшарт бойынша әскери қызметшілерді әдістемелік оқытуды ұйымдастыру;

- **іс-шараны жоспарлау** тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс, әзірленген құжаттарды келісу және бекіту;

- **жан-жақты бақылау және көмек көрсету** оқу іс-шараларын ұйымдастыруда және өткізуде;

- **нәтижелерін дер кезінде шығару** тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс және әскери тәртіп, кемшіліктерді жою бойынша міндеттер қою.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру (талдау, жоспарлау, оқыту, бақылау, әдістемелік көмек көрсету) тиісті командирлердің (бастықтардың) басшылығымен ТжӘҚЖ бөлімшелерімен жүзеге асырылады.

ТжӘҚЖ бойынша әскери бөлім командирінің орынбасары (бұдан әрі - *әскери бөлім командирінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасары*) әскери қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлауға, ұйымдастыруға және тікелей жүргізуге жауапты.

Әскери бөлімдердің командирлері:

- ТжӘҚЖ басшылығына және нақты білім беру мәселелерін шешуде жүйелі жұмысты ұйымдастыруға жеке жауапкершілікте болады;

- бағынысты офицерлерді оқу-тәрбие тапсырмаларын тиімді орындауға жеке үлгі бойынша жұмылдырады;

- оқу процесін талдайды, жүзеге асырылатын ТжӘҚЖ қызметінің мақсаттары мен міндеттерін, оларды жүзеге асыру мерзімдері мен тәртібін анықтау;

- командирдің әскери-өндірістік даму жөніндегі орынбасарының оқу-тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсыныстарын қарайды және бекітеді және жоспарланған іс-шараларға жеке қатысады;

- ТжӘҚЖ тапсырмаларының орындалуына, олардың сапасына бақылауды ұйымдастыру, қорытындыларды шығару, орынбасарларына, басқармалар (филиалдар) мен қызметтер бастықтарына, бөлімше командирлеріне оны жетілдіру бойынша міндеттер қою;

- кезең ішінде, әдетте, жауынгерлік жарыстың нәтижелерін өткізубарлық әскери басқару органдарының, техникалық және материалдық-техникалық қамтамасыз ету органдарының, қоғамдық ұйымдардың және өзара іс-қимыл жасайтын органдардың қатысуымен және бөлімшелер командирлері мен бөлімше жетекшілерінің міндетті қатысуымен бөлімшелерде қызметтік және жауынгерлік қызметтің өзге де бағыттарының қорытындыларын шығару;

- білім берудің аса маңызды бағыттары бойынша оқу-тәрбие қызметіне жеке қатысады, офицерлер құрамын мемлекеттік құқықтық оқыту топтарының біріне басшылық жасайды және олармен сабақ өткізеді, өз орынбасарларының ТжӘҚЖ іс-шараларын өткізуге қатысуын қамтамасыз етеді;

- бөлімшедегі жеке оқу жұмыстарына жетекшілік етеді және оны бағыныштылармен жеке өзі жүргізеді;

- офицерлер жиналысын басқарады және офицерлер жиналысы кеңесінің жұмысын ұйымдастырады;

- бағынысты лауазымды адамдар мен әскери басқару органдарына әскери-өнеркәсіптік дамыту іс-шараларының мазмұнына, ұйымдастырылуына және жүргізілуіне талдау жүргізу және міндеттер қою;

- әскери бөлімнің дәстүрлерін сақтау және арттыру, жеке құрам жиналыстарын өткізеді, әскери рәсімдерді орындауға қатысады;

- әскери қоғамдық ұйымдардың жұмысына көмек көрсетеді және жағдай жасайды, шешімдер қабылдау кезінде олардың пікірлерін ескереді, тоқсан сайын әскери отбасы мүшелерімен кездеседі;

- ТжӘҚЖ мәселелерін зерделеу кезеңіне бұйрықта белгіленеді, оқу кезеңіндегі мемлекеттік құқықтық оқытудың нәтижелері және оқудың жаңа кезеңінде оны ұйымдастыру бойынша міндеттер туралы бұйрықтар шығарады;

- күнделікті тәртіпте қарауылдар мен әскери жасақтардың жеке құрамымен тәрбие жұмысын жүргізу, жеке құрамды хабардар ету, телехабарлар бағдарламаларын қарау уақытын анықтайды.

Командир (бастық) кадрлық және тәрбие мәселелері бойынша өзінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарымен барынша тығыз байланыста болуы, оның жұмысына көмектесуі және жеке құрам арасындағы беделін жан-жақты

нығайтуы керек. Бұл бағынысты бөлімшелер мен бөлімшелердегі істің жай-күйіне бірінің де, екіншісінің де жоғары жауапкершілігімен, жеке құрамға жүктелген міндеттерді орындаудағы моральдық-психологиялық фактордың маңыздылығымен түсіндіріледі.

Штаб:

- қызметтік-жауынгерлік іс-шараларды, жауынгерлік дайындықты (оқу процесі) және ТжӘҚЖ-ді жоспарлауда жүйелілікті қамтамасыз ету;

- жарғылық тәртіпті сақтау, әскери қызметтің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, ақпараттық соғыс іс-шараларын жоспарлау және оған қатысу, әскерлерді теріс ақпараттық және психологиялық әсерлерден қорғау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастырады;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын талдау негізінде оны нығайту жөнінде ұсыныстар жасайды және оларды жүзеге асыруға қатысады;

- қызметтік жауынгерлік міндеттерді ұйымдастыруда жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйі мен әскери тәртібін бағалаудан қорытындыларды және командирдің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарының ұсыныстарын ескеру;

- әскери бөлімге келіп түсетін күшейтулерді бөлімшелер арасында бөлуді, кәсіби психологиялық іріктеу нәтижелерін, маман-психологтар мен командирлердің (бастықтардың) ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарларының ұсынымдарын ескере отырып, әскери жасақтар мен қарауылдардың құрамын ұйымдастыру;

- кадрларды даярлау мүддесінде әртүрлі қызметтер мен бөлімдердің күш-жігерін үйлестіруді ұйымдастыру;

- лауазымды тұлғалардың қызметтік тапсырмаларына бөлімшелердегі жұмыс кезінде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды, жеке тәрбие жұмыстарын жүргізу бойынша тапсырмаларды енгізуге;

- ТжӘҚЖ бөлімшесін бөлімшенің штаб-пәтері мен басқару орталығына орналастыруды ұйымдастыру, оларды байланыс құралдарымен, көлікпен және жұмысқа қажетті құрал-жабдықтармен қамтамасыз ету.

ТжӘҚЖ командирінің орынбасары:

- қолбасшылық бірлігін, әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту мен сақтауда командирге жеке үлгісімен көмектеседі;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына, нормативтік құқықтық актілеріне және осы Нұсқаулыққа сәйкес жеке құраммен ТжӘҚЖ-ны басқарады және ұйымдастырады, ТжӘҚЖ жоспарлауды жүзеге асырады және олардың орындалуын бақылайды;

- басшы құжаттардың негізінде біртұтас оқу-тәрбие желісін, бірыңғай педагогикалық талаптарды (жоспар) әзірлейді және командирге (бастыққа) ТжӘҚЖ ұйымдастыру туралы шешім дайындайды;

- бағынысты командирлердің (бастықтардың) және басқа да лауазымды тұлғалардың оқу-тәрбиелік қызметіне басшылық жасайды, ТжӘҚЖ бағынысты

органдары мен құрылымдарының жұмысын ұйымдастырады, олардың қызметін бақылайды;

- ТжӘҚЖ жоспарлы жоспарларының орындалуын қамтамасыз етеді, оқу-тәрбие жұмысын орындаушыларға нұсқау береді, оқу іс-әрекетін өткізуде пайдалану үшін әдістемелік материалды дайындауға басшылық жасайды;

- ТжӘҚЖ басқару органдарының және органдарының (құрылымдарының) лауазымды тұлғаларын персоналмен ТжӘҚЖ жүргізуге үйретеді;

- мемлекеттік құқықтық оқыту топтарының жетекшілерін теориялық және әдістемелік оқыту бойынша іс-шараларды жүргізеді;

- жеке құраммен жеке тәрбие жұмысын ұйымдастырады және оны жеке өзі жүргізеді;

- әскери қызметшілерді, бөлімдерді (бөлімдерді, бөлімдерді және қызметтерді) жауынгерлік жарыстың жеке және ұжымдық міндеттемелерін қабылдауға және табысты орындауға жұмылдыру бойынша ақпараттық-насихаттық іс-шаралар кешенін жүзеге асырады;

- жеке құрам тұрақты орналастыру пунктінен оқшауланған түрде қызметтік-жауынгерлік және арнайы тапсырмаларды орындағанда, МПҚ іс-шараларын ұйымдастырады және жүргізеді;

- әскери қоғамдық ұйымдардың жұмысын үйлестіреді және басқарады;

- бағынысты бөлімшелерде, бөлімшелерде, карауылдар мен әскери жасақтарда оқу-тәрбие іс-шараларының орындалуына бақылауды жүзеге асырады, іс-шаралардың нәтижелерін талдайды, нәтижелерін шығарады;

- тәрбие жұмысының тақырыбын анықтайды және персоналды хабардар етеді және оны орындаушыларға жеткізеді, оларға нұсқау береді;

- әскери бөлімдерге (бөлімшелерге) жұмысқа шығатын офицерлерге әскери қызметшілермен тәрбие және жеке тәрбие жұмысын жүргізу бойынша міндеттер қояды.

Қызметтердің, бөлімдердің, бөлімдердің басшылары (бұдан әрі – қызметтер):

- бағынысты құрамның тәрбиесіне, әскери тәртібіне және моральдық-психологиялық жай-күйіне, бағынысты бөлімдер мен қызметтердің офицерлерімен, сержанттарымен және сарбаздарымен әскери тәрбие және оқу-тәрбие қызметін жүргізуге жауапты;

- ведомстволық бағынысты қызметтер мен жетекшілік ететін бөлімшелерде оқу және жеке тәрбие жұмысын жүргізуге, сондай-ақ олардың командиріне (бастыққа) және командирдің әскери және әскери қызметшілер жөніндегі орынбасарына әскери тәртіптің жай-күйі және моральдық-психологиялық ахуал туралы объективті ақпарат беруге дербес жауапты болады. бағынысты және жетекшілік ететін әскери құрамаларда;

- жеке жоспарға ТжӘҚЖ іс-шараларын, соның ішінде жеке оқу жұмысын қосу;

- әскери бөлімдердің ведомстволық бағынысты және жетекшілік ететін бөлімшелерінде оларды өткізуді ұйымдастыру, тәрбиелік және қоғамдық іс-шараларға қатысу;

- тиісті қолдау түрін ұйымдастыруға байланысты тапсырмаларды сапалы орындау әскери қызметкерлердің жоғары моральдық-психологиялық жағдайын сақтауға және тәрбиелеуге ықпал етуін қамтамасыз етуге ұмтылады.

ТжӘҚЖ бөлімшелері:

- жеке құраммен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың белсенді ұйымдастырушылары мен қатысушылары ретінде әрекет етуге, әскери қызметшілерді жүктелген міндеттерді сапалы орындауға жеке үлгі бойынша жұмылдыру;

- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлауды, әдістемелік қамтамасыз етуді және тікелей жүзеге асыруды ұйымдастыру;

- әскери басқару органдары лауазымды адамдарының оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу бойынша қызметін үйлестіреді;

- әскери бөлімнің қызметі туралы объективті қоғамдық пікірді, әскери қызметке оң көзқарасты қалыптастыру мүддесінде жергілікті атқарушы билік органдарымен, қоғамдық және діни бірлестіктермен, республикалық және жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарымен белсенді өзара іс-қимыл жасауға;

- әлеуметтік және моральдық-психологиялық жағдайды зерделеу, талдау және бағалау, жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйі туралы мәліметтерді жинақтау және дайындау, командирлер мен оқу құрылымдарына бағынысты бастықтарға ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу мәселелері бойынша ұсыныстар мен ұсынымдар әзірлеу;

- оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру (оның нәтижелері) бойынша әскери бөлім командирінің бұйрықтарының, нұсқауларының жобаларын белгілі бір кезеңге (есептік кезеңге) дайындауға;

- бөлімше қызметкерлерінің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарға қатысуы және бақылау, құқық бұзушылықтың алдын алу іс-шараларын өткізу кестелерін жасау;

- бұйрықтарды, нұсқаулықтар мен нұсқауларды, жоспарлар мен бағдарламаларды, басқа да жоспарлық және әкімшілік құжаттарды әзірлеуге, әскери бөлімдердің (бөлімдердің) лауазымды адамдарына тапсырмаларды жеткізуге, бақылауды жүзеге асыруға және олардың орындалуын ұйымдастыруға қатысуға;

- Әскери бөлімдердің командирлеріне және жоғары тұрған әскери бөлімдердің басшыларына жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы мен әскери тәртібі, әскери қызметшілердің, азаматтық персоналдың және олардың отбасы мүшелерінің конституциялық құқықтарының сақталуы туралы баяндайды.

Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың нәтижесі:

- жоғары жауынгерлік және жұмылдыру дайындығы, қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды сапалы орындау;

- Ұлттық ұлан әскери қызметшілерін Қазақстан Республикасының Конституциясына, еліміздің заңдарына және әскери жарғыларға сәйкес іс-әрекеттерінің заңдылығына соттау;

- Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздеріне, Ұлттық ұланға құрмет сезімі, мемлекеттің, әскерлер мен әскери бөлімнің негізгі тарихын білу;

- командирлеріңізге сену және кәсіби шеберлік;

- күшті әскери тәртіп пен қатаң жарғылық тәртіп;

- қарсыластың ақпараттық-психологиялық әсер ету жағдайында сенімді мінез-құлық дағдылары;

- жеке құрамның қауіпсіздікті қорғау жүйесі жүзеге асырылатын аумақтардағы (қызмет орындарындағы) туындайтын қоғамдық-саяси және жедел жағдай, мемлекеттік органдардың шешімдері және әскерлер алдында тұрған міндеттер туралы хабардар болу деңгейі;

- әскери құрамаларда оларға жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды сенімді орындауға мүмкіндік беретін салауатты моральдық-психологиялық ахуал.

ТжӘҚЖ бойынша командирдің орынбасары әрбір әскери қызметшінің өзінің мемлекет тарихының бір бөлігі екенін және оны білуге міндетті екенін, Қазақстан армиясы мен Ұлттық ұланның дәстүрлерінің бір бөлігі екенін және оларды білуі және сақтауы қажет екенін түсінуіне ұмтылуы керек [18].

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды басқару алгоритмі

ТжӘҚЖ басқару процесі мыналарды қамтиды:

- білім беру жағдайын бағалау, білім беру объектісін анықтау, ТжӘҚЖ модельдеу және жобалау;

- ТжӘҚЖ-ды ұйымдастыру және жоспарлау, ТжӘҚЖ нысандары мен әдістерін таңдау; ТжӘҚЖ қызметкерлерін таңдау, орналастыру және оқыту;

- ТжӘҚЖ басқару (бақылау);

- ТжӘҚЖ әдістемелік қамтамасыз ету;

- өнімділік нәтижелерін талдау.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды басқару әскери қызметшілермен ТжӘҚЖ тиімді және тиімді жүргізу бойынша ұйымдастырушылық-әдістемелік шаралар кешенін басқару және жүзеге асыру арқылы жүзеге асырылады. Бақылаудың негізі командирдің (бастықтың) немесе оның ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарының шешімі болып табылады.

ТжӘҚЖ басқару орталығы Ұлттық ұлан Жоғарғы қолбасшылығының ТжӘҚЖ Бас басқармасы болып табылады, оның функциялары, ережемен мен қызметі Ұлттық ұланның Бас қолбасшысымен сондай-ақ ОңҚ ТжӘҚЖ басқармасы бекітіледі.

ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу орталықтары жеке құраммен әскери бөлімдер мен бөлімшелер болып табылады.

ТжӘҚЖ басқару алгоритмі мыналарды қамтиды:

- белгілі бір кезеңдегі ТжӘҚЖ жағдайын талдау (ай, тоқсан, жарты жыл, бір жыл үшін);
- ТжӘҚЖ ағымдағы және ұзақ мерзімді жоспарлау;
- ТжӘҚЖ мүддесінде міндеттерді бөлу және өзара іс-қимылды ұйымдастыру;
- алдағы кезеңге ТжӘҚЖ ұйымдастыру бойынша бұйрықтар мен нұсқауларды әзірлеу және ведомстволық бағынысты бөлімшелер мен бөлімшелерге жіберу;
- кадрларды іріктеу, тәрбиелеу және оқыту, ТжӘҚЖ жай-күйін бағалау және талап ету, ТжӘҚЖ орындаушыларын озық жұмыс әдістерімен жабдықтау;
- ведомстволық бағынысты әскери басқару органдарында, құрамаларда, бөлімшелерде, бөлімшелерде, қарауылдар мен әскери жасақтарда ТжӘҚЖ-ды күнделікті жедел басқару, тәрбиелік ықпалдарды реттеу;
- бақылау жүйелері жүйесін бақылау және бақылау, практикалық көмек көрсету, оқыту және анықталған кемшіліктерді жою мақсатында ведомстволық бағынысты бөлімшелер мен бөлімшелерге жоспарлы түрде бару;
- қызмет нәтижелерін талдау, оң нәтижелерді бекіту және озық тәжірибені тарату.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың құрылымы

Батальонның (ротаның) ТжӘҚЖ бөлімшелеріне мыналар жатады: БК ТжӘҚЖ бойынша орынбасары, РК ТжӘҚЖ бойынша орынбасары.

ТжӘҚЖ бөлімшелерінің құрылымы:

- әскери БАҚ, баспасөз қызметтері, «Қалқан» әскери газеті мен «Бүркіт» журналының редакциясы, штаттан тыс әскери тілшілер, қабырға баспасөзінің редакторлары;
- клубтар (мәдени-демалыс орталықтары) және кітапханалар, ақпараттық-тәрбие жұмысы мен психологиялық көмек көрсету бөлмелері;
- Ұлттық ұланның орталық мұражайы, әскери бөлімдердің және Ұлттық ұлан академиясының тарих және әскери (жауынгерлік) даңқы кабинеттері;
- Ұлттық ұланның ән-би ансамблі;
- әскери қоғамдық ұйымдар (штаттан тыс).

Ұлттық ұландағы ТжӘҚЖ бөлімшелеріне мыналар кіреді:

- ТжӘҚЖ бойынша командирлердің орынбасарлары (Ұлттық ұлан Бас қолбасшысының ТжӘҚЖ бойынша орынбасарынан және ӨңК командирлерінің орынбасарларынан ТжӘҚЖ бойынша бөлімше командирлерінің орынбасарларына дейін).
- Ұлттық ұлан Бас қолбасшылығының ТжӘҚЖ Бас басқармасы;

- ТжӘҚЖ өңірлік қолбасшылықтарының, Ұлттық ұлан академиясының, құрамалар мен әскери бөлімдердің басқармалары, департаменттері, филиалдары мен топтары.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты басқару құрылымы төменде көрсетілген (№4 сызба).

№4 сызба. ТжӘҚЖ басқару құрылымы.

ТжӘҚЖ батальонының (ротасының) құрылымдары:

- батальонда (бөлек орналасқан рота, арнайы комендатура) – келісімшарт бойынша әскери қызметшілер кеңесі; әйелдер кеңесі;
- серіктестікте – кәсіпорын мүлкі: кәсіпорынның жастар орталығы, қабырға баспасөзінің редакциясы, спортты ұйымдастырушы, мәдени-демалыс жұмыстарын ұйымдастырушы және т.б.
- взводтарда (тең құрамда) – үгітшілер, спортты ұйымдастырушылар, жауынгерлік парақшалардың редакторлары.

Батальонның (ротаның) ТжӘҚЖ белсенділері: ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі (бұдан әрі – АТЖБ) және психологиялық көмек, мәдени ағарту, білім берудің мүлкітік және техникалық құралдары (бұдан әрі – ҚҚИ және ТСВ), кітап көрмесі, газеттер мен журналдардың файлдары, қабырға баспасы. және бөлімшенің көрнекі үгіт-насихаты, портативті (саяхаттық) ТжӘҚЖ жиынтығы, ақпараттық стендтер [19].

1.3. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие жұмысы.

1.3.1. Ұлттық ұлан әскери қызметшілерін тәрбиелеудің мәні, мақсаттары, міндеттері, нысандары мен құралдары.

«Тәрбие кең мағынасымен алғанда, қандай да болса бір жан иесіне тиісті азық беріп, сол жан иесінің дұрыс өсуіне көмек көрсету деген сөз. Ал енді адамзат туралы айтылғанда, адамның баласын, кәміл жасқа толып, өзіне-өзі қожа болғанша, тиісті азық беріп, өсіру деген мағынада жүргізіледі».

Мағжан Жұмабаев

(1893-1938) Қазақ ақыны, публицист, ұстаз, жаңа қазақ әдебиетінің негізін салушылардың бірі.

Адам— мемлекетіміздің абсолютті құндылығы. Адам факторы бүгінгі таңда қазақстандық қоғамның дамуында және бәсекеге қабілетті мемлекет құруда маңызды рөл атқарады.

Қазіргі халықаралық жағдай, әлемде болып жатқан қоғамдық-саяси және әлеуметтік тенденциялар, жаңа ақпараттық технологиялардың кеңінен таралуы және қолданылуы адамдардың санасына, олардың іс-әрекеті мен мінез-құлқына елеулі әсер етуде.

Бүгінгі таңда еліміздегі қоғамдық қауіпсіздіктің кепілі болып табылатын Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының күрделілігі мен қарқынды дамуы, сондай-ақ ақпараттық технологиялардың адамдарға ықпалының күшеюі әскерлердің кадрлық әлеуетіне ерекше назар аударуды талап етеді.

Қазақстан Республикасына төніп тұрған жаңа сын-қатерлер мен қауіптер жағдайында Ұлттық ұланның әскери қызметшілерімен идеологиялық, ақпараттық және тәрбиелік жұмысты күшейту, олардың бойында жоғары идеялық-адамгершілік, моральдық-психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді дамыту қажеттілігі туындады.

Өздерінің жеке үлгісімен, сөзі мен ісімен бағынысты жеке құрамды оқытуға және тәрбиелеуге, оларды заңмен жүктелген міндеттерді ойдағыдай жүзеге асыруға жұмылдыруға міндетті әскер офицерлері (командирлер мен бастықтар) жоғары идеологиялық табандылықтың үлгісі болуы керек. және саяси кемелдену, моральдық-психологиялық дайындық.

Тәрбие күрделі және нақты әлеуметтік құбылыс, тұлғаны қалыптастыру факторы ретінде, адам әрекетінің түрі ретінде, күрделі басқарылатын жүйе ретінде, санаға, эмоцияларға, сезімдерге және ерік-жігерге мақсатты, жүйелі әсер ету процесі ретінде қарастырылады. оның бойында қажетті қасиеттерді қалыптастыру мақсатында жеке тұлғаның.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының жеке құрамын оқыту мынада белгіленген ережелер мен талаптар негізінде жүзеге асырылады:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдары;
- Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары мен Үкіметінің қаулылары;
- Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жалпы әскери жарғылары және Әскери ант;
- тиісті командирлердің (бастықтардың) бұйрықтары мен өкімдері.

Әскери педагогика ғылымының жетекші талаптары, ережелері мен ұсыныстарына сүйене отырып, жеке құрамды тәрбиелеуді тұтас педагогикалық жүйе ретінде қарастырған жөн. Ұлттық ұланның жеке құрамын тәрбиелеу жүйесін әскери қызметкерлердің, азаматтық және әскери қызметкерлердің қалыптасуы мен дамуының біртұтас, тұтас, үздіксіз процесін қалыптастыратын және қамтамасыз ететін объективті жағдайлар мен субъективті факторлардың өзара байланысты және өзара тәуелді құрамдастарының жиынтығы деп түсіну керек. өзіне жүктелген міндеттерді ойдағыдай орындау үшін қажетті қасиеттер мен қарым-қатынастар ұжымдары алдында тұрған міндеттер.

Әскери қызметкерлердің барлық санаттарымен жүргізілетін тәрбие жұмысының мазмұндық негізіне Отан, Тәуелсіздік, Мемлекеттік рәміздер, Президент, Борыш, Ар-намыс, Ант, Отан қорғау, ерлік, батылдық, адалдық, берік тәртіп, мақтаныш деген негізгі ұғымдар енуі керек. Ұлттық ұлан қатарында Отанға қызмет етуде. Мазмұны Ұлттық ұландағы тәрбие жұмысы төмендегі сызбада көрсетілген (№5 сызба).

№5 сызба. Ұлттық ұландағы тәрбие жұмысы.

Ұлттық ұландағы тәрбие жұмысы әскери басқару органдары қызметінің маңызды бағыты болып табылады және әскери қызметшілердің (қызметкерлердің) санасына, сезіміне және ерік-жігеріне мақсатты түрде әсер ету үшін қажетті жоғары идеялық, моральдық, әскери және моральдық-психологиялық қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған іс-шаралар кешені болып табылады. Отанды қорғау міндеттерін ойдағыдай орындау.

Тәрбие жұмысы арқылы жеке құрам әскери қызметшілердің психикасы мен мінез-құлқына жүйелі педагогикалық әсер ететін, әскери қызметшілердің тапсырмаларды орындауға дайындығына оң әсер ететін идеологиялық, моральдық-этикалық құндылықтар мен әскери-патриоттық сана жүйесін дамытады. мақсатқа сай және оның тиімділігі.

Тәрбие жұмысының мақсаты: жеке құрамның бойында отансүйгіштік сезімдер мен әлеуметтік маңызы бар мұраттарды, Отанға, мемлекеттік мүдделерге және жоғары рухани қажеттіліктерге ерлікпен қызмет ету мотивтерін сана мен мінез-құлықта бекітуге негізделген жоғары идеялық, адамгершілік, психологиялық және кәсіби қасиеттерді қалыптастыру және қолдау.

Ұлттық ұлан тәрбие жұмысының негізгі міндеттері:

- кадрларды жоғары рухани мәдениет пен имандылыққа, мемлекеттік дүниетаным мен қоғамдық белсенділікке баулу;
- Ұлттық ұлан қатарында әскери борышын абыроймен және абыроймен атқаратын әскери қызметшілерге қажетті идеялық, адамгершілік, әскери және жауынгерлік қасиеттерді сіңіру;
- кадрларға мемлекеттік саясаттың негіздерін және қазақстандық қоғамды дамыту және қайта құру саласында ел басшылығы қабылдап жатқан шараларды түсіндіру арқылы құқықтық сана мен сауаттылық деңгейін арттыру;
- қалыптастыру және әскери қызметшілерде өздеріне жүктелген міндеттерді ойдағыдай орындау үшін қажетті қасиеттерді, сондай-ақ жеке адамның, қоғам мен мемлекеттің қауіпсіздігі мүддесінде шешуші әрекетке және жанқиярлыққа тұрақты моральдық-психологиялық дайындықты сақтау;
- әскери қызметшіде құқықтық тәртіп жауынгерінің моральдық-кәсіби бейнесіне сәйкес келетін мінез-құлық үлгісін қалыптастыру, оның айрықша белгілері: идеялық беріктік, қырағылық, мызғымастық, табандылық және батылдық болуы керек;
- әскери қызметшілердің жүктелген міндеттерді, қызметтік және арнаулы міндеттерді адал және кәсіби орындауға тұрақты ұмтылысын, ұжымда тәртіпті және салауатты қоғамдық қатынастарды сақтауды дамыту;
- әскери дәстүрлерді сақтау және дамыту, достық пен әскери жолдастықты нығайту.

Тәрбие жұмысының негізгі формаларына мыналар жатады:

- мемлекеттік құқықтық дайындық;
- персоналды хабардар ету;

- жеке тәрбие жұмысы;
- бөлімшелер (бөлімшелер) командирлері мен олардың орынбасарларын, әскери басқару органдарының лауазымды адамдарын бағыныштылармен тәрбие жұмысының нысандары мен әдістеріне оқыту;
- тақырыптық кештер мен аппарат жиналыстары;
- жеке құрамның қолбасшылықпен, Жаңа заман, соғыс және еңбек ардагерлерімен, мемлекеттік қызметшілермен кездесулері және атақты адамдар;
- тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша тәжірибе алмасу;
- ақпараттық телебағдарламаларды, радиобағдарламаларды, деректі және көркем фильмдерді, аудиоматериалдар мен бейнематериалдарды тыңдау және қарау;
- аудио-бейнематериалдарды, ақпараттық-анықтамалық материалдарды, жадынамаларды, жауынгерлік үнпарақтарды, найзағай үнпарақтарын дайындау және шығару;
- қылмыстық құқық бұзушылық жасағаны үшін сотталған әскери қызметшілерге әскери соттардың үкімдерін шығару;
- офицерлер жиналысы;
- мәдени-демалыс жұмыстары.

Тәрбие жұмысының негізгі құралдарына мыналар жатады:

- мәдениет және демалыс мекемелері;
- ақпараттық-тәрбие жұмыстарына арналған бөлмелер;
- кітапханалар;
- мұражайлар (тарихи және әскери (жауынгерлік) даңқ бөлмелері);
- полиграфиялық жабдық;
- білім берудің техникалық құралдары;
- мобильді ақпараттық жүйелер;
- көрнекі ақпарат құралдары.

Тәрбие жұмысының негізгі әдістері болып табылады:

- сендіру, тәрбиелеу;
- оқыту;
- үгіт-насихат және үгіт;
- брифинг;
- мысал;
- сын;
- талқылау;
- көтермелеу.

Жеке құраммен тәрбие жұмысына басшылықты барлық деңгейдегі командирлер (бастықтар) жүзеге асырады. Жеке құраммен тәрбие жұмысын ұйымдастыру және жай-күйі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бөлімшелеріне жүктеледі.

Әскери командирлер (бастықтар) мен бөлімшелер оқу-тәрбие жұмысын жақсарту, оның тиімділігін, тиімділігін арттыру және әрбір әскери ұжымның

өмірі мен қызметінің барлық жақтарына белсенді ықпал ету шараларын қолданады.

Әскери басқару және басқару органдарындағы тәрбиелік іс-шаралар нысан бойынша Ұлттық ұландағы негізгі оқу іс-шараларының жүйесіне сәйкес ұйымдастырылады және жүзеге асырылады.

Тәрбие жұмысының іс-шаралары күнделікті жұмыс тәртібі мен қызметтік уақыт регламентіне, сонымен қатар кафедралардың сабақ кестесіне енгізілген.

Ұлттық ұландағы білім беру жүйесінің орталық элементтері субъектілер мен объектілер болып табылады.

1. Кадрларды оқыту жүйесінің субъектілері:

- қоғам, мемлекеттік институттар мен институттар;
- жергілікті мемлекеттік органдар;
- бұқаралық ақпарат құралдары;
- әртүрлі қоғамдық және діни бірлестіктер;
- әскери қызметкерлер мен азаматтық персоналдың отбасылары мен жақын

туыстары;

- барлық деңгейдегі командирлер мен бастықтар;
- штабтар, қызметтер және басқа да әскери басқару органдары;
- білім беру органдары;
- әскери және еңбек ұжымдары;
- әскери мәдениет мекемелері;
- әскери бөлімдердегі қоғамдық ұйымдар және т.б.

2. Білім беру жүйесінің объектілері:

- офицерлер;
- келісімшарт бойынша әскери қызметкерлер;
- мерзімді әскери қызметшілер;
- әскери топтар;
- әскери қызметшілердің отбасы мүшелері;
- әйелдер әскери қызметшілері;
- қызметкерлер және т.б.

Білім беру жүйесіндегі субъектілер мен объектілердің өзара әрекеті күрделі, көп деңгейлі және көп қырлы әлеуметтік-педагогикалық құбылыс ретінде әрекет етеді. Ол өз мәні бойынша, бір жағынан, әсер ету объектілерін зерттеу, оқу-тәрбие жұмысының мақсаттары мен жоспарлауын түсіну, бөлімшедегі (бірліктегі) тәрбиелік ықпалдар жүйесін бақылау және түзету арқылы тәрбие мәселелерін неғұрлым тиімді шешуді қамтамасыз етуден тұрады, ал екінші жағынан, тәрбиелік әсерді қабылдауда әртүрлі санаттағы әскери қызметкерлердің, олардың отбасы мүшелерінің, азаматтық персоналдың, әскери топтардың және олардың субъектілерге кері әсері.

Тәрбиенің субъектілері мен объектілерінің өзара әрекеттесуінің тиімділігі білім беру процесінің мазмұнында көрінеді.

1.3.2. Әскери бөлімде (бөлімде) тәрбие жұмысын ұйымдастыру

Тәрбие жұмысының міндеттері елдегі және бөлімшелер орналасқан аумақтағы әлеуметтік-экономикалық, қоғамдық-саяси, діни және ақпараттық ахуалды, жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын ескере отырып шешіледі.

Бұл ретте оқу-тәрбие жұмысын жауынгерлік дайындықпен және жеке құрам орындайтын міндеттердің сипатымен барынша біріктіру қамтамасыз етіледі.

Әскери басқару органдарының лауазымды адамдары әскери қызметшілермен тікелей тәрбие жұмысын жүргізуге міндетті:

- әскери бөлімдердің командирлері – бөлімше және бөлімше командирлерімен;
- бөлімше командирлерінің орынбасарлары - жауынгерлік даярлық офицерлерімен, кіші командирлермен (сержанттармен);
- штаб бастықтары – штабтың офицерлерімен және мамандарымен, қарауыл (әскери жасақ) бастықтарымен, бақылаушылармен және патрульшілермен;
- командирлердің ТжӘҚЖ бойынша орынбасарлары - ТжӘҚЖ бөлімшелерінің офицерлерімен және мамандарымен, әскери қоғамдық ұйымдардың мүшелерімен;
- командирдің орынбасарлары: материалдық-техникалық қамтамасыз ету, техника және қару-жарақ бойынша - бағынысты қызметтер мен бөлімшелердің офицерлерімен және мамандарымен.

Өртүрлі санаттағы персоналмен тәрбие жұмысында негізгі күш мыналарға шоғырланған:

- офицерлер құрамымен - офицерлік (әскери) борыш сезімін, ар-намысты, жеке үлгілі мінез-құлқын дамыту, әскери қызмет міндеттерін атқару және жүктелген міндеттерді мақсатына сай орындау құзыреттілігі мен кәсіби шеберлігі деңгейін арттыру; аға басшының бұйрығын сөзсіз орындауға әзірлікті және бағыныштыларға берілген бұйрыққа жауапкершілікті қалыптастыру; педагогикалық мәдениет деңгейін, қарамағындағы кадрларды оқытуға, тәрбиелеуге және идеялық-саяси дайындығына жеке жауапкершілікті, оларға деген қамқорлық пен құрметпен қарауды арттыру;
- мерзімнен тыс лауазымдардағы келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілермен - әскери қызмет міндеттерін атқару кезінде жоғары тәртіпті және жеке үлгілі мінез-құлықты қалыптастыру және дамыту, кәсіби шеберлігі мен шеберлігін арттыруға ұмтылу, сауатты әрекет ету және оларды сақтау туралы сеніп тапсырылған қару-жарақ, әскери техника және басқа да мүлік; бағыныштыларды оқыту мен тәрбиелеудегі көшбасшылық және ұйымдастырушылық қабілеттерді, әдістемелік дағдыларды, әскери ұжымдардың ұйымшылдығын, бағыныштыларға қамқорлық пен құрметпен қарауды, қойылған міндеттерді мақсатына сай орындауға жеке жауынгерлік және психологиялық дайындықты дамыту;

- сарбаздар лауазымдарында келісімшарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілермен - Қазақстан Республикасының қарулы қорғанысына тұрақты әзірлікті қалыптастыру және қамтамасыз ету, командирлердің (бастықтардың) бұйрықтарын сөзсіз орындау, жоғары қырағылық, тәртіп пен жеке жауапкершілік туралы. әскери қызмет міндеттерін орындау, сеніп тапсырылған қаруды, әскери техниканы және өзге де мүлікті сауатты пайдалану және сақтау; командирлерге (бастықтарға) құрметпен қарауды, әскери жолдастықты, жүктелген міндеттерді мақсатына сай орындауға жеке жауынгерлік және психологиялық дайындықты қалыптастыру;

- мерзімді әскери қызмет өткеретін сарбаздармен - Ұлттық ұландағы қызметке, Әскери антқа адалдықты, командирлердің (бастықтардың) бұйрықтарын сөзсіз орындауға әзірлік ынтасын және саналы көзқарасын қалыптастыру туралы; әскери қызметтегі қиындықтарды еңсеруге, әскери мамандықты меңгеруге және қызметтік міндеттерін сапалы орындауға, жоғары тәртіпке, әріптестеріне құрметпен қарауға, әскери жолдастыққа, әскери қызметтегі жауынгерлік іс-әрекетке дайындыққа ықпал ететін қажетті моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру және дамыту;

- әскери құрамның әскери қызметшілерімен (мүшелерімен) - әскери борышын орындау кезінде жеке үлгілі орындалуын қамтамасыз етуге; әскери ұжымдарда, әскери отбасыларда салауатты моральдық-психологиялық ахуал қалыптастыру, әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті нығайту үшін жауапкершілікті қалыптастыру; әлеуметтік, тұрмыстық және мәдени мәселелерді шешудегі рөлін арттыру;

- әскери қызметкерлермен (қызметкерлермен), - қызметтік (еңбек) міндеттерін орындауға, қызметтік (еңбек) тәртіпті, қызметтік (кәсіптік) әдеп нормаларын сақтауға саналы көзқарасты қалыптастыру туралы.

- әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен – бөлімше (бөлімше) орындайтын міндеттердің маңыздылығын түсіндіру; олардың мемлекеттік-патриоттық санасын қалыптастыру және дамыту; Ұлттық ұландағы қызмет кәсібіне құрметпен қарау; дәстүрлі отбасылық құндылықтарды сақтау, отбасылардағы, оның ішінде әскери әулеттерді жалғастыруға бағытталған моральдық-психологиялық ахуалды жақсарту, олардың құқықтары мен әлеуметтік кепілдіктерін іске асыруды қамтамасыз ету; әскери отбасы мүшелерінің шығармашылық қабілеттерін, мәдени деңгейін және білімін жан-жақты дамыту; көп балалы және жас отбасыларға, қаза тапқан әскери қызметкерлердің отбасыларына көмек көрсету.

Тәрбие жұмысының орталығы болып саналады:

- офицерлермен, келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен -әскери бөлім (бөлек батальон), батальон;

- сарбаздармен - рота (және оған теңестірілген бөлімшелер).

Тәрбие жұмысының негізгі формалары

Әскери бөлім (полк, жеке батальон):

- ақпараттандыру;
- офицерлер құрамын және әскери-өнеркәсіп кешенін мемлекеттік құқықтық оқыту;
- жеке оқу жұмысы;
- қорытындылайтын офицерлер мен әскери-өнеркәсіптік кешен жиналыстары мен конференциялары;
- майдангерлер мен ардагерлерге құрмет көрсету кештері;
- қызықты адамдармен кездесулер, ашық есік күндері;
- жарыстар;
- тақырыптық кештер;
- әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен жұмыс істеу;
- әскери рәсімдерді орындау және т.б.

Саптық (оқу) батальонында: ақпараттандыру; әскери-өнеркәсіптік кешенмен мемлекеттік-құқықтық дайындық; қызметкерлер жиналысы; офицерлер мен сержанттардың жиналыстары; Қорытындылау; жауынгерлік даярлық пен қызмет көрсетудің алдыңғы шебін құрметтейтін кештер.

Оқу іс-шаралары күнделікті жұмыс тәртібіне, сонымен қатар кафедраның сабақ кестесіне енгізілген.

ТжӘҚЖ мазмұны мен қызметі жоспарларда көрсетілген:

- Ұлттық ұлан академиясында – оқу жылына (кешенді жоспар) және айға (жоспар-күнтізбелік);
- құрамалар мен әскери бөлімдерде – тоқсанға (кешенді жоспар);
- тапсырмалардың бөлімшелерін тұрақты орналастыру орнынан оқшаулау кезінде орындау кезінде - тапсырманы орындау кезеңіне (МПҚ жоспары).

ТжӘҚЖ жоспарлаудың қайнар көздері Қазақстан Республикасының Конституциясы, заңдары, Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары, Жолдаулары, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері, Республика Ішкі істер министрлігінің бұйрықтары мен өкімдері болып табылады. Қазақстан мен Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі – Ұлттық ұлан Бас қолбасшысының орынбасары, стратегиялық, ұзақ мерзімді (мемлекеттік, ведомстволық) бағдарламалар мен жоспарлар.

Кешенді ТжӘҚЖ жоспарлары білім беру мәселелерін шешуге кешенді көзқарасты қамтамасыз етуі, негізгі оқу қызметін жауынгерлік дайындықпен тығыз байланыстыруы, оларды орындау үшін жауапты тұлғаларды анықтауы, лауазымды тұлғалардың іс-әрекеттерін үйлестіру және ағымдағы жоспарлаудың шынайылығы мен тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

Офицерлермен тәрбие жұмысының негізгі формалары:

- мемлекеттік құқықтық дайындық және ақпарат;
- лекциялар, кездесулер, дөңгелек үстелдер, конференциялар;
- офицерлер жиналыстары;

- жеке оқу жұмысы;
- жас офицерлер үшін тәлімгерлік ұйымдастыру;
- мәдени-демалыс іс-шаралары (офицерлер балдары, театрларға бару, конференциялар);

- озық жұмыстарды насихаттау және үздік офицерлерді марапаттау;
- офицерлерді тәуелсіз оқыту;
- кадрлық резервпен жұмыс;
- жас офицерлер отбасымен жұмыс [18].

Сержанттар және қатардағы әскери қызметшілер лауазымдарында әскери қызмет өткеретін келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен тәрбие жұмысының негізгі нысандары:

- кандидаттарды сапалы зерделеу және мамандық бойынша іріктеу;
- пайдалануға беру және бейімделуге жәрдемдесу;
- мемлекеттік құқықтық дайындық және ақпарат;
- әңгімелесулер, кездесулер, кездесулер;
- жеке оқу жұмысы;
- нұсқаушы-әдістемелік сабақтар;
- келісімшарт бойынша әскери қызметшілердің отбасыларымен жұмыс істеу;
- әскери ұжымды қоғамдық өмірге тарту;
- үздік әскери мамандарды қорытындылап, марапаттау.

Мерзімді әскери қызметшілермен тәрбие жұмысының негізгі формалары (үздіксіз қызмет):

- әскерге шақырылғандарды оқып-үйрену және жас әскермен жұмыс істеу;
- мемлекеттік құқықтық дайындық және ақпарат;
- жеке жұмыс;
- жауынгерлік даярлық жүйесіндегі сабақтар;
- әскери ұжымды қоғамдық өмірге тарту;
- әскери рәсімдерді орындау;
- әскери құраманың қызметін қорытындылау;
- жауынгерлік даярлық пен қызметте үздік оқушыларды марапаттау;
- тақырыптық кештер, ауызша журналдар;
- ардагерлермен және белгілі тұлғалармен кездесулер;
- ата-аналармен (ең жақын туыстарымен) хат алмасу;
- экскурсиялар мен мұражайларға, театрларға, қаза тапқан жауынгерлер мен батырлардың обелисктеріне бару.

Тәрбие жұмысының тиімділігіне қол жеткізіледі:

- орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың, қоғамдық ұйымдардың (заңды негізде әрекет ететін), әскери басқару органдарының, әскери қызмет бөлімшелерінің, әскери қоғамдық ұйымдардың, әскери құқық қорғау органдарының күштерін үйлестіреді;

- жеке құрамды оқу-тәрбие іс-шараларына барынша қамту, оларға командалық-басқару құрамының белсенді қатысуы;

- әскери қызметшілерге және әскери жасақтарға тәрбиелік ықпал етудің тұрақты жүйесі (дәйектілік, жүйелілік және сабақтастық), тәрбие жұмысының мақсаттарын ортақ түсіну;

- әскери қызметшілерге олардың ерекшеліктерін ескере отырып, сараланған көзқарас;

- командирлердің (бастықтардың), тәрбие субъектілерінің идеялық, арнайы және психологиялық-педагогикалық деңгейін жүйелі түрде арттыру;

- әскери қызметкерлердің қажеттіліктерін (рухани, әлеуметтік, материалдық және т.б.) реттеу және қанағаттандыру, оларда қажетті қасиеттерді, көзқарастар мен мінез-құлықтарды қалыптастырудың маңызды шарттары ретінде.

Қорытындыларды шығару және тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру бойынша міндеттерді белгілеу:

- роталарда (және оларға теңестірілген), взводтарда - айына кемінде бір рет;

- батальондарда (және оларға теңестірілген тұлғаларда) - тоқсанына кемінде бір рет;

- құрамаларда, әскери бөлімдерде, жеке батальондарда – тоқсан сайын.

- Тәрбие жұмысы Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2023 жылғы 15 мамырдағы №396 бұйрығымен бағаланды. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2022 жылғы 30 қарашадағы №921 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы бұйрығы «Ішкі істер органдарының жеке құрамымен тәрбие, психологиялық және идеологиялық жұмысты ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» [3].

Бөлімшелерде тәрбие жұмысын ұйымдастыру

Бөлімшедегі (батальон, рота, взвод) тәрбие жұмысының негізгі формалары:

взводта: мемлекеттік құқықтық дайындық; тәрбиелік жұмыс; ақпараттандыру, қорытындылау;

ротада: мемлекеттік құқықтық дайындық; ақпараттандыру; тәрбиелік жұмыс; нәтижелерді шығару үшін аппарат жиналыстары; жауынгерлік дайындық пен қызметте алдыңғы қатарда жүрген мерзімді әскери қызметшілерге құрмет көрсету; ардагерлермен кездесулер, демалыс (мерекелік) іс-шаралар, көркемөнерпаздар қойылымдары.

батальонда: ақпараттандыру; әскери-өнеркәсіптік кешенмен мемлекеттік-құқықтық дайындық; қызметкерлер жиналысы; офицерлер мен сержанттардың жиналыстары; Қорытындылау; жауынгерлік даярлық пен қызмет жетекшілеріне құрмет көрсету.

Әскери міндеттілермен (әскери міндеттілермен) тәрбие жұмысының негізгі нысандары:

- әскерге шақырылғандарды оқып-үйрену және жас әскермен жұмыс істеу;

- мемлекеттік құқықтық дайындық және ақпарат;
- жеке оқу жұмысы;
- жауынгерлік даярлық жүйесіндегі сабақтар;
- әскери ұжымды қоғамдық өмірге тарту;
- әскери рәсімдерді орындау;
- әскери құраманың қызметін қорытындылау;
- жауынгерлік даярлық пен қызметте үздік оқушыларды марапаттау;
- тақырыптық кештер;
- ардагерлермен және белгілі тұлғалармен кездесулер;
- ата-аналармен (жақын туыстарымен) байланыс;
- экскурсиялар мен мұражайларға, театрларға, қаза тапқан жауынгерлер мен батырлардың обелисктеріне бару.

Ротада, батальонда тәрбие жұмысының жүйесі

Рота (батальон) командирі, взвод командирлері.

Күнделікті:

- жауынгерлік даярлық пен тәрбие жұмысының жоспарлы іс-шараларын өткізуге, экономикалық және әлеуметтік мәселелерге, оларды орындауға сынып кестесіне сәйкес дайындау;
- взвод жауынгерлерін психологиялық ерекшеліктерін, ротадағы жағдайды, олардың арасындағы қарым-қатынасты, әскери тәртіптің жай-күйін ескере отырып, қызметтік және жауынгерлік іс-әрекеттің жоспарлы және ағымдағы тапсырмаларын орындау үшін орналастыру;
- әскери қызметшілерді туған күндерімен, мерейтойларымен және есте қаларлық даталарымен, жеке өміріндегі маңызды оқиғаларымен құттықтау (құттықтау парақшаларын шығару).
- тәрбие іс-шараларының жоспарына, батальондағы (ротадағы) жағдайға және әскери қызметшілердің тәртібіне сәйкес тәрбие және жеке тәрбие жұмысын жүргізу;
- әскери қызметшілердің (әскери қызметтегі және келісімшарт бойынша) қажетті үстемеақы нормаларын алуын тексеру;
- ротадағы жауынгерлік даярлықтың, жауынгерлік қызметтің, күн тәртібіндегі тапсырмалардың орындалуының, әскери тәртіп пен ішкі тәртіптің жай-күйін қорытындылау.

Апта сайын:

- қызметтік-жауынгерлік іс-әрекеттің, жауынгерлік даярлық пен қызметті, әскери тәртіптің, ұйымшылдық пен тәртіптің жай-күйін қорытындылау. Сержанттар мен сарбаздарға алдағы аптаға міндеттер қою, оның ішінде жеке құраммен тәрбие жұмысы мәселелері.
- батальон (рота) командиріне жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйі, жауынгерлік даярлық, тәрбие жұмыстарының сапасы мен тиімділігі, әскери қызметшілердің қажеттіліктері мен сұраныстары, жоғары тұрған органдарға шешуді талап ететін мәселелер туралы баяндау.

Ай сайын:

- шешілетін міндеттерді, әскери ұжымдағы жағдайды, жеке құрам арасындағы өзара қарым-қатынасты, әскери тәртіптің жай-күйін, алдағы айға арналған міндеттерді белгілей отырып, қорытындыларды шығару үшін рота әскери қызметшілерінің жалпы жиналысы;

- қорытындылау нәтижелері бойынша мерзімді және келісімшарт бойынша әскери қызметшілердің ата-аналарын олардың әскери қызметтегі табыстары мен жетістіктері туралы хабардар етуге;

- әскерге шақырылушыларды ата-ана нұсқауымен және командирлердің жеке құрамға алғыс хаттарымен марапаттау;

- жауынгерлік даярлық, жауынгерлік және күнделікті қызмет кезінде қауіпсіздік шараларын сақтау бойынша практикалық оқу.

Тоқсан сайын: тәртіптік тәжірибені талдау, рота офицерлерінің тәрбие жұмыстарына қатысуы.

ТжӘҚЖ бойынша рота (батальон) командирінің орынбасары:

Күнделікті:

- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды өткізуге күнделікті тәртіпке сәйкес дайындық және оларды жүзеге асыру;

- персоналдың телерадио ақпараттық бағдарламаларды және басқа да тәрбиелік маңызы бар бағдарламаларды (күнделікті тәртіпке сәйкес) тыңдауы және көруі;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын, олардың қажеттіліктері мен талаптарын, взводтар мен отрядтардағы моральдық-психологиялық жағдайды зерделеу;

- бөлімдердің бірінде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс іс-шараларына қатысу және жеке жүргізу;

- жүргізілген ӨИИ туралы рота командиріне баяндама, сондай-ақ СБЖ жүзеге асырылғанға дейін жүргізілген жеке және топтық әңгімелесулер туралы есеп.

Апта сайын:

Сабақ кестесін дайындау, оның ішінде оқу жұмысының негізгі формалары:

- жеке құрамды ақпараттандыруды ұйымдастыру:

- - аптасына 2 рет 30 минуттан (сарбаздармен);

- мемлекеттік құқықтық дайындықты ұйымдастыру:

- - аптасына 2 (4) сағат (сарбаздармен);

- - аптасына 2 сағат (келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен);

- «WhatsApp» интернет мессенджерінде ата-аналармен жұмысты талдау.

- рота белсенділеріне олардың жұмысы мәселелері бойынша нұсқау беру, түрлі оқу іс-шараларына қатысу;

- қоғамдық орындарда, түрлі мәдени-демалыс іс-шараларына ұжымдық бару кезінде, кәсіпорыннан шыққанда, демалысқа шыққанда және т.б. өзін-өзі ұстау туралы нұсқаулар;

- мәдени-демалыс және спорттық іс-шаралар жоспарын құру: әр аптаның сәрсенбісі (мерекенің жоспары – мереке қарсаңында).

- демалыс және мереке күндеріндегі мәдени-демалыс іс-шаралары: лекциялар, викториналар, конкурстар, ардагерлермен кездесулер (қызықты адамдар), мәдени саяхаттар, фильмдер, телешоулар қарау, көркемөнерпаздар қойылымдарының репетициясы (демалыс алдындағы және демалыс күндеріндегі жоспарға сәйкес);

- жауынгерлік парақшалар мен найзағай, радиогазеттерді шығару (әр сенбі сайын);

- кәсіпорында жоспарға, сабақ кестесіне және күн тәртібіне сәйкес жүргізілетін оқу іс-шараларын есепке алу және бақылау;

- бөлімшелердегі моральдық-психологиялық жағдай және есепте тұрған әскери қызметшілермен атқарылып жатқан жұмыстар туралы батальон психологімен әңгімелесу;

- взводтардың бірінде қорытынды шығару кезінде әскери тәртіптің жай-күйін талдайтын баяндамалар (қажет болған жағдайда).

Ай сайын:

- бөлім қызметкерлерінің жеке тәрбие жұмыстарын талдау.

- тәртіптік практиканы талдау.

- персоналға арналған құқықтық ақпарат (ақпарат тақырыбына сәйкес).

- ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесіндегі, сондай-ақ жеке құрам жауынгерлік қызметтің, ішкі қызметтің және т.б. тапсырмаларды орындайтын орындардағы құқықтық білім бұрышының, жылжымалы кітапханалардың материалдарын жаңарту;

- (батальон) ротасының басымдылығы үшін спорттық жарыстар (айына 1-2 рет).

Қабырға тығыздағышын босату:

- ротаның қабырға газеті - әр айдың 5-күніне дейін;

- сатиралық газет – тоқсанына бір рет;

- фотогазеттер – тоқсанына бір рет (іс-шаралардың нәтижелері бойынша);

- жауынгерлік парақтар, взвод жебесі (айына 2 рет қызметтік жауынгерлік міндеттер қорытындысы бойынша);

- бөлімге келген әскери қызметшілер мен туыстары мен достарының кездесуін ұйымдастыру.

Оларды бөлімше өмірімен және күнделікті тұрмысымен таныстыру. Ротаның әскери қызметшілерінің туыстарымен және достарымен байланысты сақтау бойынша іс-шаралар.

Оқу мерзімі:

Жауынгерлік қызмет пен оқу-жаттығу, күнделікті іс-әрекет кезіндегі олардың жұмыс істеу әдістері бойынша рота мүлкімен оқу-әдістемелік сабақтар;

құқықтық тәрбиелік іс-шаралар: әскери полиция және прокуратура өкілдерімен кездесулер; Әскери қызмет және әскери қызметшілерді әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша заңдар мен нормативтік құқықтық актілерді жеткізу:

Бөлімшедегі жас сарбаздарды жауынгерлік қызметке енгізу бойынша тәрбиелік іс-шаралар.

Батальон (рота) командирі және ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарымен бірлесіп екі апта аралығында жауынгерлік қызметке енгізу бойынша келесі іс-шаралар өткізеді:

- ротада салтанатты түрде қалыптасу және «Өзімді ұжымға таныстыру» іс-шарасын өткізу;
- бөлімшенің өмірімен, бөлімшенің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларын орындау ерекшеліктерімен таныстыру;
- бөлімшенің күнделікті жұмыс тәртібін зерттеу;
- салтанатты жағдайда әскери қаруды (жабдықты) бекіту және тапсыру;
- офицерлер, келісімшарт бойынша әскери қызметшілер, ардагерлер арасынан тәлімгерлік;
- жеке істерді зерделеу, жеке оқу жұмыстарын жүргізу (әңгімелесу, бақылау, бақылау және т.б.);
- ата-аналармен байланыс (хабарлама), берілген әскери бөлімде және ротада қызмет өткеру тәртібі туралы ақпарат (алғашқы 1-2 күн);
- өзара әрекеттесу және әлеуметтік және проблемалық мәселелерді шешу үшін ата-аналармен WHATSAPP топтарын ұйымдастыру;
- офицерлер мен сержанттардың әскери құрамадағы қарым-қатынасы, жас әскерге шақырылғандардың бейімделу барысы туралы күнделікті тыңдау.

Келіп жатқан жас әскерлердің жеке құрамымен тәрбие іс-шараларын өткізу Ұлттық ұлан Бас қолбасшысы бекіткен жас әскерлерді әскери қызметке қабылдау жөніндегі нұсқаулыққа, жас әскерлерді әскери қызметке қабылдау жоспарына сәйкес роталық ауқымда жүзеге асырылады. жауынгерлік қызметке шақырылғандар және бөлімшенің күнделікті тәртібі.

Осылайша, Ұлттық ұланның әскери қызметшілерін қазіргі заманғы жағдайларда оқыту әскери басқару органдары мен лауазымды тұлғаларының практикалық қызметінде жүзеге асырылады, күнделікті өмірде тұрақты негізде, осы түрлерді реттейтін нормативтік құжаттарға сәйкес жүзеге асырылады. іс-шаралар; жауынгерлік және жұмылдыру дайындығы, жауынгерлік даярлық және әскерлердің қызмет ету, жауынгерлік кезекшілік (қызмет) мәселелерін шешумен біртұтас контексте; функцияларына, жүктелген міндеттеріне және «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштеріндегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдары туралы Ережеге» сәйкес ТжӘҚЖ органдарының ұйымдастырушы және жұмылдыру рөлімен [3].

Өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар:

1. Білім берудің мақсаттары мен міндеттерін баяндау Ұлттық ұлан әскерлері.
2. Ұлттық ұланда тәрбие жұмысының қандай негізгі негізгі бағыттарын білесіз?
3. Әскери тәрбиенің негізгі принциптерін сипаттаңыз.

4. Ұлттық ұлан әскерлерін тәрбиелеу принциптері мен тәрбиелеудің негізгі заңдарының арасында қандай байланыс бар?

5. Ұлттық ұланның әскери білім беру жүйесі қандай элементтерден тұратынын хабарлаңыз.

6. ТжӘҚЖ басқару алгоритмінің құрылымдық және логикалық сызбасын көрсетіңіз.

7. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудағы рота командирі, ТжӘҚЖ бойынша орынбасары міндеттерін баяндаңыз.

8. Әскери міндеттілермен (әскери міндеттілермен) тәрбие жұмысының негізгі нысандарын баяндаңыз.

9. Бөлімшедегі (батальон, рота, взвод) тәрбие жұмысының негізгі формаларын баяндаңыз.

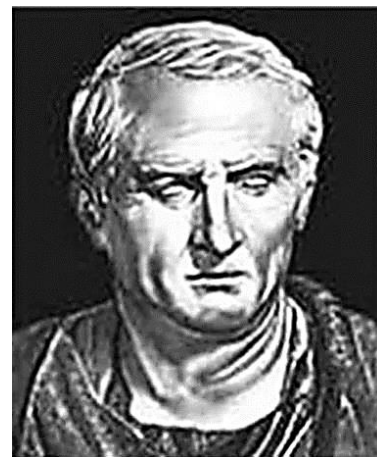
10. Тәрбие жұмысының негізгі формалары.

2-ТАРАУ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНДА ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ТУРАЛЫ НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР.

«Құқықтың қайнар көзі – халық. Адамға құқықты ешкім сыйлаған жоқ, ол оған тиесілі, өйткені ол адам».

Цицерон (б.з.б. 106-43)

Римнің мемлекет және саяси қайраткері,
шешен, философ, ғалым

2.1. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесті мемлекеттік деңгейде ұйымдастырудың нормативтік құқықтық негіздері.

2.1.1. Бөлімшеде (бөлімде) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың құқықтық негіздері.

Әскери қауіпсіздікті әлеуметтік-саяси қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік қызметтің негізгі бағыттарының ішінде әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етудің заңнамалық және құқықтық кепілдіктерін жасау бірінші орында тұр.

Еліміздің әскери саладағы саясаты қорғаныс функциясын Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңызды функцияларының бірі ретінде қарастырады. Бұл функцияны жүзеге асыру еліміздің экономикалық қуаты мен қорғаныс қабілетін ұйымдастыруға және нығайтуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері мен Ұлттық ұланының одан әрі нығаюына тікелей байланысты.

Егемен Қазақстанның әскери саясатының негізгі ұстанымы – мемлекетаралық және ішкі қайшылықтарды шешу құралы ретінде кез келген әскери қақтығысқа жол бермеу туралы қорытынды және қорғаныс құрылысындағы ақылға қонымды жеткіліктілік принципі.

Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында бейбітшілікті, халықаралық тұрақтылықты нығайту, ұлттық қауіпсіздіктің тиімді жүйесін құру жөніндегі шаралар екі бағдарламалық құжатта – «Қазақстанның 2050 жылға дейінгі даму стратегиясында» және «Қазақстан Республикасының 2050 жылға дейінгі даму стратегиясында» негізгі басымдықтар ретінде көрсетілген. Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы.

Соңғы жылдары қорғаныс қажеттіліктерін қаржыландырудың жақсаруы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері мен Ұлттық ұланында құрылымдық және ұйымдастырушылық шаралардың тұтас кешенін жүзеге асыруға мүмкіндік берді. Осы тұрғыда Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының құрылысы мен дамуының негізгі басымдығы оның құрылымы мен құрамын мемлекет дамуының ішкі, әлеуметтік-экономикалық, әскери-техникалық жағдайларына сәйкес келтіру, оның қызметінде тиімді қатысу болды. ішкі саяси тұрақтылықты сақтау мәселелерін шешу, соғыс уақытындағы міндеттерді орындау.

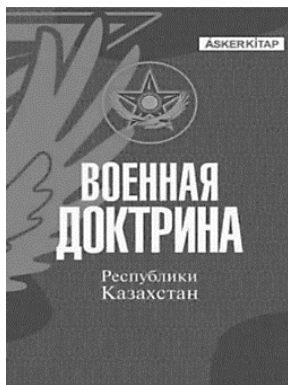
Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында мемлекеттің жоғары мемлекеттік және әскери басқару органдары мемлекеттің ұлттық мүдделерін бар және ықтимал әскери қауіптерден қорғау Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының қорғанысты қамтамасыз етуге қабілетті жабдықталған, жоғары мобильді құрамалар мен бөлімшелерін құру жөнінде шаралар қабылдады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының дамуына әсер ететін негізгі факторлардың бірі Қазақстан Республикасының аумағына терроризм мен экстремизмнің кең ауқымды таралуына, техногендік, экологиялық апаттардың және апаттардың туындау қаупінің жоғары болуының тоқтаусыз әрекеттері болып қала бермек. негізгі өндірістік қорлардың және көлік инфрақұрылымының тозуы, сондай-ақ табиғи апаттар салдарынан болған апаттар. Бұл мән-жайлар Қазақстан Республикасының әскери ұйымының құрамында қазіргі заманғы қару-жарақпен, әскери және арнайы техникамен жабдықталған, өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қабілетті, жауынгерлік әзір, ұтқыр Ұлттық ұланның болуы қажеттілігін талап етеді.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етудегі және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі ұдайы өсіп келе жатқан рөлін ескере отырып, бөлімдер мен бөлімшелерге жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауды нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету ерекше өзекті болып табылады.

Әскери заңнама арқылы мыналар заңды түрде белгіленеді:

1. Мемлекеттегі әскери ұйымның заңды билігі.
2. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының әскери дамуы мен қызмет етуінің ұйымдастырушылық принциптері, мемлекеттік және әскери басқару органдарының жүйесі.
3. Қабылдау, әскери қызметке және запасқа алу тәртібі.
4. Әскери қызметшілер мен әскери міндеттілердің құқықтық жағдайы.
5. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының құрамалары мен бөлімшелерінің жедел, командирлік және жауынгерлік даярлығын, материалдық-техникалық қамтамасыз етілуін

ұйымдастыру.

6. Бөлімшелер мен бөлімшелерде белгіленген құқық тәртібін қорғау жүйесі.

Әскери заңнама құрылымдық жағынан өз құзыретіне сәйкес Қазақстан Республикасының Конституциясы негізінде мемлекеттік органдар (әскери бақылау органдары) шығаратын нормативтік құқықтық актілерден жасалған.

Әскери даму процесінде заң шығарушы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері мен басқа да әскери құралымдарына қатысты нормативтік құқықтық актілер шығарады, оларда әртүрлі құқық салаларының: қылмыстық, қылмыстық, әкімшілік, қаржылық, еңбек құқығы және т.б. нормалары бар.

Заңнамада: Қарулы Күштерді ұйымдастыру және жинақтау принциптерін, нысандарын; басқарудың ұйымдық негіздері және әскери қызмет өткеру тәртібі; әскерлерді материалдық-техникалық құралдармен қамтамасыз ету; әскери басқару органдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету. Бұл Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарын нығайту саласындағы құқықтың белсенді рөлінің негізгі аспектісі болып табылады. Әскер әрқашан айқын да біртұтас организмді көрсетті және көрсетуге тиіс, жоғары ұйымшылдық пен тәртіпке ие болуы, алдымызда тұрған міндеттерді үлгілі орындауы, жаудың шабуылына тойтарыс беруге күн мен түннің кез келген уақытында дайын болуы керек, жоқ. қайдан шыққаны маңызды.

Қарулы Күштердің алға қойылған міндеттерді ойдағыдай орындауын қамтамасыз етуде құқықтық құралдар маңызды рөл атқарады. Мемлекет құқықтық нормалардың көмегімен қолданыстағы тәртіпті ресімдеп, бекітіп қана қоймайды, сонымен қатар жаңа мемлекеттік актілерді шығару арқылы, бұрын қабылданған заңдарға, әскери жарғыларға, нұсқаулықтарға, нұсқаулықтарға толықтырулар мен өзгерістер енгізу арқылы - әскери дамудың жаңа бағыттарын енгізеді (мысалы: соғыс қимылдарын жүргізу әдістемесінде, әскери қызмет өткеру тәртібінде) жаңа, неғұрлым прогрессивті қатынастарды енгізеді, олардың қажеттілігі қоғам мен Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланының дамуындағы шұғыл қажеттіліктерден туындайды.

Нормативтік құқықтық актінің түсінігі, оның деңгейі мен түрлері «Нормативтік құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңында анықталған [1.2.3.4.5].

2.1.2. Ұлттық ұландағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру және өткізу бойынша негізгі нормативтік құжаттар.

Әскери заңнаманың қайнар көздерінің тізімінде заңдық күші және реттелетін мәселелердің маңыздылығы бойынша бірінші орында еліміздің Заңдары тұр.

Олардың ішінде 1995 жылы 30 тамызда жалпыхалықтық дауыс беру арқылы қабылданған негізгі заң – Қазақстан Республикасының Конституциясы

ең жоғары заңды күшке ие. Конституция конституциялық құрылыстың негіздерін, мемлекет пен адам арасындағы қатынастарды, ұлттық мемлекеттік құрылымды, сондай-ақ мемлекеттік органдар жүйесінің ұйымдастырылуы мен жұмыс істеу принциптерін белгілейтін мемлекеттің негізгі Заңы деп түсініледі.

Елдің заң шығарушы органы басқа мемлекеттік органдар мен мемлекеттің лауазымды адамдары қабылдаған барлық басқа заңдар мен нормативтік құқықтық актілер еліміздің негізгі Заңының негізінде және оны орындау үшін негізделеді және шығарылады. 1995 жылғы Қазақстан Республикасының Конституциясы ұлттық заңнаманың, оның ішінде қорғаныс және әскери даму саласындағы заңнаманың негізгі құқықтық негізі болып табылады. 2-бөлімде адамның және азаматтың құқықтарын, бостандықтарын мен міндеттерін белгілей отырып, Конституция азаматтың маңызды міндеттерінің бірі – Қазақстан Республикасын қорғау міндетін бекітеді.

Конституцияның 36-бабында:

1. Қазақстан Республикасын қорғау – әрбір азаматтың қасиетті борышы әрі міндеті.

2. Республика азаматтары заңда белгіленген тәртіппен және түрлерде әскери қызмет өткереді.

Осы баптың редакциясынан Қазақстан Республикасын қорғау міндеті азаматтардың басқа да конституциялық міндеттерінің ішінде ерекше орын алатыны шығады. Қазақстан Республикасын қорғау жөніндегі конституциялық міндетті орындау мемлекеттің әрбір азаматының жеке қатысуын талап етеді. Бұл міндет бір немесе тіпті қайталанатын әрекетпен жойылмайды. Республиканы қорғау міндеті адам Қазақстан Республикасының азаматы болған кезде үздіксіз болады.

Конституция мемлекеттік органдар жүйесіне елеулі өзгерістер енгізді. Алғаш рет билікті бөлу принципі Қазақстан Республикасының Негізгі Заңында дәйекті түрде енгізілді. Конституцияның 3-бабының 4-тармағында «Республикадағы мемлекеттік билік біртұтас болып табылады және оның заң шығарушы, атқарушы және сот тармақтарына бөліну және олардың әрқайсысымен өзара іс-қимыл принципіне сәйкес Конституция мен заңдар негізінде жүзеге асырылады» деп атап көрсетілген. басқа да тежеу және тепе-теңдік жүйесін пайдалана отырып» [1].

Конституция Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының қорғанысы мен құрылысын қамтамасыз ету саласындағы жоғары органдардың құзыретінің негіздерін белгілейді.

Қазақстан Республикасының Президенті, Конституцияда белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының егемендігін, оның тәуелсіздігі мен мемлекеттік тұтастығын қорғау жөнінде шаралар қолданады, мемлекеттік органдардың келісілген жұмыс істеуін және өзара іс-қимылын қамтамасыз етеді. мемлекеттік билік; ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттарын айқындайды (Конституцияның 40-бабы). Конституцияны сақтау және қорғау, мемлекеттің егемендігі мен тәуелсіздігін, қауіпсіздігі мен тұтастығын қорғау міндеті Президент қызметіне кіріскен кезде берген антының мазмұнына кіреді [7].

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары:

- «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпы әскери жарғыларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығына өзгерістер енгізу туралы»;

- «Қазақстан Республикасының Әскери доктринасын бекіту туралы.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы әскери саланы дамыту мәселелерін реттейтін нормативтік құқықтық актілердің ішінде Қазақстан Республикасы Президентінің 1992 жылғы 7 мамырдағы «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін құру туралы» Жарлығының маңызы ерекше. Бұл нормативтік құқықтық актінің маңыздылығы оның егемен Қазақстанның Қарулы Күштерінің құрылғанын жариялауында.

Қазақстан Республикасының «Қорғаныс және қарулы Қазақстан Республикасының әскери күштері» белгілейді: Қазақстан Республикасының қорғанысын ұйымдастыру негіздерін, мемлекеттік билік пен басқару органдарының қорғаныс мәселелерін шешудегі өкілеттіктерін, оны экономикалық қамтамасыз ету жүйесін, ұйымдардың, лауазымды адамдар мен азаматтардың мемлекеттің қорғаныс қабілетін нығайту жөніндегі міндеттерін; Қазақстан Республикасының жалпы қауіпсіздік жүйесіндегі Қарулы Күштердің рөлін, орны мен міндеттерін, сондай-ақ қорғаныс қызметін жүзеге асыру тәртібін айқындайды.

Занда қорғаныс «республиканың егемендігін, аумақтық тұтастығы мен қол сұғылмаушылығын қорғауға дайындығын қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылатын саяси, әскери, экономикалық, экологиялық және әлеуметтік-құқықтық сипаттағы мемлекеттік шаралар жүйесі» деп түсініледі. оның шекаралары». Занда қорғаныс мемлекеттің маңызды функцияларының бірі болып табылады және бүкіл халықтың ісі болып табылады.

«Жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасындағы жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейді, мемлекеттік органдардың, орталық, жергілікті атқарушы органдардың негізгі қағидаттарын, тәртібін, өкілеттіктерін, міндеттері мен жауапкершілігін белгілейді. жұмылдыру іс-шараларын жүзеге асыру кезінде өкілді және атқарушы органдар, ұйымдар, лауазымды адамдар мен азаматтар.

«Әскери жағдай туралы» Заң Қазақстан Республикасы азаматтарының, Қазақстан Республикасының аумағында тұратын шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдардың, сондай-ақ мемлекеттік органдардың, әскери басқару органдары мен ұйымдарының, олардың орналасқан жеріне қарамастан құқықтық қатынастарын реттейді. меншік нысаны, соғыс жағдайы кезінде. Заң соғыс жағдайы режимін қамтамасыз етуге Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды, сондай-ақ мемлекеттік органдарды тартуды қоса алғанда, соғыс жағдайын қамтамасыз ету жөніндегі шараларды айқындайды. Қазақстан Республикасы Президентінің, Үкіметінің өкілеттіктері, соттар мен прокурорлардың қызметі, азаматтардың және басқа да адамдар мен ұйымдардың соғыс жағдайы кезіндегі міндеттері нақтыланады.

«Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери қызмет саласындағы қоғамдық қатынастарын реттейді және әскери қызметшілерді әлеуметтік қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік саясаттың негізін айқындайды.

Осы Заң Қазақстан Республикасының барлық әскери қызметшілеріне, оның ішінде бірлескен (коалициялық) қарулы күштер құрамында, сондай-ақ әскери қызметке шақырылғандар Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес бітімгершілік күштер құрамында әскери қызмет өткеретін Қазақстан Республикасының әскери қызметшілеріне қолданылады. Осы Заң Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет туралы заңнамасына қайшы келмейтін бөлігінде мемлекеттік саяси қызметшілерге қолданылады. Осы Заңның әскери қызметшілерді әлеуметтік қамсыздандыру туралы кейбір ережелері мен нормалары олардың отбасы мүшелеріне, әскери қызметтен босатылған адамдарға, сондай-ақ әскери қызмет өткеру кезінде қайтыс болған, қайтыс болған, хабар-ошарсыз кеткен немесе мүгедек болып қалған әскери қызметшілердің отбасы мүшелеріне қолданылады. Қарулы Күштер қатарынан әскери қызметтен босатылған және басқа мемлекеттерге тұрақты тұруға көшкен Қазақстан Республикасы азаматтарының мәртебесі Қазақстан Республикасының тұрақты тұру үшін таңдалған мемлекеттермен халықаралық шарттарында айқындалады.

«Ұлттық қауіпсіздік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі саласындағы құқықтық қатынастарды реттейді және адам мен азаматтың, қоғам мен мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз етудің мазмұны мен қағидаттарын, жүйесін, мақсаттарын айқындайды. және Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағыттары. Заңның 4-бабы ұлттық қауіпсіздіктің түрлерін белгілейді, атап айтқанда: қоғамдық қауіпсіздік – азаматтардың өмірін, денсаулығы мен әлауқатын, қазақстандық қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтарын және әлеуметтік қамсыздандыру жүйесін қорғаудың жай-күйі қоғамның тұтастығын және оның тұрақтылығын қамтамасыз ететін нақты және ықтимал қауіптер; әскери қауіпсіздік – адамның және азаматтың, қоғам мен мемлекеттің өмірлік

маңызды мүдделерін әскери күш қолданумен немесе оны қолдану ниетімен байланысты сыртқы және ішкі қауіптерден қорғау жағдайы.

Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін күштерге жатады және мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігіне төнетін қатерлерді жоюға белсенді қатысады [2].

Мемлекеттің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету контекстінде терроризм мен экстремизмнің таралуына қарсы тұру және оған қарсы күрес жөніндегі ұлттық күш-жігерді одан әрі жандандыру ерекше маңызға ие.

«Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы» Заң Қазақстан Республикасындағы терроризмге қарсы күрестің құқықтық және ұйымдастырушылық негіздерін, мемлекеттік органдар мен меншік нысанына қарамастан ұйымдар қызметінің тәртібін, сондай-ақ олардың құқықтарын, міндеттерін және терроризмге қарсы күреске байланысты азаматтардың кепілдіктері.

Заңға сәйкес террористік актілерден қауіпсіздікті қамтамасыз ету субъектісі осы саладағы өз функцияларын биліктің заң шығарушы, атқарушы және сот тармақтары арқылы жүзеге асыратын мемлекет болып табылады. Терроризмге қарсы іс-қимылды үйлестіру жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органды Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды. Терроризмге қарсы күреске тікелей қатысатын мемлекеттік органдар: Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті; Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі; Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметі; Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі. Терроризмге қарсы күресте жетекші мемлекеттік орган – Ұлттық қауіпсіздік комитеті. Қазақстан Президентінің Өкімімен Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті жанынан Ведомствоаралық Терроризмге қарсы орталық (ҰҚК Терроризмге қарсы орталығы) құрылды.

«Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңындам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын, конституциялық құрылыстың негіздерін қорғау, Қазақстан Республикасының егемендігін, оның аумағының тұтастығын, қол сұғылмауын және ажырамастығын қамтамасыз ету мақсатында экстремизмге қарсы іс-қимылдың құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері айқындалды; және ұлттық қауіпсіздік.

Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексі мыналар саласындағы мемлекеттік саясаттың негіздерін айқындайды: әскери қызметшілерді құқықтық және әлеуметтік қорғау (еңбекақыны, үстемеақыларды және басқа да төлемдерді төлеу тәртібі, әскери-медициналық мекемелердегі әскери қызметшілерді медициналық қамтамасыз ету, әскери қызметшілер қайтыс болған немесе жарақат алған жағдайда өтемақы төлеу; тұрғын үймен қамтамасыз ету, демалыс құқығын, демалыс); қатардағы және сержанттар құрамының келісімшарт бойынша әскери қызметшілерін әлеуметтік қамтамасыз ету; әскери міндеттілер мен әскери оқу орындарының курсанттарын әлеуметтік қамсыздандыру; әскери қызметтен босатылған

азаматтарды әлеуметтік қамсыздандыру; әскери қызметшілердің отбасы мүшелерін әлеуметтік қамсыздандыру.

Заң сондай-ақ әскери қызметшінің мәртебесін белгілейді, оның құқықтары мен бостандықтарын, қылмыстар, теріс қылықтар және басқа да құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілігін айқындайды.

Қорғаныс және әскери даму міндеттерін қамтамасыз етуде Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтарының алатын орны ерекше.

Әскери қызмет саласындағы реттеудің ерекше құқықтық нормаларының бірі Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жалпы әскери жарғысы болып табылады. Жарғы – Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі әзірлейтін және қабылдайтын заңға тәуелді нормативтік құқықтық акт. Алғаш рет Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жарғысын Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі 1998 жылы қабылдады. «Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» 2005 жылғы 7 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 2 ақпандағы №187 Жарлығымен жаңа редакцияда бекітілді. жалпы әскери жарғылардың: Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының ішкі қызметінің жарғысы; Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының гарнизондық және қарауыл қызметтерінің жарғысы; Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының оқу-жаттығу жарғыларын; Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының тәртіптік жарғылары.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен еліміздің ұлттық қауіпсіздік тұжырымдамасының құрамдас бөлігі болып табылатын «Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы» бекітілді.

Қазақстан Республикасының әскери доктринасы - Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігі мен қорғанысын қамтамасыз ету мәселелері бойынша мемлекетте ресми қабылданған көзқарастар жүйесін білдіреді.

Әскери доктрина Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясаттың мақсаттары мен іргелі принциптерін айқындайды. Әскери доктрина әскери теорияның ережелеріне, орта мерзімді перспективада әлемдегі және аймақтағы әскери-саяси жағдайдың дамуын кешенді бағалауға және стратегиялық болжамға негізделген. Әскери доктринаның құқықтық негізін Қазақстан Республикасының Конституциясы, заңдары, Қазақстан Республикасы Президентінің жарлықтары, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар құрайды. Әскери доктрина қорғаныстық сипатқа ие, оның ережелері ұлттық мүдделерді қорғау

және елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шешімді бейбітшілікке деген дәйекті міндеттемені біріктіреді.

Әскери доктрина қазіргі жағдайды талдайды, әскери қауіпсіздікке және Қазақстан Республикасына төнетін әскери қатерлерге әсер ететін негізгі шарттар мен факторларды, қазіргі заманғы әскери қақтығыстардың сипатын, Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етудің мақсаты мен қағидаттарын, бағыттарын ашады. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздікті және қорғанысты қамтамасыз ету саласындағы қызметін, Қазақстан Республикасының әскери ұйымын дамыту жөніндегі қызмет бағыттарын, Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды, сондай-ақ олардың қатысуы Қазақстан Республикасы халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде.

Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының құқықтық саясат тұжырымдамасы туралы» Жарлығы мемлекеттің алдағы онжылдыққа арналған құқықтық саясатын реформалаудың, ұлттық құқықтық жүйені дамыту мен нығайтудың одан әрі бағыттарын айқындайды. Тұжырымдама мемлекеттің норма шығармашылық және құқық қолдану қызметін одан әрі жетілдірудің іргелі ғылыми негізі болып табылады. Тұжырымдамада құқық қорғау органдары қызметінің басым бағыттарының бірі ретінде қылмыстық заңнаманы дамытуға ерекше көңіл бөлінген.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің жеке құрам арасында заңдылықты және әскери тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, әскери қызметшілерді әлеуметтік қорғау, қызмет ерекшелігі жағдайында денсаулықты қорғау саласындағы қаулылары әскери заңнаманың маңызды көзі болып табылады. және орындалған жауынгерлік тапсырмалар.

«Әскери қызметшілерге қызметтік тұрғын үй беру, олардың мөлшерін есептеу, тағайындау, қайта есептеу, жүзеге асыру, тоқтату, тоқтата тұру және тұрғын үй төлемдерін қайта бастау қағидалары» Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы.

Әскери қызметшілерге қызметтік тұрғын үй беру, оның мөлшерін есептеу, тұрғын үй төлемдерін тағайындау, қайта есептеу, жүзеге асыру, тоқтату, тоқтата тұру және ұзарту қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленді. Тұрғын үй қатынастары туралы» «Әскери қызмет және әскери қызметкерлердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы және әскери қызметшілерді қызметтік тұрғын үймен қамтамасыз ету, сомасын есептеу, тағайындау, қайта есептеу, жүзеге асыру, тоқтату, тоқтата тұру және тұрғын үй төлемдерін қалпына келтіру тәртібін айқындайды. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының әскери қызметшілерінің (Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметінің әскери қызметшілерін, мерзімді әскери міндеттілерді, әскери оқу орындарының курсанттары мен курсанттарын қоспағанда) әскери қызмет өткеру мерзімі әскери қызметке шақырылған, әскери қызметке шақырылған) және олардың отбасы мүшелері - жұбайы, бірлескен

немесе жұбайының біреуінің баласы (балалары), жұбайының немесе жұбайының бірінің он сегіз жасқа толғанға дейін мүгедек болған баласы (балалары). (олар) он сегіз жасқа толды.

«Ақшалай өтемақыларды жүзеге асыру қағидалары» Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысы. Ақшалай өтемақыны жүзеге асыру қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және «Әскери қызмет және әскери мәртебе туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарына сәйкес әзірленді. Кадрлар» және ақшалай өтемақыны жүзеге асыру тәртібін айқындайды.

Осылайша, оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру бойынша нормативтік құжаттар әскерлердің дамуына, сондай-ақ жеке құрам арасында заңдылықты және әскери тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, әскери қызметкерлерді әлеуметтік қорғау, орындалатын қызметтік-жауынгерлік міндеттердің ерекшелігі жағдайында денсаулықты қорғау Ұлттық ұланның міндеттері.

Өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар:

1. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру мен жүргізуді реттейтін құқықтық актілерді атаңыз.

2. ҚР Ұлттық ұланында ТжӘҚЖ ұйымдастыру және өткізу тәртібі қандай нормативтік құжаттармен реттеледі.

3. Кәсіпорында тәрбие жұмысының жүйесін кеңейту.

4. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлаудың қайнар көздері мен принциптерін атаңыз.

5. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлаудың мазмұнын ашу.

6. Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексі қандай саласындағы мемлекеттік саясаттың негіздерін айқындайды?

7. Қарулы Күштердің алға қойылған міндеттерді ойдағыдай орындауын қамтамасыз етуде құқықтық құралдар ретінде нені қарастырамыз?

8. Әскери заңнама арқылы не белгіленеді?

9. Әскери қауіпсіздікті әлеуметтік-саяси қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік қызметтің негізгі бағыттарын баяндаңыз.

10. Қарулы Күштерді ұйымдастыру және жинақтау принциптерін баяндаңыз.

3-ТАРАУ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ (ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ) ЖҰМЫСЫ.

«Енді біздің елімізге барлық адамдарға түсінікті және шынымен де азаматтардың сұранысына жауап беретін идеология қажет. Қарапайым тілмен айтқанда, жасанды қағидалар емес, күнделікті өмірде қажет, түсінікті және әрбір адамның жүрегіне жақын дұрыс нұсқаулар қажет».

Жоғарғы қолбасшы
Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері
Қасым-Жомарт Тоқаев

Мемлекет пен үкімет құрылымы адам өмірінің құрылымын, реттілігі мен мазмұнын және нақты жеке тұлғаның дамуын қамтамасыз етуге арналған. Мемлекет адамның мінез-құлық пен қызмет нормаларын игеретін, басқа адамдарға қатысты құқықтары мен міндеттерін түсінетін, қоғамның әлеуметтік, экономикалық, саяси және адамгершілік дамуына ықпал ететін әлеуметтік институт ретінде әрекет етеді. Кез келген мемлекет заңдарымен, жалпы ережелерімен, мақсатымен, даму стратегиясымен, белгілі бір идеологиясымен мықты.

Идеологиясыз мемлекеттің дамуы стихиялық, кейде ретсіз процесс. Әрине, елдің нақты белгіленген және ұсынылған ұстанымының болмауы жеке тұлғаның ұстанымына, оның мұраттарына, сеніміне, құндылықтарына және өз мемлекетіне деген көзқарасына әсер етпеуі мүмкін емес. Елдің ұстанымы – бұл ең алдымен оның басқа елдер мен халықтарға және өз азаматтарына, халқына қатысты саясаты мен идеологиясы. Идеология жалпы адамзаттық құндылықтар мен ұлттық мүдделерге негізделсе, қоғамды жұмылдыру мен біріктіруге, азаматтық келісімді нығайтуға арналған.

Бүгінгі күні Беларусь мемлекеттілігінің даму контекстінде Беларусь қоғамының және нақты тұлғаның даму мақсаттары туралы идеялар, көзқарастар, идеялар, көзқарастар жүйесін сипаттау қажет, осы мақсаттарға жетудің жолдары мен тәсілдерін ұсыну; тұлғаны мемлекет мүддесі үшін әрекет етуге ынталандыратын идеалдардың, құндылықтардың, мүдделер мен қажеттіліктердің, мотивтердің мазмұнын анықтау.

Идеологияның мазмұны мен идеологиялық-тәрбие жұмысының бағыттарын айқындау кезінде, ең алдымен, адамды әлеуметтік қорғаудың қуатты жүйесін, оны әлеуметтік қорғау жүйесін қамтитын өткенді, бұқараны идеологиялық тәрбиелеудің оң тәжірибесін ескеру қажет. моральдық ынталандыру, елдің, қоғамның, еңбекқордың мүддесін көрсететін және танымал ететін бұқаралық ақпарат құралдарының қызметі жүйесі.

Бүгінде күшті болып көрінген кеңестік мемлекеттіліктің іргетасының тез күйреуіне көп жағынан түрткі болған идеологиялық тәрбиенің келеңсіз көріністерін сыни тұрғыдан қайта қарау қажет. Жастардың жаңа идеологияны қалыптастыруы мен қабылдауы соңғы онжылдықта идеологиялық вакуум әпсәтте бытыраңқылық пен ұлтшылдық, жалған бостандық пен тәуелсіздік, моральдық босаңсулық идеялармен толтырылуымен қиындайтынын есте ұстаған жөн. құндылықтарды алмастыру және «өмір шебері» стилін көрсету.

Бүгінде не болып жатқанын салыстыруға, бағалауға мүмкіндік бар. «Еркіндіктің» дәмін татқан өскелең ұрпақ мемлекеттегі заңдылық пен тәртіптің басымдылығы, елдің экономикалық дамуы, сапалы әрі іргелі білім алуы, сауатты өмір сүруі үшін үндейтін заман туды, адамның еңбегі, мемлекеттің тәуелсіздігі мен халықаралық деңгейдегі беделі үшін материалдық әл-ауқат. Өскелең ұрпаққа идеялық тәрбие беру – тұлғаның негізін құру, бағыт-бағдарын қалыптастыру.

3.1. Идеологиялық жұмыстың мәні мен мазмұны.

3.1.1. Қазіргі идеологияның мәні, қызметтері мен түрлері.

Мемлекеттік идеология мемлекет пен қоғамның мүддесін, дүниетанымын және мұраттарын көрсететін саяси өмірге қатысты концептуалды тұжырымдалған идеялардың, идеялар мен көзқарастардың жүйесі ретінде елдің дамуында үлкен анықтаушы рөл атқарады. Идеология мемлекетке оның құрылысының әрбір кезеңінде қажет, өйткені ол қоғамды интеграциялау, жеке тұлғаны әлеуметтендіру және мемлекеттің әлемдік қауымдастықта өзін-өзі тануы үшін орасан зор әлеуетті қамтиды.

Идеология (грек. *ιδεολογία*, грек тілінен *idea* – үлгі, идея; және *λογος* – сөз, ақыл, ілім) – әртүрлі әлеуметтік таптар мен басқа да әлеуметтік топтардың мүдделерін білдіретін, олардың негізінде өзара қарым-қатынастар қалыптасқан жүйелі реттелген көзқарастардың жиынтығы. адамдар мен олардың қауымдастықтарын тұтастай алғанда әлеуметтік шындыққа және бір-біріне байланыстырады және не үстемдік пен биліктің қалыптасқан формалары мойындалады (консервативтік идеологиялар), немесе оларды өзгерту және жеңу қажеттілігі негізделген (радикал және революциялық идеологиялар).

Идеология адамды, қоғамдық қозғалысты, мекемені, тапты немесе үлкен топты басшылыққа алатын ілімдер, мифтер, сенімдер мен тұжырымдамалар жиынтығы. Идеология және оны жүзеге асыру механизмдері саяси, әлеуметтік, мәдени және басқа да жоспарларда дамып, өмір сүре алады.

Идеологияның мәні ол сондай-ақ мынаны көрсетеді:

1. Дүниетаным мен адам мінез-құлық нормалары арасында байланыс орнатады.

2. Қоғамда болып жатқан оқиғалардың мәнін ашып, ондағы пайда болған жаңа құбылыстарды түсіндіреді және негіздейді.

3. Адамға өмірде өз орнын табуға, өзінің өмірлік жолын анықтауға, өзі үшін белгілі бір позицияны дамытуға және әлеуметтік шындықты өзгертуге ұмтылуға мүмкіндік береді.

Идеологияның негізгі функцияларына мыналар жатады:

1. Қоғам, әлеуметтік прогресс, тұлға, билік туралы іргелі идеяларды қамтитын адам қызметінің мән-мағыналары мен бағдарлар жүйесін белгілейтіндігінен көрінетін бағдар.

2. Мобилизация, яғни неғұрлым кемел қоғам идеалдарын ұсына отырып, саяси идеологиялар саяси қызметтің тікелей мотивтері ретінде әрекет етеді және оларды жүзеге асыру үшін қоғам мен әлеуметтік топтарды жұмылдырады.

3. Әлемнің ұсынылған іргелі бейнесі шеңберінде саяси әрекетке мағына бере отырып, саяси идеологиялар оған өз ауқымы бойынша кез келген жеке немесе топтық мүддеден асатын мән беретінімен байланысты интеграция 3. Саяси идеологиялар жеке мүдделерге қарсы тұрады және сол арқылы біріктіруші фактор ретінде әрекет етеді

4. Саяси шындықты түсіндіру тәсілі бола отырып, саяси идеологиялар қоғамның, топтың, жеке тұлғаның қажеттіліктері мен қанағаттандырудың нақты мүмкіндіктері арасында сәйкессіздік туындаған жағдайда әлеуметтік шиеленісті әлсіретуге қызмет ететін амортизация 4. олар. Ұсынылған идеалдар индивидті немесе топты сәтсіздіктерден кейін оларды жүзеге асыру үшін белсенді әрекеттерге қайтадан ұмтылуға мәжбүрлейтін шабыттандыратын мағыналар ретінде әрекет етеді.

5. Белгілі бір әлеуметтік топтың мүдделерін білдіру және қорғау, өйткені саяси идеологиялар әлеуметтік топтың мүдделері негізінде туындайды және оларды басқа топтардың мүдделеріне қарсы қоюға арналған [21].

Идеология ұсынатын идеялар мен концепциялар, көбінесе шындыққа аудару мүмкін емес. Бірақ сонымен бірге олар соншалықты әдемі ұсынылған және соншалықты сәтті дәлелденген, олар миллиондаған адамдарды баурап алады. Сондықтан да идеология консерваторлардың да (қолданыстағы тәртіпті және қазіргі билікті жақтаушылар) да, түбегейлі өзгерістерді жақтаушылардың да құралы болып табылады. Кез келген идеология әлемнің сенімді бейнесін береді деп мәлімдейді. Маңызды тарихи оқиғаларды түсіндіруге, өткен мен бүгінге баға беруге, әлемнің болашақта қалай жұмыс істейтіні туралы болжам жасауға үлкен мән беріледі. Оның үстіне әрбір идеология барынша танымал етуге ұмтылады, осы мақсатқа жету үшін үгіт-насихат құралы ретінде пайдаланады. Идеология элементтері нақты әлеуметтік топтардың түбегейлі мүдделерін білдіретін идеялар екені белгілі. Бұл, біріншіден.

Екіншіден, бұл бір-бірімен нақты әрекеттестікте болатын идеялар.

Үшіншіден, идеология бір-бірін толықтыратын, біртұтас формация түрін құрайтын идеялар арқылы қалыптасады.

Төртіншіден, идеология – идеялардың біртұтас, толық бірлігі ғана емес, олардың жүйесі. Соңғысы, белгілі болғандай, оны құрайтын элементтердің қарапайым қосындысына келтіруге болмайтын ерекше сапаға ие.

Бесіншіден, егер ол адамдарды белгілі бір практикалық іс-әрекеттерге бағыттайтын идеялар жүйесі болмаса, идеология ерекше назар аударатын саладан тыс қалар еді.

Белгілі болғандай, кез келген құбылыстың қызметі мазмұны, мәні мен сапасы біріккен ортадағы тұрақты көріністен басқа ештеңе емес. Функциялардың бұл түсінігі идеологияға толығымен экстраполяциялануы мүмкін екені анық.

Қазақстанда тәуелсіздік алған отыз жыл ішінде жоғарыдан айтылып, ұлттық идеологияны қалыптастыруға бағытталған көптеген бастамалар болды.

Тұрақты және дамып келе жатқан қоғам әрқашан халықтың биік ұмтылысын бейнелейтін қоғамдық санада бекітілген құндылықтар мен мұраттар жүйесіне сүйенеді. Бұл үлгінің іргелі құндылықтары – патриотизм, этномәдени кодтар мен дәстүрлердің шынайылығы, ұлтаралық және конфессияаралық татулық пен келісім, ұлттық бірлік.

«Ұлттық бірлік» – ұлт ішіндегі этникалық қауымдастықтың өмір сүруінің тұтастығын көрсететін ұғым мен қызмет.

Ел бірлігінің негізіне алынатын қағидалар:

1- әрбір азаматтың және оның туған жерінің тағдыры ортақ екенін білу

2- этникалық немесе басқа шығу тегіне қарамастан барлық азаматтар үшін тең мүмкіндіктер. діні және әлеуметтік жағдайы.

3- Ұлт рухын нығайту және дамыту, біріктіруші және күшейтетін қағида ретінде. Руханият – Ұлтты біртұтас тұтастыққа біріктіретін күш. Халықтың рухы неғұрлым күшті болса, оның мемлекеттілігінің болашағы да соғұрлым жоғары болады.

Қоғамдағы үйлесімділік – тұтастық, тұрақтылық, әділдік, ашықтық қағидаттарынан бөлінбейтін ұғым. Қоғамдағы үйлесімділікке мемлекеттің әлеуметтік өмірдің барлық салаларында, экономикада, әлеуметтік қатынастарда, сыртқы саясатта және т.б. жүйелі саясаты арқылы қол жеткізіледі. Мемлекет өз азаматтарының әл-ауқаты, қоғамдағы келісім, сондай-ақ қоғамда келісім болған жағдайда толық дамиды. бүкіл халықтың шешімі. Мемлекет әлеуметтік, діни және саяси әділеттілік принциптерін басшылыққа алған кезде ғана келісімге қол жеткізіледі. Қоғамдағы келісім, әрине, мемлекет тұрақтылығының басты шарты. Оған қоғамның барлық салаларындағы ұзақ мерзімді және дәйекті саясаттың арқасында ғана емес, сонымен қатар азаматтардың өздерінің туған жерінде бейбітшілік пен тыныштықты сақтауға деген ұмтылысының арқасында қол жеткізіледі.

2012 жылдың желтоқсан айында Елбасының ел халқына Жолдауында Қазақстан Республикасының 2050 жылға дейінгі даму стратегиясы ұсынылды. Оның басты мақсаты – қуатты мемлекет, дамыған экономика және жалпыға ортақ еңбек мүмкіндіктері негізінде

өркендеген қоғам құру және Қазақстанның әлемнің ең дамыған отыз елінің қатарына кіруі.

Осы мақсатқа жету үшін «Қазақстан-2050 Стратегиясы» жеті ұзақ мерзімді басымдықты жүзеге асыруды көздейді:

1. Жаңа мәміле экономикалық саясаты – табыстылық, инвестицияның қайтарымы және бәсекеге қабілеттілік принциптеріне негізделген кешенді экономикалық прагматизм.

2. Ұлттық экономиканың жетекші күші – кәсіпкерлікті жан-жақты қолдау.

3. Әлеуметтік саясаттың жаңа принциптері – әлеуметтік кепілдіктер және жеке жауапкершілік.

4. Білім мен кәсіптік дағды кадрларды оқытудың, даярлаудың және қайта даярлаудың заманауи жүйесінің негізгі бағдарлары болып табылады.

5. Мемлекеттілікті одан әрі нығайту және қазақ демократиясын дамыту.

6. Тұрақты және болжамды сыртқы саясат – ұлттық мүдделерді ілгерілету және аймақтық және жаһандық қауіпсіздікті нығайту.

7. Жаңа қазақстандық патриотизм – біздің көпұлтты және көпконфессиялы қоғамымыздың табысының негізі.

2014 жылғы 17 қаңтардағы «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Мәңгілік Ел» тұжырымдамасы қабылданды.

Бұл халқымыздың сан ғасырлық арманына ғана емес, Қазақстанның тәуелсіздік жылдарындағы дамуының нақты нәтижелеріне негізделген мемлекетіміздің ұлттық идеясы мен мемлекеттік идеологиясы. Жаһандану жағдайында көпэтносты мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігі және еліміздің 2050 жылға қарай әлемнің ең дамыған отыз елінің қатарына енуі көп жағдайда ұлттық идеяның интеграциялық рөліне байланысты. Жаһандану (өзгермелі) әлемде ұлттық идея ерекше қажет, өйткені ол этностарды және елді біріктіруге қабілетті.

Қазақстанның әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына кіру тұжырымдамасында алдағы жұмыстың ұзақ мерзімді басымдықтары көрсетілген:

Бірінші. Дәстүрлі өндіруші секторлардың тиімділігін арттыру. Сирек кездесетін металдардың жоғары технологиялық салалар – электроника, лазерлік технология, байланыс және медициналық техника үшін маңыздылығын ескере отырып, оларды игеруді арттыру маңызды. Заңнамаларды жеңілдету арқылы бұл салаға шетелдік компаниялардан инвестиция тарту қажет.

Екінші. Агроөнеркәсіп кешенінің инновацияға көшуін қамтамасыз ету. Шағын және орта бизнесті қолдау.

Ең алдымен, жаңа технологияларды енгізіп, өнімділікті үздіксіз арттырып, үздік әлемдік стандарттар негізінде жұмыс істейтіндер жер-жерде жұмыс істеуі керек.

Үшінші. Білімді қажет ететін экономика құру – бұл ең алдымен қазақстандық ғылымның әлеуетін арттыру.

Төртінші. Инфрақұрылымдық триаданың – агломерацияның, көліктің, энергетиканың серпінді дамуын қамтамасыз ету.

Бесінші. Шағын және орта бизнесті дамыту – 21 ғасырдағы Қазақстанды индустриялық және әлеуметтік жаңғыртудың басты құралы.

Алтыншы. ХХІ ғасырдағы дамыған ел дегеніміз – белсенді, білімді, дені сау азаматтар.

Жетінші. Мемлекеттік мекемелердің жұмысын жетілдіру.

Әлемнің дамыған 30 елінің қатарына кіргенде бізге әділ бәсекелестік, әділеттілік, заң үстемдігі және жоғары құқықтық мәдениет атмосферасы қажет. Бізге мемлекет пен үкіметтік емес сектор мен бизнестің өзара әрекеттесуінің жаңартылған құралдары қажет. Заң алдындағы теңдік құқықтық мемлекеттің нақты негізіне айналуы тиіс. Сот жүйесі іс жүзінде ашық және қолжетімді болып, барлық дауларды қарапайым және жылдам шешуге тиіс.

3.1.2. Идеологиялық жұмыстың мақсаты, міндеттері, негізгі бағыттары, формалары мен әдістері.

Идеологиялық жұмыстар мен іс-шаралардың негізгі мақсаты арнайы насихат: жеке құрам арасында жоғары рухани-адамгершілікке қол жеткізу және қолдау, Отан қорғауға жеке қатысу сезімін ояту, әскери қызметшілер мен азаматтық персоналды діни ықпалдан қорғау, деструктивті діни ағымдарға идеологиялық қарсы тұру және экстремистік көріністердің әскери қызметке енуіне жол бермеу мақсатында арнайы үгіт-насихат шараларын ұйымдастыру топтар.

Идеологияның негізгі мақсаты – нормативтік ойлау процестері арқылы қоғамдағы өзгерістерге әсер ету. Идеологияларды қоғамдық істерде қолдану оларды саясаттың орталық бөлігіне айналдырады. Кез келген саяси тенденция айқын ойлау жүйесі ретінде ұсынылса да, ұсынылмаса да идеологияны білдіреді.

Идеология ұлттық мүдделерді білдіретін мақсаттар мен міндеттерді, сондай-ақ осы мақсаттарға жету құралдарын тандауға әсер етеді.

Идеологиялық жұмыстың негізгі міндеттері бөлімшелердің және жоғары тұрған әскери басқару органдарының лауазымды адамдарының қызметінде:

- Қазақстан Республикасы Конституциясының демократиялық мемлекеттің зайырлы саясатын іске асыру жөніндегі ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету;

- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекет идеологиясын жүргізу, әскери қызметшілер мен азаматтық персоналға қазақ қоғамындағы ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды түсіндіру;

- жеке құрамды деструктивті діни ықпалдардан қорғау және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеу;
- бөлімдердің орналасқан жерінде және әскери бөлімдер мен мекемелердің аумағында діни жоралар мен рәсімдерді өткізуге және өткізуге тыйым салу;
- әртүрлі діни ағымдардың экстремистерінің өз қатарларына жаңа ізбасарларды тарту мақсатында әскер ортасына ену әрекеттеріне қарсы тұру және тосқауыл қою;
- діни экстремистердің жеке құрамға ықпалын болдырмау үдерістерін басқаруға дайындығы мен қабілеті;
- қолбасшылықты әскери топтардағы моральдық-психологиялық ахуалға әртүрлі діни әсер ету фактілері туралы уақтылы хабардар ету;
- көпұлтты қазақ қоғамын топтастыруға, ұлтаралық және конфессияаралық келісімді сақтауға бағытталған діни мен ұлтына қарамастан әскери топтарда зайырлы қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру;
- қоғамдық пікірді зерделеуге, әскер жасақтарындағы ақпараттық жағдайдың дамуын талдауға және болжауға бағытталған ақпараттық-талдау іс-шараларын жүргізу;
- әскери қауіпсіздік саласында қауіп тудыратын идеологиялық факторларды анықтау, теріс әсер етудің әлеуетті және нақты көздерін жіктеу, идеологиялық жағдай мен ақпараттық ахуал туралы ақпаратты, аудандық, қалалық, облыстық және орталық бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдарды талдау (бұдан әрі – Бұқаралық ақпарат құралдарына), деструктивті ақпараттық әсер ету көздерін анықтай отырып, ведомстволық бағынысты әскери бөлімдердің орналасу аймақтарында ақпараттық-насихаттық іс-шаралар мен науқандар. Оларға тосқауыл қою жолдарын анықтау, халықты және жеке құрамды деструктивті ақпараттық (ақпараттық-психологиялық) әсерден қорғау шараларын жүзеге асыру, әскерлерде ақпараттық қамтамасыз ету жүйесін құру және енгізу, ақпараттық салада заманауи технологияларды пайдалануға бағытталған. Сіздің ақпараттық-түсіндіру жұмыстары мен науқандарыңызды бағалау, ақпараттық-насихаттық және қарсы үгіт-насихат шараларына қатысу, ақпараттық жағдайдағы өзгерістер туралы есептерді жедел ұсыну;
- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын талдау, деструктивті діни ағымдарға қарсы іс-қимылдың алдын алу және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеу бойынша идеологиялық жұмысты ұйымдастыруға басшылық жасау;
- идеологиялық жұмысты ұйымдастыруда офицерлердің авангардтық рөлін қамтамасыз ету, Қарулы Күштердің әскери қызметшілері арасындағы моральдық-психологиялық ахуалды олардың алдында тұрған міндеттердің орындалуын қамтамасыз ететін деңгейде ұстау;

- әскери қызметшілер мен азаматтық персоналда Қазақстан Республикасына адалдықты, жеке адамды, қоғамды және мемлекетті қорғаудағы әскери және қызметтік борышқа адалдықты тәрбиелеу;

- құрамаларда, әскери бөлімдерде, әскери оқу орындарында, жергілікті әскери басқару органдарында, Қорғаныс министрлігінің ұйымдары мен мекемелерінде идеологиялық жұмысты ұйымдастырудың озық тәжірибесін жалпылау және тарату;

- әскери қызметтің беделі мен беделін арттыруға, патриоттық дәстүрлерді сақтауға және арттыруға, Қазақстан Республикасының халқы арасында әскери қызметті насихаттауға, Қарулы Күштердің қызметі туралы ақпараттандыруға бағытталған іс-шараларды әзірлеу;

- бұқаралық ақпарат құралдары арқылы Қарулы Күштердің қызметі туралы қоғамдық пікірді қалыптастыру, әскери-патриоттық және әскери тәрбие мәселелері бойынша оқу-әдістемелік материалдарды ұйымдастыру және өндіру (шығару), оқу және көркем фильмдерді, әдеби және көркем туындыларды жасау бойынша жұмысты ұйымдастыру әскери тақырыптағы өнер;

- идеологиялық жұмыс мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен, мәдениет мекемелерімен, ақпараттық агенттіктермен, бұқаралық ақпарат құралдарымен, саяси партиялармен, қоғамдық бірлестіктермен және басқа да ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау;

- Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің және басқа мемлекеттердің қарулы күштерінің идеологиялық жұмыс органдарының (тәрбие, гуманитарлық жұмыс, моральдық-психологиялық қамтамасыз ету) қызметінің тәжірибесін зерделеу. Өздерінің әскери кафедраларымен мәдени байланыстарды дамыту және тәжірибе алмасу бойынша ұсыныстар енгізу;

- ведомстволық бағынысты әскери бөлімдердегі идеологиялық жұмыстың тиімділігін талдау және қажет болған жағдайда оны ұйымдастыруды түзету, қоғамдық процестерді зерделеу және әскери отбасылар арасында салауатты әлеуметтік көзқарасты қалыптастыру;

- Қарулы Күштердегі идеологиялық жұмысты перспективалық жоспарлау бойынша ұсыныстар әзірлеу;

- Қарулы Күштердің жеке құрамын идеологиялық дайындауды және ақпараттандыруды ұйымдастыру, Қазақстан Республикасы Президентінің, Қорғаныс министрінің талаптарын және олар қабылдаған шешімдерді түсіндіру;

- әскери бөлімдердің, құрамалардың, әскери оқу орындарының, Қорғаныс министрлігінің жергілікті әскери басқару органдарының, ұйымдары мен мекемелерінің қолбасшылықтарына, штабтарына, оқу органдарының лауазымды адамдарына идеологиялық жұмысты ұйымдастыру және жүргізу мәселелері бойынша оқу-әдістемелік көмек көрсету;

- идеологиялық жұмыс органдарына (оның ішінде жұмылдыру жоспары бойынша запасқа жіберілген) әскери қызметшілерді іріктеуді жүзеге асыру, оларды оқыту мен тәрбиелеуді ұйымдастыру;

- Қарулы Күштердегі жауынгерлік даярлық пен идеологиялық жұмысты ұйымдастырудың озық тәжірибесін әскери бөлімдерде жалпылау және тарату, идеологиялық жұмыс мәселелері бойынша ғылыми-зерттеу іс-шараларына қатысу;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйі, жүргізілген идеологиялық жұмыстар, ақпараттық ахуал, жүргізілген ақпараттық науқандар мен науқандар туралы есептерді, ғаламдық интернетте және БАҚ, Қорғаныс министрлігінің веб-сайтында орналастыру үшін жаңалықтар материалдарын – оны жаңарту үшін Қарулы Күштер;

- идеологиялық жұмыс, патриоттық тәрбиені ұйымдастыру, үкіметтік емес әскери-патриоттық бірлестіктердің қызметін үйлестіру, әскери-патриоттық тәрбиенің озық тәжірибесін жалпылау және тарату мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен, бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл жасау;

- Қазақстан Республикасының халқына әскери-патриоттық тәрбие беру мүддесінде дін істері жөніндегі мемлекеттік органдармен, қоғамдық бірлестіктермен, шығармашылық одақтармен, ғылыми мекемелермен және оқу орындарымен жұмысты ұйымдастыру;

- ел аймақтарындағы әскери қауіпсіздікке байланысты деструктивті ақпараттық ықпал ету көздерін анықтау, ақпараттық, идеологиялық және ішкі саяси жағдайдағы өзгерістер туралы есептерді жедел ұсыну, ақпараттық, үгіт-насихаттық және қарсы үгіт-насихаттық науқандар мен іс-шараларды дайындауға және өткізуге қатысу. бұқаралық ақпарат құралдары;

- Қазақстан Республикасы азаматтарын әскери-патриоттық тәрбиелеуді жедел және перспективалық жоспарлауды жүзеге асыру;

- мемлекеттік органдармен, бұқаралық ақпарат құралдарымен, ғылыми мекемелермен, қоғамдық бірлестіктермен идеологиялық жұмысты ұйымдастыру мәселелері бойынша өзара іс-қимыл, азаматтарды әскери-патриоттық тәрбиелеу мүддесінде жергілікті атқарушы органдармен бірлескен іс-шаралар;

- әдістемелік көмек көрсету және идеологиялық жұмыстың ведомстволық бағынысты органдарын, жергілікті атқарушы органдарды қоғамдағы идеологиялық ахуал және мемлекеттің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары туралы жедел хабардар ету.

Осы жұмыс барысында ТжӘҚЖ органдарының лауазымды тұлғалары:

- әскери қызметшілер арасындағы моральдық-психологиялық жағдайды жүйелі түрде талдау; қоғамдық пікірді зерттеу;

- нақты ақпараттық-идеологиялық шараларды ұйымдастыру, олардың тиімділігін анықтау;

- белсенділерді тиісті түсіндіру жұмыстарын жүргізу қабілетіне үйрету;

- экстремистердің ықтимал ақпараттық, психологиялық және үгіт-насихат әрекеттері туралы мәліметтерді жинау, жинақтау және талдау, қауесеттердің, жалған ақпараттың таралуының, жеке құрам арасында

дүрбелеңнің, қорқақтық пен шатасудың кез келген көріністерінің жолын кесу шараларын қабылдау;

- жергілікті билік органдарымен, ішкі істер органдарымен, ұлттық қауіпсіздікпен және өзара әрекеттесетін басқа құрылымдармен өзара іс-қимыл және өзара ақпараттандыру бойынша жұмысты ұйымдастыру;

- Қазақстан Республикасының аумағында заңды діни ұйымдармен бірлесіп, дұшпандық діни идеялардың жолын кесу бойынша белсенді түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

- жағдайды ескере отырып, қазіргі заманның өзекті тақырыптарында сұрақ-жауап кештерін өткізу, оқу орындарының дінтанушы мамандарымен, атқарушы органдармен және діни конфессия өкілдерімен діни ағымдардың нормалары мен ережелерін талқылай отырып кездесулер ұйымдастыру.

Әскери ортада деструктивті ұйымдар мен радикалды діни ағымдар идеологиясының көрініс беруіне қарсы іс-қимыл:

- Қазақстан Республикасы Конституциясының мемлекеттің зайырлы саясатын іске асыру жөніндегі ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету;

- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекеттің идеологиясын жүзеге асыру, әскери қызметшілерге қазақ қоғамындағы ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды, элементтердің қызметіне тыйым салатын заңнамалық актілерді түсіндіру елдегі экстремизм мен сепаратизмге;

- жеке құрам арасында қолайлы моральдық-психологиялық ахуал қалыптастыру және жеке құрамды деструктивті діни ықпалдардан қорғау және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеу;

- жарғылық тәртіпті сақтау, бөлімдердің орналасқан жерінде және әскери бөлімдердің аумағында діни жоралар мен рәсімдердің өтуіне және орындалуына жол бермеу;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық дайындығын ұйымдастырудың жоғары деңгейін қамтамасыз ету;

- қоғамдық пікірді зерделеуге бағытталған ақпараттық-талдау қызметін жүзеге асыру; әскери қызметшілердің іскерлік және моральдық қасиеттері, әскери жасақтардағы жағдайды талдау және болжау;

- командаларды, штабтарды, ТЖӘҚЖ органдарының лауазымды адамдарын ақпараттандыруды ұйымдастыру және жүргізу бойынша оқуға әдістемелік көмек көрсетуүгіт-насихат жұмыстары;

- жеке құрам арасында діни насихаттың кез келген әрекетіне қырағылық таныту, діни насихатты тарату арналарына тосқауыл қою;

- әлемде және елде болып жатқан оқиғалар туралы уақтылы, сенімді ақпарат, белгілі бір оқиғалар туралы шындықты тікелей әшкерелеу немесе тарату, радикалды діни көзқарастардың негізгі идеяларының кейбір ережелерін дәлелді сынға алу.

3.1.3. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың нысандары.

Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың негізгі мақсаттары мен міндеттері.

Тәрбие қоғамдық құбылыстарға жатады және қоғам өмірі мен дамуының факторларының бірі ретінде әрекет етеді.

Нысанның мәнін анықтау дегеніміз - бұл объектінің басқалардың қатарында не екенін, оны басқалардан не ерекшелендіретінін және бұл объектіні қандай атрибут ететінін табу және белгілеу (бұл атрибут маңызды деп аталады). Ал кез келген пән бір мезгілде әртүрлі топтарға жататындықтан, ең алдымен зерттелетін пәннің маңызды белгілерін мақсатты түрде ашуға мүмкіндік беретін қарастыру перспективасын, ғылыми-теориялық көзқарастың ұстанымын белгілеу қажет.

Тәрбие жұмысы (идеологиялық)- бұл әскери қызметтің барлық салаларына және ең алдымен әскерлердің жауынгерлік даярлығы мен қызмет көрсетуіне, жауынгерлік кезекшілікке (жауынгерлік қызметке), жеке құрамның бос уақыты мен күнделікті өміріне енуі тиіс тұрақты процесс.

Тәрбие жұмысының міндеттері елдегі және бөлімшелер орналасқан аумақтағы әлеуметтік-экономикалық, қоғамдық-саяси, діни және ақпараттық ахуалды, жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын ескере отырып шешіледі. Бұл ретте оқу-тәрбие жұмысын жауынгерлік дайындықпен және жеке құрам орындайтын міндеттердің сипатымен барынша біріктіру қамтамасыз етіледі.

Тәрбие жұмысы(идеологиялық) Ұлттық ұланда – ТжӘҚЖ жүйесінің ажырамас және құрамдас бөлігі және білім беру субъектілерінің жеке әскери қызметкерлердің де, барлық адамдардың да санасына, сезіміне және еркіне мақсатты ықпал етуге бағытталған ұйымдастырушылық, ақпараттық, тәрбиелік және жеке тәрбиелік іс-шаралар кешені. персонал.

Тәрбие жұмысының негізгі мақсаттары (идеологиялық)әскери қызметшілерде жоғары идеялық-адамгершілік, моральдық-психологиялық, жауынгерлік және әскери-кәсіптік қасиеттерді (көзқарастарды, мінез-құлықтарды) қалыптастыру мен дамытуды және олардың жүктелген міндеттерді сапалы орындауға ынталандыруын қарастыру.

Тәрбие жұмысының негізгі міндеттері (идеологиялық) мыналар:
офицерлермен:

- Қазақстан халқына, Қазақстан Республикасының Конституциясына, әскери антына, қорғаныс және қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатқа, Қазақстан Республикасы Президентінің - Жоғарғы Бас Қолбасшы талаптарына адалдықты нығайту. мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін елдің Қарулы Күштері;

- ерекше әскери-әлеуметтік мәртебесі бар құқық қорғау органы қызметкерінің тұлғасын және оның қызметінің әлеуметтік мәнін дамыту және нығайту;

- офицерді әскери жасақ басшысы, командир, жетекші, тәрбиеші және әскери маман ретінде қалыптастыру;

- офицерлік ұжымдарды біріктіру, бір-біріне деген сенім, сыйластық қарым-қатынас ортасын құру, оның барлық жеке құрамға тәрбиелік ықпалының күшін арттыру, Ұлттық ұлан офицерлер корпусының озық дәстүрлерін сақтау және жетілдіру;

- офицерлер арасында кәсіби біліктілігін арттыруға және өзін-өзі жетілдіруге ынталандыруды дамыту, жүктелген міндеттерді шешудің оңтайлы және үнемді әдістерін қолдану, әскери тәртіпті қатаң сақтау, берілген құқықтарды тиімді басқару;

- әскери қызметшілерді оқыту мен тәрбиелеуге жеке жауапкершілікті, қол астындағыларға қамқорлық пен құрметпен қарауды, офицерлер жиналысының іс-шараларына белсенді қатысуды қалыптастыру;

- офицерлердің шешендік өнерін, педагогикалық шеберлігін арттыру.

Сержанттар мен сарбаздар лауазымдарында келісімшарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілермен:

- Қазақстан халқына, Қазақстан Республикасының Конституциясына, Әскери антына, Қазақстан Республикасы Президентінің – ел Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас Қолбасшысының саясатына адалдық рухында тәрбиелеу. ;

- әскери-кәсіби қасиеттерді, әскери ант талаптарын, командирлер мен бастықтардың бұйрықтарын сөзсіз орындау үшін жеке жауапкершілік сезімін, жоғары тәртіп пен командирлерге (бастықтарға) құрметпен қарауды, достық пен әскери жолдастықты, қоғамдық жұмыстарға белсенді қатысуды қалыптастыру. әскери ұжымның өмірі, келісім-шарт бойынша әскери қызметшілер жиналыстарының қызметінде;

- күшейген моральдық-психологиялық күйзелістерге төтеп беру, қылмыстық әрекеттерге және құқық бұзушылардың (сотталғандардың) зиянды әсеріне қарсы тұру, заңды бұзудың, азаматтарға қарсы қылмыстардың, сотталғандармен және олардың туыстарымен тыйым салынған байланыстардың алдын алу қабілетін дамыту.

- қызметтік міндеттерін орындауда кәсіби шеберлігін, құзыреттілігін және тұлғалық үлгілі өнімділігін, педагогикалық шеберлігін, қарамағындағыларға қамқорлықпен қарауды, оларды оқыту мен тәрбиелеуге ұмтылуды дамыту;

- жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтау, адалдық, адалдық, әділдік, қарапайымдылық және сыпайылық;

- мемлекеттік және басқа тілдерге, Қазақстан халқының салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына құрметпен қарауды қалыптастыру, Қазақстан халқының бірлігі мен ұлтаралық келісімді нығайту, қызметтік уақытты тиімді пайдалануға, салауатты өмір салтына ұмтылу.

Қысқа мерзімдегі әскери қызметшілермен:

- Қазақстан халқына, Қазақстан Республикасының Конституциясына, әскери антына адалдық рухында тәрбиелеу, Қазақстан Республикасының ішкі және сыртқы саясатын және Қазақстан Республикасы Президентінің талаптарын түсінуді қамтамасыз ету. елдегі қоғамдық қауіпсіздік;

- Отанның мүддесін қорғауға саналы дайындықты, әскери антқа адалдықты, командирлердің (бастықтардың) бұйрықтарын сөзсіз орындауды, әскери қызметтегі қиындықтар мен мұнды табандылықпен еңсеруге ұмтылуды дамыту;

- Ұлттық ұландағы қызметте мақтаныш сезімін ояту, жоғары тәртіп пен әскери мамандықты саналы меңгеру үшін жеке жауапкершілікті қалыптастыру;

- моральдық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру және дамыту: батылдық, батылдык, тәртіптілік, еңбекқорлық, тапқырлық, әскери жолдастық, достық, әскери ұжымның қоғамдық өміріне және бөлімше мен бөлім мүлкінің жұмысына белсенді қатысуға ұмтылу;

- әскери қызмет өткеру тәртібі және оларды бұзғаны үшін жауапкершілік туралы заңдардың, әскери ант пен әскери жарғылардың талаптарын түсіндіру;

- командирлерге (бастықтарға) құрметпен қарауды қалыптастыру, әскери ұжымдардағы теріс дәстүрлер мен қарым-қатынастарды жою.

Әскери қызметшілермен – әскери құрамның мүшелерімен:

- әскери борышын жеке үлгілі орындауды қамтамасыз ету;

- әскери ұжымдарда, әскери жанұяларда салауатты моральдық ахуал қалыптастыру, әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті нығайту үшін жауапкершілікті қалыптастыру;

- әлеуметтік, тұрмыстық және мәдени мәселелерді шешудегі рөлін арттыру;

- қоғамдық іс-әрекет тәжірибесі мен мәдени-тынығу жұмыстарын ұйымдастыруға үйрету.

Қызметшілермен (қызметкерлермен):

- әскери құрамаға жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды нақтылау;

- жоғары адамгершілік және эстетикалық мәдениетті қалыптастыру;

- қызметтік және қоғамдық белсенділікті арттыру, еңбек тәртібін сақтау;

- күнделікті өмірде үлгілі тәртіпті қамтамасыз ету.

Әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен:

- бөлімше (бөлімше) орындайтын тапсырмалардың маңыздылығын түсіндіру;

- Отан қорғаушы мамандығына деген сүйіспеншілік пен құрметті, отбасының Ұлттық ұланға қатысуын мақтанышпен тәрбиелеу;

- берік отбасылық одақ, ана мен әке болуды, ерлі-зайыптылардың отбасын сақтауға жауапкершілігін арттыру, ондағы жоғары адамгершілік пен өзара сыйластық ортасын қалыптастыру;

- әскери отбасы мүшелерінің шығармашылық қабілеттерін, мәдени деңгейін және білімін жан-жақты дамыту;
- көп балалы және жас отбасыларға, қаза тапқан әскери қызметшілердің отбасыларына көмек көрсету.

Тәрбие жұмысын ұйымдастырудың негізгі принциптері:

- ғылыми көзқарас пен ерекшелік, тәрбие жұмысының заманауи әдістері мен технологияларына сүйену;
- үздіксіздігі мен айқындылығы;
- шешім қабылдаудың уақтылылығы, мақсаттылығы, олардың әлеуметтік-психологиялық салдарын болжау;
- іс-әрекеттің мақсаттылығы, шынайылығы және ұтымдылығы;
- дифференциалды тәсіл;
- қызметі мен әскери атағына қарамастан әскери қызметшілерді білім беру қызметіне барынша қамту (әмбебап);
- тәрбие жұмысының формалары мен әдістерін қолданудағы бірлік, жүйелілік және сабақтастық.

Тәрбиелік (идеологиялық) жұмыс – әскери басқару органдары мен лауазымды тұлғаларының, әскери қоғамдық ұйымдар мен белсенділердің әскери қызметшілерді азаматтық пен патриотизмге, Отанды қорғаудағы санасы мен әскери борышы сезімін тәрбиелеуге, әскери қызметшілерді қалыптастыру мен дамытуға бағытталған қызметі. Ұлттық ұлан жауынгерінің моральдық мінез-құлқы, наным-сенімдерінің, моральдық құндылықтар жүйесі мен мінез-құлық нормаларының дамуы [11].

Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың нысандары.

Тәрбие процесінде бөлімшелер құрамын тәрбиелеудің әртүрлі формалары қолданылады. Тәрбие жұмысының ұйымдастырушылық жағы білім алатындардың құрамы мен топтастырылуын, оқу іс-әрекетінің құрылымын, олардың орындалу орны мен ұзақтығын есепке алуды қамтиды. Олар әрқашан мазмұнмен өзара байланысты екенін қосу керек.

«Пішін» ұғымы мазмұнның, объектінің, құбылыстың, процестің ұйымдасу әдісін, қалыптасқан тәртібін, өмір сүру тәсілі мен көрінісін білдіреді.

«Білім беру іс-шарасы» ұғымы бірдей кең тарады. Іс-шара – белгілі бір мақсаттарға жетуге бағытталған ұжымның ұйымдасқан әрекеті.

Тәрбие жұмысының әрбір түрі жеке тұлғаны дамытудың белгілі тұтқаларын, әскери қызметшінің мүдделері мен қажеттіліктерін пайдалана отырып, өте нақты тәрбиелік міндеттерді шешеді және осы негізде оның белгілі бір қасиеттері мен дағдыларын қалыптастырады.

3.2. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың ерекшеліктері.

3.2.1. Ұлттық ұландағы тәрбиелік (идеологиялық) жұмыс.

Тәрбие жұмысы кең мағынада командирлердің (бастықтардың) тыңдаушыларда (әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарында) олардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті қасиеттер мен мінез-құлық нормаларын қалыптастыру және дамыту бойынша және әдістерді, нысандарды және әдістерді пайдалана отырып, мақсатты және жүйелі қызметі болып табылады. белгілі бір шарттарға сәйкес келетін білім беру құралдары.

Тар мағынада тәрбие жұмысы — командирдің (бастықтың) әскери қызметшінің санасына, сезіміне, ерік-жігеріне және мінез-құлыққа жас, әлеуметтік, психологиялық және басқа да ерекшеліктерін, қызмет ету, өмір сүру және демалыс жағдайларын ескере отырып, жүйелі және бағытталған ықпал ету. оны жан-жақты дамыту және әскери борышын ойдағыдай орындауға дайындау мүддесінде.

Әскери қызметкерлерді оқыту барлық деңгейдегі командирлер мен бастықтар үшін қызметтің басым бағыты болып табылады.

Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс – бұл: әскери басқару органдары мемлекеттік және жергілікті билік органдарымен және жұртшылықпен өзара іс-қимыл жасай отырып, олардың санасына, сезіміне және сезіміне мақсатты түрде ықпал ету мақсатында жүзеге асыратын мақсаттары, міндеттері, уақыты мен орны бойынша келісілген іс-шаралар кешені. әскери қызметкерлердің (қызметкерлердің) және әскери топтардың оларда қажетті идеялық, адамгершілік, моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру мақсатындағы ерік-жігері.

Ұлттық ұланның әскери қызметшілеріне білім беру мазмұны білім берудің негізгі бағыттарының жиынтығы ретінде түсініледі, мысалы:

- ақпараттық-ағарту (идеологиялық) жұмыс;
- әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерін әлеуметтік қорғау бойынша жұмыс;
- жеке оқу жұмысы;
- психологиялық жұмыс;
- мәдени-демалыс жұмысы;
- әскери тәртіпті нығайту бойынша жеке құраммен тәрбие жұмысы;
- бөлімшелер мен бөлімшелердің қызметтік, жауынгерлік және арнайы тапсырмаларды орындауын моральдық-психологиялық қамтамасыз ету (МПС) бойынша жеке құраммен тәрбие жұмысы;
- деструктивті күштердің, қылмыстық элементтердің (жаудың) жеке құрамға теріс ақпараттық және психологиялық әсер етуіне қарсы жұмыс;

- идеологиялық жұмысты ұйымдастыру және әскери қызметті насихаттау мәселелері бойынша орталық және жергілікті мемлекеттік органдармен, жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл жасау.

Тәрбиенің негізгі мазмұны (идеологиялық) жұмыс болып табылады мемлекеттік саясатты жүргізу, әскери қызметкерлердің бойында азамат – патриот, әскери кәсіпқой, сенімді Отан қорғаушы қасиеттерін және жүктелген міндеттерді орындауға жеке жауапкершілікті дамыту.

Бөлімшедегі тәрбие (идеологиялық) жұмыс мазмұнының негізгі құрамдас бөліктері:

- әскери қызметшілерге Ұлттық ұланның мақсатын, оның алдында тұрған міндеттерді орындаудағы, әсіресе, ұдайы жоғары жауынгерлік әзірлікте ұстаудағы алатын орнының ерекшеліктерін терең түсінуге баулу;

- жеке құрамда әскери ант пен жарғыларға мызғымас адалдықты, кез келген жағдайда олардың талаптарын бұлжытпай орындауды қалыптастыру;

- әскери істерді, өзінің әскери кәсібін меңгеруге, әскери техниканы, қару-жарақ пен оларды қолдану әдістерін жақсы меңгеруге тұрақты ұмтылысты дамыту;

- әскери қызметкерлерде жоғары тәртіпті, сөзсіз мойынсұнушылықты, өзара көмек пен өзара көмек көрсетуді дамыту;

- қырағылық, мызғымастық, табандылық пен батылдық сияқты адамгершілік және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру;

- жеке құрамды Ұлттық ұланға, оның бөлімшесіне жататынын мақтаныш сезіміне, оның даңқты дәстүрлерін дамытуға және байытуға ұмтылу рухында тәрбиелеу.

Идеологиялық жұмыс әскери қызметшілер арасында моральдық-психологиялық тұрақтылықты, олардың деструктивті идеологияға иммунитетін қалыптастыру, Қазақстан Республикасын қорғауға қажетті жеке құрамда моральдық-психологиялық қасиеттерді қалыптастыру, әскери қызметшілерді қорғау шараларын жүргізу мақсатында ұйымдастырылады және жүзеге асырылады. деструктивті идеялардың әсерінен.

Тәрбие (идеологиялық) жұмыс жүйесі – жалпы құрылымы бар құқықтық, ұйымдастырушылық, мазмұндық, материалдық-техникалық элементтердің өзара байланысты кешені.

Тәрбие жұмысының құрылымдық элементтері:

- нормативтік база;
- ұтымды ұйымдастыру;
- мазмұны терең;
- әртүрлі формалар мен әдістер;
- күштер мен құралдардың болуы;
- практикалық тәжірибе мен ғылыми ұсыныстарды пайдалану;
- командирлердің (бастықтардың) сапалы әдістемелік дайындығы;
- нақты уақыт бюджеті [20].

3.2.2. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың ерекшеліктері.

Қай кезде де шайқаста жетістік ең озық технологиямен емес, адамдармен анықталатын. Олар қуатты техниканы басқарады, жүктелген міндеттерді шешу түптеп келгенде олардың жауынгерлік рухына, патриотизміне, моральдық және моральдық күшіне байланысты.

Сондықтан барлық санаттағы әскери қызметшілерді тәрбиелеу, олардың жоғары кәсіби дайындығы мен берік әскери тәртібін, өз борышын өтеуге ұдайы әзірлік пен қабілеттілікті сақтау мәселелері Ұлттық ұландағы тәрбие жұмысының негізгі мазмұны болып табылады және болып қала бермек.

Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың бірінші ерекшелігі – бөлімнің бүкіл әскери құрамасының негізін құрайтын және орасан зор тәрбиелік мүмкіндіктерін қамтитын офицерлік құраммен жұмыс.

Қызметтік және жауынгерлік қызметтегі табыс офицерлік құрамның кәсіби дайындығының деңгейіне, олардың дайындығына және өзіне жүктелген міндеттерді толық жауапкершілікпен орындауға қабілеттілігіне тікелей байланысты. Әлеуметтік, кәсіби және моральдық тұрғыдан бөлімшенің негізі әрқашан офицерлік құрам болды. Офицерлік құрама әрқашанда мақсат-мүдде ортақ, қоғамдық пайдалы іс-әрекет, әскери тәртіп, өзара талап, жауапкершілік, көмек көрсету арқылы біріккен кәсіби әскери қызметшілердің жоғары ұйымдасқан тобы ретінде әрекет етті. Полктің (кеменің) жоғары жауынгерлік әзірлігін жан-жақты қолдауға және оқу-тәрбиелік міндеттерді тиімді шешуге шақырылады. Бұл жағдай оның педагогикалық әлеуетін арттыру мүддесінде офицерлер ұжымымен тұрақты, мақсатты жұмыс жасау қажеттілігін алдын ала анықтайды. Ол ұйымдастырушылық-мазмұндық сипаттағы педагогикалық негізделген ықпалдар негізінде жүзеге асырылады, оның ішінде офицерлік тұлғаның жан-жақты және үйлесімді дамуын және офицерлік құрамның бірлігін қамтамасыз етуге бағытталған шаралар кешені.

Бұл қызмет екі негізгі бағытта жүзеге асырылады. Олардың біріншісі – ерекше әскери-әлеуметтік мәртебесі бар офицердің жеке қасиеттерін, оның қызметінің әлеуметтік мәнін, сондай-ақ басшы және әскери маманды жетілдіру.

Офицерлер оқу-тәрбие процесінің жетекшілері мен қатысушылары ретінде әрқашан Отанды қорғау және оған қызмет ету мұраттарына жанқиярлықпен берілгендікпен, жұмыстағы демократиялық стильмен, терең, жан-жақты, кәсіби дайындығымен, тамаша білімі мен қару-жарақ пен әскери техниканы шебер қолдануымен ерекшеленді. қару-жарақ, жоғары ұйымдастырушылық қабілеті, дүниетанымы кең, ауқымды ойлау, жаңаны сезіну, әскери кәсіби қызметте қуатты интеллектуалдық әлеуетті толық пайдалана білу.

Екінші ерекшелігі – офицерлік құрамның бірлігі, оның бөлімшенің барлық жеке құрамына тәрбиелік ықпалының күшін арттыру.

Ынтымақтастық – офицерлік құрамның маңызды сипаттамасы, оның жетілгендігі мен қабілеттілігінің көрсеткіші. Ол офицерлердің идеологиялық,

қоғамдық-саяси, моральдық, этикалық, психологиялық және ұйымдастырушылық бірлігін білдіреді. Дәл осы аталған офицерлік құрамның ұйымшылдық құрамдастарының берік бірлігінің негізінде бөлімшенің жауынгерлік әзірлігі мүддесінде тиімді тәрбиелік шараларды жүзеге асыруға болады. Ең алдымен, ұжымда салауатты моральдық-психологиялық ахуалды қамтамасыз ету, өз ұжымына деген мақтаныш сезімін тәрбиелеу, офицерлік құрамның дәстүрлерін енгізу және дамыту шаралары.

Демек, офицерлік құрамды тәрбиелеу – оның әскери істің қажеттіліктерін, жауынгерлік әзірлігін, құрамадағы офицердің жеке қасиеттерін жетілдіретін және қызметте өзіне тән функцияларын орындайтын оның сапалық сипаттамаларын қалыптастыру процесі. бөлімшенің жауынгерлік және қоғамдық өмірі.

Әскери қызметте офицер көптеген міндеттерді орындайды, бірақ оның қызметінің негізгі мазмұны мынадай негізгі функцияларды жүзеге асыруға келіп тіреледі: қоғамдық-саяси, ұйымдастырушылық-басқарушылық, әскери-педагогикалық, әскери-арнайы және әкімшілік-шаруашылық.

Қазіргі уақытта бөлімшелерде (бөлімшелерде) офицерлердің ғылыми дүниетанымын, дүниетанымдық сенімін және саяси кемелденуін қалыптастыру және дамыту, олардың саяси мәдениетін дамыту мәселелері шұғыл түрде көтерілу керек, бұл ең жалпы нысанда бірлік ретінде қарастырылады. саяси сананың және саяси әрекеттің (мінез-құлықтың) жан-жақты саяси санасы және өзінің саяси сенімін сенімді және нанымды түрде қорғау қабілеті ретінде.

Әрбір офицер ең алдымен әскери жетекші, сондықтан оның кәсіби қызметінде ұйымдастырушылық-басқару қызметі маңызды. Бұл функцияның мазмұнына оқу сабақтары мен тәрбиелік іс-шараларды ұйымдастыру, жоспарлау, өткізу, бағыныштылар қызметінің әртүрлі түрлерін ретке келтіру, реттеу, міндеттер қою және олардың орындалуы, олардың бұйрықтарының орындалуын бақылау, бағыныштыларды нақты мәселелерді шешуге жұмылдыру, әртүрлі әлеуметтік мәселелерді басқару кіреді. бағынысты бөлімшелердегі, басқарушы әскери топтардағы және жекелеген әскери қызметкерлердегі процестер және т.б.

Офицер қызметіндегі осы маңызды функцияны жүзеге асырудағы қайшылық, бір жағынан, бөлімшелер мен бөлімшелердің қызметін ұйымдастыру процестері айтарлықтай күрделене түсті, ал екінші жағынан, жаңа талаптар қойылады. офицерлердің басқару қызметі туралы. Ескі тәсілдер мен әдістерді қолдана отырып, жаңа, күрделі мәселелерді шешуге тырысу әрқашан оң нәтиже бермейді. Сондықтан қазіргі басшының тұлғасы жоғары идеялық-теориялық көзқарасы мен саяси кемелдігімен, берік моральдық ұстанымдарымен, адамдарды сендіре алатын және басқара алатын қабілетімен, құзыреттілігімен, ұйымшылдығымен, жеделдігімен, тәртіптілігімен, дербестігімен, өзін-өзі басқаруына жағдай жасай білуімен ерекшеленуі керек. адамдардың жоғары өнімді еңбегі, ұжымда шығармашылық ізденіс, дәрекілік көріністеріне төзбеушілік, адамдарға немқұрайлы қарау атмосферасын орнату.

Бөлімшедегі офицерлер құрамын тәрбиелеудің маңызды мақсаты – офицерлік құрамда әрбір офицерге: жас және ұзақ жылдар қызмет еткендерге, қызметке кіріскендерге және тәжірибелі адамдарға назар аударатындай моральдық-психологиялық ахуалды қалыптастыру және қолдау болып табылады. Әдіскер, оқу, тәрбие шебері, жалғызбасты офицер және отбасы бар офицер. Ең бастысы, бір-біріне деген сенім мен құрмет атмосферасын қалыптастыру, офицерлік құрамның озық дәстүрлерін сақтау және арттыру.

Ұлттық ұланда келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен тәрбие (идеологиялық) жұмыстарды жүргізу ерекшеліктері:

Бүгінгі күні ерекше санат объективті түрде ерекшеленеді - келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілер. Бөлімшелер мен бөлімшелердегі жеке құрамның моральдық қасиеттерінің жай-күйін талдау келісім-шарт бойынша қызмет ететін сарбаздың оқу процесінде жаңа көзқарастарды талап ететінін көрсетеді, өйткені:

- бұл мотивтердің материалдық негізде шектелуі және келісімшарттық қызмет көрсетуді ынталандыратын басқа ынталандырулардың жеткіліксіздігі;
- бос және жұмыс уақытын оңтайландыру;
- жағымсыз құбылыстарға (ұрлық, маскүнемдік, нашақорлық, жұмысқа келмеу, бұзақылық) тұрақты теріс көзқарасты тәрбиелеу;

Келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілердің оң қасиеттеріне олардың әлеуметтік тәжірибесі бар кәметке толған адамдар болуы, барлығы дерлік орта білімі бар, армиялық өмір мектебінен өткен, көп жағдайда тұрғын үймен қамтамасыз етілген, тәжірибесі бар. отбасылық өмір. Жағымсыз белгілердің қатарында келісім-шарт бойынша қызмет етуге біржақты мотивация, таңдаған мамандығына қанағаттану деңгейінің төмендігі, өзін шектегісі келмеуі, әскердің қатаң талаптарын қабылдамауы, өзінің болашағына сенімсіздік және кәсіби қызметті жалғастыруға нық ниетінің болмауы жатады. әскерде өз командирлеріне деген сенімсіздік және күмәнмен қарау.

Осының барлығы оқу құрылымдарының командирлері мен офицерлерін әскери қызметкерлердің осы санатының ерекшеліктерін ескеруге мәжбүрлей отырып, оқу жүйесіне қойылатын талаптарды айтарлықтай арттырады. Білім беруді сапалы ұйымдастыру оны жетілдіруді талап етеді: офицерлердің психологиялық-педагогикалық және әдістемелік дайындығының деңгейін арттыру; келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілерді оқыту үдерісінде олардың ортақ күш-жігерін біріктіру; әскери қызметшілердің осы санатының ерекшеліктерін зерделеу және олардың кәсіптік білім беру процесінің мазмұндық-құрылымдық жағын оңтайландыру; тәрбиенің идеясын, мақсаттары мен міндеттерін негіздеу; оны жүзеге асыру әдістемесін әзірлеу.

Келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен жұмыс істеу кезінде келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілердің жеке ерекшеліктерін, жауынгерлік тапсырмаларды орындауға дайындық деңгейін, әскери тәртіп пен әлеуметтік-құқықтық қамтамасыз етілуін үнемі зерттеп отыру қажет. Кіші командир лауазымдарына кадрларды іріктеуді ұйымдастыру.

Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілермен тәрбие жұмысы көп қырлы және күрделі процесс, сондықтан әдістердің кең спектрінің болуы командирге оңтайлы таңдау жасауға, содан кейін тәрбиелік әсерде түзету және маневр жасауға мүмкіндік береді. Әдістердің орындалу дәрежесі олардың педагогикалық сауатты және шебер қолданылуына байланысты.

Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілерді оқыту процесінің «механизмін» неғұрлым жалпы түрде келесідей көрсетуге болады. Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілердің жауынгерлік даярлығы, қызметтік міндеттерін орындауы және басқа да іс-әрекеттері барысында әскери қызметшінің психикасына әсер ететін әртүрлі факторлар туындайды. Әскери қызметкерлердің санасы арқылы сынған бұл әсерлер оның іс-әрекетіне делдалдық жасайтын белгілі бір мінез-құлық мотивтерін тудырады. Түрлі іс-әрекеттерде көрінетін мотивтер қажетті, берік және көзқарастарға айналуы мүмкін.

Әскери қызметкерлерді зерттеу барлық бағыныштылармен және барлық мәселелер бойынша тынымсыз, жүйелі жұмысты қамтиды. Бөлімшеде болған алғашқы күннен бастап әскери қызметшінің кәсіби қасиеттері зерттеледі. Ол алатын мамандық пен лауазымды таңдау, демек, қызметке қанағаттану дәрежесі және оның функционалдық міндеттерін орындау сапасы осыған байланысты. Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілерді зерттеу оқу-тәрбие жұмысын жақсартуға және әскери қызметшінің жеке басын кәсібилендіруге жағдай жасайды. Әрбір әсер тұлғаның әлеуметтенуі, жеке, әлеуметтік-психологиялық, физиологиялық, жас ерекшеліктері мен кәсіби сапалардың даму деңгейін ескере отырып құрылады. Келісімшарт бойынша қызмет ететін қатардағы және сержанттардың білімі лауазымды тұлғалардың келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшінің жеке тұлғасын кәсіби қалыптастыру, қалыптастыру және дамыту, кәсіби, моральдық және жауынгерлік қасиеттерін қалыптастыру жөніндегі мақсатты қызметінде көрінеді. оларда және басқару құжаттарының талаптарына сәйкес жақсартуға ұмтылу, Отан қорғаушы мәртебесі. Сондықтан командир жұмысының негізгі міндеті ретінде келісімшарт бойынша әскери қызметшілердің кәсіби (әскери) білімін бөліп көрсетуге болады.

Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілерді оқытудың өзіндік ерекшеліктері бар. Ол кәсіптік оқытудың мақсаттары мен міндеттерімен, мазмұнымен, ұйымдастыру мен қызмет көрсету ерекшеліктерімен және басқа да жағдайлармен анықталады. Келісімшарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілерді оқыту кәсіби қызметтің барлық түрлері бойынша: оқу кезінде, жауынгерлік (ішкі) қызметті атқару, жоспарлы-шаруашылық жұмыстарды орындау, оқу-жаттығулар кезінде және т.б.

Келісімшарт бойынша қызмет ететін сарбазды ұжым тәрбиелейді, кәсіби қызмет жағдайлары, кәсіптік білім беру әдістері мен құралдары, т.б. тікелей және жанама білім беру жүзеге асырылады. Келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілер, әдетте, бөлімшелерде жасақ командирлерінің

лауазымдарын атқарады. Осыған сүйене отырып, әскери бөлім немесе бөлім командирлерінің алдында тұрған негізгі міндеттердің бірі – кіші командирлердің бойында мынадай қасиеттерді дамыту: табандылық, ойлаудан іс-әрекетке және керісінше бірден және орынды түрде ауыса білу; бағыныштыларды басқара білу; берілген бұйрықтардың барлық салдары үшін жауапкершілікті қабылдауға үнемі дайын болу; өзін-өзі бақылау; ойлаудың практикалық түрі, мақсатқа жетудегі табандылық.

Келісімшарттық әскери қызметшілердің кәсіби қызметі жаппай «білім беру іс-шараларына» іс жүзінде уақыт болмайтындай құрылымдалған және олардың әскери қызметшілердің осы санатындағы тиімділігі өте төмен. Тәрбие қызметінің тиімділігіне, ең алдымен, офицерлердің жоғары психологиялық-педагогикалық дайындығы, олардың ұйымдастырушылық және басқарушылық қасиеттері, келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілердің беделі арқасында қол жеткізіледі.

Офицерлер жас ерекшеліктерін де ескеруі керек. Әскери тәжірибеде командир, лейтенант 21-22 жаста, ал келісімшарт бойынша әскери қызметші 30-40 жаста болатын жағдайлар көп кездеседі. Мұндай жағдайда дөрекілік пен, әсіресе, қорлау элементтеріне жол бермей, әскери қызметшінің жеке қадір-қасиетін және оның жасын құрметтей отырып, талапшылдық әсіресе әдептілікпен көрсетілуі керек. Офицер экстремалды жағдайларда, оған жалпы құрмет болған жағдайда ғана өзіне «жоғарғы бұйрықты» бере алады.

Осылайша, келісім-шарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілермен тәрбие жұмысының мазмұны бірқатар негізгі тармақтарды қамтиды:

- тәрбиенің орнын, рөлін, ғылыми және ұйымдастырушылық негіздерін анықтау;
- мақсат қою;
- әдістерді, формаларды, құралдар мен әдістерді оңтайлы таңдау және пайдалану;
- келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілердің кәсіптік білім деңгейін зерделеу және есепке алу;
- әскери басқару органдарының, мемлекеттік және өзара әрекеттесетін органдардың үйлестірілген педагогикалық қызметі.

Ұлттық ұланда мерзімді әскери қызметшілермен тәрбие (идеологиялық) жұмыстарды жүргізу ерекшеліктері:

Мерзімді әскери қызметшілерді оқытуда ақпараттық-басқару тәсілі кеңінен қолданылады. Ол әскери бөлімдегі оқу-тәрбие процесін басқаруға және басқаруға, әскерлердегі әртүрлі қызмет түрлерін ақпараттық қамтамасыз етуге ғылыми тұрғыдан қарауға мүмкіндік береді.

Әскери қызметкерлерді тәрбиелеу процесінің психологиялық-педагогикалық құрылымы келесі элементтердің болуын болжайды:

- а) тәрбиенің объектісі мен субъектісі;
- б) білім берудің мақсаты мен міндеттері, мазмұны нақты тұжырымдалған;

в) білім беру объектісі мен субъектісі арасындағы педагогикалық өзара әрекеттестік жүйелері;

г) тәрбиенің әдістері, құралдары және формалары;

д) ұйымдық құрылым;

е) білім берудің тиімділігіне әсер ететін нәтижелер мен жағдайлар. Тәрбие процесі патриоттық, әскери қызметшінің мамандықты игеруге деген ұмтылысы, әскери қызмет культі идеяларына негізделуі керек.

Тәрбие жұмысы білім алу үшін жағдай жасайтын және оны жүзеге асыратын тәрбиешілер мен білім алып жатқан, өзінің қажеттіліктерінің, өмірлік мотивтерінің әсерінен барлық процестерге белсенді немесе пассивті түрде әрекет ететін тәрбиешілер арасындағы тікелей және жанама әрекеттің бірлігі ретінде қарастырылуы керек. тәжірибе, қалыптасқан нанымдар, қоршаған және басқа факторлардың әсері, сондай-ақ әлеуметтік орта (қоғам, мемлекет, отбасы, әскери ұжым және т.б.)

Білім беру мазмұнының маңызды элементі тәрбиенің әдістерін, формаларын, құралдары мен тәсілдерін оңтайлы таңдау және пайдалану болып табылады. Бүгінгі таңда жалпы және әскери педагогикада тәрбиенің әдістері, формалары, құралдары мен тәсілдерінің жеткілікті арсеналы бар. Білім беру жүйесі әскери қызметшілердің әдеттерге, наным-сенімдерге, сайып келгенде, жоғары жеке және кәсіби, моральдық және жауынгерлік қасиеттерге айналатын білім, білік, дағдыларды меңгеруін қамтамасыз етеді. Ол, бір жағынан, жеке тұлғаның мүмкіндіктері, қабілеттері мен белсенділігінің синтезімен, ал екінші жағынан, оның мазмұнының, құралдарының, жағдайларының, ұйымдастырылуының ерекшеліктерімен анықталатын әскери іс-әрекеттің талаптарымен анықталады.

Тәрбиелік ықпалдардың нәтижесі әскери қызметшінің дайын тұлғасы болуы керек.

Тәрбие жұмысының мазмұны келесі негізгі элементтерді қамтиды:

- тәрбиенің орнын, рөлін, ғылыми және ұйымдастырушылық негіздерін анықтау;

- білім берудің мақсаттары мен міндеттерін белгілеу, яғни. мақсат қою;

- тәрбиенің әдістерін, формаларын, құралдарын және әдістерін оңтайлы таңдау және пайдалану;

- әскери қызметкерлердің білім деңгейін және қанағаттануын зерделеу және есепке алу;

- командирлердің, әскери басқару органдарының, мемлекеттік және өзара әрекеттесетін органдардың үйлестірілген және үйлестірілген педагогикалық қызметі.

Әскери қызметшілерді тәрбиелеу жалпы институционалдық мақсаттар негізінде тәрбие қызметінің нақты мақсаттары мен міндеттерін қояды көздейтін мақсат қоядан басталады. Мақсаттар білім берудің барлық процесіне қатысты жалпы және белгілі бір нәтижеге жету үшін білім берудің жеке сатысында қойылған жеке болуы мүмкін.

Мерзімді әскери қызметшілермен тәрбие жұмысының ең тиімді нысандары:

- әскерге шақырылғандарды оқып-үйрену және жас әскермен жұмыс істеу;
- мемлекеттік құқықтық дайындық және ақпарат;
- жеке оқу жұмысы;
- жауынгерлік даярлық жүйесіндегі сабақтар;
- әскери ұжымды қоғамдық өмірге тарту;
- әскери рәсімдерді орындау;
- әскери құраманың қызметін қорытындылау;
- жауынгерлік даярлық пен қызметте үздік оқушыларды марапаттау;
- тақырыптық кештер, ауызша журналдар;
- ардагерлермен және белгілі тұлғалармен кездесулер;
- ата-аналармен (ең жақын туыстарымен) хат алмасу;
- экскурсиялар мен мұражайларға, театрларға, қаза тапқан жауынгерлер мен батырлардың обелисктеріне бару.

Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен жүргізілетін тәрбие жұмысының негізгі мақсаты – заңдылық пен тәртіп жауынгерінің бейнесін қалыптастыру, оның айрықша белгілері: қырағылық, мызғымастығы, қайсарлығы және батылдығы болуы керек [20].

**Әртүрлі санаттағы әскери қызметшілермен тәрбие (идеологиялық)
жұмыстың әртүрлі нысандарын қолдану бойынша лауазымды
тұлғалардың әдістемелік дайындығы**

Әдістемелік дайындық- офицерлердің, сержанттардың (старшиналардың) қол астындағыларды оқыту мен тәрбиелеудегі біліктілігін арттыру мақсатында әскери басқару органдары офицерлерінің кәсіби және қызметтік даярлығының және командирлік даярлықтың құрамдас бөлігі.

Негізгі міндеттер:

1. Кадрларды оқыту мен тәрбиелеуге көзқарастардың бірлігін орнату.
2. Заманауи оқу-материалдық-техникалық базаны құрудың негізгі талаптарын әзірлеу.
3. Оқытудың дәстүрлі және жаңа формалары мен әдістерін меңгеру.

Кез келген тәрбиелік іс-шараны дайындау және өткізу жұмыс жоспарын жан-жақты талдаудан және дайындаудан басталады. Өз қызметінің нәтижелерін талдау, зерделеу, оның болашақ нәтижелерін болжау және оларға жету үшін нақты қадамдарды жоспарлау қабілеті офицердің жоғары кәсібилігінің көрсеткіші болып табылады. Дұрыс жасалған талдау және оқыту жоспары тәрбие жұмысы мен осы жұмыс жүргізілген кадрлардың білім деңгейі арасындағы байланысты көруге мүмкіндік береді.

Тәрбиелік (идеологиялық) жұмыс тәжірибесіне оқыту жүзеге асырылады:

- офицерлер (келісімшарт бойынша әскери қызметшілер) - кәсіптік (командирлік, жауынгерлік) дайындықтағы жоспарлы сабақтарда, оқу-әдістемелік жиындарда, кәсіптік оқу күндерінде, өздік жұмыстарда.

Тәрбие жұмысының кез келген түрін дайындау және жүргізу үшін оқу процесін барынша ұтымды және сауатты ұйымдастыруға мүмкіндік беретін белгілі бір алгоритмді қолдануға болады. Оның элементтері:

- а) мақсаттар мен міндеттерді анықтау;
- б) тәрбие жұмысының формасын таңдау;
- в) психологиялық көңіл-күй тудыру;
- г) алдын ала дайындық;
- д) іс-шараның өзін өткізу;
- е) педагогикалық талдау.

Тәрбиелік іс-шараның нобайының нұсқасы

1. Іс-шараның тақырыбы.
2. Іс-шараның мақсаттары (оқыту, дамыту және тәрбиелеу).
3. Ұйымдастыру формасы.
4. Өткізілетін орны.
5. Күні мен ұзақтығы.
6. Жабдық (көрнекі құралдар, соның ішінде техникалық оқу құралдары және т.б.).
7. Оқиғаның жоспары немесе сценарийі: кіріспе бөлімі; негізгі бөлім; қорытынды; іс-шараны қорытындылау; қабырға газетінің шығарылымы, фоторепортаж және т.б.).
8. Іс-шараны дайындау кезінде пайдаланылған материалдар (әдеби дереккөздер, интернет ресурстары, қызықты адамдардың естеліктері, оқиғаға қатысушылар, әртүрлі құжаттар және т.б.).

3.3. Әскери бөлімде идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

3.3.1. Арнайы үгіт-насихат және жеке құрамды теріс ақпарат пен психологиялық әсерлерден қорғау бойынша идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

Ұлттық ұландағы идеологиялық жұмыс әскери қызметшілер арасында моральдық-психологиялық тұрақтылықты, олардың деструктивті идеологияға қарсы иммунитетін дамыту, жеке құрамда жүктелген қызметтік және жауынгерлік міндеттерді сапалы орындау үшін қажетті жоғары моральдық-психологиялық қасиеттерді дамыту мақсатында ұйымдастырылады және жүзеге асырылады. кез келген жағдайда міндеттерін орындау және экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл, әскери қызметкерлерді деструктивті идеологияның әсерінен қорғау шараларын жүргізу.

Идеологиялық жұмыстың міндеттері мыналар:

- Ұлттық ұланның жеке құрамымен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық жұмысты ұйымдастыру және жүргізу, мемлекеттің идеологиясын, қорғаныс қабілетін нығайту, ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету бойынша ел басшылығы қабылдап жатқан шараларды түсіндіру;

- әскери қызметшілер арасында мемлекеттік саясатқа адалдықты, әскерлердің жауынгерлік әзірлік деңгейін және оларға жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау сапасын арттыруға тиімді әсер ететін моральдық-психологиялық қасиеттерді дамыту жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу;

- әскери қызметшілерде патриоттық сананы, Отанға, өз халқына деген сүйіспеншілікті, әскери борыш пен әскери антқа адалдықты, жалпы әскери жарғылардың талаптарын және командирлердің (бастықтардың) бұйрықтарын мінсіз орындауды қалыптастыру;

- әскери қызметшілер арасында моральдық-психологиялық тұрақтылықты, олардың деструктивті идеологияға иммунитетін қалыптастыру;

- бұқаралық ақпарат құралдары арқылы Ұлттық ұланның қызметі туралы қоғамдық оң пікір қалыптастыру;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын талдау, идеологиялық жұмысты ұйымдастыру;

- әскери басқару органдарында идеологиялық жұмысты ұйымдастырудың озық тәжірибесін жалпылау және тарату.

Әскери ұжымдарға деструктивті идеялардың енуіне жол бермеу саласындағы идеологиялық жұмыс мынадай тәртіпте ұйымдастырылады және жүзеге асырылады:

- діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмысты жоспарлау;

- әскери қызметшілерді және олардың отбасы мүшелерін рухани қолдау, Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына құрмет ахуалын қалыптастыру, әскери қызметті насихаттау және Ұлттық органдарда қызмет беделін арттыру жөніндегі іс-шаралар кешенін ұйымдастыру және өткізу; күзет;

- әскери қызметшілердің әскери топтарға діни идеяларды енгізу әрекеттеріне қатысты өтініштерін орындау жөнінде жедел шаралар қабылдау және қабылданған шешімдер туралы жеке құрамды хабардар ету;

- әскери басқару органдары орналасқан жерлерде ақпараттық жағдайды талдау;

- персоналды теріс ақпараттық әсерлерден қорғау бойынша шаралар қабылдау.

Ұйымдастыру тәртібі идеологиялық жұмыс және арнайы үгіт-насихат.

Негізгі мақсаттар идеологиялық жұмыстар мен оқиғалар Ұлттық ұланның жеке құрамымен арнайы насихат:

- **қол жеткізу және сақтау** әскери қызметшілердің жүктелген міндеттерді орындауға жоғары моральдық, идеялық бекітілігі және моральдық-психологиялық дайындығы;

- **қоршау және қорғау** әскери қызметшілерді экстремистік күштердің және діни және қоғамға қарсы, мемлекетке қарсы сипаттағы деструктивті элементтердің теріс әсерінен;

- **ұйымдастыру және жүргізу** арнайы үгіт-насихат әскерлерінің жеке құрамымен деструктивті діни ағымдарға қарсы тұру және әскери топтарға экстремистік идеялардың енуіне жол бермеу жөніндегі іс-шаралар (түсіндірме жұмыстары).

Әскери қызметкерлермен идеологиялық жұмыстың негізгі міндеттері:

- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекеттің идеологиясын жүргізу, әскери қызметшілерге мемлекеттің қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласында қабылдап жатқан шараларын түсіндіру;

- көпұлтты қазақ қоғамын топтастыруға бағытталған ұлттық ұланның әскери жасақтарында діні мен ұлтына қарамастан зайырлы қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру;

- шенеуніктер әзірлеген Аймақтық, Жоғарғы қолбасшылық Ұлттық ұланәскери қызметтің беделі мен беделін арттыруға, патриоттық дәстүрлерді сақтауға және арттыруға, Қазақстан Республикасының халқы арасында әскери қызметті насихаттауға, Ұлттық ұланның қызметі туралы ақпараттандыруға бағытталған шаралар;

- бұқаралық ақпарат құралдары арқылы Ұлттық ұланның қызметі туралы қоғамдық пікірді қалыптастыру, әскери-патриоттық және әскери тәрбие мәселелері бойынша оқу-әдістемелік материалдарды ұйымдастыру және шығару (шығару), оқу және көркем фильмдер, шығармалар жасау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру әскери тақырыптағы әдебиет пен өнер;

- ТжӘҚЖ органдары ұйымдастырады Аймақтық, Жоғарғы қолбасшылық Ұлттық ұланидеологиялық жұмыс, патриоттық тәрбиені ұйымдастыру, әскери-патриоттық тәрбиенің озық тәжірибесін жалпылау және тарату мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен, мәдени-ағарту мекемелерімен, бұқаралық ақпарат құралдарымен, дін істері жөніндегі мемлекеттік органдармен, қоғамдық бірлестіктермен және басқа да ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау;

- теріс ақпараттық әсер етудің әлеуетті және нақты көздерін анықтау және оларға тосқауыл қою жолдарын анықтау, персоналды деструктивті

ақпараттық (ақпараттық-психологиялық) әсерден қорғау шараларын жүзеге асыру;

- ақпараттық салада заманауи технологияларды пайдалануға бағытталған ақпараттық қамтамасыз ету жүйесін құру және әскерлерде орналастыру;

- әртүрлі діни ағымдардың экстремистерінің өз қатарларына жаңа ізбасарларды тарту мақсатында әскер ортасына ену әрекеттеріне қарсы тұру және тосқауыл қою;

- ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайын талдау;

- идеологиялық жұмысты ұйымдастыруда әскери офицерлердің авангардтық рөлін қамтамасыз ету, әскери қызметшілер арасындағы моральдық-психологиялық жағдайды олардың алдында тұрған міндеттердің орындалуын қамтамасыз ететін деңгейде ұстау;

- әскери бөлімдердің, құрамалардың, Ұлттық ұлан академиясының, жергілікті әскери басқару органдарының қолбасшылықтарына, штабтарына, ТжӘҚЖ бөлімшелерінің лауазымды тұлғаларына идеологиялық жұмысты ұйымдастыру және жүргізу мәселелері бойынша оқу-әдістемелік көмек көрсету;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайы, жүргізілген тәрбие жұмыстары, ақпараттық ахуал, өткізілген ақпараттық науқандар мен науқандар, дүниежүзілік интернетте және бұқаралық ақпарат құралдарында, Республика Ішкі істер министрлігінің интернет-ресурсында орналастыру үшін жаңалықтар материалдарын қабылдау Қазақстан - Ұлттық ұланға қатысты ақпарат, оның жаңартулары үшін.

Діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмыс әскери қызметшілерде жауынгерлік даярлық міндеттерін сәтті шешуге қажетті моральдық және жауынгерлік қасиеттерді дамытуға, ықпал ету мақсатында белгілі бір идеяларды мақсатты түрде таратуға бағытталған командирлер, штабтар және ТжӘҚЖ бөлімшелері жүзеге асыратын ақпараттық-насихаттық іс-шаралар кешені. әскери қызметшілердің мінез-құлқы және әскери қызметкерлерді деструктивті идеялардың әсерінен қорғау жөніндегі іс-шараларды жүргізу.

Әскери ортада деструктивті ұйымдар мен радикалды діни ағымдар идеологиясының көрініс беруіне қарсы іс-қимыл:

- әскери қызметшілермен мемлекеттің зайырлы саясатын іске асыру жөніндегі Қазақстан Республикасы Конституциясының ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету;

- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекеттің идеологиясын жүзеге асыру, әскери қызметшілерге қазақ қоғамындағы ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды, элементтердің қызметіне тыйым салатын заңнамалық актілерді түсіндіру елдегі экстремизм мен сепаратизмге;

- әскери қызметшілер арасында қолайлы моральдық-психологиялық ахуалды құруды және жеке құрамды деструктивті діни ықпалдардан қорғауды және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеуді бақылау;
- жарғылық тәртіптің сақталуын, бөлімдердің орналасқан жерінде және әскери бөлімдердің аумағында діни жоралар мен ғұрыптарды өткізу мен өткізуді болдырмауды бақылау;
- әскердегі әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық дайындығын жоғары деңгейде ұйымдастыруды қамтамасыз ету;
- қоғамдық пікірді зерделеуге бағытталған ақпараттық-талдау қызметін жүзеге асыру;
- әскери қызметшілердің іскерлік және моральдық қасиеттері, әскери жасақтардағы жағдайды талдау және болжау;
- командаларды, штабтарды, ТжӘҚЖ органдарының лауазымды адамдарын ЖҚК ұйымдастыру және жүргізу мәселелері бойынша оқытуда әдістемелік көмек көрсету;
- жеке құрам арасында діни насихаттың кез келген әрекетіне қырағылық таныту, діни насихатты тарату арналарына тосқауыл қою;
- әлемде және елде болып жатқан оқиғалар туралы уақтылы, сенімді ақпарат, белгілі бір оқиғалар туралы шындықты тікелей әшкерелеу немесе тарату, радикалды діни көзқарастардың негізгі идеяларының кейбір ережелерін дәлелді сынға алу.

Діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмыстың негізгі міндеттері:

- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекет идеологиясын жүргізу, әскери қызметшілер мен азаматтық персоналға ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды түсіндіру;
- әскери қызметшілер арасында патриоттық сананы, Отанға, өз халқына деген сүйіспеншілікті, әскери борыш пен әскери антқа адалдықты, жалпы әскери жарғылардың талаптарын және командирлер (бастықтар) бұйрықтарын мінсіз орындауды қалыптастыру;
- әскери қызметшілер арасында моральдық-психологиялық тұрақтылықты қалыптастыру, олардың деструктивті идеологияға иммунитеті;
- бұқаралық ақпарат құралдары арқылы Ұлттық ұланның қызметі туралы қоғамдық оң пікір қалыптастыру, конфессияаралық келісім мәселелері, деструктивті діни бірлестіктердің мәні бойынша оқу-әдістемелік материалдарды ұйымдастыру және дайындау (шығару);
- мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл, дін саласындағы уәкілетті органдармен, БАҚ, құқық қорғау органдары діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмысты ұйымдастыру және жүргізу мәселелері бойынша;

- әскери ортада діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмысты ұйымдастырудың озық тәжірибесін әскери бөлімдерде жалпылау және тарату;

- әскерлер ұжымдарында көпұлтты қазақ қоғамын біріктіруге, ұлтаралық және конфессияаралық келісімді сақтауға бағытталған діні мен ұлтына қарамастан зайырлы қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру;

- әскери қызметшілерге, олардың отбасы мүшелеріне, азаматтық персоналға теріс ақпарат пен психологиялық әсер етудің жоспарлары, ықтимал күштері, құралдары мен әдістері туралы мәліметтерді алу және талдау және олардың нәтижелерін болжау;

- әскери қызметшілерге және олардың отбасы мүшелеріне ақпараттық-психологиялық әсер етудің жағымсыз салдарын жою (әлсірету) бойынша уақтылы профилактикалық іс-шараларды әзірлеу және әскери бөлімдерге жіберу;

- деструктивті идеяларға қарсы тұру үшін идеологиялық жұмысты ұйымдастыруда интернет-ресурстардың, мерзімді басылымдардың, теледидар мен радионың мүмкіндіктерін пайдалану;

- мемлекеттің мемлекеттік саясаты мен идеологиясын жеткізу, әскери қызметкерлер мен қызметкерлерге ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету, көпұлтты қазақ қоғамын топтастыру саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды түсіндіру бойынша ақпараттық-насихаттық қызметті жүзеге асыру;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайын талдау, деструктивті діни ағымдарға қарсы тұру және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеу бойынша идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

3.3.2. Әскери бөлімде және бөлімшеде идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

Әскери бөлімде идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

Идеологиялық жұмыстың негізгі мақсаттары мыналар:

- жеке құрамның жүктелген міндеттерді орындауға жоғары моральдық, идеялық беріктігі мен моральдық-психологиялық дайындығына қол жеткізу және қолдау;

- әскери қызметшілерді діни, қоғамға қарсы, мемлекетке қарсы сипаттағы экстремистік күштердің және деструктивті элементтердің теріс әсерінен қорғау және қорғау;

- деструктивті діни ағымдарға қарсы тұру және әскери топтарға экстремистік идеялардың енуіне жол бермеу мақсатында арнайы үгіт-насихаттық іс-шараларды (түсіндіру жұмыстарын) ұйымдастыру және өткізу.

Идеологиялық жұмысты ұйымдастыру тәртібіне мыналар кіреді:

- діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмысты жоспарлау;
- әскери қызметшілерді және олардың отбасы мүшелерін рухани қолдау, ҰБ-ға құрмет атмосферасын қалыптастыру, әскери қызметті насихаттау және Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланында қызмет беделін арттыру жөніндегі іс-шаралар кешенін ұйымдастыру және өткізу;
- әскери қызметшілердің әскери топтарға діни идеяларды енгізу әрекеттеріне қатысты өтініштерін орындау жөнінде жедел шаралар қабылдау және қабылданған шешімдер туралы жеке құрамды хабардар ету;
- әскери басқару органдары орналасқан жерлерде ақпараттық жағдайды талдау;
- персоналды теріс ақпараттық әсерлерден қорғау бойынша шаралар қабылдау.

Идеологиялық жұмыстарды жүргізу. Деструктивті діни ұйымдар мен радикалды діни ағымдар идеологиясына қарсы тұру үшін жеке құраммен жұмыс жасаудың маңызы ерекше, өйткені Ұлттық ұланның кезекші әскери қызметшілері азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын қорғауда, мемлекеттің ішкі тұрақтылығын қамтамасыз етуде алдыңғы қатарда тұрады. Оның пәрменділігі деструктивті (экстремистік) күштерге (элементтерге) қарсы арнайы үгіт-насихат жұмыстарын күшейту орасан зор рөл атқарады.

Идеологиялық жұмыс діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласында - бұл әскери қызметшілерде жауынгерлік даярлық міндеттерін табысты шешу, мақсатты түрде тарату үшін қажетті моральдық және жауынгерлік қасиеттерді дамытуға бағытталған командирлер, штабтар және ТжӘҚЖ органдары жүргізетін ақпараттық-насихаттық іс-шаралар кешені. әскери қызметшілердің мінез-құлқына әсер ету және әскери қызметкерлерді деструктивті идеялардың әсерінен қорғау шараларын жүргізу мақсатында белгілі бір идеяларды жүзеге асыру.

Әскери ортада деструктивті ұйымдар мен радикалды діни ағымдар идеологиясының көрініс беруіне қарсы іс-қимыл:

- Қазақстан Республикасы Конституциясының мемлекеттің зайырлы саясатын іске асыру жөніндегі ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету;
- әскерлерде Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын және мемлекеттің идеологиясын жүзеге асыру, әскери қызметшілерге қазақ қоғамындағы ұлтаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету саласында мемлекет қабылдап жатқан шараларды, элементтердің қызметіне тыйым салатын заңнамалық актілерді түсіндіру елдегі экстремизм мен сепаратизмге;
- жеке құрам арасында қолайлы моральдық-психологиялық ахуал қалыптастыру және жеке құрамды деструктивті діни ықпалдардан қорғау және әскери топтарға экстремистік көріністердің енуіне жол бермеу;

- жарғылық тәртіпті сақтау, бөлімдердің орналасқан жерінде және әскери бөлімдердің аумағында діни жоралар мен рәсімдердің өтуіне және орындалуына жол бермеу;

- әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық дайындығын ұйымдастырудың жоғары деңгейін қамтамасыз ету;

- қоғамдық пікірді, әскери қызметшілердің іскерлік және адамгершілік қасиеттерін зерделеуге, әскери топтардағы жағдайды талдауға және болжауға бағытталған ақпараттық-талдау іс-шараларын жүргізу;

- ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу мәселелері бойынша ТжӘҚЖ органдарын, штабтарын, лауазымды тұлғаларын оқытуда әдістемелік көмек көрсету;

- жеке құрам арасында діни насихаттың кез келген әрекетіне қырағылық таныту, діни насихатты тарату арналарына тосқауыл қою;

- әлемде және елде болып жатқан оқиғалар туралы уақтылы, сенімді ақпарат, белгілі бір оқиғалар туралы шындықты тікелей әшкерелеу немесе тарату, радикалды діни көзқарастардың негізгі идеяларының кейбір ережелерін дәлелді сынға алу.

Идеологиялық жұмысты ТжӘҚЖ органдарының лауазымды адамдарынан басқа, Қазақстан Республикасының Конституциясына, терроризмге және діни экстремизмге қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнамалық актілерге сәйкес әскери басқару органдарының барлық лауазымды тұлғалары жүзеге асыруға міндетті (№6 сызба)

Сызба №6. Қазақстан Республикасының идеологиялық тұғырнамасы.

Әскери ортаға теріс ақпарат пен деструктивті күштер идеологиясының енуіне қарсы тұру жөніндегі идеологиялық жұмыс – конституциялық құрылысты күшпен өзгертуге және Қазақстан Республикасының егемендігін, оның тұтастығына қол сұғуға бағытталған барлық заңсыз идеяларға қарсы бітіспес күрес. аумақты ұлттық, қоғамдық қауіпсіздікке және мемлекеттің қорғаныс қабілетіне нұқсан келтіретін, нәсілдік және ұлттық араздықты қоздыратын, оның ішінде зорлық-зомбылықпен, діни араздықты қоздырумен байланысты.

Осы жұмыс барысында ТжӘҚЖ органдарының лауазымды тұлғалары:

- әскери қызметшілер арасындағы моральдық-психологиялық жағдайды жүйелі түрде талдау; қоғамдық пікірді зерттеу;
- нақты ақпараттық-идеологиялық шараларды ұйымдастыру, олардың тиімділігін анықтау;
- белсенділерді тиісті түсіндіру жұмыстарын жүргізу қабілетіне үйрету;
- экстремистердің ықтимал ақпараттық, психологиялық және үгіт-насихат әрекеттері туралы мәліметтерді жинау, жинақтау және талдау, қауесеттердің, жалған ақпараттың таралуының, жеке құрам арасында дүрбелеңнің, қорқақтық пен шатасудың кез келген көріністерінің жолын кесу шараларын қабылдау;
- жергілікті билік органдарымен, ішкі істер органдарымен, ұлттық қауіпсіздікпен және өзара әрекеттесетін басқа құрылымдармен өзара іс-қимыл және өзара ақпараттандыру бойынша жұмысты ұйымдастыру;
- Қазақстан Республикасының аумағында заңды діни ұйымдармен бірлесіп, дұшпандық діни идеялардың жолын кесу бойынша белсенді түсіндіру жұмыстарын жүргізу;
- жағдайды ескере отырып, қазіргі заманның өзекті тақырыптарында сұрақ-жауап кештерін өткізу, оқу орындарының дінтанушы мамандарымен, атқарушы органдармен және діни конфессия өкілдерімен діни ағымдардың нормалары мен ережелерін талқылай отырып кездесулер ұйымдастыру.

Діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы әскери бөлімде идеологиялық жұмысты мынадай тәртіппен ұйымдастырсын:

- діни экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы идеологиялық жұмысты жоспарлау;
- әскери басқару органдарының басшы құрамының, құқық қорғау органдары өкілдерінің, Дін істері агенттігінің аумақтық органдарының және басқа да мемлекеттік органдардың оқытушыларының жеке құрам мен әскери қызметшілердің отбасы мүшелерінің алдында сөз сөйлеуін ұйымдастыру;
- құқық қорғау органдарымен, Дін істері агенттігінің аумақтық органдарымен және басқа да мемлекеттік органдармен бірлесіп әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерін рухани қолдау, Отан қорғаушыларға құрмет атмосферасын қалыптастыру бойынша іс-шаралар кешенін ұйымдастыру және өткізу; әскери қызметті насихаттау және Ұлттық ұландағы қызмет беделін арттыру жөніндегі іс-шаралар;

- әскери қызметкерлердің әскер ортасына діни идеяларды енгізу әрекеттеріне қатысты өтініштерін орындау бойынша жедел шаралар қабылдау және қабылданған шешімдер туралы жеке құрамды хабардар ету;

- әскери бөлімдер орналастырылатын орындардағы ақпараттық жағдайды талдау;

- персоналды теріс ақпараттық әсерлерден қорғау бойынша шешуші шаралар қабылдау.

Бұл жұмысты бағалау критерийлері болып табылады әскери қызметкерлердің ел Президентінің сыртқы және ішкі саясатының негізгі бағыттарын түсінуі мен қолдауының тереңдігі және барлық экстремистік және сепаратистік идеяларға тұрақты, ымырасыз қатынасы, сондай-ақ жауынгерлердің Қазақстандағы оқиғалардан хабардар болу дәрежесі әлем және ел.

Бөлімшедегі идеологиялық жұмыс

Бөлімше жеке құрамымен идеологиялық жұмыс - тәрбиенің негізгі бағыты болып табылады және әскери қызметшілердің патриоттық сезімін, жоғары рухани-адамгершілік рухын қалыптастыруға арналған.

Идеологиялық жұмыстың мәні мемлекеттік идеологияны әскери қызметкерлердің санасына енгізуде және оның идеяларын іс пен іс-әрекетте іс жүзінде жүзеге асыруды қамтамасыз етуде жатыр.

Идеологиялық жұмыс ақпараттық, лекциялық насихат, қабырғаға баспа, жеке тәрбие жұмыстары түрінде жүргізіледі.

Идеологиялық жұмыс бөлімшелерінде жүргізілетін іс-шаралар:

- жеке құрамның әскери қызмет ардагерлерімен, жергілікті жауынгерлермен, тәжік-ауған шекарасында қызметке қатысушылармен, мемлекеттік наградалармен марапатталған әскери қызметшілермен кездесулері;

- оқу орындарының, атқарушы органдардың дінтанушы мамандарымен және діни конфессия өкілдерімен діни ағымдардың нормалары мен ережелерін талқылай отырып кездесу өткізу;

- тарихи және әскери-патриоттық бағыттағы хроникалық-деректі фильмдерді көру, қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысындағы Жеңіске қосқан үлесі туралы фильмдерді көрсету;

- «Тәуелсіздік белестері», «Тәуелсіздік рәміздері», «Менің Қазақстаным» тақырыптарында жеке құрамға арналған деректі фильмдер топтамасын көрсетуді ұйымдастыру;

- жеке құраммен «Менің Отаным!» патриоттық әніне шолу байқауын ұйымдастыру және өткізу;

- жеке құрамның демалыс күндері әскери бөлімдердің орналасқан жеріндегі тарихи және есте қаларлық орындарға, театрларға, мұражайларға, көрме залдарына, кітап және фото көрмелерге баруы;

- жалпы білім беретін мектептердің оқушыларымен ұйымдастыру және өткізу» Патриотизм сабағы» және «Ерлік сабағы».

Күнделікті қызметте Ұлттық ұланның жеке құрамымен тәрбие және идеологиялық жұмыстың жай-күйін бағалау. Тәрбие (идеологиялық) жұмысты бағалау тәртібі.

Тәрбие жұмысы бағаланады оның фокусына негізделген жеке құрам арасында Қазақстан Республикасының идеологиялық тұғырнамасы мен мемлекеттік саясатына сәйкес келетін тұрақты дүниетанымды, сондай-ақ жеке құрамның өзіне жүктелген қызметтік, қызметтік-жауынгерлік және жауынгерлік міндеттерді орындауға моральдық-психологиялық дайындығын қалыптастыру.

Ол мыналарды ескереді:

- әскери қызметшілерді, жұмысшылар мен қызметкерлерді қазақстандық патриотизм, Қазақстан Республикасының Президентіне адалдық, еліміздің конституциялық құрылысы мен мемлекеттің ішкі қауіпсіздігін жанқиярлық қорғауға дайын болу рухында тәрбиелеу жөніндегі идеологиялық жұмыстың мақсаттылығы, халық пен Ұлттық ұланның даңқты дәстүрлерін жалғастыруға ұмтылу;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын, әскери достық пен салауатты ұжымішілік қарым-қатынасты нығайту, гуманистік адамгершілік (адалдық, өзара көмек, төзімділік, мейірімділік) нормаларын қалыптастыру, қарым-қатынас мәдениетін, ішкі тәртіпті, жоғары тіл мәдениеті;

- жеке құрам арасында құқықтық мәдениетті, тәртіпті қалыптастыру, әскери ұжымдарда саналы әскери тәртіп пен заңға бағынушылықты, ізгілікті және тең тұлғааралық қарым-қатынасты нығайту бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың тиімділігі;

- жоспарлы, жүйелі тәрбие жұмысының сапасы, оның Қазақстан Республикасының Конституциясы мен Заңдарына, жалпы әскери жарғыларға, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің бұйрықтарына, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан, сондай-ақ ТжӘҚЖ негізгі іс-шараларының жылдық кестесі;

- оқу-тәрбие іс-шараларына барлық лауазымды тұлғаларды тарта отырып, берілген оқу-жаттығу, қызметтік-жауынгерлік және арнайы тапсырмаларды сапалы орындау үшін жеке құрамды жұмылдырудағы командирлердің, ӘҚҚБ органдарының, әскери қоғамдастықпен бірлесіп ұйымдастырушылық рөлі;

- мәдени-ағарту мекемелерінің жұмыс жағдайы, ұйымдасқан көркемөнерпаздық, үйірме шығармашылығының болуы, оның ішінде әскери қызметшілердің отбасыларымен, техникалық оқу құралдарын пайдалану және күтіп ұстау, ақпараттық-ағарту жұмыстарына арналған кабинеттердің жұмыс істеу тиімділігі, қабырғалық баспа, көрнекі үгіт және ақпарат құралдары;

- жұртшылықтың, бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдерімен өзара іс-қимыл тәжірибесі, жергілікті атқарушы органдармен іскерлік қарым-қатынастар, әскери қызметтің беделін арттыру мүддесінде әскери қызметшілерді тәрбиелеу және қоғамдық пікірді қалыптастыру үшін олардың мүмкіндіктерін пайдалану.

Тәрбие жұмысының тиімділігін бағалаудың негізгі критерийі жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы, олардың Отанды қорғауға және жүктелген міндеттерді орындауға дайындығы болып табылады.

Тәрбие және идеологиялық жұмыстардың жағдайын бағалау

1. Тәрбие және идеологиялық жұмыстың жай-күйі мынадай көрсеткіштер бойынша бағаланады:

- тәрбие жұмысының жай-күйі;
- идеологиялық жұмыстың жай-күйі;
- әскери тәртіптің, құқықтық тәртіптің жай-күйі;
- мәдени-тынығу жұмыстарының және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз етілуінің жай-күйі;
- психологиялық жұмыстың жай-күйі;
- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы.

2. Тәрбие жұмысының жағдайы бағаланады:

- «жоғары» – оқу-тәрбие жұмысы осы ереженің талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленген; мемлекеттік дайындық сабағы осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады және өткізіледі, сынақтан өткен мемлекеттік дайындық сабағы топтарынан сынақтан өткен әскери қызметшілердің кемінде 90 пайызы (практиканттар мен топ жетекшілері) оң баға алды, кемінде 50 пайызы «өте жақсы» деген баға алды;

- «орташа» – оқу-тәрбие жұмысы осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленген; жұмысты ұйымдастыруға әсер етпейтін кейбір кемшіліктер бар; мемлекеттік дайындық сабағы осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады. Тестілеуден өткен оқу топтарының ішінен сынақтан өткен әскери қызметшілердің (үйренушілер мен топ жетекшілерінің) кемінде 80 пайызы оң баға алды, кемінде 50 пайызы «өте жақсы» және «жақсы» деген баға алды;

- «төмен» – оқу-тәрбие жұмысы осы қағидалардың талаптарын бұза отырып ұйымдастырылса, жоспарлау және есеп беру құжаттары өңделмеген; мемлекеттік дайындық сабағы осы ереженің талаптарын бұза отырып ұйымдастырылған. Тестілеуден өткен оқу топтарының 70 пайыздан азы сынақтан өткен әскери қызметшілердің (үйренушілер мен топ жетекшілері) оң баға алды;

- «қанағаттанарлықсыз» - оқу-тәрбие жұмысы ұйымдастырылмаған, жоспарлық-есептік құжаттар әзірленбеген, ЖӨБ осы Қағидалардың талаптарын бұза отырып ұйымдастырылған. Тестілеуден өткен оқу топтарының 10 пайыздан астамы «қанағаттанарлықсыз» деп бағаланды.

3. Идеологиялық жұмыстың жағдайы бағаланады:

- «жоғары» – идеологиялық жұмыс осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде

әзірленген; әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде (тоқсан сайын) жүргізіледі; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға 90 пайыз және одан да көп оң жауаптар алынды; әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын біледі;

- «орташа» – тұтастай алғанда идеологиялық жұмыс осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары әзірленген, бірақ жұмысты ұйымдастыруға әсер етпейтін кемшіліктер бар; әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде жүргізіледі; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға оң жауаптардың 75%-дан астамы алынды, әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын біледі;

- «төмен» – идеологиялық жұмыс жалпы осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары әзірленген, бірақ кемшіліктер бар, әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде жүргізілмейді; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға оң жауаптардың 50%-ы алынды, әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын нақты білмейді;

- «қанағаттанарлықсыз» - әскери ұжымдардағы мәселелерді идеологиялық негізде зерделеу және уақтылы шешу ұйымдастырылмаған, анонимді сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға теріс жауаптардың 50%-дан астамы алынған. ;әскери қызметкерлер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын білмейді.

Тәрбиелік (идеологиялық) жұмыстың нәтижелілігінің критерийлері.

Тәрбие жұмысы тәуелсіз қазақстандық мемлекеттілік, демократиялық әлеуметтік және әлеуметтік-экономикалық даму қағидаттары негізінде кадрлардың дүниетанымын дамытуға, Конституция нормаларын, қолданыстағы заңнамаларды, Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары мен қаулыларын саналы түсіну және саналы түрде жүзеге асыруға бағытталғандығына қарай бағаланады. Президенттің, Үкіметтің, Ішкі істер министрінің бұйрықтарымен, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы.

Тәрбие жұмысын бағалау кезінде мыналар ескеріледі:

- әскери қызметшілерді мемлекеттік патриотизм, Отанның егемендігі мен аумақтық тұтастығын қорғауға дайын болу рухында тәрбиелеу бойынша тәрбие (идеологиялық) жұмыстың мақсаттылығы;

- жеке құрамның Ұлттық ұландағы қызметтегі мақтаныш сезімін, жоғары жауынгерлік және жұмылдыру дайындығын, ұдайы қырағылық пен қызметтік және кәсіби шеберлікті сақтау үшін қажетті қасиеттерді тәрбиелеудің кезектілігі:

- қоғамдық-саяси оқиғаларды, ресми қызметтің динамикасын ескере отырып, оны мазмұны бойынша өзекті іс-әрекеттермен толықтыра отырып, тәрбие жұмысына кешенді көзқарас;

- оқу процессінің практикасының талаптарын сақтау, оны жоспарлау деңгейі мен тиімділігі, командирлердің ұйымдастырушылық рөлі, басқару аппаратының құрылымдық бөлімшелерінің жеке құрамын және нақты лауазымды тұлғаларды тәрбиелеуге қатысу;

- әскери қызметшілерге жоғары адамгершілік мәдениетті, әскери тәртіптің кез келген бұзылуына мүлдем төзбеушілікті тәрбиелеу бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың тиімділігі; құқықтық мәдениетті, өмірдің конституциялық және заңнамалық нормаларын құрметтеуді, топаралық және тұлғааралық қатынастарды нығайтуды насихаттау бойынша іс-шаралардың жүйелілігі;

- мемлекеттік-патриоттық тәрбие жөніндегі жұмыстың жай-күйі, заңға сәйкес жұмыс істейтін қоғам өкілдерімен, бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл тәжірибесі, жергілікті атқарушы билік органдарымен іскерлік қарым-қатынастар, олардың мүмкіндіктерін мемлекеттік саясатты түсіндіруде пайдалану, қоғамдық пікірді қалыптастыру; әскери қызметтің беделін арттыру мүдделері;

- командирлер мен басқару органдарының әскери қоғамдық ұйымдарға өзара әрекеттесу дәрежесі, қажетті көмек пен қолдау көрсету;

- әскери қызметшілерді тарихи-мәдени мұраға, адамгершілік құндылықтарға терең құрмет рухында адамгершілік-эстетикалық тәрбиелеу тәжірибесінің нысандары мен әдістерінің тиімділігі мен байлығы; жеке құрамның үйлесімді дамуы үшін клубтық-бұқаралық жұмыстың жүйелілігі мен әртүрлілігі, ұйымдасқан көркемөнерпаздық, үйірме шығармашылығының болуы.

Тәрбие жұмысының тиімділігін бағалаудың негізгі критерийі жеке құрамның Отанды қорғауға және өзіне жүктелген барлық қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға дайындығы болып табылады.

Тәрбие жұмысының тиімділігіне қол жеткізіледі:

- орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың, қоғамдық ұйымдардың (заңды негізде әрекет ететін), әскери басқару органдарының, ӘҚБ органдарының, әскери қоғамдық ұйымдардың, әскери құқық қорғау органдарының күшін үйлестіру;

- жеке құрамды оқу-тәрбие іс-шараларына барынша қамту, оларға командалық-басқару құрамының белсенді қатысуы;

- әскери қызметшілерге және әскери жасақтарға тәрбиелік ықпал етудің тұрақты жүйесі (дәйектілік, жүйелілік және сабақтастық), тәрбие жұмысының мақсаттарын ортақ түсіну;

- әскери қызметшілерге олардың ерекшеліктерін ескере отырып, сараланған көзқарас;

- командирлердің (бастықтардың), тәрбие субъектілерінің идеялық, арнайы және психологиялық-педагогикалық деңгейін жүйелі түрде арттыру;
- әскери қызметкерлердің қажеттіліктерін (рухани, әлеуметтік, материалдық және т.б.) реттеу және қанағаттандыру, оларда қажетті қасиеттерді, көзқарастар мен мінез-құлықтарды қалыптастырудың маңызды шарттары ретінде.

Сонымен, біздің ойымызша, әрбір идеологияның алатын ақпараты, оның практикалық мәселелерді шешуге бағытталғандығы адамдардың дүниетанымының жай-күйіне, дамуына, мазмұнына әсер етеді. Идеология адамның дүниеге көзқарасын қалыптастырады, оны дамытады және өзгертеді.

Идеология, өмір көрсетіп отырғандай, телеологиялық қызметті, адамдардың іс-әрекетінің мақсатын анықтау қызметін атқарады. Ол ерекшеліксіз барлық идеологияларға органикалық түрде тән. Кез келген идеологияның міндеттерін оның мақсаттары қатаң бекітілгенде ғана іс жүзінде жүзеге асыруға болады.

Әрбір идеологияның функцияларының жеткілікті кең «жиынтығы» бар. Соңғылары, бір жағынан, өз мазмұнының ортасында білдіру құралдары болып табылады. Екінші жағынан, олар идеологиялардың практикалық жұмысының мәселесін шешеді. Олар өз мазмұнының адамдардың практикалық іс-әрекетімен байланысын қамтамасыз етеді [20].

Өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар:

1. *Тәрбие (идеологиялық) жұмыстың негізгі міндеттері мен принциптерінің арақатынасын көрсетіңіз.*
2. *Тәрбиелік (идеологиялық) жұмыстың принциптерін атаңыз.*
3. *Ұлттық ұланындағы тәрбие жұмысы жүйесінің элементтерін баяндаңыз.*
4. *Тәрбие жұмысының қандай түрлерін білесіз?*
5. *Тәрбие жұмысының қандай әдістерін білесіз?*
6. *Ақпараттық-тәрбие жұмысының міндеттері мен формаларын атаңыз.*
7. *Күнделікті қызметте Ұлттық ұланның жеке құрамымен тәрбие және идеологиялық жұмыстың жай-күйін бағалауды баяндаңыз.*
8. *Әскери ортада деструктивті ұйымдар мен радикалды діни ағымдар идеологиясының көрініс беруіне қарсы іс-қимылды баяндаңыз.*
9. *Идеологиялық жұмысты ұйымдастыру тәртібін баяндаңыз.*
10. *Идеологиялық жұмыстың негізгі мақсаттарын баяндаңыз.*

4-ТАРАУ. БӨЛІМДЕРДЕ ӘСКЕРІ ҚЫЗМЕТШІЛЕРМЕН ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЖӘНЕ ЖОСПАРЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.

Армия – биік, асыл сезімдерімен, берік ерік-жігерімен, жоғары ұйымшылдығымен ерекшеленетін ең саналы да парасатты адамдар тобы.

Бауыржан Момышұлы
(1910-1982) халық қаһарманы, жазушы,
Кеңес Одағының батыры, «Халық
Қаһарманы».

4.1. Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы ТжӘҚЖ жоспарлаудың принциптері мен көздері.

4.1.1 Жоспарлаудың жалпы принциптері, жоспарлау түрлері.

Қазақстан Республикасының Президенті, Қарулы Күштердің Жоғарғы Бас Қолбасшысы Ұлттық ұланның жылжымалы, жақсы жабдықталған және дайындалған бөлімдері мен құрамаларын құру мақсатында армияда жүргізіліп жатқан түбегейлі өзгерістерге ұдайы назар аударып келеді. 21 ғасырдың жоғары талаптарына жауап беретін Қазақстан Республикасы.

Әскери бөлімдердің жоғары жауынгерлік әзірлігін қамтамасыз етудің ажырамас құрамдас бөлігі жеке құраммен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың үйлесімді жүйесі болып табылады.

Бұл жүйе әрқашан Отанға қызмет ету, әскери борышқа адалдық, Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының рухани және әскери дәстүрлеріне негізделген. Бұл идеяның негізгі жеткізушісі – қарамағындағы қызметкерлерді оқыту мен тәрбиелеуге, олардың бойында Отанға, оның өткені мен бүгініне деген сүйіспеншілік пен құрмет сезімін оятуға, Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына тиесілі екендігін мақтаныш етуге жауапты офицер.

Бөлімшедегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру мен жүргізудің негізі оны жоспарлау болып табылады. Ол алға қойылған міндеттерді орындау мүддесінде әрбір әскери қызметшілер мен әскери жасақтарға ықпал ету процесін мақсатты және дәйекті түрде жүргізуге мүмкіндік береді.

Басқарушы құжаттардың талаптары негізінде әскерлерде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлаудың біртұтас жүйесі әзірленді. Жұмысты жоспарлау кезінде жоғары тұрған органдардың нұсқауларын бөлімшедегі іс-шараларды жоспарлаумен, оларды бөлімшелерде іс жүзінде

орындаумен және әрбір әскери қызметшіге жеткізумен кешенді түрде үйлестіруге мүмкіндік береді.

Әскери қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың мақсаты мен міндеттерін әдетте ғылымда аталғандай, осы қызметтің субъектілері болып табылатын бөлімшенің (бөлімшенің) жеке құрамын тәрбиелеуді ұйымдастырушылар жүзеге асырады. Бұлардың барлығы әскери қызметшілерді оқытумен және тәрбиелеумен тікелей байланысты лауазымды тұлғалар – офицерлер, кіші командирлер және т.б. Бұл ретте оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыруда шешуші орынды барлық деңгейдегі командирлер (бастықтар) мен ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасарлары алады. Қол астындағы қызметкерлермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың табыстылығы олардың мақсатты, табанды және ойлы жұмысына байланысты.

Дегенмен, тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудың мақсаттары мен міндеттеріне тәрбиешілерден білім алатындар – жеке әскери қызметшілер мен оқуды өздігінен ұйымдастыруды жүзеге асыратын әскери жасақтар да жетеді. Сондықтан білім алып жатқандар да ТжӘҚЖ ұйымының объектілері болып саналады.

ТжӘҚЖ ұйымының объектілері арасындағы қарым-қатынастар әскери тәжірибеде бірнеше деңгейде жүзеге асырылатын олардың қызметінің мазмұнын құрайды.

Бірінші деңгей- әскери бөлімнің масштабында ТжӘҚЖ ұйымдастыру.

Осы деңгейдегі білім беруді ұйымдастырушылардың қызметінің мазмұнына мыналар кіреді:

- оқудың жазғы немесе қысқы кезеңіне, оқу жылына және келешекке оқу жұмысын ұйымдастырудың жалпы стратегиясын әзірлеу;
- субъектілердің ТжӘҚЖ жұмысын үйлестіру;
- әртүрлі санаттағы әскери қызметкерлердің білім деңгейін талдау;
- тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыруды уақытылы түзету;
- осы қызметтің нәтижелерін жалпылау;
- тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыруды жетілдіру бойынша шаралар әзірлеу;
- әскери қызметшілерді оқытуды ұйымдастырудың теориясы мен тәжірибесіне лауазымды тұлғаларды жүйелі оқыту.

Әскери бөлім деңгейіндегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырушылардың барлық санаттары арасында білім беру құрылымдарының органдары ерекше орын алады. Олар бөлімше командирлерінің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар жөніндегі орынбасарларының жетекшілігімен ТжӘҚЖ ұйымдастырып қана қоймай, бөлімшелердегі жеке құрамды оқытуды ұйымдастыруға әдістемелік қолдау көрсетеді.

Екінші деңгей - бұл әскери қызметшілерді оқытуды ұйымдастыру бойынша тікелей жұмыс мектептен және мектептен тыс уақытта да, демалыс және демалыс және мереке қарсаңында және мерекелік күндерде де жүргізілетін бөлімдерде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру.

Оларда әрбір командир (бастық) бағыныштыларды тәрбиелеуді ұйымдастыруға қатысады: жауынгерлік және мемлекеттік-құқықтық дайындық кезінде жеке үлгілі тәртіпті қамтамасыз ету; жоғары өзін-өзі ұйымдастырушылыққа, тәртіптілікке және өзіне және қарамағындағыларға талапшылдыққа жету; кіші командалық құрамның әскери қызметшілерді тәрбиелеу бойынша білім, білік және дағдыларын қалыптастыру; оқу іс-шараларын дайындауға және өткізуге қатысу.

Үшінші деңгей жеке және әскери-кәсіптік сапаларын жетілдіру, кейбір жағымсыз қасиеттер мен мінез-құлық әдеттерін жою бойынша тәрбиешілер мен тыңдаушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастыруды қамтиды.

Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру белгілі бір уақыт кезеңінде оның жағдайын барлық деңгейде зерттеуден басталады және келесі параметрлердің жағдайын нақтылауды қамтиды:

- ТжӘҚЖ жоспарларының болуы және сапасы;
- тәрбиешілердің кадрлық деңгейі, олардың психологиялық-педагогикалық дайындығы және педагогикалық мәдениет деңгейі;
- командалық құрамның тәрбие жұмысына жеке қатысу дәрежесі;
- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстардың нәтижелерін шығару жиілігі мен сапасы;
- тәрбиенің қолданбалы әдістері, формалары мен құралдары;
- бөлімшелердегі оқу-тәрбие жұмыстарының нақты жағдайын зерделеудің қалыптасқан тәжірибесі;
- тәрбие жұмысындағы озық тәжірибені жалпылау және тарату бойынша жұмыс;
- лауазымды тұлғаларды тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру тәжірибесіне үйрету.

Білім беру ұйымының жай-күйін зерделеуге командирлер, штабтар, білім беру органдары қатысады. Олар аға командирге (бастыққа), бөлімдер (бөлімшелер) командирлеріне, офицерлік құрамға және келісімшарт бойынша әскери қызметшілерге әскери қызметшілерді оқытуды ұйымдастыруды жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлей алады.

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудың жай-күйін жан-жақты және терең зерттеу негізінде лауазымды тұлғалар әскери қызметшілерді оқытуды ұйымдастырудың мақсаты мен міндеттерін анықтайды. Олар бөлімшенің (бөлімшенің) тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарының жоспарларында көрсетілген.

Бөлімшедегі (бөлімшедегі) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлауға қойылатын жалпы талаптар.

Жоспарлау негізінен тәрбие жұмысының бүкіл жүйесінің нәтижесі мен тиімділігін анықтайды. Мақсатты және нақты жоспарлау әскери және әскери жүйелердегі командирлер мен орынбасарларға көптеген қателіктер мен келеңсіз құбылыстарды болдырмауға көмектеседі. Негізделген жоспар жалпы перспективаларды және алға қойылған тәрбие міндеттерін шешудің нақты жолдарын көрсетуге мүмкіндік береді. Әскери тәжірибе көрсеткендей, жоспар көбінесе тек әкімшілік талап ретінде қарастырылады, ал жоспарлау процесі, өкінішке орай, жоспарды жасау және жазу шеңберімен шектеледі. Бұл тәсілмен жоспар сөзсіз формальды сипатқа ие және іс-әрекетке басшылық бола алмайды. Қол жеткізілген нәтижелердің тиімділігі және кез келген қызметтің сәттілігі көбінесе осы қызметтің қаншалықты сауатты жоспарланғанына байланысты.

Жоспардың мақсаты- кәсіптік және кәсіптік қызметті ретке келтіру, оқу процесіне жоспарлау және жүйелілік, бақылау және нәтижелердің үздіксіздігі сияқты талаптардың орындалуын қамтамасыз ету.

Жалпы мағынада жоспар – бұл оның тәртібін, көлемін және уақыт шекарасын айқындайтын, ресми іс-әрекеттің негізгі бағыттарын көрсететін құжат.

Жоспар келесі функцияларды орындайды:

- бағыттаушы, айқындау, яғни қызметтің нақты бағыттары мен түрлерін;
- болжамдық, яғни. жоспарды жанама түрде көрсетеді, нақты әрекеттер арқылы нәтижелерді ұсынады;

- үйлестіруші, ұйымдастырушылық, яғни, бір жағынан қызметтің қалай, қандай құралдармен ұйымдастырылғанын және оның субъектісі мен объектісі кім екенін көрсетеді; екінші жағынан, ол іс-әрекет тәртібін, оның басқа түрлерімен байланысын көрсетеді, сондай-ақ қызмет субъектілерінің өзара әрекетін көрсетеді, оның орны мен уақытын анықтайды, сұрақтарға жауап береді: кім, не, қашан және қайда істеу керек;

- бақылау: біріншіден, командирдің өзі жоспарды пайдалана отырып, қойылған мақсаттардың орындалуын бақылай алады; екіншіден, жоспар бойынша оның қаншалықты шындыққа сәйкес келетінін тексеру оңай; Сонымен қатар, жоспардың деңгейі мен сапасы белгілі бір дәрежеде басқарушы қызметкердің кәсіби құзыреттілігін көрсетеді;

- репродуктивті (репродуктивті), яғни. Жоспарға сәйкес кез келген уақыт кезеңінен кейін орындалған жұмыстың мазмұны мен көлемін қалпына келтіруге болады.

Жоспарлау принциптері:

- ғылыми көзқарас;
- нақтылық және мақсаттылық;
- жоспарлардың нақтылығы; күштер мен құралдарды дұрыс теңестіру;
- жоспардың орындалуын ұйымдастыру.

Жоспар бірқатар талаптарға сай болса, кадрлармен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмысты құруда «көмекші» болып табылады:

а) жалпы ұйымдастырушылық және әдістемелік талаптар:

1. Жоспардың мақсаттылығы, яғни жұмыстың жоспарланған мазмұны мен формалары нақты мақсаттар мен міндеттерді жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Әрбір әрекет жүктелген міндеттерді шешуге ықпал етуі керек. Мақсатына қарай әр жұмыс формасының қолдануында өзіндік ерекшеліктері болады.

2. Жоспар бөлімге немесе бөлімшеге жүктелген қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға бағытталған; жоспарлау кезінде жеке құрам мен мүліктің ұсыныстарын ескеруді және олардың құндылық бағдарларын зерделеуді көздейтін әскери қызметшілердің қажеттіліктері мен мүдделері.

3. ТЖӘҚЖ жоспары білім беру үдерісін қоғам және мемлекет өмірімен байланыстыруды қарастырады.

4. Жоспарлардың жан-жақты сипатына назар аудару, ол мынаны білдіреді:

а) әскери қызметшілер арасында жоғары моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді дамытуға және қалыптастыруға бағытталған жұмыстың мазмұны мен формаларының алуан түрлілігі;

б) тұлғаның әртүрлі жақтары мен қасиеттеріне жағымды әсер ету;

в) қызметкерлерді қызметтік қызметтің әртүрлі түрлеріне қосу;

г) әскери қызметшілердің санасына, сезіміне және мінез-құлқына әсер етудің тұтастығы.

5. Жоспар персоналға қызметтің әртүрлі түрлерін, нысандарын және олардың жоспарланған жұмыстағы орнын (мысалы, белсенділерді) таңдауына жағдай жасауды көздейді.

6. Жоспарлау кезінде тәрбие жұмысының мазмұны мен формаларының сабақтастығын қамтамасыз ету қажет: негізсіз қайталауды болдырмау, бұрынғы тәжірибені ескеру, жұмыста келешекті көру.

7. Жоспардың ерекшелігі мен мақсаттылығы, әрбір әскери топтың ерекшеліктерін, олардың даму деңгейін, моральдық-психологиялық жағдайын, тәртіп деңгейін, қызметтік және жауынгерлік міндеттерді орындау нәтижелерін, қалыптасқан дәстүрлерді есепке алуды көздейтін жоспарланған жұмыстың негізділігі, қойылған міндеттерге сәйкес жоспарланған жұмыстың педагогикалық негізділігі.

8. Жоспардың нақтылығы мен орынды қарқындылығы және т.б.

б): арнайы талаптар:

- бөлімнің немесе бөлімшенің барлық жеке құрамын тәрбиелік ықпалмен қамту;

- әскери қызметшілер мен әскери ұжымдарға жүйелі және үздіксіз тәрбиелік ықпал ету;

- қойылған мақсатқа жету үшін алгоритмді және ретті әрекеттерді жасау;

- жеке және әскери ұжымды қалыптастырудағы мақсаттылық пен жоспарлау;

- әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарына олардың ерекшеліктерін ескере отырып, кешенді және сараланған көзқарас;
- бағыныштыларды тәрбиелеудегі сабақтастық және оң тәжірибеге сүйену;
- бөлімше (бөлімше) командирлерінің (бастықтарының), лауазымды адамдарының идеялық, арнайы және психологиялық-педагогикалық деңгейін жүйелі түрде арттыру.

Кез келген жоспарлаудың жалпы барысын үш кезеңде көрсетуге болады:

- жоспардың жобасын (оның сұлбасын) құрастыру;
- ұжымдық жоспарлау (жоспарларды сынау, түзету, тексеру, ұсыныстар мен идеяларды жинау);
- командир ұжымдық жоспарлаудың нәтижелерін ескере отырып, бастапқы жоспарларға, жоспардың жобасына түзетулер енгізеді; бөлімшенің (бөлімшенің) ТжӘҚЖ жоспарын пысықтау.

4.1.2. ТжӘҚЖ жоспарлаудың көздері мен мазмұны.

ТжӘҚЖ жоспарлау көздері болып табылады

- Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- Заңдар;
- Жарлықтар;
- Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдаулары, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері;
- Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің бұйрықтары мен өкімдері және Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан;
- стратегиялық, ұзақ мерзімді (мемлекеттік, ведомстволық) бағдарламалар мен жоспарлар.

ТжӘҚЖ мазмұны мен қызметі жоспарларда көрсетілген:

- Жоғары қолбасшылықта – бір жылға (негізгі оқиғалардың жылдық кестесі);
- Өңірлік қолбасшылық, Ұлттық ұлан академиясы бөлімдерінде – алты айға (кешенді жоспар);
- құрамалар мен әскери бөлімдерде - тоқсанға (кешенді жоспар);
- батальондар мен роталарда (тең құрамда) – бір айға (бір жоспар);
- взводтарда тәрбие жұмыстары взвод командирлерінің жеке жоспарларында көрсетіледі;
- қарауыл, әскери жасақтар бойынша – жауынгерлік кезекшілік (қызмет) кезеңіне (тәрбие жұмысының жоспары);
- тапсырмалардың бөлімшелерін тұрақты орналастыру орнынан оқшауланғанда орындау кезінде - тапсырманы орындау кезеңіне (МПК жоспары).

Батальонды қоса алғанда, барлық құрылымдарда ТжӘҚЖ жоспарлау іс-шара бойынша, ал роталарда (тең бөлімшелерде) – әскери командалардағы

моральдық-психологиялық ахуалды, жеке құрам арасындағы әскери тәртіптің жай-күйін талдау және болжау негізінде күн сайын жүргізіледі. , оперативтік жағдайды және қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау ерекшеліктерін ескере отырып.

Кешенді ТжӘҚЖ жоспарлары білім беру мәселелерін шешуге кешенді көзқарасты қамтамасыз етуі, негізгі оқу қызметін жауынгерлік дайындықпен тығыз байланыстыруы, оларды орындау үшін жауапты тұлғаларды анықтауы, лауазымды тұлғалардың іс-әрекеттерін үйлестіру және ағымдағы жоспарлаудың шынайылығы мен тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

Басқару циклінің жоспарлау принциптері мен кезеңдері

Командир-тәрбиешінің қызметі екі аспектіден тұрады.

Бір жағынан бөлімшедегі оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық іс-шараларды ұзақ мерзімді және ағымдағы жоспарлауды бөлімшедегі кешенді жоспарлау негізінде басқару, ал екінші жағынан командирлер мен олардың орынбасарларының тәрбиелік ықпалын ұйымдастыру, әскери және жауынгерлік қызметтің әртүрлі түрлеріндегі әскери қызметшілерге арналған.

Жоспар- бөлімше (бөлімше) командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары үнемі сілтеме жасайтын ұйымдастыру принципі, жұмыс құжаты. Тәрбие жұмысын жоспарлау – шығармашылық іс.

Біріншіден назар аудару керек нәрсе дайын рецепттерді іздемеу, жоспардың пішініне артық назар аудармау.

Екіншіден, оның мазмұны бойынша мақсатты және өзекті болуы, жоспарланған іс-шаралардың мәнін, оларды жүзеге асыру мерзімдерін дұрыс көрсетуі және нақты көрсеткіштерді қамтуы маңызды.

Жоспарлау негізінен тәрбие жұмысының бүкіл жүйесінің нәтижесі мен тиімділігін анықтайды. Мақсатты және нақты жоспарлау әскери және әскери жүйелердегі командирлер мен орынбасарларға көптеген қателіктер мен келеңсіз құбылыстарды болдырмауға көмектеседі. Негізделген жоспар жалпы перспективаларды және алға қойылған тәрбие міндеттерін шешудің нақты жолдарын көрсетуге мүмкіндік береді. Әскери тәжірибе көрсеткендей, жоспар көбінесе тек әкімшілік талап ретінде қарастырылады, ал жоспарлау процесі, өкінішке орай, жоспарды жасау және жазу шеңберімен шектеледі. Бұл тәсілмен жоспар сөзсіз формальды сипатқа ие және іс-әрекетке басшылық бола алмайды. Қол жеткізілген нәтижелердің тиімділігі және кез келген қызметтің сәттілігі көбінесе осы қызметтің қаншалықты сауатты жоспарланғанына байланысты.

Жоспардың мақсаты- кәсіптік және кәсіптік қызметті ретке келтіру, оқу процесіне жоспарлау және жүйелілік, бақылау және нәтижелердің үздіксіздігі сияқты талаптардың орындалуын қамтамасыз ету.

Жалпы мағынада жоспар – бұл оның тәртібін, көлемін және уақыт шекарасын айқындайтын, ресми іс-әрекеттің негізгі бағыттарын көрсететін құжат.

Жоспар келесі функцияларды орындайды:

- бағыттаушы, айқындау, яғни қызметтің нақты бағыттары мен түрлерін;
- болжамдық, яғни. жоспарды жанама түрде көрсетеді, нақты әрекеттер арқылы нәтижелерді ұсынады;

- үйлестіруші, ұйымдастырушылық, яғни, бір жағынан қызметтің қалай, қандай құралдармен ұйымдастырылғанын және оның субъектісі мен объектісі кім екенін көрсетеді; екінші жағынан, ол іс-әрекет тәртібін, оның басқа түрлерімен байланысын көрсетеді, сондай-ақ қызмет субъектілерінің өзара әрекетін көрсетеді, оның орны мен уақытын анықтайды, сұрақтарға жауап береді: кім, не, қашан және қайда істеу керек;

- бақылау: біріншіден, командирдің өзі жоспарды пайдалана отырып, қойылған мақсаттардың орындалуын бақылай алады; екіншіден, жоспар бойынша оның қаншалықты шындыққа сәйкес келетінін тексеру оңай; сонымен қатар, жоспардың деңгейі мен сапасы белгілі бір дәрежеде басқарушы қызметкердің кәсіби құзыреттілігін көрсетеді;

- репродуктивті яғни жоспарға сәйкес кез келген уақыт кезеңінен кейін орындалған жұмыстың мазмұны мен көлемін қалпына келтіруге болады.

Жоспарлау принциптері:

- ғылыми көзқарас;
- нақтылық және мақсаттылық;
- жоспарлардың нақтылығы;
- күштер мен құралдарды дұрыс теңестіру;
- жоспардың орындалуын ұйымдастыру.

Басқару циклін жоспарлау кезеңдері

Кез келген жоспарлаудың жалпы барысын үш кезеңде көрсетуге болады:

- жоспардың жобасын (оның сұлбасын) құрастыру;
- ұжымдық жоспарлау (жоспарларды сынау, түзету, тексеру, ұсыныстар мен идеяларды жинау);

- командир ұжымдық жоспарлаудың нәтижелерін ескере отырып, бастапқы жоспарларға, жоспардың жобасына түзетулер енгізеді;

- бөлімшенің (бөлімшенің) ТжӘҚЖ жоспарын пысықтау.

Тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмысты жоспарлаудың табыстылығының маңызды шарты әртүрлі кезеңдерге арналған тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың нақты міндеттерін анықтайтын тиісті ТжӘҚЖ жоспарларын жасау және қолдану әдістемесін меңгеру болып табылады.

Бұл техника мыналарды қамтамасыз етеді:

- алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін қажетті ТжӘҚЖ шараларының жүйесін анықтау;

- қызметтің негізгі басым бағыттарын құрылымдау (бөліктерге бөлу) және бөлектеу;

- іс-шараларды жүзеге асырудың күнтізбелік мерзімдерін айқындау және жалпы уақытты бөлу;

- билік балансы – жауапты орындаушыларды тағайындау;
- орындаушылардың жұмыс көлемін анықтау;
- оқу процесін жоспарлаудың барлық құжаттарын байланыстыру және т.б.
- әскери қызметтің әртүрлі түрлерінің тәрбиелік мүмкіндіктерін пайдалану процесін күнделікті басқару барысында жоспарлаумен қатар жеке құрамға тәрбиелік ықпал етуді ұйымдастыру процесі маңызды орын алады.

4.2. ТжӘҚЖ жоспарлаудың негізгі формалары мен ерекшеліктері.

4.2.1. Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы жоспарлаудың негізгі нысандары.

ТжӘҚЖ негізгі әдістері мен нысандарының нақты мазмұны жеке нұсқаулық құжаттарда, тақырыптық жоспарлар мен бағдарламаларда, нұсқаулар мен бұйрықтарда айқындалады. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан және оның орынбасарлары. Бұл жоспарлы-басқару құжаттары оқу-әдістемелік құралдармен қамтамасыз етілген, оларда ТжӘҚЖ әрбір нысаны бойынша жұмыстың мазмұны мен тәртібі егжей-тегжейлі сипатталған [12].

ТжӘҚЖ мазмұны мен қызметі жоспарларда көрсетілген:

- Жоғары қолбасшылықта – бір жылға (негізгі оқиғалардың жылдық кестесі);
- Өңірлік қолбасшылық, Ұлттық ұлан академиясы бөлімдерінде – алты айға (кешенді жоспар);
- құрамалар мен әскери бөлімдерде – тоқсанға (кешенді жоспар);
- батальондар мен роталарда (тең құрамда) – бір айға (бір жоспар);
- взводтарда тәрбие жұмыстары взвод командирлерінің жеке жоспарларында көрсетіледі;
- қарауылда, әскери жасақтарда – жауынгерлік кезекшілік (қызмет) кезеңіне (тәрбие жұмысының жоспары);
- тапсырмалардың бөлімшелерін тұрақты орналастыру орнынан оқшаулау кезінде орындау кезінде - тапсырманы орындау кезеңіне (МПК жоспары).

Жоспарлау көздері. ТжӘҚЖ Қазақстан Республикасының Конституциясы, заңдары, Қазақстан Республикасы Президентінің жарлықтары, Жолдаулары, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің бұйрықтары мен өкімдері және Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан, стратегиялық, ұзақ мерзімді (мемлекеттік, ведомстволық) бағдарламалар мен жоспарлар.

Батальонды қоса алғанда, барлық құрылымдарда ТжӘҚЖ жоспарлау іс-шара бойынша, ал роталарда (тең бөлімшелерде) – әскери командалардағы моральдық-психологиялық ахуалды, жеке құрам арасындағы әскери тәртіптің

жай-күйін талдау және болжау негізінде күн сайын жүргізіледі, оперативтік жағдайды және қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау ерекшеліктерін ескере отырып.

Кешенді ТжӘҚЖ жоспарлары білім беру мәселелерін шешуге кешенді көзқарасты қамтамасыз етуі, негізгі оқу қызметін жауынгерлік дайындықпен тығыз байланыстыруы, оларды орындау үшін жауапты тұлғаларды анықтауы, лауазымды тұлғалардың іс-әрекеттерін үйлестіру және ағымдағы жоспарлаудың шынайылығы мен тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

Кешенді ТжӘҚЖ жоспары келесі негізгі элементтерді қамтуы керек:

- тиісті кезеңге арналған ТжӘҚЖ негізгі мақсаттары мен міндеттері;
- Қазақстан Республикасы Президенті мен Үкіметінің жарлықтарын, қаулыларын;
- Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің талаптарын, міндеттерін іске асыру жөніндегі негізгі тәрбиелік іс-шаралар;
- Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан, басқа да басқару құжаттары;
- жауынгерлік (жұмылдыру) әзірлігін, кәсіптік және қызметтік, командирлік және жауынгерлік даярлықты, жауынгерлік қызметті, әскерлер қызметін және жауынгерлік жарыс тапсырмаларын орындауды арттыру жөніндегі бірлескен іс-шаралар;
- қызметтік, оқу және қызметтік-жауынгерлік тапсырмаларды қамтамасыз ету бойынша негізгі іс-шаралар;
- мемлекеттік-патриоттық, әскери-кәсіби, адамгершілік, эстетикалық, дене, құқықтық тәрбие және т.б.
- мемлекеттік мерекелерді, мерейтойларды және т.б. дайындау мен өткізуге арналған іс-шаралар.
- әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту шаралары;
- жеке тәрбие жұмысының қызметі, әскери қоғамдық ұйымдармен (белсенділермен) жұмыс және т.б.

ТжӘҚЖ бірыңғай жоспарлары мыналарды көрсетеді:

- персоналмен ТжӘҚЖ нақты мақсаттары мен міндеттері;
- жеке құрамның аға командирдің қызметіне қатысу тәртібін;
- тәрбие жұмысының негізгі нысандары, әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті және психологиялық жұмысты нығайту бойынша нақты шаралар;
- жауынгерлік әзірлікті сақтау, командалық-жауынгерлік даярлықты жүргізу, жауынгерлік қызметті, әскер қызметін ұйымдастыру және жауынгерлік жарыс тапсырмаларын орындау бойынша бірлескен іс-шаралар;
- әскери қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелерінің санаттары бойынша оқиғалар;
- активпен, сондай-ақ өзара әрекеттесетін құрылымдармен әрекеттер.

Бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарын жасау кезінде аға басшының оқу қызметі қайталанбайды, бірақ оларды жүзеге асыру мақсаты айқындалады. Өткізілген іс-

шаралар хаттамалармен, сценарийлермен, фоторепортаждармен, найзағайлармен және т.б.

Кешенді және бірінғай жоспарлар негізінде және жағдайларды ескере отырып, ТжӘҚЖ ағымдағы жоспарлауы жүзеге асырылады (сценарийлік жоспарлар, құқықтық білім күндерінің жоспарлары және т.б.). Бірыңғай жоспарлар жеке немесе дербес салаларды шешудің ұзақ мерзімді жоспарларымен толықтырылуы мүмкін (мемлекеттік және ведомстволық бағдарламаларды іске асыру жоспарлары, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігімен бірлескен жоспарлар және т.б.) [13].

4.2.2. Қызметтік жауынгерлік міндеттерді орындау кезінде тәрбие жұмысын жоспарлау ерекшеліктері.

Жеке құрамның күнделікті қызметтік-жауынгерлік және кенеттен туындайтын жауынгерлік және арнаулы тапсырмаларды орындауы кезіндегі тәрбие жұмысы Ұлттық ұлан бөлімшелері мен бөлімшелерінің іс-қимылдарын моральдық-психологиялық қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар кешені арқылы жүзеге асырылады.

ТжӘҚЖ командирінің орынбасары тәрбие жұмысын жоспарлағанда келесі нақты тапсырмаларды ескеру қажет: тәрбиелік іс-шаралардың негізгі мазмұны Ұлттық ұланның міндеттерімен айқындалады және қолбасшының (бастықтың) шешімімен, орындалатын тапсырманың сипатына, жағдайдың ерекшеліктеріне, жауынгерлердің жауынгерлік даярлық деңгейіне байланысты айқындалады, олардың моральдық-психологиялық жағдайы.

Тәрбие жұмысын тікелей ұйымдастыру және жүргізу командирлердің әскери және әскери қызметшілер жөніндегі орынбасарларына жүктеледі.

Тәрбие жұмысының мақсаты бөлімшелердің (оның ішінде әскери-жедел резерв, әскери жедел топ, құрама жасақтардың, қарауылдардың, әскери жасақтардың, топтардың, экипаждардың, экипаждардың (бұдан әрі - әскери) жеке құрамының тұрақты моральдық-психологиялық жағдайына қол жеткізуде қарауыл ретінде) өздеріне жүктелген міндеттерді ойдағыдай орындауды қамтамасыз ету.

Бұл кезеңдегі негізгі міндеттер:

- әскери қызметшілерге әскерлер орындайтын міндеттердің мемлекеттік маңызын түсіндіру және әскери қызметшілердің санасын күнделікті әскери қызметтен қызметтік-жауынгерлік, жауынгерлік және арнаулы тапсырмаларды орындауға көшіру;

- әскери қызметшілер мен жеке құрамда жүктелген міндеттерді табысты және сапалы орындау үшін қажетті моральдық-психологиялық және жауынгерлік қасиеттер мен мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жай-күйін кез келген жүктелген міндеттерді орындауға жоғары моральдық-психологиялық

дайындығын қамтамасыз ететін деңгейде орнату және қолдау, мынадай қасиеттерге қол жеткізу: қырағылық, адалдық, шешімділік, батылдық және батылдық;

- қауіпсіздікті қорғауды, әскери қызметшілерді психологиялық және әлеуметтік оңалтуды жүргізгеннен кейін жеке құрамның рухани және дене күшін қалпына келтіру;

- МҚД ұйымдастырудың озық тәжірибесін жалпылау, талдау және енгізу.

Жоспарлауды ұйымдастырған кезде командирдің әскери және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі орынбасары тапсырмалардың ерекшеліктеріне негізделген арнайы тапсырмаларды ескеруі керек, сондықтан тәрбиелік іс-шаралар бағытталған болуы керек.

Мемлекеттік маңызды мекемені қорғауға арналған арнайы бөлімшелерде:

- осы бөлімшелердің мақсатын, оларды қиын жағдайларда іс-қимылға тұрақты жауынгерлік әзірлікте ұстау қажеттілігін түсіндіру;

- әскери қызметшілерді ерекше маңызды объектілерді және арнайы жүктерді қорғау және қорғау үшін жоғары жеке жауапкершілік рухында тәрбиелеу;

- әскери қызметшілерге кәсіби тапқырлық, ұстамдылық, әдептілік және әскери қорғанысты қорғау бойынша жауынгерлік кезекшілік (жауынгерлік қызмет) кезінде өзін-өзі ұстау мәдениеті дағдыларын тәрбиелеу.

Түзеу мекемелерін күзету, сотталғандарды (арнайы контингент) қадағалау және алып жүру бойынша әскери бөлімдерде (бөлімшелерде):

- жеке құрамға мемлекеттің қылмыстық-түзету саясатының негіздерін терең түсіндіру, түзеу мекемесін қорғау және әскери қызметкерлерді түзеу объектілерін қорғау сенімділігі үшін жоғары жеке жауапкершілік рухында тәрбиелеу міндеттерін орындаудың маңыздылығын; мекеме, жарғылық талаптарды қатаң сақтау;

- объектілердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде және сотталғандарды қадағалауда қадағалау қызметкерлерінің рөлі мен қызметтік белсенділігін арттыру;

- жеке құрамның өскен моральдық-психологиялық күйзелістерге төтеп беру, қылмыстық әрекеттерге және сотталғандардың теріс ықпалына қарсы тұру қабілетін тәрбиелеу;

- сотталғандарға (тергеудегілерге, сотталушыларға), олардың туыстарына қарсы қылмыстардың және әскери қызметкерлердің сотталғандарға қатысты заңсыз әрекеттерінің алдын алу.

Операциялық бөлімшелерде (бірліктер):

- жеке құрамға Қазақстан Республикасы Президентінің және Үкіметінің заңдылық пен құқықтық тәртіпті нығайту, қоғамдық қауіпсіздікті, азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, елдегі қылмысты жою жөніндегі шешімдерін түсіндіру;

- осы бөлімшелердің әскери жедел резервтер ретіндегі мақсатын, оларды орналасу орындарынан оқшаулап, қиын жағдайларда іс-қимылға тұрақты жауынгерлік әзірлікте ұстау қажеттілігін нақтылау;

- әскери қызметшілерді қоғамдық тәртіпті сақтау жөніндегі тапсырмаларды орындауға жоғары жеке жауапкершілік рухында тәрбиелеу, оларға жүктелген міндеттерді орындау барысында кәсіби тапқырлық, төзімділік, әдептілік және өзін-өзі ұстау мәдениеті дағдыларын қалыптастыру;

- әскери қызметшілерді қоғамдық тәртіпті сақтау жөніндегі міндеттерді үлгілі орындауға жұмылдыру, олардың бойында құқық бұзушылықтардың жолын кесуде жоғары белсенділік пен табандылық тәрбиелеу;

- жергілікті атқарушы билік органдарымен, аумақтық ішкі істер органдарымен, жұртшылықпен тығыз өзара іс-қимылды қамтамасыз ету.

авиациялық эскадрильяда:

- авиациялық бөлімшенің тұрақты жауынгерлік әзірлігін қамтамасыз ету үшін жеке құрамды жұмылдыру, ұшу тапсырмаларын ұшу оқиғаларынсыз және оларға алғышарттарсыз орындау;

- әскери қызметшілерге өз мамандығына деген сүйіспеншілікті, ұшу қызметінің белгіленген ережелері мен заңдарын мүлтіксіз орындау үшін жоғары жауапкершілік сезімін ояту, оларда ұшу және техникалық дайындықтың жоғары деңгейін қолдау;

- ұшулар мен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудің озық тәжірибелерін жалпылау және тарату.

Қолдау бөлімдерінде:

- әскери қызметшілерге осы бөлімшелерге жүктелген міндеттерді орындау үшін жоғары жауапкершілікті тәрбиелеу;

- қару-жараққа, әскери және арнайы техникаға, көліктер мен байланыс құралдарына, күзет инженерлік-техникалық құралы мен басқа да мүліктерге техникалық қызмет көрсетудің, пайдаланудың, жөндеудің, сақтаудың, техникалық қызмет көрсетудің жоғары сапасына қол жеткізу үшін, ағымдағы және жөндеу жұмыстарын уақтылы және сапалы орындау үшін әскери қызметшілерді жұмылдыру жұмыс;

- барлық әскери қызметшілердің қызметтік міндеттерін үлгілі орындауын қамтамасыз ету, материалдық құндылықтарды үнемдеу және үнемді пайдалану;

- персоналдың өндірістік тапсырмаларды және шаруашылық жұмыстарын орындауы үшін қажетті жағдайлар жасау, жарақаттар мен денсаулыққа зиян келтіруді болдырмайтын қауіпсіздік шараларының сақталуын қамтамасыз ету туралы тұрақты қамқорлық; көлік оқиғаларының алдын алу.

ӨңК қолбасшылықта, құрамалар мен бөлімшелерінде:

- офицерлер құрамын Мемлекет басшысының, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімдерін мүлтіксіз орындау, Қазақстан Республикасы заңдарын, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің бұйрықтары мен өкімдерін сақтау рухында тәрбиелеу. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан, тапсырылған жұмысқа

жоғары жауапкершілік, тәртіп, ұйымшылдық, жұмыста әскери әдеп пен мәдениетті сақтау;

- қажетті жұмыс стилі мен жүйесін, басқарудың ғылыми әдістерін меңгеруде, жағдаяттық мәліметтерді жинауда, талдауда, қорытындылауда және өз қызмет саласы бойынша ұсыныстар енгізуде әрбір офицердің шығармашылығы мен бастамасын дамыту;

- жауынгерлік әзірлікті арттыру, жеке құрамның жауынгерлік қызметін, дайындығын, тәрбиесін, жауынгерлік бәсекелестігін арттыру, әскери тәртіп пен жарғылық тәртіпті нығайту, бөлімдер мен бөлімшелердегі материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жақсарту бойынша нақты іс-шараларды уақтылы және сапалы әзірлеу және жүзеге асыру үшін офицерлерді жұмылдыру;

- бөлімшелер мен бөлімшелердегі өз жұмысының сапасына, оларға көрсетілетін көмектің тиімділігіне офицерлік құрамда ұқыптылық пен жоғары жауапкершілік сезімін тәрбиелеу, озық тәжірибені терең зерделеу және енгізу;

- бөлімшелердің жеке құрамы үшін қалыпты жүктеме мен оқу, білім алу және демалыс үшін жағдай жасау және олардың үстемеақылардың қажетті түрлерімен толық қанағаттануы туралы офицерлердің тұрақты қамқорлығын қамтамасыз ету;

- офицерлер бойында жоғары адалдық пен кемшіліктерге шыдамдылық, істің жай-күйін бағалаудағы объективтілік, формализм мен қағазбастылыққа қарсы табанды күрес жүргізу қажеттігін түсіну.

Жоспарды құру кезінде ТжӘҚЖ командирінің орынбасары негізгі бағыттар (түрлері) бойынша іс-шараларды ашып көрсетуі керек:

- түсіндіру;

- әскери-әлеуметтік және құқықтық жұмыс;

- психологиялық жұмыс;

- мәдени-демалыс жұмысы және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз ету;

- жеке құрамды теріс ақпараттан және психологиялық әсерлерден қорғау.

Бұл жағдайда тәрбиелік іс-шаралар мыналарға бағытталған:

- жеке құрамды ағымдағы жағдай, жауынгерлік қызметтің шарттары мен міндеттері, оқыс оқиғалар, дағдарыстық жағдайлар кезіндегі іс-қимыл тәртібі және жеке құрамның міндеттері туралы жан-жақты хабардар ету;

- жеке құрамның жоғары жауынгерлік әзірлігін, олардың жағдай өзгерген кезде шешімді әрекет ету қабілетін айқындайтын жеке құрамның моральдық-психологиялық және жауынгерлік қасиеттерін дамыту: қырағылық, бүлінбеушілік, алға қойылған міндеттерді орындаудағы табандылық және батылдық, мемлекет пен әскери бөлімнің сақталуына жеке жауапкершілік. әскери құпияларды, тәртіп бұзушылардың (қылмыскерлердің) қылмыстық жоспарларын, әрекеттері мен айла-амалдарын дер кезінде тану және тоқтату мүмкіндігі;

- офицерлер мен кіші командирлерде жүктелген міндеттерді сапалы орындауға, бағыныштылардың оқу-тәрбие жағдайына жауапкершілікті сезінуді,

олардың бойында қажетті командалық, моральдық-психологиялық қасиеттер мен әдістемелік дағдыларды қалыптастыру;

- жеке құрамға тапсырмаларды орындау кезінде кәсіби байқау, ұстамдылық, әдептілік пен мінез-құлық мәдениетін қалыптастыру, жеке құрамды қызметтік және жауынгерлік дағдыларын жетілдіруге жұмылдыру;

- әскери қызметшілерге қару-жарақтың, жауынгерлік және арнайы техниканың, техникалық қауіпсіздік техникасының сенімділігі мен тиімділігіне берік сенім, оларды шебер пайдалану және тұрақты жауынгерлік әзірлікте ұстау үшін жауапкершілік сезімін қалыптастыру;

- қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындаудың озық тәжірибесін насихаттау және енгізу, жеке құрамды оқыту және тәрбиелеу, ерекше көзге түскен әскери қызметкерлерді насихаттау;

- келіп түсетін күшейтулерді және олардың бөлімшелер арасында мақсатқа сай бөлінуіне әсерін зерделеу, жан-жақты даярлау және жауынгерлік қызметке кезең-кезеңімен енгізу;

- әскери қызметшінің жеке басын психологиялық зерделеу, психофизиологиялық тексеру, жүйке-психикалық тұрақтылық дәрежесін анықтау, жеке құрамды сәтті жауынгерлік міндетіне (жауынгерлік қызметке) жұмылдыру;

- қарауыл құрамын моральдық-психологиялық жағдайына, әскери қызметшілердің жеке психологиялық ерекшеліктеріне және психологиялық үйлесімділігіне, денсаулық жағдайына сәйкес іріктеу және орналастыру;

- бөлімшелерге, қарауылдарға және әскери жасақтарға мүлікті орналастыру, олармен қызмет пен жауынгерлік қызметтің шешуші бағыттарын нығайту; белсенділік пен күрескерлікті арттыру, ұжымдарды біріктірудегі белсенділердің рөлі мен жауапкершілігі туралы тұрақты қамқорлық;

- жауынгерлік кезекшілікті (жауынгерлік қызметті) психологиялық қамтамасыз ету, қарауылдың (әскери жасақтың) моральдық-психологиялық жағдайының төмендеуіне дер кезінде ден қою;

- жеке құрам арасында жүктемені бөлуде әлеуметтік әділеттілік қағидатын қамтамасыз ету, барлық әскери қызметшілердің қызметтік және қызметтік міндеттерін атқарудың белгіленген тәртібін қатаң сақтауы;

- әскери қызметшілер қызметті атқару кезінде жасаған оқиғалардың, қылмыстар мен теріс қылықтардың алдын алу, қарауылдар (әскери жасақтар) арасындағы өзара қатынастардың жарғылық ережелерін бұзуға жол бермеу;

- әскери қызметшілердің материалдық және тұрмыстық қажеттіліктерін және мәдени сұраныстарын уақтылы және толық қанағаттандыруға, қарауыл (қызмет көрсету маршруттары) бойынша қызмет өткеру үшін қажеттінің бәрімен қамтамасыз ету, жеке құрамның әскери және мемлекеттік меншікке ұқыпты қатынасын қалыптастыру туралы күн сайынғы қамқорлық;

- моральдық-психологиялық жағдай, әскери тәртіп, жүргізілген тәрбие жұмыстары және оның нәтижелері туралы жоғары қолбасшылық және ӨҚБ органдарына уақтылы және объективті ақпарат [14].

Бөлімшеде тәрбие жұмысын жоспарлау технологиясы. Бөлімшеде тәрбие жұмысын ұйымдастыруға және жоспарлауға қойылатын талаптар.

Жоспарлау негізінен тәрбие жұмысының бүкіл жүйесінің нәтижесі мен тиімділігін анықтайды. Мақсатты және нақты жоспарлау әскери және әскери жүйелердегі командирлер мен орынбасарларға көптеген қателіктер мен келеңсіз құбылыстарды болдырмауға көмектеседі. Негізделген жоспар жалпы перспективаларды және алға қойылған тәрбие міндеттерін шешудің нақты жолдарын көрсетуге мүмкіндік береді. Әскери тәжірибе көрсеткендей, жоспар көбінесе тек әкімшілік талап ретінде қарастырылады, ал жоспарлау процесі, өкінішке орай, жоспарды жасау және жазу шеңберімен шектеледі. Бұл тәсілмен жоспар сөзсіз формальды сипатқа ие және іс-әрекетке басшылық бола алмайды. Қол жеткізілген нәтижелердің тиімділігі және кез келген қызметтің сәттілігі көбінесе осы қызметтің қаншалықты сауатты жоспарланғанына байланысты.

Тәжірибеде бөлімшеде (бірлікте) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлаудың белгілі бір әдістемесі әзірленді.

Әдетте құрастырылады: оқу кезеңіне немесе бір жылға арналған ұзақ мерзімді жоспарлар (әдетте ішінара); ағымдағы жоспарлар – бір айға; арнайы жоспарлар – оқу іс-әрекетін егжей-тегжейлі және нақты жоспарлауды талап ететін жеке, бірақ маңызды мәселелерді шешу.

Айлық жоспарлар- бұл нақтылау, ұзақ мерзімді жоспарлауды әзірлеу. Ағымдағы және айлық жоспарлау перспективалық жоспарлауға түзетулер енгізеді, оны толықтырады және дамытады, командирдің стратегиялық жоспарлау жөніндегі орынбасарына бөлімшеде (бөлімшеде) берілген айда шешілетін нақты міндеттерге сәйкес жұмысты ұйымдастыруға көмектеседі. Сондықтан қазіргі жоспарлар болашақ жоспарлардан егжей-тегжейлі және нақтылығымен ерекшеленеді.

Жоспар бірқатар талаптарға сай болса, кадрлармен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмысты құруда «көмекші» болып табылады:

Жалпы ұйымдастырушылық және әдістемелік талаптар:

- жоспардың мақсаттылығы, яғни жұмыстың жоспарланған мазмұны мен формалары нақты мақсаттар мен міндеттерді жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Әрбір әрекет жүктелген міндеттерді шешуге ықпал етуі керек. Мақсатына қарай әр жұмыс формасының қолдануында өзіндік ерекшеліктері болады.

- жоспар бөлімшеге, бөлімшеге бекітілген қауіпсіздікті қорғау жүйесін енгізуге бағытталған; жоспарлау кезінде жеке құрам мен мүліктің ұсыныстарын ескеруді және олардың құндылық бағдарларын зерделеуді көздейтін әскери қызметшілердің қажеттіліктері мен мүдделері.

- ТжӘҚЖ жоспары білім беру үдерісін қоғам және мемлекет өмірімен байланыстыруды қарастырады.

Жоспарлардың жан-жақты сипатына назар аудару, ол мынаны білдіреді:

- а) әскери қызметшілер арасында жоғары моральдық, психологиялық және жауынгерлік қасиеттерді дамытуға және қалыптастыруға бағытталған жұмыстың мазмұны мен формаларының алуан түрлілігі;
- тұлғаның әртүрлі жақтары мен қасиеттеріне жағымды әсер ету;
- қызметкерлерді қызметтік қызметтің әртүрлі түрлеріне қосу;
- әскери қызметшілердің санасына, сезіміне және мінез-құлқына әсер етудің тұтастығы.

Жоспар персоналға қызметтің әртүрлі түрлерін, нысандарын және олардың жоспарланған жұмыстағы орнын (мысалы, белсенділерді) таңдауына жағдай жасауды көздейді.

Жоспарлау кезінде тәрбие жұмысының мазмұны мен формаларының сабақтастығын қамтамасыз ету қажет, негізсіз қайталауды болдырмау, бұрынғы тәжірибені ескеру, жұмыста келешекті көру.

Жоспардың ерекшелігі мен мақсаттылығы, әрбір әскери топтың ерекшеліктерін, олардың даму деңгейін, моральдық-психологиялық жағдайын, тәртіп деңгейін, ҚЖМ нәтижелерін, қалыптасқан дәстүрлерді есепке алуды көздейтін жоспарлы жұмыстың негізділігі, қойылған міндеттерге сәйкес жоспарланған жұмыстың педагогикалық негізділігі.

Жоспардың нақтылығы мен орынды қарқындылығы және т.б.

Арнайы талаптар:

- бөлімнің немесе бөлімшенің барлық жеке құрамын тәрбиелік ықпалмен қамту;
- әскери қызметшілер мен әскери ұжымдарға жүйелі және үздіксіз тәрбиелік ықпал ету;
- қойылған мақсатқа жету үшін алгоритмді және ретті әрекеттерді жасау;
- жеке және әскери ұжымды қалыптастырудағы мақсаттылық пен жоспарлау;
- әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарына олардың ерекшеліктерін ескере отырып, кешенді және сараланған көзқарас;
- бағыныштыларды тәрбиелеудегі сабақтастық және оң тәжірибеге сүйену;
- бөлімше (бөлімше) командирлерінің (бастықтарының), лауазымды адамдарының идеялық, арнайы және психологиялық-педагогикалық деңгейін жүйелі түрде арттыру.

Бөлімде ТжӘҚЖ жоспарлау технологиясы

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлау кезінде мыналарды ескеру қажет.

тәрбие жұмысының орталығы болып табылады:

- мерзімді әскери қызметшілермен – рота (және оған теңестірілген бөлімшелер);

- офицерлермен, келісімшарт бойынша әскери қызметшілермен (сержанттармен) – саптық батальон, әскери бөлім, әскери басқару органы;
- оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстардың нәтижелері және талдау барысында алынған қорытындылар (мысалы, бөлімшенің, бөлімшенің ҚЖМ нәтижелері; моральдық-психологиялық жағдайдың жағдайы, тәртіп, заңдылық және тәртіп; сапасы мен тиімділігі жауынгерлік даярлық сабақтарының, бөлімдегі және жалпы бөлімдегі істің жағдайы және т.б.);
- мемлекеттегі және шетелдегі қоғамдық-саяси жағдайдың жағдайы;
- қызметтік-жауынгерлік, тәрбиелік және ұйымдастырушылық-педагогикалық міндеттер;
- ИМ директивалар бұйрықтарының, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің, Қызметтік жауынгерлік міндеттерді ұйымдастыру бойынша аға командирдің нұсқауларын, нұсқаулықтарын және шешімдерінің талаптары;
- ТЖӘҚЖ мемлекеттік басқармасының бұйрықтарының, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің, ТЖӘҚЖ шеңберіндегі басқару құжаттарының талаптары; оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру бойынша шолулар, материалдар, әдістемелік ұсыныстардың мазмұны;
- жауынгерлік даярлықты ұйымдастыру жөніндегі басқару құжаттарының талаптары, жоғары тұрған командирлер қойған міндеттер және батальон немесе бөлімше ауқымында өткізілетін іс-шаралар;
- бөлімшенің бір айдағы міндеттерін түсіну;
- озық бөлімшелердің (бөлімшелердің), командирлердің жеке құраммен ТЖӘҚЖ ұйымдастырудағы озық тәжірибесі;
- рота белсенділердің және бөлімшенің (бөлімшенің) қоғамдық ұйымдарының білім беру әлеуеті;
- жылдың мемлекеттік және кәсіби мерекелері;
- елдің, қаланың өміріне қатысты оқиғалар, фактілер және т.б.;
- көрнекті адамдардың, қолбасшылар мен әскери жетекшілердің өмірі мен қызметіне байланысты оқиғалар, даталар;
- бөлімшенің жауынгерлік дәстүрлері;
- белсенділердің, қоғамдық ұйым төрағаларының ұсыныстары және т.б.

ТЖӘҚЖ-ды жоспарлау және ұйымдастыру кезінде келесі әрекеттерді де ескеру қажет: аға басшы жүзеге асыратын тәрбиелік сипатта; бөлімшеде (ротада) қоғамдық ұйымдар мен белсенділер өткізетін іс-шаралар; әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарымен өткізілетін іс-шаралар; жергілікті мемлекеттік органдар өткізетін қоғамдық-саяси іс-шаралар.

Бөлімшенің әскери қызметшілерімен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты жоспарлау әдістемесі әдістер мен құралдарды кешенді қолдану арқылы жүзеге асырылады:

- бөлімшедегі (бөліктегі) ТЖӘҚЖ жағдайын талдау және бағалау;

- бөлімше орындайтын қызметтік және жауынгерлік тапсырмалардың ерекшеліктерін ескере отырып, ӘҚБЖ-ның перспективалық бағыттарын, әдістері мен нысандарын анықтау;

- тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жоспарын бөлімшенің, бөлімшенің міндеттерімен байланыстыру;

- жеке құрамның қызмет ету кезеңдерінің әрқайсысында бірінші кезектегі білім беру міндеттерін таңдауда ТжӘҚЖ жоспарын әзірлеуге практикалық көмек көрсету;

- бөлімшеде жоспарланған оқу іс-шараларының орындалуына жүйелі бақылауды жүзеге асыру;

- ай қорытындысы бойынша рота қызметкерлерімен ТжӘҚЖ жоспарының іс-шараларының орындалуын бағалау және қорытындылау.

Жоспар жасамас бұрын талдау қажет: өткен кезеңде (ай, тоқсан, жыл) бойынша ТжӘҚЖ іс-шаралары қалай және қаншалықты орындалды; ТжӘҚЖ персоналмен жүргізетін іс-шаралардың тиімділігі мен тиімділігінің дәрежесі; бөлімшенің (кәсіпорынның) нәтижелері бойынша қызмет көрсетудің және жүктелген міндеттерді орындаудың оң нәтижелері; өткен айдағы жауынгерлік даярлық жоспарының орындалуына, жеке құрамның тәртіп деңгейіне және моральдық-психологиялық жағдайына талдау жасау; орын алған кемшіліктердің себептері; шенеуніктер мен белсенділердің ТжӘҚЖ іс-шараларын өткізуге қатысу дәрежесі.

Қосымша: жоспарланған кезеңге ТжӘҚЖ негізгі іс-шараларын өткізу кестесін жасау; ағымдағы жылға (кезеңге) арналған ТжӘҚЖ негізгі оқиғаларының жылдық кестесімен танысыңыз.

Әрбір жоспардың соңғы бөлімі: өткізілген іс-шараларды жалпылама талдау (нысандары, лауазымды тұлғалардың қатысуы, жеке құрамды қамту); есепті кезеңде жасалған құқық бұзушылықтардың статистикасы.

Ротасында ТжӘҚЖ үшін бір айға жеке құраммен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың бірыңғай жоспары жасалады және оны бөлімше командирі бекітеді. Жоспар әр айдың 25-іне дейін ағымдағы кезеңге жасалуы керек.

4.3. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлау бойынша іс-шараларды дайындау және өткізу.

4.3.1. Кешенділіктің жоспардың негізгі элементтері.

ТжӘҚЖ кешенді жоспары келесі негізгі элементтерді қамтуы керек:

- тиісті кезеңге арналған ТжӘҚЖ негізгі мақсаттары мен міндеттері;
- жеке құрамның өңірлік қолбасшылық пен әскерлер қызметіне қатысу тәртібін;

- Қазақстан Республикасы Президенті мен Үкіметінің жарлықтарын, қаулыларын, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің талаптарын, Ішкі

істер министрінің орынбасары – Қарулы Күштер Жоғарғы Бас қолбасшысының тапсырмаларын орындау жөніндегі негізгі тәрбиелік іс-шаралар. Ұлттық ұлан және басқа да басқару құжаттары.

- жауынгерлік (жұмылдыру) әзірлігін, кәсіптік және қызметтік, командирлік және жауынгерлік даярлықты, жауынгерлік қызметті, әскерлер қызметін және жауынгерлік жарыс тапсырмаларын орындауды арттыру жөніндегі бірлескен іс-шаралар;

- оқу-тәрбие жұмысы (Әскери тәртіпті қорытындылау, ақпарат, әңгімелесу, кездесулер, әскери қызметкерлерді құрметтеу);

- мемлекеттік мерекелерді, мерейтойларды және т.б. дайындау мен өткізуге арналған іс-шаралар.

- жеке оқу әрекеті;

- әскери-патриоттық жұмыс («Жас бүркіт» қоғамдық ұйымдармен, мектептермен және сыныптармен жұмыс);

- мәдени-демалыс жұмыстары (бұқаралық спорттық іс-шаралар, КВН, көркемөнерпаздар);

- әлеуметтік-құқықтық жұмыс (әлеуметтік жұмыс апталығының іс-шаралары, сұрақ-жауап кештері, азаматтық тұлғаларды, әскери қызметкерлерді және олардың отбасы мүшелерін жеке мәселелері бойынша командалық қабылдау, социологиялық сауалнама жүргізу, офицерлер мен келісімшарт бойынша әскери қызметшілердің отбасыларына бару);

- құқықтық тәртіпті және әскери тәртіпті нығайту бойынша жұмыс («Тәртіп апталығы» апталығының іс-шаралары, құқықтық білім күні, әскери полиция қызметкерлерімен «Әскери полиция сағаты», Әскери тергеу бөлімі, әскери прокуратура, Қылмыстық құқық бұзушылық туралы баптарды әкелу Қазақстан Республикасының қол қою кодексі, «Командир сағаты», «Мұғалім сабағы» және т.б.);

- активпен жұмыс істеу бойынша іс-шаралар (белсенділік сағаты, жиналыстар, тренингтер);

- психологиялық жұмыс (психотренингті ұйымдастыру және өткізу, бөлімшелердің социометриясын жүргізу, психодиагностикалық және психопрофилактикалық шаралар);

- қызметтік және жауынгерлік іс-әрекеттерге арналған МПҚ қызметі;

- ТжӘҚЖ бөлімшелері мен құрылымдарының лауазымды тұлғаларын, оқу-тәрбие жұмысын орындаушыларды кәсіптік-әдістемелік даярлау жөніндегі іс-шаралар.

Кешенді ТжӘҚЖ жоспарын жасау кезінде аға бастықтың оқу қызметі қайталанбайды, бірақ қатысу дәрежесі мен оларды жүзеге асыру ниеті анықталады.

Кешенді жоспарлар негізінде және жағдайлар мен жағдайды ескере отырып, ТжӘҚЖ ағымдағы жоспарлау жүргізіледі, өткізілген іс-шаралар хаттамалармен, анықтамалармен, сценарийлермен, фоторепортаждармен, найзағайлармен, құқықтық білім күндерінің жоспарларымен және т.б.

Кешенді жоспарлар жеке немесе дербес салаларды шешудің ұзақ мерзімді жоспарларымен толықтырылуы мүмкін (мемлекеттік және ведомстволық бағдарламаларды іске асыру жоспарлары, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігімен бірлескен жоспарлар, Бас әскери прокуратура және т.б.).

Жоспарлы және жоспардан тыс іс-шараларға жоғары басшылардың, басқа да лауазымды тұлғалардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдары өкілдерінің қатысуы «қосымша жүзеге асырылады» бөлімінде көрсетіледі.

ТжӘҚЖ оқиғалары қамтылған күн тәртібінде, келісім-шарт бойынша қызмет ететін офицерлер мен әскери қызметшілердің қызмет ету уақытының регламентінде, сондай-ақ бөлімшелердің оқу-жаттығу кестелерінде.

Әскери бөлімдерде: ТжӘҚЖ іс-шаралары (әңгімелесулер, кездесулер және т.б.) аптасына бір рет (ақпарат), мемлекеттік құқықтық дайындық уақытында, сондай-ақ демалыс алдындағы (мереке алдындағы) күндері (қолбасшының шешімі бойынша), қажет болған жағдайда, тәуелсіз офицерлік дайындық күндерінде.

Бұған апта сайынғы (ақпараттық сағатта) жеке құрамға заңгерлік кеңес беру («Заңгер сағаты»), Қазақстан Республикасы мен Ішкі істер министрлігінің құқықтық актілерін жеткізу және түсіндіру кіреді.

Кезекшілік уақытының регламентінде басшылық шарты бойынша офицерлер мен әскери қызметшілерді хабардар ету уақыты (кемінде 50 минут) және аптасына мемлекеттік құқықтық дайындық бойынша сабақтарды өткізу сағаттары (кемінде 2 оқу сағаты) көрсетілуі тиіс.

Бөлімшелерде: Әскери міндеттілермен ТжӘҚЖ іс-шаралары жүргізіледі: ақпараттандыру (аптасына 2 рет, ұзақтығы 30 минут), мемлекеттік құқықтық дайындық (аптасына 1 (2) рет, 2 оқу сағаты), тәрбие жұмысы (аптасына 3 рет, 50 минут) бөлімшедегі жауынгерлік қызметтің, жауынгерлік дайындықтың, әскери тәртіптің қорытындысын шығару үшін, қарауылдар, әскери және тәуліктік жасақтардың жеке құрамымен тәрбие жұмысы (кемінде 20 минут), орталық ел арналарының жаңалықтар телебағдарламаларын көру (күнделікті кестеге сәйкес күн сайын);

Жедел бөлімшелерде жауынгерлік қызметке кірген күндері жеке құраммен қызметке түсер алдында 20 минут ішінде тәрбиелік іс-шараларды жүргізуге рұқсат етіледі. Бұл жағдайда рота резервімен (қызметке түспеген жеке құраммен) 50 минут өткізіледі.

Ритуалды орындау Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Әнұранын орындау (Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мерекелеріне арналған салтанатты жиналыстар мен сессияларды, сондай-ақ басқа да арнайы іс-шараларды ашу кезінде; салтанатты шаралар кезінде Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын көтеру, арнайы іс-шаралар, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ұлттық (командалық) командасы қатысатын спорттық іс-шаралар кезінде).

4.3.2. Бөлімшелерде ТжӘҚЖ жоспарлау.

Басқару теориясында іс-әрекетінің алгоритмі жақсы зерттелген оны келесі функционалдық реттілік түрінде көрсетуге болады: шешім қабылдау – жоспарлау – ұйымдастыру – басқару – бақылау.

Жоспарлау бүкіл ұйымның және оның құрылымдық бөлімшелерінің даму мақсаттарын белгілеудің және нақтылаудың, оларға қол жеткізу құралдарын анықтаудың, іске асыру мерзімдері мен реттілігін, ресурстарды бөлудің үздіксіз процесі болып табылады.

Басқару қызметінің бес функциясының әрқайсысы ұйым үшін өмірлік маңызды. Сонымен бірге жоспарлау басқару функциясы ретінде басқа функциялардың негізін қамтамасыз етеді, ал ұйымдастыру, басшылық және бақылау функциялары әскери ұйымның перспективалық, ағымдағы және жедел жоспарларын жүзеге асыруға бағытталған.

Жоспарлау көбінесе білім беру жүйесінің нәтижесі мен тиімділігін анықтайды. Мақсатты және нақты жоспарлау тәрбиешілерге көптеген қателіктер мен келеңсіз құбылыстарды болдырмауға көмектеседі. Негізделген жоспар жалпы перспективаларды және алға қойылған тәрбие міндеттерін шешудің нақты жолдарын көрсетуге мүмкіндік береді.

Тәрбие жұмысының тәжірибесі көрсетіп отырғандай, жоспар көбінесе әкімшілік талап ретінде ғана қарастырылады, ал жоспарлау процесі, өкінішке орай, жоспарды құру және жазу шеңберімен шектеледі. Бұл тәсілмен жоспар сөзсіз формальды сипатқа ие және іс-әрекетке басшылық бола алмайды. Қол жеткізілген нәтижелердің тиімділігі және кез келген қызметтің сәттілігі көбінесе осы қызметтің қаншалықты сауатты жоспарланғанына байланысты.

Жоспардың мақсаты – оқу қызметін ретке келтіру, оқу-тәрбие процесіне жоспарлылық пен жүйелілік, бақылау және нәтиженің үздіксіздігі сияқты талаптардың орындалуын қамтамасыз ету. Жалпы мағынада жоспар - бұл іс-әрекетке қатысты негізгі нұсқауларды көрсететін, оның тәртібін, көлемін және уақыт шекарасын анықтайтын құжат. Ол келесі функцияларды орындайды:

- **нұсқаулық**, яғни. қызметтің нақты бағыттары мен түрлерін анықтау;
- **болжамдық**, яғни. жоспарды жанама түрде көрсетеді, нақты әрекеттер арқылы нәтижелерді ұсынады;
- **үйлестіру**, ұйымдастырушылық, яғни, бір жағынан, қызметтің қалай, қандай құралдармен ұйымдастырылғанын және оның субъектісі мен объектісі кім екенін көрсетеді; екінші жағынан, ол іс-әрекет тәртібін, оның басқа түрлерімен байланысын көрсетеді, сондай-ақ қызмет субъектілерінің өзара әрекетін көрсетеді, оның орны мен уақытын анықтайды, сұрақтарға жауап береді: кім, не, қашан және қайда істеу керек;
- **сынақ**: біріншіден, мұғалімнің өзі жоспарды пайдалана отырып, қойылған мақсаттың орындалуын бақылай алады; екіншіден, жоспар бойынша оның қаншалықты шындыққа сәйкес келетінін тексеру оңай; Оның үстіне

жоспардың деңгейі мен сапасы белгілі дәрежеде тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігін көрсетеді;

- **репродуктивті (көбею).** Кез келген уақыттан кейін жоспарға сәйкес орындалған жұмыстың мазмұны мен көлемін қалпына келтіруге болады.

Командир бекіткен терең ойластырылған жоспар жұмысқа ұйымдасқан және мақсатты сипат беріп, болашақты көруге, оқиғалардың дамуына жедел әсер етуге, алға қойған мақсатқа жүйелі түрде жетуге мүмкіндік береді.

Батальонды қоса алғанда, барлық құрылымдарда ӘҚБ жоспарлау іс-шара бойынша, ал роталарда (тең бөлімшелерде) – әскери командалардағы моральдық-психологиялық ахуалды, жеке құрам арасындағы әскери тәртіптің жай-күйін талдау және болжау негізінде күн сайын жүргізіледі. жедел жағдайды және қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау ерекшеліктерін ескере отырып:

- батальондарда және роталарда (баламалы бөлімшелерде) – бір айға бір ТжӘҚЖ жоспарында. (*№2 және №3 қосымшалар*)

- взводтарда оқу іс-шаралары күн мен айға арналған взвод командирлерінің жеке жоспарларында көрсетіледі;

- қарауылдарда, әскери жасақтарда (жауынгерлік және ішкі қызметтің басқа түрлері) – қызметті атқаратын адамдармен МПҚ жоспарының бөлімінде қарауылдық кезекшілік парағында қызмет өткеру кезеңіне;

- бөлімшелер тапсырмаларды тұрақты орналастыру орнынан оқшау орындаған кезде – тапсырманы орындау кезеңіне бөлімшенің ҚЖМ орындауды МПҚ жоспары.

Батальонда (ротада) ТжӘҚЖ жоспарлаудың көздері: Ұлттық ұланның ТжӘҚЖ негізгі іс-шараларының жылдық жоспары (бір жылға), Өңірлік қолбасшылық (жарты жылға) және әскери бөлімнің (тоқсанға) кешенді жоспары, мемлекеттік құқықтық дайындық тақырыптық жоспары. офицерлер, сержант және сарбаз лауазымдарындағы келісімшарт бойынша әскери қызметшілер, мерзімді қызметтегі әскери қызметшілер, Ұлттық ұлан оқу бөлімдерінің курсанттары (бір жыл бойы), Ұлттық ұланның жеке құрамымен бір айға арналған тәрбие жұмысы тақырыптарының желілік кестесі және ақпарат, тапсырмалар бүкіл кезеңдегі күзет жүйесін ұйымдастыруда бөлімше мен бөлімше командирінің.

ТжӘҚЖ (батальон, рота) бірыңғай жоспарларында мыналар көрсетілген:

- тиісті кезеңге арналған ТжӘҚЖ негізгі мақсаттары мен міндеттері;
- жеке құрамның аға командирдің қызметіне қатысу тәртібін;
- оқу-тәрбие жұмысы (ЖӘП, ақпарат, әңгімелесу, әскери тәртіпті қорытындылауға арналған кездесулер, әскери қызметкерлерге құрмет көрсету) – тақырыбы, күні, орындаушы бойынша;
- жеке оқу жұмысы (күні, орны, уақыты, орындаушылар);
- әскери-патриоттық жұмыс (қоғамдық ұйымдармен, мектептермен және «Жас бүркіт» сыныптарымен жұмыс) (күні, уақыты, орны, орындаушылар);

- мәдени-демалыс жұмыстары (бұқаралық спорттық іс-шаралар, КТК, көркемөнерпаздар қойылымдары, поэзия кештері, патриоттық фильмдер көрсету және т.б.) (тақырыптар, даталар, орындаушылар бойынша);

- әскери-әлеуметтік жұмыс (әлеуметтік жұмыс апталығының іс-шаралары, сұрақ-жауап кеші (Instagram әлеуметтік желісін пайдалану арқылы тікелей онлайн кездесу форматында, әскерге шақырылғандардың ата-аналарымен кездесу), социологиялық сауалнамалар жүргізу, отбасыларына бару офицерлер және әскери-өнеркәсіптік кешен) (тақырып, күні, орындаушылар бойынша);

- құқықтық тәртіпті және әскери тәртіпті нығайту бойынша жұмыс («тәртіп апталығы» апталығының іс-шаралары, құқықтық білім күні, әскери полиция, әскери тергеу басқармасы, әскери прокуратура қызметкерлерімен әңгімелесу, республика Қылмыстық кодексінің баптарын келтіру қол қою үшін Қазақстан) (тақырыптар, даталар, орындаушылар бойынша);

- бөлімшенің белсенділерімен жұмыс істеу бойынша іс-шаралар (әрекет сағаты, жиналыстар, тренингтер) (тақырып, күні, орындаушы бойынша);

- психологиялық жұмыс (психотренингті ұйымдастыру және өткізу, бөлімшелердің социометриясы, психодиагностика және психопрофилактика және т.б.) (күндері, орындаушылар бойынша);

- Қызметтік-жауынгерлік іс-әрекеттегі МПҚ қызметі қорытындылау, әскери қызметшілер көрсеткен ерлік пен қаһармандық үлгілерін әкелу, жауынгерлік парақшалар, найзағайлар, фотобюллетеньдер және т.б. шығару, психологиялық күйзелісті азайту шаралары (күндері, орындаушылары бойынша).

ТжӘҚЖ үшін бірыңғай жоспарды құру кезінде аға бастықтың оқу қызметі қайталанбайды, бірақ қатысу дәрежесі мен оларды жүзеге асыру ниеті анықталады.

Жүргізілген іс-шаралар біріктірілген:

Оқу жұмысы, МҚД және ақпараттандыру – конспектілер және басқа да қосымша материалдар;

Жиналыс – хаттамалар, сертификаттар;

Мәдени-тынығу жұмыстары (тақырыптық кештер, әскери қызметкерлерге құрмет көрсету) – сценарийлер, жоспарлар, фоторепортаждар (фоторепортаждар);

Қарауылдың, әскери және тәуліктік жасақтардың жеке құрамымен тәрбие жұмысы – МПҚ жоспарлары, жүргізілген жұмыс материалдары.

Жоспарлар жеке бағыттарды шешу бойынша әскери бөлімнің перспективалық жоспарларының шараларымен толықтырылуы мүмкін (мемлекеттік және ведомстволық бағдарламаларды іске асыру жоспарлары, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігімен бірлескен жоспарлар, Бас әскери прокуратура және т.б.).

ТжӘҚЖ оқиғаларын жоспарлау кезінде олардың санын ескеру қажет, бұл бөлімшенің күнделікті жұмысына сәйкес ТжӘҚЖ оқиғаларынан аспауы керек.

Жоғары басшылардың, басқа да лауазымды тұлғалардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдары өкілдерінің жоспарлы және жоспардан тыс іс-шараларға қатысуы «қосымша жүргізілген» бөлімінде көрсетіледі және ай сайын аға басшыға берілетін есептермен талданады.

Құрастыру бойынша іс-шараларды дайындау және өткізу бірыңғай ТжӘҚЖ жоспары

Бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарын құруға қойылатын талаптар

Батальонды қоса алғанда, барлық құрылымдарда тәрбие жұмысын жоспарлау іс-шара бойынша, ал роталарда (тең құрамда) – әскери ұжымдардағы моральдық-психологиялық ахуалды, әскери тәртіптің жай-күйін талдау және болжау негізінде күн сайын жүргізіледі. жедел жағдайды және қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау ерекшеліктерін ескере отырып, жеке құрам арасында.

Бірыңғай ротаның ТжӘҚЖ жоспарын әзірлеу- бөлімшенің жеке құрамына тәрбиелік ықпал етуді күнделікті басқаруда оқу-тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстағы командирлер мен олардың орынбасарларының қызметіндегі маңызды әдістемелік буын болып табылады.

Айға бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарын құру басталады: тапсырмаларды түсінуден, командирлік (жауынгерлік) дайындықтағы істің жай-күйін бағалаудан; әскери тәртіп пен жауынгерлік әзірліктің жай-күйін талдау және зерделеу. Ереже бойынша айдың соңында бөлімше командирі бөлімшенің жауынгерлік даярлығын, жауынгерлік даярлығын, әскери тәртіпті қорытындылайды және келесі айға міндеттер қояды. Сонымен қатар, бөлімше (бөлімше) командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары бөлімше (батальон) командирінің орынбасарынан ТжӘҚЖ ұйымдастыру бойынша нұсқаулар алады.

Маңызды жоспарды жалғыз жасау мүмкін емес. Сондықтан оны дайындаудың бастапқы алғышарттарын түсініп, бөлім командирінің әскери-жауынгерлік басқару жөніндегі орынбасары рота командирімен бірге командирлермен ресми кездесу өткізеді, белсенділердің ұсыныстарын, өтініштері мен тілектерін ескереді. персонал.

ТжӘҚЖ бірыңғай жоспарлары мыналарды көрсетеді:

- персоналмен ТжӘҚЖ-дың нақты мақсаттары мен міндеттері;
- жеке құрамның аға командирдің қызметіне қатысу тәртібін;
- тәрбие жұмысының негізгі нысандары бойынша, әскери тәртіп пен құқықтық тәртіпті және психологиялық жұмысты нығайту бойынша нақты шаралар;
- жауынгерлік әзірлікті сақтау, командалық-жауынгерлік даярлықты жүргізу, жауынгерлік қызметті, әскер қызметін ұйымдастыру және жауынгерлік жарыс тапсырмаларын орындау бойынша бірлескен іс-шаралар;

- әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерінің санаттары бойынша оқиғалар;

- активпен, сондай-ақ өзара әрекеттесетін құрылымдармен қызмет.

Бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарын жасау кезінде аға басшының оқу қызметі қайталанбайды, бірақ оларды жүзеге асыру мақсаты айқындалады. Өткізілген іс-шаралар хаттамалармен, сценарийлермен, фоторепортаждармен, найзағайлармен және т.б.

Бір ТжӘҚЖ жоспары нақты жағдай талап етсе, сонша әрекетті қамтуы керек. Жоспар оны жүзеге асыру тұрғысынан шынайы болуы керек. Тәрбие жұмысының біртұтас жоспарының негізгі мазмұны оның бөлімшенің алдында тұрған маңызды міндеттерді орындауға жеке құрамның дайындығын дамытуға бағдарлануы тиіс.

Жоспар өзінің мазмұны бойынша барлық күнделікті өмірлік қызмет барысында әскери қызметкерлерді тәрбиелеу міндеттерін орындауды қамтамасыз етуге тиіс.

Бағыныштыларды тәрбиелеу үнемі және үздіксіз жүргізілуі тиіс екенін және оның түпкілікті нәтижелері әрбір әскери қызметшіге және тұтастай алғанда әскери ұжымға тәрбиелік ықпал ету нысандары мен әдістерінің барлық арсеналын шебер пайдалануға тікелей байланысты екенін ескере отырып.

ТжӘҚЖ бойынша бөлімшенің бірыңғай жоспарының негізгі мазмұны:

1. Тәрбие жұмысының негізгі формалары бойынша. Қорғаныс саласындағы мемлекеттік саясатты, жоғары мемлекеттік органдардың шешімдері мен талаптарын және Ішкі істер министрлігі, Ішкі істер министрлігі – ҰҚК қойған міндеттерді, қалыптасқан әскери-саяси жағдайды түсіндіру бойынша ақпараттық-ағартушылық іс-шаралар, т.б.

2. Жеке құрамды жауынгерлік әзірлікті сақтауға, жауынгерлік қызметтік тапсырмаларды орындауға, жауынгерлік кезекшілік пен қарауылдық қызметті сапалы орындауға, қару-жарақ пен әскери техниканы меңгеруге жұмылдыру жөніндегі іс-шаралар (қызметтік-жауынгерлік, жауынгерлік-әзірлік тапсырмаларын, жауынгерлік даярлық бағдарламаларының талаптарын түсіндіру, нұсқаулар мен бұйрықтар, әскери-техникалық білімді насихаттау және т.б.).

3. Құқықтық тәртіпті және әскери тәртіпті нығайту, қылмыстың алдын алу және әскери ұжымды біріктіру жөніндегі іс-шаралар (қол астындағылармен тәрбие жұмысының әдістемесіне командирлерді оқыту, әскери қызметшілердің әртүрлі санаттарымен жеке тәрбие жұмыстарын жүргізу, Әскери ант пен әскери бөлімнің талаптарын түсіндіру). Қарулы Күштердің жалпы әскери жарғылары және т.б.).

4. Мемлекеттік-құқықтық оқытуды ұйымдастыру шаралары (сабақ деңгейі мен жүйелілігін қадағалау, топ жетекшілеріне көмек көрсету, келесі тақырып бойынша оқушылардың білімдерін кеңейту және бекіту шаралары, үлгерімі төмен және сабақтан қалып қойған оқушылармен жұмыс және т.б.).

5. Психологиялық жұмыстың іс-шаралары (әскери қызметкерлердің, ең алдымен жас әскерге шақырылғандардың жеке психологиялық қасиеттерін кешенді зерттеуді ұйымдастыру, өз-өзіне қол жұмсауға бейім адамдарды анықтау, жеке құрамды әлеуметтік-психологиялық бейімдеу және оңалту шараларын қабылдау және т.б.).

6. Әлеуметтік-құқықтық жұмыстың қызметі (жеке құрамға нормативтік құқықтық актілерді жеткізуді және түсіндіруді ұйымдастыру, әскери қызметшілерге әлеуметтік жеңілдіктер мен кепілдіктерді, қажетті үстемеақы нормативтерін және т.б. жүзеге асыруды қамтамасыз ету).

7. Мәдени-тынығу шаралары (персоналдың дұрыс демалуын, оның ішінде демалыс және мереке күндерін ұйымдастыру, көркемөнерпаздар қойылымдарын ұйымдастыру, қызығушылық клубтарының жұмысы, экскурсиялар мен мәдени саяхаттар, фильмдерді, кітаптарды және спектакльдерді талқылау, ақпараттық-тәрбие жұмысы көрнекі және көркем безендіру және орналасқан жері, қабырғалық пламбаларды, жауынгерлік парақшаларды беру және т.б.).

8. Жауынгерлік жарыс бойынша әс-шаралар. Рота командирінің ТжӘҚЖ бойынша орынбасары ТжӘҚЖ бірыңғай жоспары үшін жеке құрамды даярлауға, жауынгерлік қызметтік тапсырмаларды орындауға, жауынгерлік дайындыққа, жауынгерлік әзірлікті арттыруға, әскери тәртіпті нығайтуға бағытталған шараларды енгізу ұсынылады:

- күн тәртібі мен спикерлерді көрсететін рота жиналыстары;
- күн тәртібі мен баяндамашыларды көрсете отырып, рота қызметкерлерінің жалпы жиналыстары;
- офицерлермен жұмыс: жиналыстар, брифингтер және т.б. қандай мәселелер жүргізіліп жатқанын көрсету;
- келісімшарт бойынша қызмет ететін әскери қызметшілермен жұмыс;
- рота белсенділерімен жұмыс – олар кіммен жүргізілетінін көрсете отырып: бүкіл активпен немесе оның жекелеген санаттарымен;
- тақырыптарын көрсете отырып, насихаттық іс-шаралар (дәрістер, әңгімелер, тақырыптық кештер, диспуттар, викториналар, сұрақ-жауап кештері, оқырман конференциялары және т.б.);
- мәдени-демалыс шаралары (экскурсиялар, мәдени экскурсиялар, бейнефильмдер мен фильмдерді қарау және талқылау, телешоулар, көркемөнерпаздар қойылымдарының репетициялары мен концерттері, спорттық жарыстар, әскери спорт комитеті нормативтерін тапсыру, баға нормативтері және т.б.);
- жеке тәрбие жұмысының қызметі (оқыту офицерлері, әскери-өндірістік кешен және белсенділер жеке тәрбие жұмысының тәжірибесінде, жеке әңгімелесулер, ата-аналармен, мектептермен, кәсіпорындармен хат алмасу және т.б.);
- қабырға газеттері мен жауынгерлік парақшалар шығару;
- озық тәжірибені тарату бойынша іс-шаралар;

- ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін жабдықтау бойынша жұмысты жоспарлау.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, іс-шараларды ойластырып, жоспарлаңыз, олардың орындалу мерзімін және орындаушыларды анықтаңыз. Бұл іс-шаралар және оларды орындау мерзімдері батальон командирімен және штабпен келісілуі тиіс.

Ротаның жеке құрамымен Бірыңғай ТжӘҚЖ жоспарын рота командирінің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасары бір айға (25-іне дейін) жасайды, рота командирі бекітеді және әрбір орындаушыға хабарлайды.

Ротаның бірыңғай жоспарының қызметін ұйымдастыру және іске асыру тиімділігін бақылау және бағалау.

Командирдің бақылау іс-шараларына әскери жүйелерді басқару мен дамытудың бірыңғай жоспарының орындалуы туралы ақпарат алу, алынған ақпаратты талдау, орындаушылардың қызметін бағалау және түзету кіреді.

Бақылау түрлері:

а) ақпарат көздері бойынша:

- жеке бақылау (тікелей бақылау, оқу немесе оқу және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарға қатысу);

- тексеруге тағайындалған адамдардың есептері;

- орындаушылардың өз баяндамалары;

- есеп беру құжаттарын тексеру (жоспарлар, хаттамалар).

б) заңдылық дәрежесі бойынша:

- алдын ала жасалған кесте бойынша жүргізілетін жүйелі мониторинг;

- эпизодтық бақылау;

- бір реттік бақылау.

в) ақпарат көлемі бойынша:

- тәжірибелі емес орындаушы тексерілгенде егжей-тегжейлі бақылау;

- мәселенің негізгі ережелерін білу тексерілгенде жалпы бақылау.

Мониторинг БИЖ енгізудегі кемшіліктерді анықтауға, осы кемшіліктердің себептерін анықтауға және орындаушылардың қызметіне түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

Нәтижелерді қорытындылау және ТжӘҚЖ ұйымдастыру міндеттерін белгілеу:

- взводтарда - апта сайын;

- роталарда (және оларға теңестірілген), батальондарда, полктерде (және оларға теңестірілген құрамдарда) - ай сайын;

- құрамаларда, өңірлік қолбасшылықтарда – тоқсан сайын;

- ҰҰ Бас қолбасшылығында - жарты жылда бір рет.

Бірыңғай ТжӘҚЖ жоспары бойынша өткізілген іс-шаралардың тиімділігін талдау

Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасары өз қызметі барысында ай сайын ТжӘҚЖ бірыңғай жоспарында жүзеге асырылатын іс-шаралардың тиімділігіне, олардың сапасына талдау жасайды, оның барысында оларды келесі критерийлер бойынша анықтайды және бағалайды:

- тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық қызметтің шешілетін міндеттерге, құқықтық нормаларға, сарбаздардың қажеттіліктеріне сәйкестігін бағалау;
- тәрбиелік шаралардың оңтайлылығы мен тиімділігін нақтылау;
- оқу процессіне қатысушылардың шеберлік деңгейін анықтау.

Жалпы тәрбие жұмысы ретінде ТжӘҚЖ бірыңғай жоспарында өткізілген іс-шаралардың тиімділігін қызметтің практикалық нәтижесі арқылы ғана бағалауға болады.

Бұл мыналарды ескереді:

- әскери қызметшілерді, жұмысшылар мен қызметкерлерді қазақстандық патриотизм, Қазақстан Республикасының Президентіне адалдық, еліміздің конституциялық құрылысы мен мемлекеттің ішкі қауіпсіздігін жанқиярлық қорғауға дайын болу рухында тәрбиелеу жөніндегі идеологиялық жұмыстың мақсаттылығы, халық пен Ұлттық ұланның даңқты дәстүрлерін жалғастыруға ұмтылу;

- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайын, әскери достық пен салауатты ұжымішілік қарым-қатынасты нығайту, гуманистік адамгершілік (адалдық, өзара көмек, төзімділік, мейірімділік) нормаларын қалыптастыру, қарым-қатынас мәдениетін, ішкі тәртіпті, жоғары тіл мәдениеті;

- жеке құрам арасында құқықтық мәдениетті, тәртіпті қалыптастыру, әскери ұжымдарда саналы әскери тәртіп пен заңға бағынушылықты, ізгілікті және тең тұлғааралық қарым-қатынасты нығайту бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың тиімділігі;

- жоспарлы, жүйелі тәрбие жұмысының сапасы, оның Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарына, жалпы әскери жарғыларға, Ішкі істер министрінің бұйрықтары мен өкімдеріне сәйкестігін, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшы Ұлттық ұлан, сондай-ақ ТжӘҚЖ негізгі іс-шараларының жылдық кестесі;

- командирлердің, ТжӘҚЖ органдарының әскери қоғамдастықпен бірге жеке құрамды оқу-тәрбие іс-шараларына нақты лауазымды тұлғаларды тарта отырып, жүктелген дайындық, қызметтік-жауынгерлік және арнайы тапсырмаларды сапалы орындау үшін жұмылдырудағы ұйымдастырушылық рөлі;

- мәдени-ағарту мекемелерінің жұмыс жағдайы, ұйымдасқан көркемөнерпаздық, үйірме шығармашылығының болуы, оның ішінде әскери қызметшілердің отбасыларымен, техникалық оқу құралдарын пайдалану және

күтіп ұстау, ақпараттық-ағарту жұмыстарына арналған кабинеттердің жұмыс істеу тиімділігі, қабырғалық баспа, көрнекі үгіт және ақпарат құралдары;

- жұртшылықтың, бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдерімен өзара іс-қимыл тәжірибесі, жергілікті атқарушы органдармен іскерлік қарым-қатынастар, әскери қызметтің беделін арттыру мүддесінде әскери қызметшілерді тәрбиелеу және қоғамдық пікірді қалыптастыру үшін олардың мүмкіндіктерін пайдалану.

Тәрбие жұмысының тиімділігін бағалаудың негізгі критерийі жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы, олардың Отанды қорғауға және жүктелген міндеттерді орындауға дайындығы болып табылады.

Оқу процесінің соңғы құрылымдық элементі «кері байланыс» болып табылады, оның мәні оның нәтижелерін бағалау, оларды есепке алу және тәрбие жұмысына түзетулер енгізу болып табылады. Мұндай бағалаудың критерийлері мен көрсеткіштері, ең алдымен, әскери қызметшілер мен азаматтық персоналдың іс-әрекеті мен іс-әрекеті, олардың әртүрлі қызметінің нәтижелері болып табылады.

Сонымен, бөлімшедегі (бөлімдегі) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру мен жүргізудің негізі оны жоспарлау болып табылады.

Жоспарлау әрбір әскери қызметшіге және әскери қызметшілерге қойылған міндеттерді орындау мүддесінде әсер ету процесін мақсатты және дәйекті түрде жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Басқарушы құжаттардың талаптары негізінде әскерлерде тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлаудың біртұтас жүйесі әзірленді. Жұмысты жоспарлау кезінде жоғары тұрған органдардың нұсқауларын бөлімшелердегі іс-шараларды жоспарлаумен, оларды бөлімшелерде іс жүзінде орындаумен және әрбір әскери қызметшіге хабарлаумен кешенді түрде үйлестіруге мүмкіндік береді.

Жоспарлау жүйесі жұмысқа ұйымдастыру элементтерін енгізеді, ең бастысы және бір қарағанда екінші ретті болып табылатын, басты нәрсенің орындалуы байланысты болатын нәрселерді жіберіп алмауға көмектеседі. Жүйе атқарылған істерді сыни талдауды және дер кезінде түзетулерді енгізуді қамтиды және менеджерде тәуелсіздікті дамытады.

Командирдің немесе әскери және әскери қызметшілер жөніндегі орынбасарының жұмысындағы ең маңызды нәрсе тәуелсіз, шешуші және батыл болу қабілетін дамыту ережесі болуы керек. Офицер-басшыға қойылатын заманауи талаптарға осындай командир ғана жауап береді.

Өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар:

- 1. Қандай жоспарлау принциптерін білесіз?*
- 2. Жоспарлардың қандай түрлерін білесіз?*
- 3. ТжӘҚЖ жоспарлау кезінде қандай көздерді пайдалану керек?*
- 4. Басқару функциясы ретінде жоспарлаудың мәні мен принциптерін*

ашыңыз.

5. *Жеке құраммен тәрбие жұмысын жоспарлаудың негізгі талаптары қандай?*
6. *ТжӘҚЖ жоспарлау технологиясы туралы бөлімге хабарлаңыз.*
7. *Ай сайынғы басқару және дамуды жоспарлау бойынша бөлімшенің бірыңғай жоспарының құрылымы мен мазмұнын ашу.*
8. *Кешенді ТжӘҚЖ жоспарының мазмұнын хабарлаңыз.*
9. *Ротаның бірыңғай жоспарының қызметін ұйымдастыру және іске асыру тиімділігін баяндаңыз.*
10. *ТжӘҚЖ бойынша бөлімшенің бірыңғай жоспарының негізгі мазмұнын баяндаңыз.*

5-ТАРАУ. АҚПАРАТТЫҚ-ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫ БӨЛМЕСІ – ЖЕКЕ ҚҰРАМДЫ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ МАҢЫЗДЫ ҚҰРАЛЫ.

«Отанын сүйген адам адамзатқа деген сүйіспеншіліктің ең жақсы үлгісін көрсетеді»

Суворов А.В. (1729-1730)

қолбасшы, орыс әскери теориясының негізін салушы.

5.1. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің негізгі міндеті, мақсаты және қызметі.

Бөлімшеде Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының ішкі қызметінің 2007 жылғы 5 шілдедегі №364 Жарғысы негізінде ақпараттық-тәрбие жұмыстарына арналған бөлме қарастырылған.

Әрбір кәсіпорында ақпараттық-ағарту жұмыстарына және психологиялық көмек көрсетуге арналған бөлмелер үшін үй-жайлар қарастырылуы керек.

5.1.1. Бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің арналуы.

Әскери бөлімдердің жоғары жауынгерлік әзірлігін қамтамасыз етудің ажырамас құрамдас бөлігі жеке құраммен тәрбие жұмысының үйлесімді жүйесі болып табылады. Роталар мен оларға теңестірілген бөлімшелер әскери бөлімнің күнделікті іс-әрекетінде және жауынгерлік даярлығында тәрбие жұмысының орталығы болып табылады. Дәл осы жерде жеке құрамды оқыту мен тәрбиелеу тікелей жүзеге асырылады, жоғары жауынгерлік әзірліктің іргетасы қаланады, құқықтық тәртіп пен әскери тәртіпті нығайту, әскери ұжымды біріктіру бойынша жұмыстар ұйымдастырылып, жүргізілуде. әрбір әскери қызметшіні жан-жақты зерделеу және олардың бойында жоғары адамгершілік және жауынгерлік қасиеттерді қалыптастыру.

Тәрбие жұмысының жүйесі әрқашанда Отанға қызмет ету, әскери борышқа адалдық, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Ішкі әскерлерінің мұрагері – Ұлттық ұланның рухани және әскери дәстүрлеріне негізделген. . Бұл идеяның негізгі жеткізушісі – қарамағындағы қызметкерлерді оқыту мен тәрбиелеуге, олардың бойында Отанға, оның өткені мен бүгініне деген сүйіспеншілік пен құрмет сезімін оятуға, Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына тиесілі екендігін мақтаныш етуге жауапты офицер.

Жауынгерді тәрбиелеу мен оқытуда бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы кабинетінің орны мен маңызы ерекше.

Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің мақсаты.

Әрбір кәсіпорында және оған тең бөлімшелерде ақпараттық-тәрбие жұмыстарына арналған кабинеттер құрылады.

Ротамен бір казармада орналасқан басқа шағын құрамдар бөлімше командирінің шешімі бойынша осы бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін пайдаланады.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы кабинеті үшін ең жақсы, кең және жарық бөлме бөлінген, ол өзінің дизайнымен және жайлылығымен басқа кеңсе үй-жайларынан ерекшеленуі керек.

Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі. Бөлім ақпараттық, танымдық, мәдени-демалыс іс-шараларын, рота қызметкерлерімен мемлекеттік-құқықтық оқыту сабақтарын өткізуді қамтамасыз етуге арналған.

Сонымен қатар, әскери қызметшілердің жалпы білім беру және мәдени деңгейін кеңейту, - жеке құрамның дұрыс демалуы, қызметтен бос уақытында қарым-қатынасы үшін қолайлы жағдай жасау мәселелерін шешу үшін ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі пайдаланған жөн; рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру, өз бетінше шығармашылық қабілетін дамыту.

Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмыс тәртібі бөлімше командирімен белгіленеді, ал жұмысты ұйымдастыруға тікелей жауапты командирдің ТжӘҚЖ жөніндегі орынбасары атқарады [15].

5.1.2. Бөлімшегі ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жабдықталуына қойылатын талаптар.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі оқу-тәрбие жұмыстарын жүргізуге арналған бөлімшедегі негізгі бөлме болып табылады және ақпараттық, тәрбиелік және мәдени-сауықтыру жұмыстарын жүргізуге, мемлекеттік құқықтық оқыту сабақтарын өткізуге, қызметкерлердің демалысын ұйымдастыруға арналған, сондай-ақ әскери қызметкерлердің бос уақытында өзара қарым-қатынасы.

Әрбір ротада және оған теңестірілген бөлімшеде ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі жабдықталады. Ротамен бір казармада орналасқан басқа шағын құрамдар бөлімше командирінің шешімі бойынша осы бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін пайдаланады.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі ең кең, жарық және жайлы бөлмеде жабдықталған, ол бөлімшенің басқа кеңсе үй-жайларынан эстетикалық безендірілуімен және жайлылығымен ерекшеленуі керек.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмыс тәртібін бөлімше командирі белгілейді.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмысын ұйымдастыруға, ондағы оқу-тәрбие жұмыстарын жүргізуге, үлгілі тәртіп пен жайлылықты сақтауға тікелей жауапкершілік рота командирінің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық (тәрбие және идеологиялық) жұмысы жөніндегі орынбасарына жүктеледі.

Ақпараттық-тәрбие жұмысына арналған бөлме оқу сабақтарын өткізуге және ақпарат беруге, газет-журнал оқуға, отбасы мен достарына хат жазуға және демалуға арналған жиһаздармен (үстелдер, орындықтар) жабдықталған. Бөлменің дизайны көрнекі құралдарды таңдау тұрғысынан қарапайым, қысқа болуы керек, қызметтік-жауынгерлік іс-әрекеттің ерекшеліктерін және бөлімшелердің өмірін ескере отырып, қажетті өзгерістерді жылдам енгізуге мүмкіндік береді және сонымен бірге - түрлі-түсті, тартымды және тәрбиелік мәні бар. Бөлмені безендіру кезінде бөлменің ауданы мен конфигурациясын, қабырғалардың өлшемдерін, төбенің биіктігін, терезелердің санын және қабырғалардың өлшемін ескеру қажет. Бөлменің ішкі жабдықтарының элементтерінің бірі жайлылық пен жайлылық атмосферасын құра отырып, жаңа піскен гүлдер болуы мүмкін. Демалыс бөлмесінің міндетті тақырыбы оның аумағының 50% алып жатқанын есте ұстаған жөн. Қалғандары тақырыптық, көркемдік және эстетикалық дизайн: баспалар, құймалар, фото тұсқағаздар, халық өнерінің туындылары (кескіндеме, бедерлеу, мүсін және т.б.).

Бөлменің жұмыс істеуінің көп мақсаттылығы оның орналасуына сәйкес персоналдың демалуы және олардың бос уақытында әртүрлі әрекеттері үшін мүмкіндігінше жақсы жағдай жасау керектігін білдіреді.

Осыған байланысты демалыс бөлмесінде келесі функционалды орындар болған жөн:

- мерзімді басылымдар мен көркем әдебиеттерді оқуға;
- телебағдарламалар мен бейнероликтерді көру үшін;
- оқу сабақтарын өткізу және қызметкерлерді ақпараттандыру үшін;
- үстел ойындары үшін;
- релаксация және қарым-қатынас үшін;
- музыкалық аспаптарға арналған.

Бөлімшенің АТЖ бөлмесін жобалауға және жабдықтауға әдістемелік талаптар Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы Бас қолбасшылығының ТжӘҚЖ Бас басқармасының «Әдістемелік ұсынымдарымен» айқындалады.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінде келесідей жабдықталуы қажет: жалпы интерьерге сәйкес орындықтары бар үстелдер; әскери қызметші үшін белгілі бір мағыналық жүктемені көтеретін біртұтас көркемдік композицияны құрауы тиіс көрнекі үгіт (ақпараттық және тақырыптық – бөлім бойынша).

Стендтер келесі тақырыптарды көрсетеді:

Жалпы мемлекеттік:

- мемлекеттік рәміздер (Қазақстан Республикасының Туы, Елтаңбасы және Әнұраны);

- Қазақстан Республикасы Президентінің - Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас Қолбасшысының портреті;

- Қазақстан Республикасының Конституциясынан баптардың үзінділері;

- Қазақстан Республикасының мемлекеттік құрылымы;

- Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына жыл сайынғы Жолдауының негізгі ережелері;

- әскери бөлімнің (бөлімнің) орналасқан жері бойынша облыс (елді мекен), рухани-мәдени орталықтар туралы мәліметтер.

Әскери:

- Әскери ант, Ұлттық ұланның рәміздері, «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының негізгі ережелері;

- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының (Ішкі әскерлерінің), әскери бөлімінің тарихы мен жауынгерлік жолы; бөлімшенің өмірі, қызмет жетекшілері, бөлімшенің қызметтік-жауынгерлік қызметінің нәтижелері мен міндеттері; құқықтық тақырыптар және т.б.;

- фирмалық кітапхана (жылжымалы кітапхана);

- нормативтік құқықтық актілерге сәйкес мерзімді басылымдарды (газеттер, журналдар) толтыру;

- дүние жүзінің және Қазақстанның саяси картасы, географиялық карталар, мемлекеттік-құқықтық оқыту тақырыптары бойынша көрнекі құралдар;

- Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі мобильді нұсқасы (далалық көрнекі үгіт);

- стандартты техникалық оқу жабдықтары, музыкалық аспаптар, үстел ойындары және басқа да мәдени-ағарту мүлкі. Барлық техникалық оқу жабдықтары мен мүліктерінде пайдалануға жауапты тұлғалардың аты-жөні жазылған белгілер орнатылады;

- Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына Жолдауының негізгі бағыттары, Ұлттық ұланның тарихы мен дәстүрі туралы көрнекі құралдар бар альбомдар (А3 форматты, қатты мұқабалы), мемлекеттік және ведомстволық наградалармен марапатталған әскери қызметшілердің ерліктерінің (оң мысалдарының), алдыңғы қатардағы қызметкерлердің қызметтерінің сипаттамасы; әскери бөлімнің тарихы туралы мәліметтер, бөлімнің, бөлімшенің үздік әскери қызметшілерінің фотосуреттері;

- әскери қызметтің жағымды үлгілері бар тақырыптық папкалар; достық пен әскери жолдастықты нығайту, құқықтық насихат мәселелері бойынша және т.б.;

Стендтерде, панноларда, планшеттерде ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің көркемдік безендіруінде әскери қызметкерлерді тәрбиелеу тұрғысынан маңызды ақпаратты орналастыру қажет. Стендтер материалдың мағыналық мағынасы мен көлемін ескере отырып, жалпы кеңістіктік түс композициясымен міндетті түрде үйлесетін логикалық қатынаста және реттілікте орналасуы керек.

Стенд дизайнын таңдаған кезде олардың тақырыптық дизайнының мазмұнына ақпараттық өзгерістерді жедел енгізу қажеттілігін ескеру қажет.

Жаңартылған материал орналастырылған алынбалы таблеткалардың болғаны жөн. Иллюстрациялар мен фотосуреттерді таңдағанда, әртүрліліктен, сондай-ақ көзді ауыртатын катал түстер мен реңктерден аулақ болу керек.

Фотосуреттер бөлімнің немесе әскери бөлімнің өмірінен пайдаланылуы керек. Бұл мәтіндік материалдың тартымдылығы мен анықтығын арттырады.

Мәтін шрифтін қарапайым және оқуға оңай болуы керек. Тақырыптар ең үлкен әріптермен, тақырыпшалар кішірек әріптермен, ал автор мәтіні одан да кіші әріптермен жазылады. Бөлмеде жобалау жұмыстарын жүргізген кезде оның әртүрлі топтарының үйлесімділігін ескеру қажет. Дұрыс таңдалған түс комбинациясы әскери қызметкерлердің психологиялық жеңілдетілуіне ықпал етеді.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі әскери қызметкерлердің кітапқа деген сүйіспеншілігі мен кітап оқуға деген қызығушылығын оятатын орын. Саяси, әскери, арнайы және көркем әдебиетті насихаттау, жеке құрамды кітаппен өз бетінше жұмыс істеу дағдысына тәрбиелеу мақсатында бөлімшеде жылжымалы кітапхана ұйымдастырылған. Оның кітап қорында: саяси, әскери, жалпы білім беретін және көркем әдебиет болуы керек.

Мобильді кітапхана жұмысына көркем әдебиетті жақсы көретін (кітапханашының қызметін бөлімшенің проекторына да жүктеуге болады) дайындалған сарбаздардың бірі жауапты, ол командирдің оқу-әлеуметтік істер жөніндегі орынбасарының басшылығымен және көмегімен. -құқықтық жұмыс, сондай-ақ белсенділер кітапты насихаттауды, кітап көрмелерін, оқырмандар конференцияларын және басқа да шараларды ұйымдастырады, оқырмандарды кітаппен қамтамасыз етеді. Жылжымалы кітапхана бөлімше кітапханасының кітап қорындағы кітаптармен қамтамасыз етілген. Кітаптар тоқсанына бір рет әскери бөлімнің кітапханасымен ауыстырылады.

Бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінде офицерлер құрамынан кітапхана қызметкерлерінің, белсенді оқырмандардың, кітап сүйер қауымның, бөлімнің келісімшарт бойынша әскери қызметшілерінің және олардың отбасы мүшелерінің сөз сөйлеулері ұсынылады.

Егер әскери бөлім халық көп шоғырланған жерде орналасса, онда АТЖ бөлмесінде әскери қызметшінің еңбек демалысында қай жерде болғаны, қандай

мәдениет мекемелері мен мемориалдық орындарға баруы дұрысырақ болатыны туралы ақпарат болуы керек.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмысын жоспарлау кезінде соғыс ардагерлерімен және Ұлттық ұланмен, ғылым, әдебиет және өнер қайраткерлерімен кездесулер, тарихтағы есте қаларлық даталарға арналған тақырыптық ертеңгіліктер және басқа да іс-шаралар қамтылуы тиіс.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі жұмысын ұйымдастыру бөлімшенің алдында тұрған міндеттерге, жеке құрамның мүдделері мен сұраныстарына негізделеді.

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін безендіру

Ақпараттық-тәрбие жұмысына арналған бөлмені безендіру

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі көркемдік безендіру элементтері: стендтердің тақырыптық безендірілуі, бөлменің сәндік безендірілуі, жарықтандыру және функционалдық мақсатын ескере отырып, жалпы композициялық-көркемдік шешім.

Бөлімшенің әскери қызметшілерінің қызмет ету ерекшеліктеріне көрнекі және мәнерлі құралдар мен тақырыптық безендірілуінің сәйкестігіне ерекше назар аудару қажет. Стендтерді жобалау кезінде ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесіндегі тақырыптық дизайнының мазмұнына ақпараттық өзгерістерді жедел енгізу мүмкіндігін ескеру қажет.

Ротаның ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесіндегі стендтердің дизайнына қойылатын талаптар:

- өндіріске арналған стендтердің ұсынылатын өлшемдері (әскери қызмет туралы бұйрыққа сәйкес);

- стендтің атауы жарқын және анық болуы керек, ішкі суреттерді (сызбаларды) негізгі фонда қоюға болмайды;

- стендтің негізгі бөлігіндегі әріптердің өлшемін 4- 5 метр қашықтықтан оқуға болатындай;

- стенд алаңы көрнекі үгіт-насихатпен 50% толтырылған, фотосуреттер ауыстырылатындай етіп планшеттерге орналастырылған.

- стендтер ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінде орналасқан жиһазбен жабылмайтындай, яғни еденнен шамамен 80 – 90 см. биіктікте етіп орналастырылады;

- стенд үстіндегі кеңістік, қажет болған жағдайда, фриздерді, сәндік жоспардың жеке элементтерін, эмблемаларды, үлкен айдарларды, ұрандарды және т.б. орналастыру үшін пайдаланылуы мүмкін. ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмыс алаңы өте аз болған жағдайда, планшет түріндегі жалпақ стендтермен қатар, көлемді стендтерді - айналмалы, орамды, кассетаны, сондай-ақ турникеттерді пайдалану қажет. Бұл стендтердің конструкциялары өте әртүрлі болуы мүмкін;

- стендтердегі фотосуреттердің өлшемі кемінде 15x21 см болуы керек;

- материал мәтіні әдеби тіл нормаларын сақтай отырып берілуі керек.

Стенд дизайнының эстетикасы үшін әріптердің өлшемдері әртүрлі болуы керек. Тақырыптар үлкен шрифтпен, тақырыпшалар немесе тырнақшалармен жазылады, ал авторлық мәтін кішірек шрифтпен жазылады. Басқа мәтіндер, иллюстрациялар астындағы аннотациялар және дереккөздерге сілтемелер кішірек әріптермен жазылады. Дәйексөздер жалпы мәтіннің түсінен басқа түспен бөлектелуі мүмкін. Мәтіндік материал кезектесіп немесе қосымшалармен, фотосуреттермен немесе скринсейверлермен бірге болуы мүмкін.

Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесін құру әдістемесі бірқатар келесі кезеңдерді қамтиды:

1 кезең: демалыс бөлмесіне бөлінген үй-жайды мамандардың таңдауы және тексеруі, жөндеу-құрылыс жұмыстарының қажетті көлемін анықтау, үй-жайды өлшеу. ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі үшін бөлімше орналасқан жерде үлкен (персонал санына қарай), жарық бөлме қарастырылуы керек.

2 кезең: графикалық дизайнердің барлық сәулет-құрылыс элементтерін, жиһаздарын, стендтер мен жабдықтарды алдағы монтаждауға қажетті өлшемдерін және жалпы түсін қамтитын интерьер макетін (макетін) көрсете отырып, ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің алдын ала жобасын жасау сызбасы. Алдын ала жасалған дизайн (модель) бөлменің сәулеттік, көркемдік және эстетикалық дизайны үшін негіз болады.

Бұл кезеңде материалдық және қаржылық мүмкіндіктер анықталады, жөндеуге және алдын ала жобаны (үлгіні) жүзеге асыру бойынша жұмыстарға қажетті құралдар мен жабдықтардың тізімі жасалады.

3 кезең: үй-жайларды жөндеу құрылымдық және құрылыс жұмыстарынан басталады. Жобада қарастырылған қалқалар, подиумдар, сәндік торлар жабдықталған. Сондай-ақ мұнда ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі электрлендірілген, оның ішінде жалпы, жергілікті және сәндік жарықтандыру, розеткалар мен ажыратқыштардың қажетті санын орнату.

Төбені жабу әртүрлі болуы мүмкін: әктеу, су негізіндегі бояумен бояу, тұсқағаздар, сәндік плиткаларды орналастыру, аспалы төбелерді орнату. Барлық жағдайларда ақ түске дейін өте ашық түстер қолданылады.

Төбелік жұмыстар аяқталғаннан кейін қабырғалар орнатылады. Ең алдымен, бөлмеде ілінетін стендтерді, картиналарды, браларды және басқа да көркемдік және сәндік элементтерді бекітуге арналған орындарды тесіктер жасап, жұқа шегелермен белгілеу керек. Содан кейін қабырғалар қабылданған шешімге сәйкес жабылады: тұсқағаздар, панельдер, бояу. Осы жұмыстармен қатар терезелер, есіктер, қалқалар сырланады.

Еден мүмкіндіктерге байланысты аяқталуы мүмкін: паркет, плиткалар, линолеум, боялған. Соңында, тақтайшалар толтырылады.

Еденнің түсі қабырғалардың (панельдердің) түсіне сәйкес келуі және жылы тондар болуы керек.

Жөндеу жұмыстары кезінде графикалық дизайнер бір уақытта көрнекі материалдарды жинайды, стендтерді, көркемдік және сәндік элементтерді шығарады. Кескіндемелер, аквариумдар, гүл құмыралары мен кэш-құмыралар,

витриналар мен альбомдар демалыс бөлмесінің құрылған эскиздік дизайнына сәйкес демалыс бөлмесінде орнату және орналастыру үшін дайындалады.

4-кезең: ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесі тікелей көркемдік және сәндік дизайны. Жобалау процесінде алдын ала дизайнға белгілі бір өзгерістер енгізілуі мүмкін және интерьер дизайнының элементтерін орналастыруға түзетулер енгізілуі мүмкін.

Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің интерьері заманауи талаптарға жауап беруі және қарапайымдылықты ыңғайлылық пен жайлылықпен үйлестіруі, оның қадір-қасиетін баса көрсете отырып, бөлменің өзіндік сипатына сәйкес келуі керек.

Мақсатты ескере отырып, ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінде жиһаз орналастырылады, функционалдық аймақтар (орындар) көркем әдебиет оқуға, телебағдарламалар мен бейнероликтерді көруге, радиохабарларды тындауға, магнитофонға жазуға, үстел ойындарына (шахмат, дойбы және т.б.) жабдықталған (белгіленген).

Бөлімшеде тиісті үй-жайлар болмаса, оқу сабақтарын және ақпараттарды өткізу үшін ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінде жиһазды орналастыруға болады.

ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жабдықтары мен интерьерін толықтыратын элемент - гүлдер, көркем суреттер, зообақ бұрышы, әскери қызметшілерге, офицерлердің отбасы мүшелерінің балаларына және келісімшарт бойынша әскери қызметшілерге арналған сәндік-қолданбалы бұйымдар, үйде жайлылық атмосферасын қамтамасыз етеді.

Бөлменің жоспарын құру ақпараттық-тәрбие жұмыстары

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін жобалауға кіріспес бұрын, РК ТжӘҚЖ жөніндгі орынбасары жоспар жасайды - орналасу сызбасын, стендтердің идеялық мазмұнын және бөлменің жабдыкталуын, оны БК ТжӘҚЖ жөніндгі орынбасарымен келіседі, бөлімімен (ТжӘҚЖ бөлімшесімен) және оны тиісті командирмен бекітеді. Бұл процедурадан кейін ақпараттық-тәрбие жұмыстарына арналған бөлмені безендіру мен жабдықтаудың практикалық бөлігі басталады. Бұл процесті РК ТжӘҚЖ жөніндгі орынбасары басқарады.

Құрылғының ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінде келесі стендтер жабдыкталған:

- Қазақстан Республикасы Президентінің портреті мен қысқаша өмірбаянымен – (орталық қабырғада);
- Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері бейнеленген (елтаңба, ту, олардың сипаттамасы және әнұран мәтіні (орталық қабырғада);
- Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлерін құру және оларды Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына айналдыру туралы қысқаша ақпарат бар стенд (Қазақстан Республикасы Президентінің

Жарлығымен Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлерін құру туралы Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлерін қайта құру туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 21 сәуірдегі №807 Жарлығы.Республика Ішкі істер министрлігінің ішкі әскерлеріҚазақстан Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына);

- талаптармен стенд (апелляция)Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің орынбасары – Жоғарғы Бас қолбасшыҚазақстан Республикасының Ұлттық ұланы жеке құрамға (ҚР ҰҚ Азаматтық кодексінің портреті бар);

- Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланына жүктелген міндеттерді айқындайтын стенд;

- Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының (бөлімшелері мен бөлімшелерінің) жауынгерлік жолы;

- оқу жылы мен оқу кезеңіндегі кадрлардың міндеттеріне арналған стенд;

- бөлімшенің өмірі мен қызметі (мысалы, «ротаның өмірі»);

- әскери анттың мемлекеттік тілдегі мәтіні;

- «Қазақстан - 2050» стенді;

- бөлімше (бірлік) орналасқан Қазақстан Республикасы, облыс (облыс, әкімшілік аудан) туралы анықтамалық ақпараты бар стенд;

- жауынгерлік жарыстың ұраны (ұраны);

- төсбелгілермен марапатталған әскери қызметшілердің фотосуреттері және бөлімшенің үздік жауынгерлерін насихаттаумен «1 және 2-дәрежелі «Үздік қызметі үшін» төсбелгісі туралы ереже» стенді;

- ұраны «Қазақстан Республикасы Конституциясының 36-бабы: Қазақстан Республикасын қорғау – оның әрбір азаматының қасиетті борышы әрі міндеті. Республика азаматтары белгіленген тәртіппен және түрлер бойынша әскери қызметті өтейдізаң бойынша"

Кадрларды тәрбиелеу мен оқытуды тиімді басқарудың педагогикалық шарттары:

- тәрбие жұмысы субъектілерінің мүмкіндіктері мен жеке қасиеттерін ескере отырып, оқу іс-әрекетін сапалы дайындау және жүзеге асыру міндеттерін нақты және нақты белгілеу;

- қол астындағыларға командир жүктеген тапсырмаларды тиімді орындау жолдарын анықтауда ынталылық пен шығармашылық таныту мүмкіндігін беру;

- аға командирлер мен бастықтардың өздерінің қызметтік және күнделікті қызметінде бағыныштылармен тікелей тікелей қарым-қатынасқа үнемі ұмтылуы;

- оқу-тәрбие жұмысының сапасын арттыру жолында туындаған кедергілерді еңсеруде, қабылданған шешімдерді орындауда оқу құрылымдарының командирлері мен офицерлерінің берік ерік-жігері мен табандылығы;

- бөлімшелер мен бөлімшелердегі жағдайдың өзгеруіне жедел ден қою, жағдайдың өзгеруін ескере отырып, оқу-тәрбие процесін реттеуге дайындығы мен мүмкіндігі;

- командирлер мен олардың әскери және әскери қызметшілердегі орынбасарларының қабылданған шешімдер мен бағынысты жеке құрамды оқыту нәтижелері үшін жоғары жеке жауапкершілігі. №4 қосымшадағы стенд дизайны нұсқасы.

Осылайша, бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы кабинеті жеке құраммен тәрбие жұмысын ұйымдастыруда үлкен рөл атқарады.

Нақты мүмкіндіктерге сүйене отырып, ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің тиімді жұмыс істеуі шығармашылық ізденіске, көркемдік талғамға, графикалық дизайнердің орындаушылық жұмысының сапасына және ТжӘҚЖ бойынша командир орынбасарының ұйымдастырушылық рөліне байланысты. Осы жағдайда ғана ротаның әскери-инженерлік кабинеті бөлімшенің оқу-тәрбие жұмысының нағыз орталығына айналып, әскери қызметшілерге қызметте және өз міндеттерін орындауда оңтайлы жағдай жасай алады.

Өзін-өзі бақылауға арналған сұрақтар:

1. *Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі қандай құжаттарда қарастырылған?*
2. *Бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі дизайны мен жабдықталуына қандай талаптар қойылады?*
3. *Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесін безендіру және жабдықтау жұмыстары қалай ұйымдастырылған?*
4. *ҚР ҰҰ-да көрнекі ақпараттың (үгіт және насихат) қандай жедел құралдарын білесіз?*
5. *Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің жұмыс тәртібін хабарлау.*
6. *Бөлімшенің ақпараттық-танымдық жұмыс бөлмесінің мақсатын түсіндіріңіз.*
7. *Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесін құру әдістемесін баяндаңыз.*
8. *Ротаның ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесіндегі стендтердің дизайнына қойылатын талаптарын баяндаңыз.*
9. *Бөлімшегі ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жабдықталуына қойылатын талаптарды баяндаңыз.*
10. *Ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің мақсаты қандай?*

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы
2. «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 10 қаңтардағы №274-V Заңы.
3. «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы №561 Заңы.
4. «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 21 маусымдағы №105-V Заңы.
5. «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде командирлердің (бастықтардың) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс жөніндегі орынбасарлары институтын құру туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 19 қаңтардағы №1084 Жарлығы.
6. «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріндегі тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс органдары туралы ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылдың 22 маусымдағы №1273 қаулысы.
7. Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың жарғылары Қазақстан Республикасының 2016 жылдағы 2 ақпанындағы №187 қаулысы.
8. Алехин И.А. Әскери педагогика: оқу құралы. - Ресей Федерациясының Қорғаныс министрлігі МВУ, 2007 ж.
9. Герасимов В.Н. Профилактикалық педагогика негіздері. - М.: В.У., 1995 ж.
10. Сейтбеков О.Ж., Митяев А.И. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбиенің теориясы мен практикасы: Оқу құралы, Петропавл, VI, 2015. – 274 б.
11. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы әскери қызметшілерін адамгершілікке тәрбиелеу: Оқу-әдістемелік құрал. – С.У. Тоғызбаев. – Петропавл: Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының Әскери институты, 2020. – 179 б.
12. Ұлттық ұландағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар: мазмұны, ұйымдастырылуы, негізгі бағыттары, нысандары мен әдістері. Оқу құралы / Бауберіков Г.Ж., Қалыбек Б.Қ., Мұхамедина Е.Ж. – Нұр-Сұлтан, 2021. – 209 б.
13. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс: Оқу-әдістемелік құрал. 1-бөлім – С.У. Тоғызбаев. – Петропавл: Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан академиясы, 2022. – 148 б.
14. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс: Оқу-әдістемелік құрал. 2-бөлім – С.У. Тоғызбаев. – Петропавл: Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан академиясы, 2022. – 153 б.
15. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы ақпараттық-ағарту және мәдени-тынығу жұмыстары: Оқу құралы И.А. Серов, А.И. Митяев – Петропавл: Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан академиясы, 2022. – 202 б.
16. Елжанов Д.Ш., Имиров С.Қ., Мұхамедина Е.Ж.: Әскери педагогика. Педагогикалық шеберхана: Оқулық. – Петропавл, 2017. – 230 б.
17. 2022 жылғы 30 қарашадағы №921 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы "Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің м.а. полиция қызметкерлерімен тәрбиелік, психологиялық және идеологиялық жұмысты ұйымдастыру»
18. ҚР ПМ-нің 2023 жылғы 6 маусымдағы №270 бұйрығы. 1-бөлім: Ұлттық ұланның өңірлік, Бас қолбасшылығының жеке құрамымен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.
19. Ішкі істер министрлігінің бұйрығы - ҚР ҰҚК 2023 жылғы 6 маусымдағы №270 «ҚР ҰҰ жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық». 2-бөлім: Ұлттық ұланның полк (бөлек батальон), бригада жеке құрамымен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.

20. ҚР ПМ-нің 2023 жылғы 6 маусымдағы №270 бұйрығы. 3 бөлім: Ұлттық ұлан-ғарының, ротасының, батальонының жеке құрамымен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық жұмыстарды ұйымдастыру.

21. Идеялық-тәрбие жұмысының формалары мен әдістері. https://youthworker.by/images/normativnie%20dokumenti/Formy_i_metody_ideologicheskoy_i_vospitatelnoj_raboty_v_UO.pdf (кіру күні 28.12.23).

22. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Саясаттану: Оқулық. 13-тарау. Саяси идеологиялар: көзқарастар мен бағалаулардың әртүрлілігі. <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/59357> (кіру күні 28.12.23).

МАЗМҰНЫ

Қысқартулар тізімі.....	3
Кіріспе.....	4
1-тарау. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының қызметтік жауынгерлік міндеттерді қамтамасыз етудегі дербес түрі ретінде.....	7
1.1. ҚР ҰҰ ТЖӘҚЖ мақсаты мен міндеттерінің мәні, мазмұны.....	7
1.1.1. Пәннің мәні, мақсаты мен міндеттері, оның оқу процессіндегі орны.....	9
1.1.2. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс институтын құру.	12
1.1.3. Ұлттық ұланда тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастыру.....	17
1.2. Ұлттық ұландағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі міндеттері мен жүйесі.....	30
1.2.1. Батальондағы (ротадағы) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстың негізгі міндеттері.....	30
1.2.2. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды ұйымдастырудағы әскери бөлімше лауазымды тұлғаларының жұмыс жүйесі.....	37
1.3. ҚР ҰМ-дегі тәрбие жұмысы.....	45
1.3.1. Ұлттық ұланның әскери қызметшілерін тәрбиелеудің мәні, мақсаттары, міндеттері, нысандары мен құралдары.....	45
1.3.2. Әскери бөлімде (бөлімшеде) тәрбие жұмысын ұйымдастыру.....	50
2-тарау. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланында тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру туралы нормативтік құжаттар.....	60
2.1. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық процесті мемлекеттік деңгейде ұйымдастырудың нормативтік құқықтық негіздері.....	60
2.1.1. Бөлімшеде (бөлімде) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың құқықтық негіздері.....	60
2.1.2. Ұлттық ұландағы тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастыру және өткізу бойынша негізгі нормативтік құжаттар.....	62
3-тарау. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы тәрбие (идеологиялық) жұмысы.....	71
3.1. Идеологиялық жұмыстың мәні мен мазмұны.....	71
3.1.1. Қазіргі идеологиялардың мәні, қызметтері, түрлері мен түрлері.....	71
3.1.2. Идеологиялық жұмыстың мақсаты, міндеттері, негізгі бағыттары, формалары мен әдістері.....	75
3.1.3. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыс нысандары.....	80
3.2. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың ерекшеліктері...	84
3.2.1. Ұлттық ұландағы тәрбиелік (идеологиялық) жұмыс...	84
3.2.2. Ұлттық ұландағы тәрбие (идеологиялық) жұмыстың ерекшеліктері..	86

3.3. Әскери бөлімде идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.....	93
3.3.1. Арнайы үгіт-насихат және жеке құрамды теріс ақпарат пен психологиялық әсерден қорғау бойынша идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.....	93
3.3.2. Әскери бөлімде және бөлімшеде идеологиялық жұмысты ұйымдастыру.....	98
4-тарау. Бөлімдерде әскері қызметшілермен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмысты ұйымдастырудың және жоспарлаудың негіздері.	108
4.1. ҚР ҰҰ ТжӘҚЖ жоспарлау принциптері мен көздері.....	108
4.1.1. Жоспарлаудың жалпы принциптері, жоспарлау түрлері.....	108
4.1.2. ТжӘҚЖ жоспарлаудың көздері мен мазмұны.....	113
4.2. ТжӘҚЖ жоспарлау мен жоспарлаудың негізгі нысандары мен ерекшеліктері.....	116
4.2.1. Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы жоспарлаудың негізгі нысандары.....	116
4.2.2. Қызметтік жауынгерлік міндеттерді орындау кезінде тәрбие жұмысын жоспарлау ерекшеліктері.....	118
4.3. Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстарды жоспарлау бойынша іс-шараларды дайындау және өткізу	126
4.3.1. Кешенділіктің жоспардың негізгі элементтері	126
4.3.2. Бөлімшелерде ТжӘҚЖ жоспарлау.....	129
5-тарау. Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі – жеке құрамды тәрбиелеудің маңызды құралы.....	139
5.1. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланындағы ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің негізгі міндеті, мақсаты және қызметі.....	139
5.1.1. Бөлімшенің ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесінің арналуы.....	139
5.1.2. Бөлімшегі ақпараттық тәрбие жұмысы бөлмесінің жабдықталуына қойылатын талаптар	140
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.....	149
Қосымша	
№1 қосымша. Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланның күнделікті әрекеттерде жеке құраммен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық жұмыстың жай-күйін бағалау.....	153
№2 қосымша. Рота жеке құрамымен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бірыңғай жоспар.....	156
№3 қосымша. Батальон жеке құрамымен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс бірыңғай жоспар	162
№4 қосымша. Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі стэнд жабдықтарының нұсқалары.....	166

**Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланның күнделікті әрекеттерде
жеке құраммен тәрбие, әлеуметтік-құқықтық, психологиялық және идеологиялық
жұмыстың жай-күйін бағалау**

1. Тәрбие және идеологиялық жұмыстың жай-күйі мынадай көрсеткіштер бойынша бағаланады:

- тәрбие жұмысының жай-күйі;
- идеологиялық жұмыстың жай-күйі;
- әскери тәртіптің, құқықтық тәртіптің жай-күйі;
- мәдени-тынығу жұмыстарының және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз етілуінің жай-күйі;
- психологиялық жұмыстың жай-күйі;
- жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдайы.

2. Тәрбие жұмысының жағдайы бағаланады:

- «жоғары» – оқу-тәрбие жұмысы осы ереженің талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленген; МҚД қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады және өткізіледі, сынақтан өткен МҚД топтарынан сынақтан өткен әскери қызметшілердің кемінде 90 пайызы (практиканттар мен топ жетекшілері) оң баға алды, кемінде 50 пайызы «өте жақсы» деген баға алды;

- «орташа» – оқу-тәрбие жұмысы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленген; жұмысты ұйымдастыруға әсер етпейтін кейбір кемшіліктер бар; МҚД осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады. Тестілеуден өткен оқу топтарының ішінен сынақтан өткен әскери қызметшілердің (үйренушілер мен топ жетекшілерінің) кемінде 80 пайызы оң баға алды, кемінде 50 пайызы «өте жақсы» және «жақсы» деген баға алды;

- «төмен» – оқу-тәрбие жұмысы осы қағидалардың талаптарын бұза отырып ұйымдастырылса, жоспарлау және есеп беру құжаттары өңделмеген; МҚД осы ереженің талаптарын бұза отырып ұйымдастырылған. Тестілеуден өткен оқу топтарының 70 пайыздан азы сынақтан өткен әскери қызметшілердің (үйренушілер мен топ жетекшілері) оң баға алды;

- «қанағаттанарлықсыз» - оқу-тәрбие жұмысы ұйымдастырылмаған, жоспарлық-есептік құжаттар әзірленбеген, МҚД осы қағидалардың талаптарын бұза отырып ұйымдастырылған. Тестілеуден өткен оқу топтарының 10 пайыздан астамы «қанағаттанарлықсыз» деп бағаланды.

3. Идеологиялық жұмыстың жағдайы бағаланады:

- «жоғары» – идеологиялық жұмыс осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленген; әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде (тоқсан сайын) жүргізіледі; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға 90 пайыз және одан да көп оң жауаптар алынды; әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын біледі;

- «орташа» – тұтастай алғанда идеологиялық жұмыс осы Қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары әзірленген, бірақ жұмысты ұйымдастыруға әсер етпейтін кемшіліктер бар; әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде жүргізіледі; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға оң жауаптардың 75%-дан астамы алынды, әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын біледі;

- «төмен» – идеологиялық жұмыс жалпы осы қағидалардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылған, жоспарлау және есеп беру құжаттары әзірленген, бірақ кемшіліктер бар, әскери қызметшілерді тексеру жүйелі түрде жүргізілмейді; жасырын сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға оң

жауаптардың 50%-ы алынды, әскери қызметшілер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын нақты білмейді;

- «қанағаттанарлықсыз» - әскери ұжымдардағы мәселелерді идеологиялық негізде зерделеу және уақтылы шешу ұйымдастырылмаған, анонимді сауалнама арқылы идеологиялық жұмыстың жай-күйіне шолу жасау кезінде сауалнамада қойылған сұрақтарға теріс жауаптардың 50%-дан астамы алынған, әскери қызметкерлер Қазақстан Республикасының идеологиялық басымдықтарын білмейді.

4. Әскери тәртіптің, құқықтық тәртіптің жағдайы бағаланады?

- «жоғары» - әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту, оқиғалар мен қылмыстық құқық бұзушылықтарды есепке алу және талдау бойынша профилактикалық жұмыстар осы Қағидалардың, басқару құжаттарының және бекітілген жоспарлардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады. Әскери тәртіпті нығайту бойынша есеп беру құжаттары толық көлемде әзірленді; жүргізілген профилактикалық жұмыстар әскери тәртіптің, құқықтық тәртіптің жағдайына оң әсер етеді; Қылмыстық және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар, жазатайым оқиғалар немесе қызметкерлердің өлімі болған жоқ.

- «орта» - әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту, оқиғаларды, қылмыстық құқық бұзушылықтарды есепке алу және талдау бойынша профилактикалық жұмыстар осы Қағидалардың, басқарушы құжаттардың және бекітілген жоспарлардың талаптарына сәйкес ұйымдастырылады. Әскери тәртіпті нығайту бойынша есеп беру құжаттары 80 пайызға орындалды, жүргізіліп жатқан профилактикалық жұмыстар әскери тәртіптің, құқықтық тәртіптің жағдайына оң әсерін тигізуде. Өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда жеке құрам өлімі, жазатайым оқиғалар, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар немесе қылмыстық құқық бұзушылықтардың артуы тіркелген жоқ.

- «төмен» - әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту, оқиғалар мен қылмыстық құқық бұзушылықтарды есепке алу және талдау бойынша профилактикалық жұмыстар осы Қағидалардың, басқарушы құжаттардың және бекітілген жоспарлардың талаптарын болмашы бұзушылықтармен жүргізіледі. Жүргізілген профилактикалық жұмыстардың сапасы әскери тәртіпті, заңдылық пен құқықтық тәртіпті нығайтуға жеткілікті ықпал ете алмай отыр. Әскери тәртіпті нығайту бойынша жоспарлау және есеп беру құжаттары 50 пайызға орындалды. Өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда қылмыстық құқық бұзушылықтар, жеке құрамның өлімі фактілері өсті.

- «қанағаттанарлықсыз» - әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту, оқиғалар мен қылмыстық құқық бұзушылықтарды есепке алу және талдау бойынша профилактикалық жұмыстар осы Қағидалардың, басқарушы құжаттардың және бекітілген жоспарлардың талаптарын өрескел бұза отырып жүргізіледі. Бекітілген жоспарлардағы іс-шаралар толық көлемде орындалмаған, әскери тәртіпті нығайту бойынша жоспарлық-есептік құжаттар 50 пайызға орындалмаған. Әскери тәртіпті, құқықтық тәртіпті нығайту жұмыстарында айтарлықтай олқылықтар бар. Жеке құрамның әскери борышын өтеу кезінде қаза табуы, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары, өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда қылмыстық құқық бұзушылықтардың 100 пайызға артуы фактілері орын алды.

5. Психологиялық жұмыстың жағдайы бағаланады?

- «жоғары» - әскери қызметшілердің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға психологиялық дайындығын дамыту жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру осы Қағидалардың талаптарына сәйкес келеді; практикалық жұмыстар оң нәтиже беріп, құжатталған, суицидтік көріністердің алдын алу және жүйке-психикалық тұрақсыз адамдарды анықтау бойынша жұмыстар жүргізілуде;

- «орта» - осы Қағидалардың талаптарына сәйкес келетін, бірақ жеке құрамның дайындық деңгейіне әсер етпейтін кемшіліктері бар әскери қызметшілердің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға психологиялық дайындығын дамыту жөніндегі іс-шаралар; психологиялық жұмыс ұсақ бұзушылықтармен жүргізілуде, психологиялық жұмыс бойынша жоспарлау және есеп беру құжаттары 80 пайызға орындалды, практикалық жұмыстар оң нәтиже

беруде, суицидтік көріністердің алдын алу және жүйке-психикалық тұрақсыз адамдарды анықтау жұмыстары жүргізілуде;

- «төмен» - әскери қызметшілердің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға психологиялық дайындығын дамыту шаралары осы Қағидалардың талаптарына сәйкес келеді, психологиялық жұмыс бұзушылықтармен жүргізілуде, психологиялық жұмыс бойынша жоспарлау және есеп беру құжаттары 40 пайызға орындалды, практикалық жұмыс оң нәтиже бермейді, суицидтік көріністердің алдын алу және жүйке-психикалық тұрақсыз тұлғаларды анықтау жұмыстары нашар жүргізілуде;

- «қанағаттанарлықсыз» - әскери қызметшілердің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындауға психологиялық дайындығын дамыту жөніндегі іс-шаралар өрескел бұзушылықтармен жүзеге асырылады және осы Қағидалардың талаптарына сәйкес келмейді, практикалық жұмыстар оң нәтиже бермейді және құжатталмайды.

6. Жеке құрамның моральдық-психологиялық жағдай (бұдан әрі – МПЖ) бағаланады: «жоғары» – сауалнамалық сауалнама нәтижелері бойынша әскери қызметшілердің МПЖ деңгейі 74 баллдан төмен емес; «орташа» – сауалнамалық сауалнама нәтижелері бойынша әскери қызметшілердің МПЖ деңгейі 52 баллдан төмен емес; «төмен» – сауалнамалық сауалнама нәтижелері бойынша әскери қызметшілердің МПЖ деңгейі 30 баллдан төмен емес; «қанағаттанарлықсыз» - сауалнама нәтижелері бойынша әскери қызметшілердің МПЖ деңгейі 30 баллдан төмен.

7. Мәдени-тынығу жұмыстарының және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз етілуінің жай-күйі бағаланады:

- «жоғары» - мәдени-тынығу жұмыстарын ұйымдастыру және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз ету бойынша жоспарлық-есептік құжаттар 100 пайыз әзірленді, білім берудің техникалық құралдарының бір бөлігі нормалар мен ережелерге сәйкес қамтамасыз етілді, техникалық білім беру құралдары жақсы жағдайда және мақсаты бойынша пайдаланылады, олардың жағдайы тәрбие міндеттерін шешуге ықпал етеді; жеке құрамның демалысы мен бос уақыты ұйымдастырылған, көрнекі үгіт-насихат жобаланған, оны моральдық-психологиялық қамтамасыз ету мәселелерін шешуде тиімді пайдалану үшін жағдай жасалған;

- «орта» - мәдени-тынығу жұмыстарын ұйымдастыру және білім берудің техникалық құралдарымен қамтамасыз ету бойынша жоспарлық-есептік құжаттар 70 пайызға әзірленді, білім берудің кейбір техникалық құралдары бар, бірақ 20 пайызы ақаулы күйде, бұл оқу міндеттерін шешуге әсер етпейді; жеке құрамның демалысы мен бос уақыты ұйымдастырылған; мәдени-демалыс жұмыстарының құралдары өз мақсатына сай пайдаланылады, көрнекі үгіт-насихат белгіленген талаптардан шамалы ауытқулармен құрастырылады.

- «қанағаттанарлықсыз» - білім берудің техникалық құралдарының 50 пайызы басқа мақсаттарда пайдаланылады немесе лауазымды тұлғалардың кінәсінен олардың жағдайы тәрбие міндеттерін шешуге ықпал етпесе; жеке құрамның демалысы мен бос уақыты ұйымдастырылмаған; мәдени-демалыс жұмысының құралдары жоқ немесе басқа мақсатта пайдаланылған, көрнекі насихат ресімделмеген немесе белгіленген талаптарға сай емес.

8. Тәрбие және идеологиялық жұмыстың жағдайы бағаланады?

«Жақсы»– 4 бағыт «жоғары» деп бағаланса, 2 – «ортадан» төмен емес;

«қанағаттанарлық»– егер 3 бағыт «жоғары», 1 – «орташа» деп бағаланса, 2 – «төменнен» төмен емес;

«қанағаттанарлықсыз»– егер 4 бағыт «қанағаттанарлықсыз» бағаланса.

**Рота жеке құрамымен
тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс
бірыңғай жоспар**

БЕКІТЕМІН

**9-шы жауынгерлік қамтамасыз ету
ротасының командирі**

аға лейтенант

Н.Артықбаев

«__» _____ 20__ ж.

**Бірыңғай жоспар
кадрлармен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс
9-шы жауынгерлік қамтамасыз ету ротасы 20__ жылғы қаңтардағы**

Кәсіпорын қызметкерлерімен тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыста негізгі күштер мыналарға шоғырлануы керек:

- жеке құрамның жоғары психологиялық тұрақтылығын, олардың күнделікті өмірде жүктелген қызметтік-жауынгерлік міндеттерді орындау үшін белсенді және шешуші әрекеттерге тұрақты дайындығын қолдау;

- взводтарға олардағы құқықтық тәртіпті нығайту жұмыстарын ұйымдастыруда практикалық көмек көрсету, оны нығайту шараларын әзірлеу;

- взводтарда қатаң жарғылық тәртіпті қамтамасыз етуге, әсіресе құқық бұзушылар тізіміндегі әскери қызметшілерге назар аударуға;

- қызметтік жауынгерлік тапсырмаларды орындау кезінде МПҚ-ны қамтамасыз ету үшін күштер мен құралдарды дайындау үшін;

- бейімделу деңгейі төмен әскери қызметшілерге қажетті көмек көрсету;

- әскери қызметшілердің барлық санаттарымен жеке тәрбие жұмысының сапасын бақылау;

- көктемгі шиеленісу кезеңінде MPS бақылау.

- жауынгерлік қызметке кірісу кезеңінде жас шақырылғандарды психологиялық зерттеу.

2-20__ мерзімді әскери қызметшілерді жас толықтыру енгізілсін!

Ж оқ. б/б	ӘРЕКЕТ	күні жүзеге асыру	Реп. ұстау үшін	Биіктіг і мәселе туралы
1. Аға бастықтардың іс-шараларына қатысу тәртібі				
1.	Офицерлер жиналысы күн тәртібімен: - «Офицердің жеке тәртібі, ар-намысы мен қадір-қасиеті»	27.01	- // -	
2.	Кездесулер: - 20__ жылғы 1 жартыжылдыққа жауынгерлік жарысқа міндеттемелер қабылдау туралы; - жауынгерлік жарыстың міндеттерін орындау нәтижелері туралы.	20.01	- // -	
3.	2-20__ жылғы әскерге шақырылған жас сарбаздарды әскери ант қабылдауға әкелетін жеке құрамды ұсынамын. Ашық есік күні	06.01	- // -	

4.	Оқиғалардың, құқық бұзушылықтардың және әскери тәртіпті бұзудың алдын алу бойынша «Тәртіп апталығы» апталығы (аудандарда).	9-15.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
5.	«Құқықтық білім күні».	13.01.	- // -	
6.	«Жол қауіпсіздігі күні» - жол-көлік оқиғалары мен жол қозғалысы ережелерін бұзудың алдын алу бойынша іс-шараларды өткізу. (әкімшілік полициямен, әскери полициямен кездесу)	13.01.	- // -	
7.	Жас әскери қызметкерлерді психологиялық зерттеу.	бір ай ішінде	Психолог бөлімі	
8.	Мен Ұлттық ұлан күніне арналған мерекелік шараға қатысып жатырмын.	10.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
9.	Қатысу. РК ТжӘҚЖ БО кәсіптік оқу күні.	27.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
10.	Көрсетілген санатты штаттан тыс психологтармен 1 күндік оқу курсына жіберу.	31.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
2. Тәрбие жұмысы, жеке тәрбие жұмысы, әскери-патриоттық жұмыс, мәдени-тынығу жұмыстары, қоғамдық-құқықтық жұмыстар, құқықтық тәртіп пен әскери тәртіпті нығайту бойынша жұмыстар, активпен жұмыс істеу бойынша іс-шаралар, психологиялық жұмыс, қызметтік-жауынгерлік қызметті қамтамасыз ету бойынша МПҚ.				
1.	«Қырағылық, адалдық, адалдық - жауынгерлердің ерекше қаруы».	1, 2, 3.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
2.	«Әскери қызметкерлердің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін жауапкершілігі».	01,16,31.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
3.	«Қазақстандық қоғам өмірінің идеологиялық саласын модернизациялау».	02.01.	РК, ВК	
4.	«Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері – уақыт бірлігі мен байланысының нышандары».	17.02.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
5.	«Әскери қызметкерлерді тәрбиелеу негізі».	03.01.	РК, РК ТжӘҚЖ БО	
6.	«Әскери тәртіп – оған қалай қол жеткізіледі және ол неге негізделген».	18.03.01.	РК, РК ТжӘҚЖ БО	
7.	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен МҚД: №1 тақырып: «Ел Президенті – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы еліміздің қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жоғары жауынгерлік әзірлікті сақтау туралы. Ұлттық ұланның миссиялары 20____ жылы жауынгерлік әзірлікті арттыру».	03.01.	Топ жетекшілері	
8.	«Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланындағы қызмет жауапты, күрделі және құрметті».	4, 5, 6.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
9.	«Жауынгер! Ережеге сәйкес өмір сүріңіз, сонда сіз құрмет пен даңққа ие боласыз ».	19.04.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
10.	«Ұлттық мәдениетті сақтау бағдарламасы».	04.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
11.	«Жаңғырту және жаһандану жағдайында ұлттық сана мен ұлттық бірегейлікті сақтау».	05.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
12.	5 қаңтарда «Қайғылы қаңтарда» қаза тапқан Ұлттық ұлан жауынгерлері қатардағы Мадияр Қайсаров (Қызылорда қ. 5547 әскери бөлімі) мен	05.01.	РК ТжӘҚЖ БО	

	қатардағы жауынгер Айбат Амановтың (Талдықорған 5514 әскери бөлімі) ерліктеріне арналған «Мәңгілік сапта» атты бір күндік шара өтті. , 2022 ж.			
13.	«Ал бейбіт уақытта ерлік істерге орын бар».	20.05.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
14.	«ООРiВ сәйкес қызмет көрсету ережелерін бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілік».	21.06.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
15.	«Рухани жаңғыру ұлттық бірегейлікті сақтаудың негізі ретінде».	06.01..		
16.	Әскери қызметтегі әскери қызметшінің әскери дәстүрін молайту және өз бөлімшесінің абыройын сақтау – әрбір әскери қызметшінің міндеті».	22.07.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
17.	«Әскери антқа адалдық – Ұлттық ұлан сарбаздарының даңқты дәстүрі».	7, 8, 9.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
18.	«Дін және армия. Дін және әскери қызмет мәселелері».	23.08.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
19.	«Әскери тәртіптің түсінігі мен мәні, оны сақтау бойынша әскери қызметкерлердің міндеттері».	09.01.	РК, ВК	
20.	«Патриотизм – Отанға деген сүйіспеншілік».	24.09.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
21.	«Ұлттық гвардия жауынгерінің қызметтік және жауынгерлік тапсырмаларды орындау кезіндегі мінез-құлық этикасы».	25.10.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
22.	«Әскери қызметкерлердің жоғары құқықтық мәдениеті, басқа адамдардың өмірін, денсаулығын және қадір-қасиетін құрметтеу, төзімділік - әскери қызметкерлердің айрықша белгісі».	10.01.	РК, РК ТжӘҚЖ БО	
23.	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен ГПП: №1 тақырып: «Ел Президенті – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы еліміздің қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жоғары жауынгерлік әзірлікті сақтау туралы. Ұлттық ұланның миссиялары 20____ жылы жауынгерлік әзірлікті арттыру».	10.01.	Топ жетекшілері	
24.	әскери-патриоттық клубтар мен «Жас бүркіт» кадет сыныптарының жұмысын ұйымдастыру.	10.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
25.	«TikTok», «Instagram», «YouTube» әлеуметтік желілерінде құрама мен әскери бөлімдегі әскери-патриоттық жұмыс тақырыбына арналған материалдар жарияланды.	10.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
26.	«Ұлттық ұлан – ерлік пен патриотизм мектебі» тақырыбындағы тақырыптық кеш.	10.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
27.	«Ұлттық гвардияда қызмет етуді мақтан тұтыңыз».	10, 11, 12.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
28.	Взводтардағы әскери тәртіптің жағдайын қорытындылау.	11.01.	ВК-1,2,3	
29.	«Есірткіге армияда орын жоқ» деректі бейнероликтер бөлімдерінде көрсету және талқылау.	11.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
30.	«Әскери бөлімдер адамдарының қару мен арнайы техниканы қолдануының құқықтық		РК ТжӘҚЖ БО	

	негіздері. Әскери қызметкерлердің қаруды заңсыз пайдаланғаны үшін, сондай-ақ қажет және мүмкін болған кезде пайдаланбағаны үшін жауапкершілігі».	26.12.01.		
31.	«Жоғары моральдық, достық, ұйымшылдық және әскери жолдастық - Ұлттық ұлан сарбаздарына тән қасиеттер».	27.12.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
32.	Тақырып: «Әскери қызметшілердің әскери қылмыстар мен теріс қылықтарды жасағаны үшін жауапкершілігі туралы».	12.01. .	РК, РК ТжӘҚЖ БО	
33.	«Ұлттық ұлан жауынгерлерінің ерлігі мен жанқиярлығы».	13, 14, 15.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
34.	«Әскери қызметкерлердің қару мен арнайы техниканы қолдануының құқықтық негіздері. Әскери қызметкерлердің қаруды заңсыз пайдаланғаны үшін, сондай-ақ қажет және мүмкін болған кезде пайдаланбағаны үшін жауапкершілігі».	26.12.01.	РК, РК ТжӘҚЖ БО	
35.	«Жоғары моральдық, достық, ұйымшылдық және әскери жолдастық Ұлттық ұлан сарбаздарына тән қасиет».	27.12.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
36.	«Әскери қызметке қарсы қылмыстар үшін қылмыстық жауапкершілік: жалпы ережелер».	13.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
37.	«Қызметтік және жауынгерлік тапсырманы орындау кезіндегі батылдық пен батылдық».	28.13.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
38.	«Қазақстанның «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы – жаңа қазақстандық патриотизмнің негізгі негізі».	29.14.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
39.	жауынгерлік парақшалар редакторларымен: «Жауынгерлік парақша – қабырға мөрінің операциялық формасының түрі».	14.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
40.	«Қырағылық пен адалдық – заң мен тәртіп жауынгерінің басты қаруы!»	15.30.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
41.	Қабырға тығыздағышын босату: - ротаның қабырға газеті; - сатиралық газет.	05.01., 15.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
42.	«Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің қалыптасу кезеңдері. Қазақстан халықаралық құқықтың нақты және егемен субъектісі ретінде».	16.01.	РК, ВК	
43.	Әскерге шақырылғандарды психологиялық зерттеу: - әскери топты біріктіру және көшбасшылар мен аутсайдерлерді анықтау үшін психологиялық тренингтер өткізу, іскерлік ойындар;	16, 30.01. бір ай ішінде	психологиялық қызмет, РК ТжӘҚЖ БО	
44.	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен ГПП: №1 тақырып: «Ел Президенті – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы еліміздің қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жоғары жауынгерлік әзірлікті сақтау туралы. Ұлттық ұланның миссиялары 20__ жылғы жауынгерлік әзірлікті арттыру.	17.01.	Топ жетекшілері	

45.	«Әскери қызметкерлердің қаруды, оқ-дәрілерді, әскери техниканы және әскери мүлікті ұрлау, жоғалту, зақымдау үшін жауапкершілігі».	16, 17, 18.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
46.	«Қазақстан - бай тарихы мен жоғары мәдениеті бар ел».	17.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
47.	«Қазақстан Республикасының тәуелсіздік жылдарындағы ББ және Ұлттық ұлан батырлары».	18.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
48.	«Қазақтың ұлы қолбасшылары туралы».	19.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
49.	«Намыс ұғымы моральдық категория ретінде».	20.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
50.	Келісімшарт бойынша әскери қызметкерлермен: «Әскери қызметке шақырылған сарбаздармен ЖТЖ ұйымдастыру және өткізу».	20.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
51.	спорт ұйымдастырушыларымен «Әскери қызметкерлерді шыңдау, дене шынықтыру және спорт» тақырыбында.	21.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
52.	«Ұлттық ұланның әскери қызметкерлерінің құқықтары мен міндеттері».	19, 20, 21.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
53.	«Жауынгер, өз міндеттерінді біл және орында.»	22, 23, 24.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
54.	«Қазақ халқының ұлттық өзіндік санасының қалыптасуына қазақ ойшылдарының философиялық идеялары мен ілімдерінің әсері».	23.01.	РК, ВК	
55.	«Адамның эстетикалық тәрбиесі және рухани әлемі».	24.01.	KR, ZKR for ТжӘҚЖ, KV	
56.	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен ГПП: №2 тақырып: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы ел тәуелсіздігінің, егемендігі мен қауіпсіздігінің күзетшісі». 4 сағат (2 сағат – әңгіме; 2 сағат – әңгіме).	24.01.	Топ жетекшілері	
57.	«Әскери этика мемлекеттік қызмет этикасының құрамдас бөлігі ретінде».	25.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
58.	«Қызмет көрсету кезіндегі қауіпсіздік шаралары».	25, 26, 27.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
59.	Взводтардағы әскери тәртіптің жағдайын қорытындылау.	27.01.	ВК-1,2,3	
60.	«Әскери қызметкерлер арасындағы мінез-құлық және қарым-қатынас мәдениеті».	26.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
61.	Майдандағы жауынгерлік қызмет және оқу қызметкерлерін (әскерге шақырылған сарбаздарды) құрметтеу кеші.	28.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
62.	Ротадағы әскери тәртіптің жағдайын қорытындылау.	27.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
63.	Батальонының (ротасының) ҚЖМ орындауға қаңтар айының қорытындысын шығару.	28.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
64.	«Отан қорғаушы үшін парыз, ар-намыс, ар-ождан қасиетті ұғымдар».	28,29, 30,31.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
65.	Батальондардағы нәтижелерді шығару үшін жеке құрамды ұсынамын.	29.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
66.	«NG жауынгерінің айрықша белгілері».	30.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
67.	«Дені сау ұлт – табысты болашақ».	31.01..	РК ТжӘҚЖ БО	
68.	Жеке құрамды оқытуға қатысу (бөлімшелердің үгітшілерін ұрыс тәртібінің элементтері бойынша орналастыру).	3,10,17,24,31.01	РК ТжӘҚЖ БО	

69.	МҚД топтарының жетекшілерімен	3.16.01	РК ТжӘҚЖ БО	
70.	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен ГПП: №2 тақырып: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы ел тәуелсіздігінің, егемендігі мен қауіпсіздігінің күзетшісі». 4 сағат (2 сағат – әңгіме; 2 сағат – әңгіме).	31.01.	Топ жетекшілері	
71.	WATSAP мессенджерінде ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру.	күнделікті	РК ТжӘҚЖ БО	
72.	Тақырыптық кештер, ауызша журналдар, дебаттар, викториналар, әскерилендірілген эстафеталар.	1,8,15,22,29	РК ТжӘҚЖ БО	
73.	Әлеуметтік жұмыс апталығы	жеке жоспар бойынша	РК ТжӘҚЖ БО	
74.	Әлеуметтік-тұрмыстық жағдайын, материалдық жағдайын зерделеу және көмек көрсету, келісімшарт бойынша офицерлер мен әскери қызметкерлердің отбасына бару.	кестеге сәйкес	РК ТжӘҚЖ БО	
75.	Әскери соттың айыптау үкімдерін шығару әскери қызметкерлер.	әр дүйсенбіде кешкі тексеру	РК ТжӘҚЖ БО	
76.	Әскери тәртіпті бұзуға бейім, қосымша бақылауды қажет ететін әскери қызметшілермен ӘҚЖ және әңгімелесу жүргізу.	бір ай ішінде	бөлімше офицерлері	
77.	«Белсенді сағат».	1,17,21,28.01.	РК ТжӘҚЖ БО	
78.	Жауынгерлік парақшаны шығару.	1,17,21,28.01.	Жауынгерлік парақ редакторы	

ТжӘҚЖ үшін 9-шы жауынгерлік қамтамасыз ету ротасы командирінің орынбасары
лейтенант А. Жалбақов

ҚОСЫМША ОҚИҒАЛАР:

оқ.	ӘРЕКЕТ	күні жүзеге асыру	Жауапты ұстау үшін	белгі жүзеге асыру туралы

**Батальон жеке құрамымен
тәрбиелік және әлеуметтік-құқықтық жұмыс
бірыңғай жоспар**

мақұлдаймын
3-ші жедел батальонның командирі
Майор Б. Құланбаев
" __ " _____ 20__ ж.

Біріккен жоспар

2023 жылғы ҚАҢТАР айына 3-жедел батальонның жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыс.

Батальон жеке құрамымен тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыста негізгі күштер мыналарға шоғырлануы керек:

- жеке құрамның жоғары психологиялық тұрақтылығын, олардың күнделікті өмірде жүктелген қызметтік-жауынгерлік міндеттерді орындау үшін белсенді және шешуші әрекеттерге тұрақты дайындығын қолдау;
- взводтарға олардағы құқықтық тәртіпті нығайту жұмыстарын ұйымдастыруда практикалық көмек көрсету, оны нығайту шараларын әзірлеу;
- взводтарда қатаң жарғылық тәртіпті қамтамасыз етуге, әсіресе құқық бұзушылар тізіміндегі әскери қызметшілерге назар аударуға;
- қызметтік жауынгерлік тапсырмаларды орындау кезінде МПҚ-ны қамтамасыз ету үшін күштер мен құралдарды дайындау үшін;
- бейімделу деңгейі төмен әскери қызметшілерге қажетті көмек көрсету;
- жеке шақырылатын әскери қызметшілердің сапасын бақылау;
- 2-2022 мерзімді әскери қызметшілерді жас толықтыруды енгізуді сапалы ұйымдастыру

Жо қ.	ӘРЕКЕТ	күні жүзеге асыру	Реп. ұстау үшін	Биіктігі мәселе туралы
1. Аға командирдің қызметіне жеке құрамның қатысу тәртібі				
	1) Қазақстан Республикасы Президентінің жыл сайынғы Жолдауын түсіндіру үшін Қ.Қ. Тоқаев Қазақстан халқына: «Мемлекет әділетті. Бір халық. Өркендеген қоғам». 2) Әскери-патриоттық жұмысты жандандыру. 3) Ұлттық ұланның имиджін және ішкі істер органдарындағы қызмет беделін арттыруға бағытталған. 4) 2022-2025 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының әскери бөлімдерінде «Өмірді САҚТА» бағдарламасының іс-шараларын іске асыру жоспары.	қаңтар	РК ТжӘҚЖ БО	
	«Құқықтық тәртіп әскерлері – адамның, қоғамның және мемлекеттің қауіпсіздігін қорғау» акциясы	қаңтар ай	РК ТжӘҚЖ БО	
	Оқиғалардың, құқық бұзушылықтардың және әскери тәртіпті бұзудың алдын алу бойынша «Тәртіп апталығы» апталығы (аудандарда).	9-15.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	
	Құқықтық білім күні.	13.01.2023	- // -	
	Қатысу. ТжӘҚЖ бойынша ZKB(R) кәсіптік оқу күні.	27.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	

	Мен «Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан күніне» арналған салтанатты шараға қатысудамын.	10.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	
2. Тәрбие жұмысы (тақырыптар, даталар, орындаушылар бойынша)				
Әскери бөлімдермен және жауынгерлік қызметке түсетіндермен тәрбие жұмысы				
	Әскери міндеттілермен кешкі уақытта тәрбие жұмысы.	дүйсенбі, сәрсенбі, жұма, 18:00-18:50	РК ТжӘҚЖ БО	
	Күнделікті кезекшілікке кіретін жеке құраммен тәрбие жұмысы.	күнделікті	РК ТжӘҚЖ БО	
	Жауынгерлік қызметке түсетін жеке құраммен тәрбие жұмысы	күнделікті	РК ТжӘҚЖ БО	
Төтенше жағдайлар қызметінің қызметкерлерінен хабарлау. (Сейсенбі, бейсенбі)				
	Офицерлермен және әскери-өнеркәсіптік кешенмен	жұма	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери қызметке шақырылғандар	сейс., б.с., 08:00-08:30	РК ТжӘҚЖ БО	
	Батальондағы ақпараттық-тәрбие жұмысының бірыңғай күні:	11.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	
3. Жеке, топтық және ұжымдық жұмыс:				
	Орындаушылар – ЖПП топ жетекшілерінің брифингі	әр сабақ алдында	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери қызметке шақырылған әскери қызметшілермен ГПП: №1 тақырып: «Ел Президенті – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы еліміздің қоғамдық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жоғары жауынгерлік әзірлікті сақтау туралы. Ұлттық ұланның 2023 жылғы дайындығы мәселелері». 6 сағат (4 сағат – әңгіме; 2 сағат – әңгіме). №2 тақырып: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы ел тәуелсіздігінің, егемендігі мен қауіпсіздігінің күзетшісі». 4 сағат (2 сағат – әңгіме; 2 сағат – әңгіме).	сабақ күндері, кестеге сәйкес	Топ жетекшілері	
	Кездесулер: - 2023 жылдың 1 жартыжылдығына жауынгерлік жарысқа міндеттемелер қабылдау туралы; - жауынгерлік жарыстың міндеттерін орындау нәтижелері туралы.	01/06/2023	РК ТжӘҚЖ БО	
4. Әскери-патриоттық жұмыс				
	5 қаңтарда «Қайғылы қаңтарда» қаза тапқан Ұлттық ұлан жауынгерлері қатардағы Мадияр Қайсаров (Қызылорда қ. 5547 әскери бөлімі) мен қатардағы жауынгер Айбат Амановтың (Талдықорған 5514 әскери бөлімі) ерліктеріне арналған «Мәңгілік сапта» атты бір күндік шара өтті. , 2022 ж.	01/05/2023	РК ТжӘҚЖ БО	
	Қазақстан Республикасы Ұлттық ұлан күніне арналған іс-шара өткізу.	10.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	
5. Мәдени-тынығу жұмыстары				
	арналған тақырыптық кеш		РК ТжӘҚЖ БО	
	Тақырыптық кештер, ауызша журналдар, диспуттар, викториналар, әскерилендірілген эстафеталар	мереке және демалыс күндері	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери қызметте және оқуда (келісімшарт бойынша әскери қызметшілер) алдыңғы қатардағы қызметкерлерді құрметтеу кеші.	25.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	
	«Солдат дауысы» жауынгерлік ән байқауы.	01/01/2023	РК ТжӘҚЖ БО	

6. Әлеуметтік-құқықтық қызмет:				
	Әлеуметтік жұмыс апталығы	жеке жоспар бойынша	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әлеуметтік-тұрмыстық жағдайын, материалдық жағдайын зерделеу және көмек көрсету, келісімшарт бойынша офицерлер мен әскери қызметкерлердің отбасына бару.	кестеге сәйкес	РК ТжӘҚЖ БО	
	Келісімшарт бойынша әскери қызметкерлермен ІМЗ: «Әскери қызметке шақырылған сарбаздармен ЖТЖ ұйымдастыру және өткізу».	әр дүйсенбі	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әлеуметтік мәселелер мен тұрмыс жағдайын зерделеу мақсатында офицерлер отбасына және әскери-өнеркәсіп кешеніне бару. (шара қолдану және атаулы көмек көрсету арқылы).	жеке жоспар бойынша	РК ТжӘҚЖ БО	
	Туыстарымен хат алмасу және телефон соғу. WATSAP мессенджерінде ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру.	үнемі	РК ТжӘҚЖ БО	
7. Құқықтық тәртіп пен әскери тәртіпті нығайту бойынша жұмыс				
	Апта: «Тәртіп апталығы» оқиғалардың, құқық бұзушылықтардың және әскери тәртіпті бұзудың алдын алу туралы (аудандарда). «Заң сағаты» (құқықтық тақырыпта әңгіме).	01/16-22/2023	РК ТжӘҚЖ БО	
	Роталардағы әскери тәртіптің жағдайын қорытындылау.	11.01.23 27.01.23	РК ТжӘҚЖ БО	
	Батальондағы әскери тәртіптің жағдайын қорытындылау.	27.01.23	РК ТжӘҚЖ БО	
	Батальондардағы нәтижелерді шығару үшін жеке құрамды ұсынамын.	27.01.23	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери қызмет және оқу (әскери-өнеркәсіп кешені) майдангерлерін құрметтеу кеші.	27.01.23	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери соттың айыптау үкімдерін шығару әскери қызметкерлер	әр дүйсенбіде кешкі тексеру	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери тәртіпті бұзуға бейім, қосымша бақылауды қажет ететін әскери қызметшілермен ӘҚҚ және әңгімелесу жүргізу.	бір ай ішінде	бөлімше офицерлері	
8. Батальон мүліктерімен жұмыс істеу бойынша іс-шаралар				
	ІМЗ жауынгерлік парақшалар редакторларымен: «Жауынгерлік парақша – қабырға мөрінің операциялық формасының түрі».	сенбі күні	РК ТжӘҚЖ БО	
	ІМЗ спорт ұйымдастырушыларымен «Әскери қызметкерлерді шыңдау, дене шынықтыру және спорт» тақырыбында	сенбі күні	РК ТжӘҚЖ БО	
	«Әскери қызмет сағаты» (Әскери-өндірістік кешен кеңесі, әйелдер кеңесі, кіші командирлер кеңесі) (ТжӘҚЖ бойынша батальон командирінің орынбасарының СБИ төрағаларымен кездесуі, бөлімшедегі бар мәселелерді қарастыру). «Рота белсенділердің сағаты» (сабақтар, жиналыстар, брифингтер, кездесулер, талқылаулар, тыңдаулар және т.б.).	04,11,18,25. 01.2023	РК ТжӘҚЖ БО	
	Қабырға тығыздағышын босату: - ротаның қабырға газеті - әр айдың 5-күніне дейін); - сатиралық газет – әр айдың 15-іне дейін	05.01.23 05.01.23	РК ТжӘҚЖ БО	
	МКР мен батальон белсенділерінің жалпы жиналысы: «Рота активінің рөлі мен орны. Бөлімшеге жас толықтыру үшін лайықты қош келдіңіз».	11.01.2023 ж	РК ТжӘҚЖ БО	

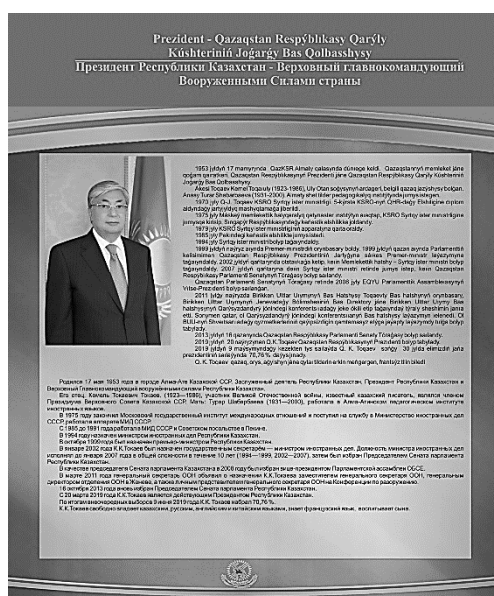
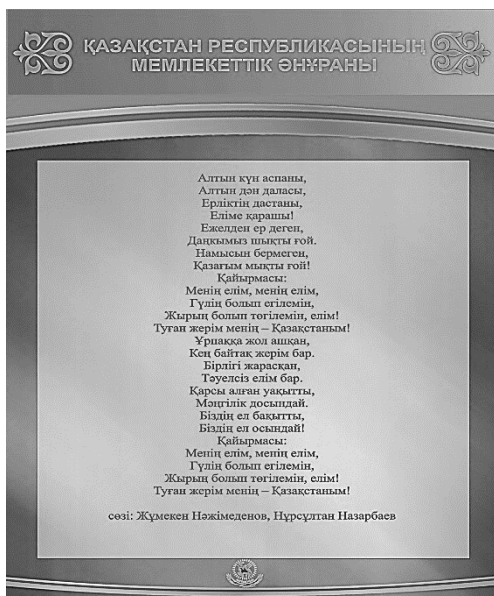
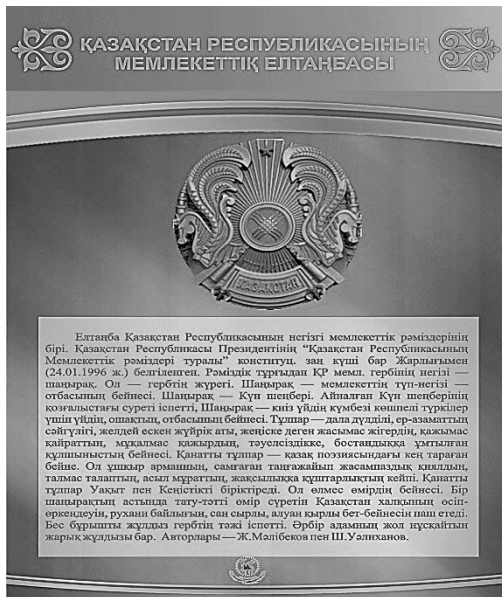
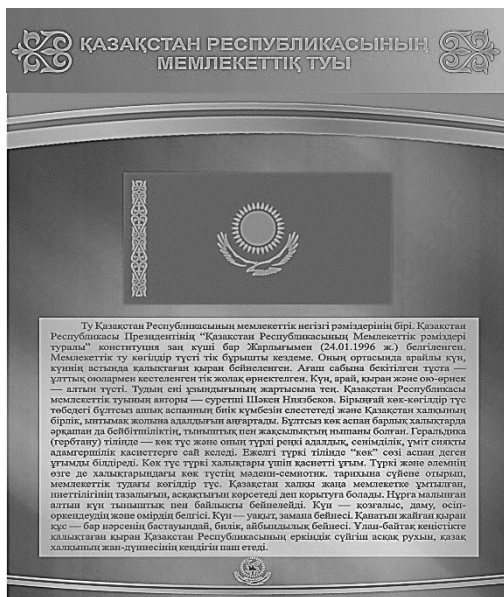
9. Психологиялық жұмыс (дайындық)				
	Әскерге шақырылғандарды психологиялық зерттеу: - әскери топты біріктіру және көшбасшылар мен аутсайдерлерді анықтау үшін психологиялық тренингтер өткізу, іскерлік ойындар;	16.30.01.23 бір ай ішінде	психологиялық қызмет, РК ТжӘҚЖ БО	
	Бейімделуде қиындықтарға тап болған офицерлерге, әскери-өнеркәсіптік кешенге және мерзімді әскери қызметшілерге психологиялық көмек көрсету	бір ай ішінде	РК ТжӘҚЖ БО	
	Әскери тәртіпті бұзуға бейім және психологиялық-педагогикалық назар аударуды қажет ететін әскери қызметшілермен жұмыс	үнемі	ротаның офицерлері	
	Психологияны зерттеу үйлесімділігі, бірігуі, сондай-ақ әскери ұжымдағы тұлға аралық қатынастардың сипаты (социометриялық сауалнама жүргізу): - бөлімшенің әлеуметтік-психологиялық портретін құрастырады (бөлімше психологының жетекшілігімен); - әскери топтардағы моральдық-психологиялық ахуалды және әскери қызметшілердің моральдық-психологиялық жағдайын бақылау;	бір ай ішінде	Психиатриялық қызмет Ережелер, РК ТжӘҚЖ БО	
	Жеке құрамды «Психолог сағаты» батальонының (бөлімшесінің) психологымен таныстырамын.	әр айдың жұмасы мен сейсенбісінде	психологиялық қызмет қызметкерлері	
10.Қызметтік-жауынгерлік қызметті қолдау жөніндегі МПҚ:				
	Күзет жүйесі жүргізіліп жатқан аумақтардағы қоғамдық-саяси жағдайдың өзгерістері туралы жауынгерлік кезекшіліктегі жеке құрамды хабардар ету, жүктелген міндеттерді орындау кезінде жеке құрамның қырағылық, шебер және шешуші әрекеттерінің үлгілері.	Әскери қызметке кірер алдында	РК ТжӘҚЖ БО	
	Психологтың қатысуымен әскери қызметкерлердің моральдық-психологиялық деректері бойынша жеке құрамды іріктеу және орналастыру, бір бөлімшеге әртүрлі взводтарды бекітуге жол бермеу.	Әскери қызметке кірер алдында	РК ТжӘҚЖ БО	
	Жауынгерлік қызметтің қорытындысын шығару.	Қызметтен кейін	РК ТжӘҚЖ БО	

ТжӘҚЖ бойынша 3-ші жедел батальон командирінің орынбасары капитан А.Жалбаев

ҚОСЫМША ОҚИҒАЛАР:

оқ.	ӘРЕКЕТ	күні жүзеге асыру	Жауапты ұстау үшін	белгі жүзеге асыру туралы

Ақпараттық-тәрбие жұмысы бөлмесі стенд жабдықтарының нұсқалары

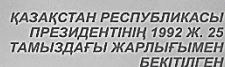
1. Ұлттық ұланға мынадай міндеттер жүктеледі:

- [illegible]

Н.А. Назарбаев

1. Жаңа бағыттағы экономикалық саясаты - пайда ауы,
инвестициялар мен бекетке кабинеттікпен қайтару,
ауы принципине негізделі экономикалық прагматизм;
2. Ұлттық экономикамыздың жетекші күші - кәсіпкерлікті
жан-жақты қолдау;
3. Әлеуметтік саясаттың жаңа принциптері -
әлеуметтік кәсіпкерлер мен жеке жауапкершілік,
қаржылық қаржы, қаржылық қаржы, қаржылық
қаржылар мен қаржы қаржыларын негізгі бағыттары;
4. Мемлекеттілікті одан өрі нығайту және қазақстандық
демократияны дамыту;
5. Дәулетті де болжамды сыртқы саясат - ұлттық
мүдделерді ізгерлігі мен өзірлік және жағандық
қаржысыздікті нығайту;
6. Жаңа жаңа жаңа патриотизм - біздің көпелігі мен
қаржысыздігі қаржысыздігі табысының негізі.

ӘСКЕРИ АНТ

Мен, Қазақстан Республикасының азаматы (тегі, аты-жөні), Қарулы Күштердің қатарына кіре отырып ант қабылдаймын және Қазақстан халқына, оның заңды түрде сайланған Президентіне ақпқың демім қалғанынша адал болуға, өзімнің өгеменді мемлекетіміңнің Конституциясы мен заңдарын қастерлеп сақтауға салтанатты түрде ант етемін.

Өзіме жүктелген міндеттерді, әскери жарғыларды және командирлер мен бастықтардың бұйрықтарын сөзсіз орындауға, әскери қызметтің қиыншылықтары мен ауыртапашылықтарына табындылықпен төтеп беруге ант етемін. Қасаң істі ынта қойып меңгеруге, әскери және мемлекет құпиясын қатаң сақтауға ант етемін.

Мен өз Отанымның тәуелсіз Қазақстанның мемлекеттік мүдделерінің ержүрек әрі батыл қорғаушысы болуға ант етемін.
Егер мен өзім қабылдаған әскери антымды бұзсам, онда мен Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген қатаң жазаға ұшырайтын болайын.

Егер мен өзім қабылдаған әскери анттымды бұзсам, онда мен Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген қатаң жазаға ұшырайтын болайын.

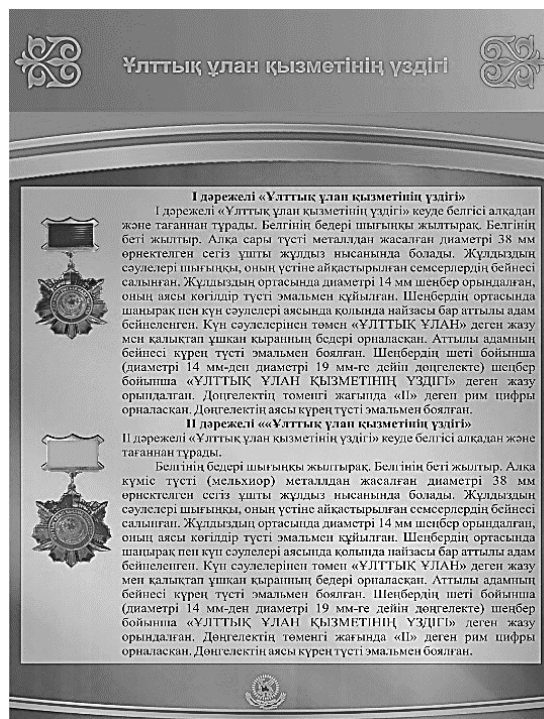
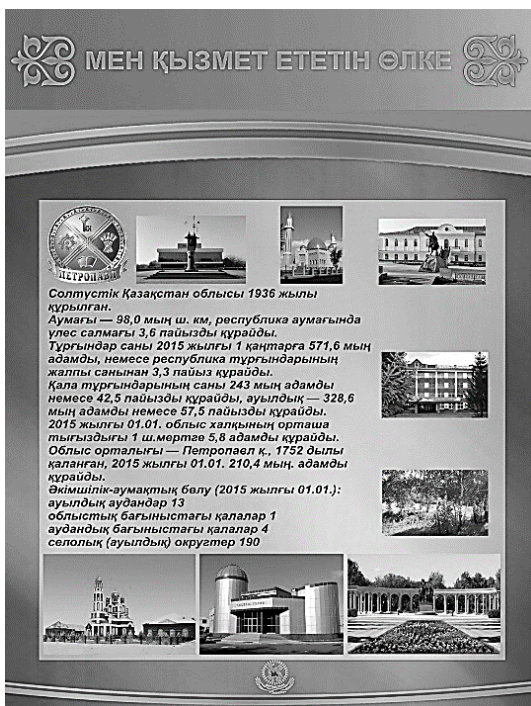

Қазақстан Республикасы – президенттік басқару нысанындағы біртұтас мемлекет. Конституцияға сәйкес, біздің ел үшін адам және отандық өмір, құқықтары мен бостандығы ең қымбат қасиет болып саналады. Азаматтық демократиялық заңдылық, құқықтық және әлеуметтік мемлекет тегінде орнықтырылды.

Қазақстан тәуелсіздігін 1991 жылы 16 желтоқсанда алды. Ел астанасы – Астана қаласы. Мемлекеттік тілі – қазақ тілі. Орыс тілі ұлтаралық қарым-қатынас тілі мәртебесіне ие. Ақша бірлігі – теңге.

Қазақстан Республикасының Президенті — мемлекеттің басшысы, әрбір ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайтын, сонымен қатар, ел ішінде және халықаралық қатынастарда Қазақстанның атынан өкілдік ететін мемлекеттің ең жоғары дауазымыз тұлғасы. Президент — халық пен мемлекеттің білік бірлігінің, Конституцияның мұғызамстығының, адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының нышаны және кепілі.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯСЫНЫҢ 36 - БАБЫ

фото

1. Қазақстан Республикасының қорғау - оның әрбір азаматының қасиетті парызы және міндеті.
2. Республика азаматтары заңда белгіленген тәртіп пен түрлер бойынша әскери қызмет атқарады.

**БІЗДІҢ ЖАУЫНГЕРЛІК ҰРАН:
ЖАУЫНГЕРЛІК ЖАНҰЯДАЙ ҰЙЫСҚАН
ҰЛТТЫҚ ҰЛАН - ЕЛІ МЕН ХАЛҚЫНА**

**Сартаев Жанбатыр Нұртайұлы
Смағұлов Болат Советұлы**

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ҰЛАНЫНДАҒЫ
ТӘРБИЕ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҰМЫСТЫҢ НЕГІЗДЕРІ**

Оқу құралы

1-бөлім

60x84 1/16 пішімі. Times шрифті. Ризография. Офсеттік қағаз.

Шартты 21,75 п.л. Таралымы 50 дана.

Ұлттық ұлан академиясының баспаханасында басылған

Қазақстан Республикасы.

150009, Петропавл қ., Қизатов көш., 6 үй.

ISBN 978-601-81129-4-2

